

การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง

นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

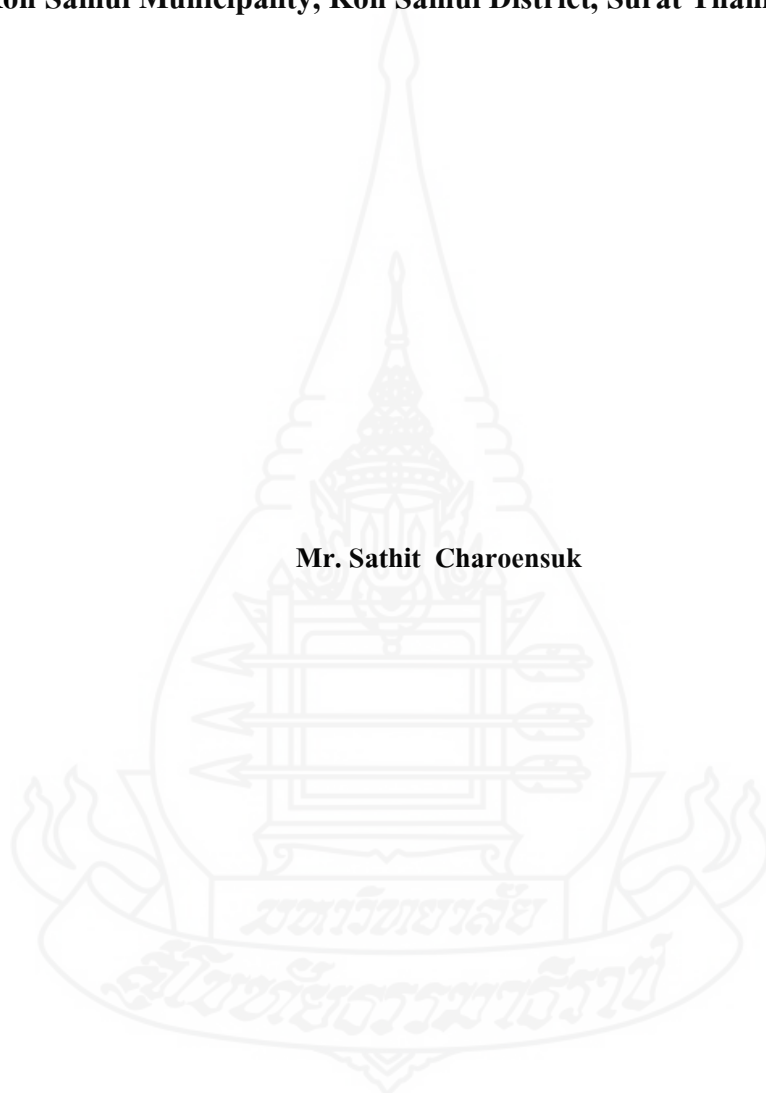
นายสาธิต เจริญสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2560

**The Establishment of Political Power Base of Mr. Ramnate Chaikwang, Mayor of
Koh Samui Municipality, Koh Samui District, Surat Thani Province**

Mr. Sathit Charoensuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง
นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อและนามสกุล นายสาธิต เจริญสุข

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข
2. รองศาสตราจารย์ฐปณรัต พรหมอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

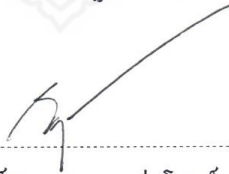
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ฐปณรัต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากคณะอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และติดตามการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งการศึกษาวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประชากรตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้มีน้ำใจเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นอย่างดีทุกท่าน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือหลายประการ รวมทั้งการให้กำลังใจ จากครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกหลายท่าน จึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุด การศึกษาวิจัยครั้งนี้คงสำเร็จไม่ได้หากหากผู้วิจัยไม่ได้ท่านทั้งหลายที่กล่าวข้างต้นทั้งหมดให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือเรื่องต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่ง

สาธิต เจริญสุข

สิงหาคม 2561

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย นายสาธิต เจริญสุข รหัสนักศึกษา 2548000575 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข (2) รองศาสตราจารย์ฐปกรณ์ พรหมอินทร์

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย (2) ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย (3) ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง จำนวน 21 คน เช่น นายรามเนตร ใจกว้าง รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน ข้าราชการเทศบาลนครเกาะสมุย เป็นต้น และเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) นายรามเนตร ใจกว้าง มีวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง 4 วิธีการ คือ 1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับคนทุกกลุ่มทุกระดับ 2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย 3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียงที่สำคัญ ได้แก่ เงินทุนในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ทีมผู้สมัคร ระบบห้วคะแนน การประเมินศักยภาพของกลุ่มคู่แข่ง และการกำหนดนโยบายการบริหาร 4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัวที่เป็นคนเรียบง่าย เป็นกันเองกับทุกคน (2) ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน และปัจจัยด้านญาติพี่น้องจำนวนมาก 2) ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมือง ได้แก่ การเลือกทีมผู้สมัคร และผู้บริหารที่สามารถสร้างคะแนนเสียงได้มาก การจัดตั้งระบบห้วคะแนนที่ดี และมีจำนวนมาก การเดินพบปะประชาชนสม่ำเสมอ การประเมินคู่แข่งขั้นทางการเมือง การใช้เงินทุนตามกรอบของกฎหมาย การกำหนดนโยบาย และสร้างผลงานให้ประจักษ์แก่สายตาประชาชน (3) ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง แยกเป็น 1) ปัญหาอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก คือ คู่แข่งทางการเมือง และพื้นที่รับผิดชอบที่กว้างขวาง 2) ปัญหาอุปสรรคภายในกลุ่มสมุยก้าวหน้าด้วยกันเอง ได้แก่ การระดมเงินทุนเพื่อใช้ในการณรงค์หาเสียง ทีมงานที่ไม่เป็นเอกภาพขาดความเข้มแข็ง และมีผู้ร่วมทีมบางคนแยกตัวไปเข้ากับทีมคู่แข่ง

คำสำคัญ ฐานอำนาจทางการเมือง นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Thesis title: The Establishment of Political Power Base of Mr. Ramnate Chaikwang, Mayor of Koh Samui Municipality, Koh Samui District, Surat Thani Province

Researcher: Mr. Sathit Charoensuk; **ID:** 2548000575;

Degree: Master of Political Science;

Thesis advisors: (1) Dr. Senee Comsook, Associate Professor;

(2) Thapanat Prom-in, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the method to establish the political power base under the model of local government of Mr. Ramnate Chaikwang, Mayor of Koh Samui Municipality, (2) to investigate factors influencing on establishment the political power base under the model of local government of Mr. Ramnate Chaikwang and (3) to identify obstacles of establishment the political power base of Mr. Ramnate Chaikwang.

The qualitative approach was applied in this research. Data collection was gathered from literature review and in-depth interview. Samplings were 17 people who related to political implementation of Mr. Ramnate Chaikwang including Mr. Ramnate Chaikwang, Deputy Mayor of Koh Samui Municipality, members of municipal council, community leader and government officers of Samui Municipal. Non-participative observation was used to collect data. Then, the data were analyzed using a descriptive analysis method.

This research found that (1) Mr. Ramnate Chaikwang had 4 major methods to establish the political power base as following: 1) he was the local people and he was close to large group of people, 2) he had many relatives in Koh Samui Municipality, 3) he selected the important factor on vote such as funding for election campaign by a legal framework, team candidate, canvassing system, competitor assessment and policy management and 4) his personality was simple and friendly with everyone. (2) There were 2 factors influencing on establishment the political power base under the model of local government of Mr. Ramnate Chaikwang including: 1) personal factors such as personality, good relationship with local people and many relatives and 2) strategic factors in political implementation such as selection of candidates and executives who could make a lot of vote, high performance and a large number of canvassing system, meeting people regularly, evaluation of political competitors, supporting of funds under the legal framework, policy formulation, and making benefits to public. (3) The obstacles of establishment the political power base of Mr. Ramnate Chaikwang were 1) external environment factors: political competitors and a large area of responsibility and 2) internal environment factors in “Samui Progress Group”: funding for election campaign, no power of unity teamwork and some team members turning to political competitive team.

Keywords: Political Power Base, Mr. Ramnate Chaikwang, Mayor of Koh Samui Municipality, Koh Samui District, Surat Thani Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเด็นปัญหาการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ระเบียบวิธีวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ	9
แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง	22
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	36
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง	39
แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย	45
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์	52
ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
วิธีการวิจัย	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	74
เครื่องมือในการวิจัย	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	79
ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	137
ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง	149
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	158
สรุปการวิจัย	158
อภิปรายผล	169
ข้อเสนอแนะ	181
บรรณานุกรม	185
ภาคผนวก	192
ก กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลของไทย	193
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	200
ค ภาพประกอบการวิจัย	215
ประวัติผู้วิจัย	217

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงความแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์	57
ตารางที่ 2.2 งบประมาณประจำปีของเทศบาลนครเกาะสมุยในระยะห้าปีย้อนหลัง	68
ตารางที่ 3.1 รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	75

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	6
ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	63
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิโครงสร้างการบริหารและการแบ่งส่วนราชการเทศบาล เมืองเกาะสมุย	65

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์การเมืองไทยสมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา มีการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองกันระหว่างพระมหากษัตริย์ เจ้านาย และขุนนาง เพื่อเข้าปกครองแผ่นดินจนบางครั้งถึงกับทำให้ชาติสิ้นคลอน เมื่อเข้าสู่กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นผู้ปกครองแผ่นดินสามารถสืบสันตติวงศ์มาได้หลายสมัยท่ามกลางกระแสกดดันของการพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก และส่งผลให้อำนาจการบริหารประเทศมาตกอยู่ในมือของข้าราชการทหารและพลเรือนในปี พ.ศ.2475 ด้วยการปฏิวัติพร้อม ๆ กับการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลังมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาถึงการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองไทยแล้วพบว่า มีที่มาจากหลายลักษณะเช่น การเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร โดยการใช้อำนาจทหาร หรือกองกำลังอื่น ๆ ที่มีศักยภาพเข้ายึดอำนาจรัฐบาลเก่าทั้งที่มาจากการเลือกตั้ง หรือรัฐประหารมาก่อน การได้รับเชิญให้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยอาศัยบทบาทของคนกลางที่ทุกฝ่ายยอมรับว่าสามารถประสาน หรือรอมชอมผลประโยชน์ร่วมของทุกฝ่ายได้ลงตัวที่สุด การลงรับสมัครเลือกตั้งโดยวิธีการทุจริตเพื่อแสวงหาอำนาจครองตำแหน่งทางการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้งอ้างถึงความเป็นตัวแทนของประชาชนด้วยกลไกการทุจริตที่อาศัยเงินทุน อิทธิพล และผลประโยชน์ที่เพียงพอต่อพวกพ้อง และการลงรับสมัครเลือกตั้งโดยสุจริต วิธีนี้ต้องอาศัยทุนทางสังคมสูง โดยคนทั่วไปยอมรับว่าเป็นคนดี มีความเหมาะสม และเชื่อถือได้ (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2552, น. 18)

การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้เป็นตัวแทนของประชาชน ด้วยการได้รับเลือกตั้งจากประชาชนเข้ามาบริหารทางการเมืองนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการเมือง และมีฐานอำนาจมากกว่าบุคคลอื่น ๆ นั่นก็คือ ต้องมีฐานอำนาจสนับสนุนอำนาจทางการเมืองมากกว่าบุคคลโดยทั่วไป มีวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ตลอดจนการใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจต้องมีความสมดุล จึงจะทำให้ฐานอำนาจนั้นเข้มแข็ง และสามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้ตลอดเวลา ทั้งในขณะที่ดำรงตำแหน่ง และไม่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็สามารถที่จะแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างโดดเด่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ นั่นจึงจะเรียกว่าเป็นผู้มีฐานอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง

การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ นั้นย่อมหมายความว่าบุคคลที่มีบทบาททางการเมืองมากย่อมต้องมีอำนาจ และบารมีมาก ซึ่งนักการเมืองทุก ๆ คนไม่ว่าระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ นั้นต้องการมีบทบาททางการเมืองเป็นที่ยอมรับของประชาชน และในกลุ่มนักการเมืองด้วยกัน โดยเฉพาะนักการเมืองระดับชาติถ้ามีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็จะสามารถสร้างฐานอำนาจได้ และเป็นที่ยอมรับ แต่การจะได้รับตำแหน่งทางการเมืองก็ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการสนับสนุนผลักดัน และก็ต้องมีการลงสมัครรับเลือกตั้งมาก่อน ซึ่งนักการเมืองที่มีความต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ต้องแสวงหาความนิยมจากประชาชน และกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น โดยการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด วิธีการหนึ่ง ก็จะเป็นวิธีสร้างฐานการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง และเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน (พัฒนชัย สีนอเพ็ญ, 2552, น. 2)

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ และเป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะการกระจายอำนาจในการปกครอง และการบริหารงานจากส่วนกลางลงไปให้ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มุ่งหวังให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น เพราะมีความเชื่อว่าคนท้องถิ่นย่อมรู้จักปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นตนมากกว่าคนจากภูมิลำเนาอื่น และเชื่อว่าย่อมมีความรัก ความผูกพันต่อท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลจากส่วนกลาง และเป็นการปลุกฝังให้ประชาชนได้เข้าใจในรูปแบบการปกครองตนเองในระดับเล็กที่สุดในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น อันเป็นความสำคัญมูลฐานของการฝึกฝนของความรับผิดชอบต่อท้องถิ่น และเป็นรากฐานของหลักประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนเป็นผู้ปกครองตนเอง หรือสามารถดูแล และพัฒนาท้องถิ่นให้ เป็นไปตามแนวทางที่คนในท้องถิ่นต้องการ และเป็นรากฐานปัจจัยส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระดับชาติ (มงคล เกษประทุม, 2552, น. 2)

โครงสร้างทางการเมืองของไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขึ้นอีกครั้ง เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการกำหนดโครงสร้าง และสถาบันขึ้นมาใหม่เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการตรวจสอบ ควบคุมกระบวนการเข้าสู่อำนาจ และการควบคุมการใช้อำนาจของนักการเมือง และกลุ่มการเมืองให้โปร่งใส และเป็น

ระบบ มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไม่เคยมีมาก่อน (เสนีย์ คำสุข, 2547, น. 102)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เน้นให้ความสำคัญเรื่อง การกระจายอำนาจ ไปสู่ท้องถิ่นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ระหว่างการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เนื่องจากต้องมีการโอนอำนาจ การกิจบางประการ ไปให้กับผู้บริหารท้องถิ่น การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็กได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น ความซ้ำซ้อนทางโครงสร้างในการดำเนินงาน ระหว่างส่วนภูมิภาคกับส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ ส่วนภูมิภาคทำตามนโยบายส่วนกลางซึ่งไม่ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความพร้อมในการจัดการ บริหารองค์กรฝ่ายต่าง ๆ บุคลากร ส่วนท้องถิ่นขาดทักษะ และความรู้ในการบริหารจัดการในเรื่องงบประมาณ รายได้ รายจ่ายของ องค์กร การจัดเก็บภาษีตามอัตราที่เหมาะสม และเป็นธรรม ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใส มี ช่องว่างหลายประการ การขาดการตรวจสอบที่กระชับรัดกุม และถูกต้อง ซึ่งอาจนำไปสู่การ บริหารงานแบบหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง และพวกพ้องได้โดยง่าย

การเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ถือเป็นโอกาสเปิด โอกาสให้ ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองตนเอง ช่วยส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ วิธีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ทำให้การเมือง ท้องถิ่นมีการแข่งขันกันสูง มีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นขึ้นมาลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อการได้ เข้าไปบริหารงานขององค์กร ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการรวมตัวของชนชั้นนำในท้องถิ่นนั้น ๆ โดย มีปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ที่ทำให้กลุ่มชนชั้นนำมีสมรรถนะ และศักยภาพที่จะได้รับการยอมรับ หรือ ความไว้วางใจในการบริหารงาน เช่น การศึกษา อาชีพ การทุ่มเทการทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นต้น การ เลือกตั้งที่เกิดขึ้นในแง่ของผู้สมัครจะเน้นความสำคัญของการมีครอบครัวที่ดี มีเครือข่าย เพื่อนฝูง ที่ สำคัญคือ การมีผู้สนับสนุน และทุนทรัพย์ในการรณรงค์หาเสียง ทำให้ผู้ทรงอิทธิพลในท้องถิ่นใน ด้านต่าง ๆ ดังกล่าวพยายามใช้ปัจจัยความได้เปรียบทั้งทางเศรษฐกิจ และทางสังคมสร้างฐานอำนาจ ทางการเมือง กลุ่มการเมืองใดที่มีอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งก็จะชนะการเลือกตั้งได้เข้ามา บริหารงานในท้องถิ่น (ฐปนรรต พรหมอินทร์, 2540, น. 42)

การเลือกตั้งตัวแทนในระบอบประชาธิปไตย มีผู้สมัคร กลุ่มสมัคร พรรคการเมือง เข้า แข่งขัน ทำให้ผู้สมัคร กลุ่มผู้สมัคร และพรรคการเมืองเหล่านั้น ต้องมีปัจจัยหลายอย่าง เพื่อที่จะ แสวงหาความนิยม หรือคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งตลอดจนประชาชนที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง ปัจจัยดังกล่าวก็รวมถึงภาวะผู้นำทางการเมือง (Political Leadership) โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่างก็มี ความต้องการชนะการเลือกตั้ง รวมทั้งสามารถได้รับการเลือกตั้งหลาย ๆ ครั้งติดต่อกัน จนมี

ลักษณะ “ผูกขาดชัยชนะในการเลือกตั้งหลาย ๆ ครั้ง” ดังที่ปรากฏอยู่ในการเลือกตั้งของไทย ทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ในระดับชาติดังที่ปรากฏในหลายจังหวัดของภาคใต้ ที่มีผู้สมัครลงสมัครในนามของพรรคประชาธิปัตย์ เช่นในจังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง เป็นต้น หรือในกรณีการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เช่นตระกูลคุณปลื้มที่ผูกขาดการเลือกตั้งเมืองพัทยา นายวิชัย บรรดาศักดิ์ ผูกขาดชัยชนะในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครปากเกร็ด นายสมนึก ธนเดชากุล ผูกขาดชัยชนะนายกเทศมนตรีนครนนทบุรี คนในตระกูลเทียนทอง ผูกขาดชัยชนะการเลือกตั้งระดับชาติ และท้องถิ่น ที่จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งกรณีเทศบาลนครเกาะสมุยที่ นายรามเนตร ใจกว้าง ได้รับชัยชนะในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจว่า นักการเมืองในระดับท้องถิ่นในหลายจังหวัดที่กล่าวมาข้างต้น ทำไมจึงสามารถผูกขาดชัยชนะในการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันหลายสมัย นักการเมืองท้องถิ่นดังกล่าวเหล่านี้มีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง (political power bases) เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงมากพอ จนได้รับชัยชนะ หรือไม่อย่างไร

ในการศึกษาเรื่องการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งติดต่อกันหลายสมัย ผู้วิจัยได้เลือกเอากรณีของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากเทศบาลมีฐานะเป็นเทศบาลนครซึ่งเป็นระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีระบบการบริหารจัดการแบบหนึ่งพื้นที่สองระบบ มีการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanized) อย่างรวดเร็ว มีประชากรแฝง รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่มาจากทั่วโลก ส่งผลให้เกาะสมุยกำลังมีปัญหาด้านการบริการสาธารณูปโภค และปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการ ซึ่งเทศบาลเกาะสมุยจะต้องแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกที่มีศักยภาพ ให้บริการที่ไม่แพ้ประเทศคู่แข่ง เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย

นายรามเนตร ใจกว้าง ถือเป็นบุคลากรที่มีศักยภาพในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่เข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่นประมาณ 20 ปี ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันตลอดมา และได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยติดต่อกันมาสองสมัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ นายรามเนตร ใจกว้าง ชนะการเลือกตั้งเข้าไปดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่น ได้ตลอดมาอย่างยาวนาน

จากสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้การแข่งขันในการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุยมีความรุนแรง มีผู้สนใจเข้าสมัครแข่งขันเป็นจำนวนมาก มีการใช้ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้ง เช่น เครือญาติ เงินทุน กลุ่มการเมือง เป็นต้น ผู้ศึกษาจึงมี

ความสนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ว่ามีวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ท้องถิ่นอย่างไร มีปัจจัยสนับสนุนใดที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และมีปัญหา อุปสรรคใดบ้างในการการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง

2. ประเด็นปัญหาการวิจัย

- 2.1 นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร
- 2.2 ปัจจัยสนับสนุนใดที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการปกครองส่วน ท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.3 มีปัญหาอุปสรรคใดบ้างในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ในการปกครองส่วน ท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

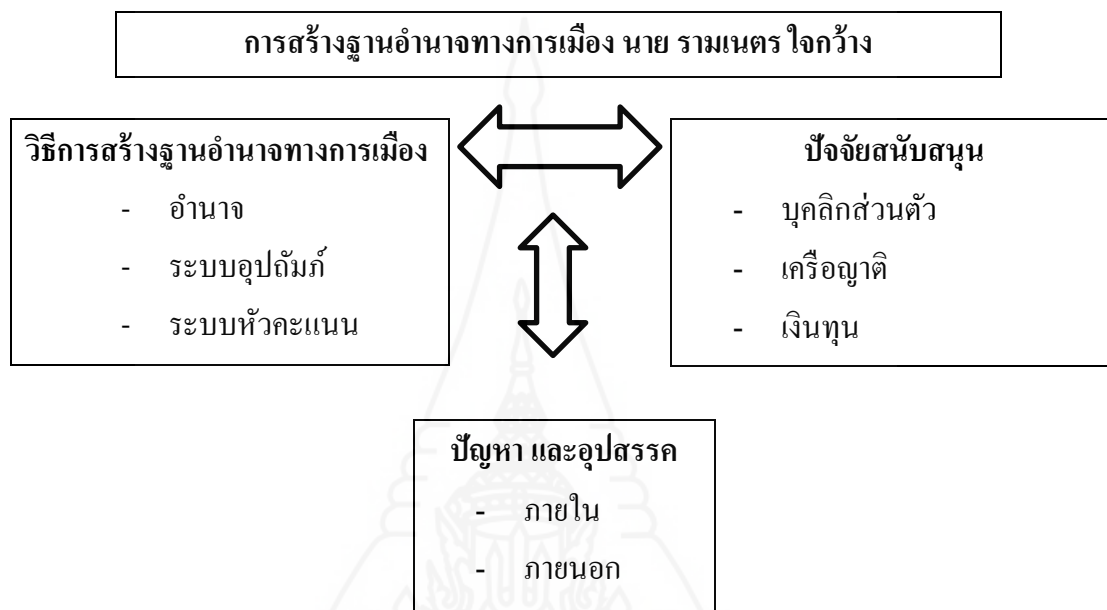
จากประเด็นปัญหาการวิจัย ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ดังนี้

- 3.1 เพื่อศึกษาวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วน ท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้ รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3.3 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายราม เนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้มีฐานอำนาจทางการเมืองสูงมักจะเป็นบุคคลมีชื่อเสียง มีประสบการณ์ทางการเมือง สูง จะใช้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และแนวคิดทางการเมือง เข้าไปเกี่ยวข้องกับมนุษย์ หรือ

ใช้อิทธิพล โน้มน้าว บังคับขู่เข็ญให้บุคคลอื่นกระทำตามที่ตนปรารถนา นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรทางวัตถุที่มีมากกว่าคนอื่น ๆ เช่น เงิน ซึ่งเป็นสิ่งหายากและเป็นที่ต้องการของคนในสังคม และทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความน่าเชื่อถือ ความรอบรู้ มาเป็นฐานอำนาจทางการเมือง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาระหว่างเดือนกันยายน 2559 ถึง 2561

5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเขตเทศบาลนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง หมายถึง การระดมทรัพยากรด้านสิทธิอำนาจ ทรัพยากรที่เป็นวัตถุรวมทั้งเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความน่าเชื่อถือ คน ความคิด และความรอบรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนตนเองให้สู่ตำแหน่งทางการเมือง

6.2 นายรามเนตร ใจกว้าง หมายถึง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2561)

6.3 อำนาจ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่การกระทำของบุคคลหนึ่งมีผลกระทบต่อความคิด ทักษะคติ หรือการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง โดยการจูงใจ การเกลี้ยกล่อม การเสนอแนะ และการบังคับ เป็นต้น

6.4 วิธีการ หมายถึง วิธีปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ หรือแนวทางหนทางที่จะทำ หรือแบบอย่าง ในการศึกษานี้ หมายถึง วิธีการที่นายรามเนตร ใจกว้าง ที่ใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

6.5 ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ อุปการะให้เกิดผลสำเร็จ เช่น เงินทุน ทีมงาน เครือญาติ บุคลิกส่วนตัว นโยบาย การสร้างผลงาน วิธีการหาเสียง และอื่น ๆ

6.6 ระบบห้วคะแนน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่อย่างเป็นระบบในกระบวนการหา และรวบรวมคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกกลุ่มเป้าหมาย

6.7 บุคลิกส่วนตัว หมายถึง รูปร่าง หน้าตา การพูดจา การแสดงออก การปฏิบัติ และความสัมพันธ์กับผู้คนทั่วไปของนายรามเนตร ใจกว้าง

6.8 เครือญาติ หมายถึง ญาติที่สืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์มาทางสายเลือด ญาติขยายวงศ์และเครือญาติสมมติ ในการศึกษานี้ หมายถึง เครือญาติของนายรามเนตร ใจกว้าง

6.9 เงินทุน หมายถึง ตัวเงินที่นายรามเนตร ใจกว้าง นำมาใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

6.10 ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ประเด็นที่เป็นความยากลำบาก ความขัดข้อง ความต้านทาน หรือประเด็นที่เป็นช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งที่เกิดจากตัวนายรามเนตร ใจกว้าง และทีมงานช่วยเหลือ และจากปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

6.11 ปัญหาภายนอก หมายถึง คู่แข่งทางการเมือง พื้นที่บริเวณกว้าง และจำนวนประชากรแฝง

6.12 ปัญหาภายใน หมายถึง ตัวนายรามเนตร ใจกว้าง เองและการดึงดูดสมาชิกในกลุ่มการเมืองสมมุยก้าวหน้า และระบบห้วคะแนนของกลุ่ม

7. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรวิจัยได้แก่ผู้อาศัยภายในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย ประกอบด้วย

นายรามเนตร ใจกว้าง นายเทศมนตรีนครเกาะสมุย กลุ่มหัวคะแนน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย และหัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครเกาะสมุย วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการเชิงพรรณนา

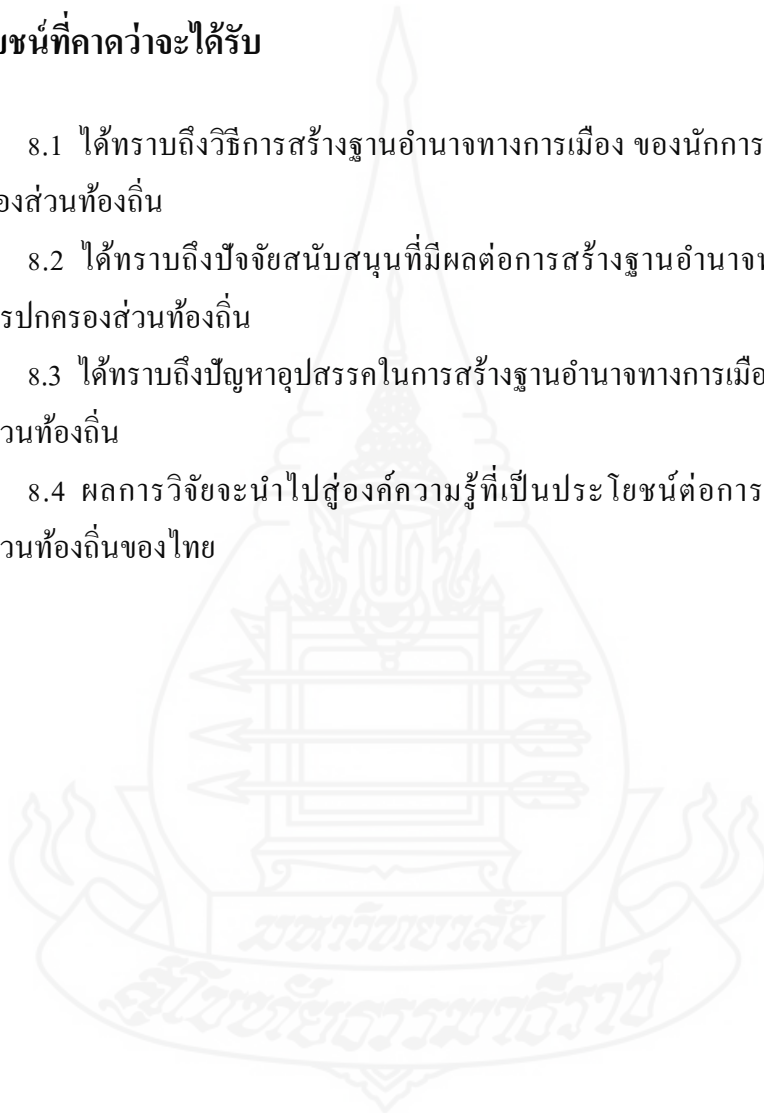
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ได้ทราบถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ของนักการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

8.2 ได้ทราบถึงปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

8.3 ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

8.4 ผลการวิจัยจะนำไปสู่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ศึกษาวิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง
4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง
5. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย
6. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์
7. ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ

เมื่อพูดถึงอำนาจคนส่วนใหญ่จะรู้สึกเป็นเรื่องน่ารังเกียจ โดยเฉพาะเมื่อต้องมีผลกระทบกับตน แต่ชีวิตจริงในองค์กรนั้น อำนาจเป็นสิ่งจำเป็นที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ถ้าต้องการให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมาย จากการวิจัยทางพฤติกรรมองค์กรทำให้ได้ความรู้ความเข้าใจมากขึ้นว่า บุคคลที่อยู่ในองค์กรมีวิธีการใช้อำนาจ และใช้อำนาจอย่างไรจึงจะบังเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงาน และได้รับความร่วมมือจากผู้ที่ถูกกระทบจากอำนาจด้วยความเต็มใจ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงอำนาจในแง่ขอบเขต และความหมาย โดยเฉพาะคำที่ใช้แทนหรือเกี่ยวข้องกัน เช่นคำว่า “Power” (อำนาจ) “Influence” (อิทธิพล) และ “Authority” (อำนาจหน้าที่) แหล่งที่มา และวิธีใช้อำนาจอย่างเหมาะสมเพื่อกำกับการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการใช้อำนาจที่อยู่นอกเหนือระบบขององค์กรซึ่งเรียกว่า อำนาจเชิงการเมืองในองค์กร เพื่อประโยชน์ส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นอำนาจการเมืองแบบที่มีจริยธรรม หรือแบบที่ไร้

จริยธรรมก็ตาม จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำจะต้องบริหารจัดการอำนาจเชิงการเมืองที่มีอยู่ในองค์กรให้เกิดผลในเชิงสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

1.1.1 ความเชื่อในเรื่องอำนาจ

เสนีย์ คำสุข ได้กล่าวไว้ว่าชนชั้นนำทางการเมืองมีความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมืองกระแสหลัก ดังนี้

1) **เชื่อในเรื่องอำนาจ** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คืออำนาจทางการเมืองที่เป็นทางการ หรือตามตำแหน่ง (formal political power) ทั้งโดยผ่านการเลือกตั้ง และโดยวิธีการยึดอำนาจหรือการรัฐประหาร

2) **เชื่อเรื่องอำนาจ อิทธิพล และอภิสิทธิ์ชน** ตลอดจนผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะสามารถเป็นไปได้จากฐานความเชื่อดังกล่าวนี้

3) **เชื่อว่า เงิน คือ อำนาจ (money is power)** เงินเป็นทั้งอำนาจในตัวเอง และเป็นกำลังในการแสวงหาอำนาจทางการเมืองได้ ยุคนี้จึงต้องหาก่อน ถ้าต้องการอยากได้ อำนาจทางการเมือง

4) **เชื่อว่าการเลือกตั้งต้องใช้เงิน** จึงจะผูกมัดจิตใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เหตุนี้ต้องเป็นคนที่รู้จักการหาเงิน และต้องไม่เลือกวิธีการหาเงิน รวมทั้งการคอร์รัปชัน และการใช้เงิน “หลวง” หรือเงินงบประมาณแผ่นดินไปเพื่อการผูกมัดจิตใจผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อีกส่วนหนึ่งจึงต้องรู้จักการใช้เงิน ต้องไม่ปฏิเสธการขอจากประชาชน โดย “ต้องให้” เพื่อให้เกิด ‘ความสำนึกในบุญคุณ’ ของ “ผู้รับ”

5) **เชื่อมั่นในวัฒนธรรมอำนาจนิยม และอำนาจคือธรรม (Might is Right)** หรืออำนาจ คือความถูกต้อง ผู้มีอำนาจคนจะเกรงใจ ไม่ต่อแยะ หรือแม้แต่เคารพ ศรัทธา ข้อผิดพลาดต่างๆ ก็สามารถทำให้หรือซื้อให้กลายเป็นความไม่ผิดได้ หรือผิดน้อยลงกว่าความเป็นจริงได้ คนที่ตำแหน่งสูงๆ ทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือนายกรัฐมนตรี จึงต้องแสดงออกถึงความเป็นผู้มีอำนาจ และเป็นอำนาจที่ถูกต้องชอบธรรม และผู้ดำรงตำแหน่งนี้ จึงเป็นผู้ที่ทำอะไรถูกต้อง และใครจะมากล่าวหา หรือดำเนินการเอาผิดในลักษณะต่างๆ ไม่ได้

6) **เชื่อถือเรื่องผีสงเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจเหนือธรรมชาติ** ถ้านับถือศาสนาพุทธ ก็คือ “พุทธแบบชาวบ้าน” ไม่ใช่พุทธธรรม หรือธรรมะชั้นสูง หรือแบบวิทยาศาสตร์ หรือหลักอริยสัจ และอิทัปปัจจยตา รวมทั้งหลักกาลามสูตร

7) **เชื่อในเรื่อง “บุญคุณ”** และการตอบแทนบุญคุณสำหรับผู้มีพระคุณ ตั้งแต่พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ที่เคยให้ความช่วยเหลือเอื้อจุนมา และเชื่อในการสร้างบุญคุณกับคนเพื่อให้

“เกิดหนี้บุญคุณ” และเพื่อให้ตอบแทนบุญคุณในวันหนึ่งข้างหน้า รวมทั้งเรื่อง ‘การฝากเด็ก’ หรือ การ “ฝากคน” ให้ได้รับโอกาสทางด้านต่างๆ หรือที่เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ค้ำชู”

8) เชื่อในเรื่องการให้ค่าน้ำร้อน น้ำชา การให้เงินตอบแทนเจ้าหน้าที่รัฐ หรือให้เงินกับผู้ที่ทำงานให้ หรือคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ และถ้าเป็นการ “ทำมาค้าขาย” ก็จำเป็นต้อง “หยอดน้ำมัน” หรือต้อง “ใส่ซอง” หรือมี “ของฝากของกำนัล” กับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ พิจารณานุมัติหรืออำนวยความสะดวกให้กับการทำธุรกิจ

9) เชื่อว่าคนเกิดมาไม่เท่าเทียมกันทั้งจาก “บุญทำกรรมแต่ง” และปัจจัยต่างๆ ทางด้านสังคม แต่ถ้า “รู้จักทำมาหากิน” “มีผู้ใหญ่อุปถัมภ์” และ “มีพวกพ้อง และเครือข่าย” ช่วยเหลือมาก” ก็มีโอกาสำเร็จก้าวหน้า หรือทัดเทียม และ/หรือเหนือกว่าคนอื่นได้

10) เชื่อมั่นใน “อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์” เป็นเป้าหมายสูงสุดทางการเมือง (political ends) ส่วนวิธีการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้ (means) ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม กับสถานการณ์ไม่ควรปฏิเสธวิธีการใด การแยกมิตร-ศัตรู ก็คือถ้าเป้าหมายสอดคล้องกันก็คือมิตร แต่ถ้าแก่งแย่งแข่งขัน หรือขัดขวางก็คือศัตรู ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ไม่ใช่มิตร หรือ ศัตรูถาวร ความโลภ และการเห็นแก่อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ของชนชั้นนำทางการเมืองไทย และพวกพ้องบริวารที่เป็นมาตลอดเกือบแปดศตวรรษ และมีแนวโน้มจะเป็นไปเช่นนี้อีก นานนั้นก็เพราะการอบรมกล่อมเกลาลูกหลานในครอบครัวไทยมักจะเน้นเรื่องอำนาจนิยม คือ อำนาจเด็ดขาด และการตัดสินใจทุกอย่างอยู่ที่พ่อแม่ “ผู้ใหญ่” การสอนให้รู้จักบุญคุณ และการ ทดแทนบุญคุณ ครอบครัวจำนวนมากนิยม “การวิ่งเต้น” “การเล่นเส้นเล่นสาย” “การฝากลูกเข้า เรียน-เข้าทำงาน” เอาใจใส่ดูแลลูกใกล้ชิดโดยพ่อแม่คิดให้ และวางแนวทางให้ลูกเดินตั้งแต่เล็กจนโต

เหตุนี้ การที่ชนชั้นนำทางการเมือง หรือบรรดานักการเมืองทั้งหลายเล่น พรรคเล่นพวก สร้างอิทธิพลทางการเมืองจนก่อเกิด “ตระกูลการเมือง” ขึ้นในทุกจังหวัด ทุกพรรค การเมือง และกลายเป็น “สภาผู้เมียบ-เครือข่าย” ก็คือผลผลิตของกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม ของสังคมไทยนั่นเอง ผู้ที่รังเกียจสภาผู้เมียบ-เครือข่ายแล้วไปออกกฎหมายมาขัดขวาง และควบคุม ก็คือ คนที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาท่างสังคมมาในลักษณะเดียวกัน แต่ตระกูลหรือเครือข่ายและ พวกพ้องตนเองไม่ได้อยู่ในแวดวงทางการเมืองเท่านั้นเอง (เสนีย์ คำสุข, 2553, น. 40 - 41)

1.1.2 ความหมายของอำนาจ

ในการบริหารงานนั้นผู้นำต้องใช้ “อำนาจ” ให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพื่อการบรรลุ เป้าหมายขององค์การ “อำนาจ” ในที่นี้มีความหมายรวมถึงคำ 3 คำ ในภาษาอังกฤษคือ Power, Influence และ Authority ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ได้ให้ความหมายของคำแต่ละคำดังนี้

Power (อำนาจ) เป็นอำนาจที่ซ่อนเร้นภายใน (Potential force) ของผู้นำ เป็นอำนาจที่พร้อมจะให้ผู้ผู้นำได้นำไปใช้ ผู้นำได้รับพลังอำนาจจากหน่วยงาน หรือองค์กรโดยได้ สิทธิที่จะสั่งการ ประเมินผล ให้รางวัล หรือลงโทษภายในขอบเขตที่กำหนด

Influence (อิทธิพล) เป็นคำที่มีได้แสดงความหมายในทางที่ไม่ดี อิทธิพล เป็นรูปหนึ่งของอำนาจ (Force) และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่การกระทำของบุคคล หนึ่งมีผลกระทบต่อความคิด ทศนคติ หรือการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง การใช้อิทธิพลมีรูปแบบ ต่างๆ เช่นการจูงใจ การเกลี้ยกล่อม การเสนอแนะ เป็นต้น โดยเมื่อผู้นำใช้อิทธิพลผู้ตามจะเชื่อฟัง และปฏิบัติตามต่างๆ ที่ผู้ตามมีสิทธิที่จะใช้ดุลยพินิจว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่

Authority (อำนาจหน้าที่ หรือสิทธิอำนาจ) เป็นอำนาจที่องค์กรมอบให้กับ ผู้ดำรงตำแหน่งเพื่อที่จะได้ปฏิบัติภารกิจขององค์กรได้สำเร็จ เมื่อบุคคลได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ ปฏิบัติบุคคลนั้นก็จะมีอำนาจ และความรับผิดชอบดั่งนั้น อำนาจหน้าที่จึงเป็นสิทธิที่ผู้นำจะทำทุก อย่างในสิ่งที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จ อำนาจหน้าที่เป็นสิทธิที่ผู้นำจะ ตัดสินใจว่าจะทำอะไร สิทธิที่จะปฏิบัติสิ่งนั้นเอง หรือมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติ อำนาจหน้าที่จะ เกิดขึ้นได้ถ้าผู้ตามยอมรับ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540, น. 2)

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2513, น. 25) ให้ความหมายของคำว่าอำนาจไว้ คือ ความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของคนอื่น หรือความสามารถในการป้องกันมิให้ ผู้อื่นมามีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของตน

บรรพต วีรชัย และเผชญิ ศรีสวรรณ (2520, น. 335 - 336) กล่าวว่าอำนาจ หมายถึงการที่ผู้ใดผู้หนึ่งสามารถก่อให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการ ดังนั้น การมีอำนาจจึงหมายถึง การใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นกระทำตามต้องการ

สุรวุฒิ ปัดไธสง (2536, น. 7-8) กล่าวถึงอำนาจว่าอำนาจเกิดจากความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในสังคมซึ่งเป็นลักษณะของศักยภาพ (potentials) หรือสมรรถภาพ (capacities) นั่นคือ บุคคลสามารถครอบครอง หรือเป็นเจ้าของได้ และสามารถที่จะทำให้ศักยภาพหรือสมรรถภาพนั้น เกิดอำนาจตามที่ต้องการดั่งนั้น อำนาจจึงต้องมีลักษณะของการบีบบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิด ความรู้สึกว่ามีกรบีบบังคับจนต้องทำตาม

อรุณ รักธรรม (2539, น. 29) ให้นิยามของอำนาจไว้ว่า อำนาจหมายถึง ความสามารถของบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่ทำให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่น เปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติหรือวิถีชีวิตได้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ พลังหรือความสามารถที่มี อิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคตินั้นเอง

จุมพล นิมิพานิช (2547, น. 75) กล่าวว่า อำนาจ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งสามารถที่จะทำให้บุคคลอีกบุคคลหนึ่งทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ตนเองต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุผล

อำนาจเป็นความสามารถในการกำหนดให้ผู้อื่นเป็นหรือกระทำตามความต้องการของตนเอง แม้ว่าผู้อื่นจะขัดขืนก็ตาม เป็นโอกาสที่มีอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคมที่ทำให้บางคนสามารถกระทำตามความตั้งใจแม้ว่าจะมีการขัดขวางโดยไม่ขึ้นกับหลักการที่รองรับโอกาสนั้นๆ โดยอาจไม่จำเป็นต้องมีการบีบบังคับด้วยกำลังหรือด้วยการขู่ว่าจะใช้กำลัง ซึ่งในภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน คำว่า “อำนาจ” จะมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “อิทธิพล” (influence) สามารถนิยาม “อำนาจ” ว่าเป็นความสามารถฝ่ายเดียว หรือเกือบจะฝ่ายเดียว หรือศักยภาพในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอะไรบางอย่างซึ่งมักจะเป็นชีวิตของผู้คนผ่านการกระทำของตนเองหรือผู้อื่น อำนาจในทางรัฐศาสตร์จึงเป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ภายในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้ใดผู้หนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งสามารถครอบครองเป็นเจ้าของ และใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการกำหนดให้ผู้อื่นปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดผลตามความต้องการของผู้มีอำนาจได้

กล่าวโดยสรุป อำนาจทางการเมืองจึงหมายถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองซึ่งเกี่ยวกับการที่มนุษย์ หรือกลุ่ม สามารถให้อิทธิพลโน้มน้าว หรือใช้กำลังบังคับข่มขู่ให้คนอื่น ๆ กระทำตามที่มี และใช้อำนาจทางการเมืองปรารถนา ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองจำเป็นต้องมีฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชน รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างอำนาจให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อจะได้สามารถรักษาอำนาจที่ตนมีอยู่ไว้ได้

1.1.3 คุณลักษณะของอำนาจ

ความเข้าใจถึงคุณลักษณะที่สำคัญของคำว่า “อำนาจ” จะช่วยทำให้สามารถเข้าใจความหมาย ที่แท้จริงของคำว่าอำนาจได้ชัดเจนขึ้นซึ่งจุมพล นิมิพานิช กล่าวว่าคุณลักษณะของอำนาจประกอบด้วยลักษณะสำคัญๆ ดังนี้

1) มีความสัมพันธ์ (relation) หมายถึง อำนาจของบุคคลหนึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กันทางสังคม

2) มีลักษณะของการพึ่งพา (dependence) หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งมีอำนาจเหนือบุคคลหนึ่งเนื่องมาจากการที่บุคคลหนึ่งต้องพึ่งพาอีกบุคคลหนึ่งนั่นเอง

3) มีลักษณะของความน่าจะเป็น (probability) หมายถึง ความเป็นไปได้ หรือความน่าจะเป็นที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะปฏิบัติตามผู้ที่ใช้อำนาจ

4) มีการขยายเขตอำนาจ (power expansion) หมายถึง อำนาจนั้นสามารถเพิ่ม หรือขยายได้ เพราะยังมีอำนาจมากก็ยังมีแนวทางที่จะเลือกปฏิบัติได้มากขึ้น

5) มีระดับหรือขั้นของอำนาจ (*degree*) ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยบุคคลอื่น

6) มีการแลกเปลี่ยน หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

7) มีความเฉพาะเจาะจง (*specificity*) คืออำนาจมักเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (จุมพล นิมิพานิช, 2547, น. 95-97)

ลักษณะของอำนาจจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้อำนาจ ถ้าเข้าใจลักษณะของอำนาจแล้วจะช่วยให้ผู้ที่ต้องการใช้อำนาจได้ใช้อำนาจอย่างชาญฉลาดตามความต้องการ ลักษณะที่สำคัญของอำนาจก็คือสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) *ความสัมพันธ์แบบการพึ่งพา* อำนาจนำมาใช้กับความสัมพันธ์แบบพึ่งพา เราเพิ่มอำนาจกับคนอื่นได้เพราะบุคคลผู้นั้นต้องมาพึ่งเราในบางสิ่งบางอย่าง บุคคลที่ต้องมาพึ่งเราจะยินยอมให้เราอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขาในองค์กรต่างๆ ก็เช่นกัน ผู้บริหารมีอำนาจเหนือกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาต้องพึ่งพาผู้บังคับบัญชาเพราะต้องการหวังในรางวัลขององค์กร ความสัมพันธ์แบบพึ่งพานี้มิใช่มีด้านเดียว ในทางตรงข้ามผู้ใต้บังคับบัญชาอาจมีอำนาจเหนือกว่าผู้บังคับบัญชาแต่ผู้ใต้บังคับบัญชาอาจมีอำนาจเหนือกว่าผู้บังคับบัญชา เพราะผู้บังคับบัญชาต้องพึ่งพาผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องผลผลิตความร่วมมือ และแรงสนับสนุน

2) *การขยายอำนาจ* อำนาจขยายตัวได้ บุคคลที่มีอำนาจมาก อำนาจในการเลือกการแสดงออกของพฤติกรรมก็ย่อมมีอัตราสูง คนที่มีอำนาจมากย่อมสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากทั้งดีหรือไม่ดีมากกว่ากลุ่มที่มีอำนาจน้อยเพราะเขาเหล่านั้นสามารถเป็นเหตุให้คนอื่นตอบสนองในทางบวกตามที่ผู้มีอำนาจปรารถนาได้ผู้มีอำนาจรู้สึกมั่นใจในการเสี่ยง ดังนั้นผู้ที่มีอำนาจมากจึงมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบการมากกว่าปัจเจกบุคคลที่มีอำนาจน้อยกว่า อย่างไรก็ตามอำนาจของเขาเหล่านั้นก็จะเพิ่มขึ้นมีโอกาสมากขึ้น และอาจใช้เป็นวิถีทางที่ไม่ถูกต้องในการเพิ่มอำนาจให้กับตัวเอง และการกระทำในสิ่งชั่วร้ายก็อาจเพิ่มมากขึ้น เพราะบุคคลที่ต้องเกี่ยวข้อง หรือพึ่งพาเขาเหล่านั้นจะไม่คัดค้านในอำนาจ ผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้มีอำนาจจะมีความกลัวที่จะคัดค้านผู้มีอำนาจ ปรากฏการณ์นี้ได้พบเห็น และเกิดขึ้นในบุคคลที่เป็นนักเผด็จการต่างๆ ผู้เผด็จการจะเพิ่มพฤติกรรมเหล่านี้มากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในทางบวก และในทางลบ นักเผด็จการจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้คนอื่นต้องเข้ามาพึ่งพาสวามิภักดิ์เพื่อการอยู่รอดในขณะเดียวกันก็พยายามมิให้สมาชิกที่พึ่งพาตนอยู่ไปพึ่งพามุบุคคลอื่น

3) *ความคิดเกี่ยวกับอำนาจ* เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทุกคนต้องการอำนาจ ต้องการครองตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจได้ แต่ในหลายสถานการณ์ผู้บริหารที่มีอำนาจพยายามใช้อำนาจเหนือผู้อื่นทั้งที่ตนเองมีอำนาจจริงน้อยกว่า มีความจริงอยู่ประการหนึ่งก็คือบุคคล

ที่พยายามเพิ่มอำนาจให้กับตนเองย่อมเป็นผลให้ผู้อื่นต้องลดอำนาจของตนลง แน่แน่นอนยอมทำให้เกิดความขัดแย้ง และมีผู้ต่อต้านในอำนาจซึ่งเป็นลักษณะของการต่อต้านการขยายอำนาจ ในทางตรงกันข้ามการจะเพิ่มอำนาจให้กับตนเองได้ก็โดยการกระจายอำนาจให้กับผู้ได้บังคับบัญชา เมื่อผู้บริหารมีความเต็มใจที่จะกระจายอำนาจ ผู้ได้บังคับบัญชาจะยินยอมให้อำนาจกับผู้บริหารตามใจปรารถนา บุคคลผู้ซึ่งได้รับบางสิ่งบางอย่างจากผู้อื่นเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องการมอบบางสิ่งบางอย่างกลับคืน ผลสุดท้ายก็คือทั้งสองกลุ่มต่างก็เพิ่มอิทธิพลซึ่งกันและกัน

เมื่อมนุษย์แข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ เขาเหล่านั้นก็สร้างทำเป็นเล่นการเมือง การเมืองเป็นเรื่องของกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจของตน ตัวอย่างเช่นผู้บริหารอาจจะร่วมกันป้องกันรักษาผลประโยชน์ หรือเก็บกักข้อมูลเพื่อปิดบังมิให้ผู้อื่นรู้ แต่ก็มีใช้กิจกรรมทุกชนิดที่จะเพิ่มอำนาจให้กับตน อย่างไรก็ตามเราก็สามารถเรียกได้ว่าเป็นการเมือง ตัวอย่างเช่นการเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั่นก็คือการเพิ่มอำนาจให้กับบุคคลนั้น แต่มีใช้เป็นการเล่นเกมการเมือง การเมืองธรรมดาเป็นเรื่องของกระทำการอย่างตั้งใจที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นเพื่อจุดประสงค์บางอย่างหรือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนตนของบุคคลคนนั้นหรือชนกลุ่มนั้น (ประชุม โปธิกุล, 2550, น. 1-2)

1.1.4 ประเภทของอำนาจ

อำนาจมีความสำคัญต่อองค์กร และผู้บริหาร เพราะการกระทำ หรือการดำเนินการใดๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับอำนาจเป็นสำคัญ แต่อำนาจที่จำเป็นดังกล่าวนี้จะมีปริมาณเท่าใดขึ้นอยู่กับภารกิจ หรืองานที่ผู้รับผิดชอบจะดำเนินการให้สำเร็จ รวมถึงความชำนาญ และทักษะในการใช้อำนาจของผู้นำ ถ้าผู้นำที่มีทักษะและความชำนาญสูงอาจไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจมาก ส่วนผู้นำหรือผู้บริหารที่มีทักษะ หรือความชำนาญน้อย ความต้องการเรื่องอำนาจ อาจเป็นเรื่องที่จำเป็น ดังนั้น ผู้นำขององค์กรควรรู้ และเข้าใจในเรื่องของอำนาจตลอดจนต้องเข้าใจคุณลักษณะ และแหล่งที่มาของอำนาจด้วย กล่าวได้ว่า โดยทั่วไปแล้วอำนาจทางการเมืองจะมาจากอำนาจประเภทต่างๆ ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่ (authority) หรืออำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) เป็นอำนาจที่เกิดจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กฎหมาย สถาบัน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม หรือวัฒนธรรม เป็นอำนาจที่บุคคลส่วนใหญ่ยอมรับเป็นอำนาจที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งเป็นสำคัญ แต่การที่ผู้บริหารจะได้มาซึ่งอำนาจตามตำแหน่งได้นั้น ผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้

(1) เพิ่มบทบาทในงานที่รับผิดชอบตรงส่วนกลางให้มากขึ้น คือต้องให้ความสำคัญกับบทบาทส่วนกลางตามการไหลของงาน (workflow) และต้องมีโอกาสในการกลั่นกรองข้อมูล

(2) เพิ่มการพิจารณา หรือการไตร่ตรองส่วนตัว พยายามขยายงานให้มีลักษณะหลากหลาย

(3) สร้างงานที่มีความยุ่งยากโดยการทำให้ลักษณะงานมีความคลุมเครือ (ambiguous)

(4) เพิ่มวิสัยทัศน์ในงานที่รับผิดชอบโดยการติดต่อกับบุคลากรที่มีอาวุโสให้มากขึ้น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และเผยแพร่ความสำเร็จภายในองค์กรเพื่อแสวงหาการยอมรับ

(5) เพิ่มความเกี่ยวข้องระหว่างงานอื่นกับงานที่ตนรับผิดชอบ

2) อำนาจบังคับ (coercive power) เป็นอำนาจที่เกิดจากกำลังไม่ว่าจะเป็นกำลังกายกำลังอาวุธหรือกำลังทางใจ เป็นการใช้กำลังบีบบังคับให้ผู้อื่นยอมตามหรือหวาดกลัวอย่างไรก็ตาม อำนาจประเภทนี้จะพบน้อยมากในองค์กร เนื่องจากเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย เป็นอำนาจที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

3) อำนาจในการให้รางวัลหรือลงโทษ (reward and punishment power) ต้นกำเนิดของอำนาจประเภทนี้มาจากทรัพยากร สิทธิพิเศษ เงิน ความสะดวกสบาย ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้น สามารถให้ประโยชน์หรือความดีความชอบแก่บุคคลอื่นได้ อำนาจประเภทนี้ถือว่าเป็นแหล่งอำนาจที่มีประสิทธิผลมากที่สุด เนื่องจากคนที่เกี่ยวข้องยินดีที่จะปฏิบัติตามมากที่สุด

4) อำนาจอ้างอิง (referent power) หมายถึง อำนาจที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล เช่นการเป็นคนที่มีเสน่ห์ดึงดูด มีลักษณะพิเศษ (charisma) เป็นที่รู้จักชอบพอกของคนอื่นในองค์กร เป็นต้น

5) อำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญ (expert power) เป็นความสามารถที่เกิดจากความรู้คุณวุฒิ และความเชี่ยวชาญ เป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้ การศึกษา การอบรม และประสบการณ์ในการทำงาน จากการพิจารณาการจำแนกประเภทของอำนาจตามความคิดเห็นของนักวิชาการแต่ละท่านพบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่อาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของการใช้ศัพท์และขอบเขตของการแบ่งแยกประเภท (จุมพล หนิมพานิช, 2547, น. 97-102)

1.1.5 แหล่งที่มาของอำนาจ

ผู้บริหารสามารถได้อำนาจจากแหล่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ คืออำนาจจากตำแหน่ง อำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจจากความเชี่ยวชาญ อำนาจบารมีของตน และอำนาจจากการเข้าร่วมสมาคม สามอำนาจแรกเป็นลักษณะรูปแบบทางการมากกว่าสามอำนาจหลัง ผู้บริหารทุกคนมีอำนาจแต่ผู้บริหารบางคนมีอำนาจเหนือกว่าผู้บริหารคนอื่นๆ

1) อำนาจในตำแหน่ง

อำนาจในตำแหน่ง ได้มาจากตำแหน่งในสำนักงานซึ่งเขาครองตำแหน่งอยู่ อำนาจหน้าที่ในรูปแบบในสำนักงานมิใช่อำนาจที่แท้จริง แต่ผู้บริหารได้อำนาจมาจากสำนักงาน ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรกเป็นธรรมเนียมที่ทุกคนในองค์กรนั้นต้องยอมรับเงื่อนไขใน อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารเพราะคนในสำนักงานนั้นเชื่อว่าผู้บริหารมีสิทธิที่จะนำเขาได้ เหตุผล ประการที่สองก็คือ เพราะตำแหน่งผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ควบคุมระบบการให้รางวัล และการลงโทษ บางคนอาจไม่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมโดยตรง แต่ก็มีอำนาจที่จะอยู่ในขบวนการที่จะประเมิน ส่งผล ไปยังศูนย์อำนาจ หรือสำนักงานใหญ่ เป็นสิ่งที่แน่นอนผู้บริหารบางคนมีอำนาจในตำแหน่งมากกว่า คนอื่น อำนาจของตำแหน่งซึ่งผู้บริหารใช้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงานและความเต็มใจที่จะใช้ อำนาจ เช่น

(1) ผู้บริหารในองค์กรธุรกิจ กองทัพ และองค์กรของรัฐบาลอื่น ย่อมมี อำนาจมากกว่าผู้บริหารการศึกษา ทางศาสนาหรือฝ่ายให้บริการและองค์กรอาชีพอื่นๆ ผู้จัดการฝ่าย ผลิตย่อมมีอำนาจมากกว่าฝ่ายนิเทศ

(2) ผู้บริหาร ผู้ซึ่งมีความเต็มใจที่จะใช้อำนาจหน้าที่ในการให้รางวัลและ การลงโทษ การสั่งการคนอื่น หรือหน่วยงานอื่นย่อมมีอำนาจในตำแหน่งมากกว่าผู้ไม่ใช้อำนาจ ความเต็ม ใจในการใช้อำนาจย่อมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้อำนาจด้วย

2) อำนาจในการให้รางวัล (Reward Power) ความสามารถที่จะให้รางวัล เป็นแหล่งที่มาของอำนาจอย่างหนึ่ง ผู้ใดที่มีหรือเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรซึ่งเป็นสิ่งมีคุณค่าของผู้อื่น ย่อมมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผู้บริหารมีอำนาจได้เพราะผู้บริหารควบคุมระบบรางวัลเช่น การขึ้น เงินเดือน ความก้าวหน้าและการมอบหมายงาน อำนาจจากรางวัลเป็นเรื่องที่ไม่มีขอบเขตสำหรับ ผู้บริหาร ผู้นำนอกแบบอาจมีอำนาจในการยอมรับหรือไม่ยอมรับสมาชิกเข้าในกลุ่ม ผู้นำนอก แบบอาจให้สิ่งประเทืองทางอารมณ์และช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวให้กับสมาชิกที่ยอมรับบรรทัด ฐานของกลุ่ม ผู้ได้บังคับบัญชาอาจมีอำนาจที่จะให้รางวัลและลงโทษผู้บังคับบัญชาได้โดยการ ยอมรับหรือไม่ยอมรับอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

ผู้บริหารสามารถเพิ่มอำนาจการให้รางวัล โดยอยู่ในตำแหน่งซึ่งควบคุม ทรัพยากรขององค์กร ผู้บริหารในสายงานหลัก (Line) ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงย่อมมีอำนาจในการให้ รางวัลมากกว่าสายงานที่ปรึกษา (Staff) เพราะความอยู่รอดขององค์กรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในสายงานหลัก เช่นเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิต ฝ่ายจำหน่าย ทรัพยากรของ องค์กรส่วนใหญ่อยู่ในการควบคุมของฝ่ายสายงานหลัก

3) อำนาจจากการบังคับ (Coercive Power) อำนาจจากการบังคับเป็น ความสามารถที่จะใช้อำนาจควบคุมผู้อื่นให้ปฏิบัติตามความปรารถนาของผู้นั้น ความสามารถที่จะ

ควบคุมผู้อื่นเป็นสิ่งที่เกิดจากความกลัวที่จะถูกลงโทษ บุคลากรอาจจะไม่เต็มใจยินยอมอ่อนข้อให้กับผู้ใช้อำนาจแบบนี้ แต่เขาก็กลัวจะต้องตงงานหรือไม่ได้รับการยอมรับหรือเขาอาจไม่ได้รับรางวัลที่เขาต้องการ อำนาจการบังคับธรรมดาแล้วมีผลเกิดขึ้นทันทีทันใดจากบุคคลผู้ที่เป็นเป้าหมายบ่อยครั้งที่ผู้บริหารใช้อำนาจบังคับทันทีกับบุคคลที่ก่อความรำคาญหรือความไม่สงบกับผู้อื่น

มีอำนาจการบังคับอยู่ 2 แบบ คือถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ผู้บริหารอาจจะไล่ผู้ใต้บังคับบัญชาออกแบบไม่ถูกกฎหมายเพราะความประพฤติส่วนตัว หรือผู้บริหารอาจใช้การลงโทษแบบถูกกฎหมายเช่นการลงโทษแบบให้ออก การประณาม การย้าย การใช้ อำนาจบังคับตามกฎหมายผู้บริหารย่อมได้รับการยอมรับนับถือมากกว่า ในสภาพความเป็นจริงถ้าผู้บริหารไม่สามารถใช้อำนาจบังคับได้ผู้บริหารจะไม่อาจควบคุมหรือได้รับความนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าใช้อำนาจการบังคับอย่างเหมาะสมจะแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารผู้นั้นมีภาวะผู้นำ

การใช้อำนาจบังคับมีผลเสียคือทำลายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำ สมาชิก ทำให้ผู้ถูกลงโทษเกิดความอึดอัดใจโดยเฉพาะบุคคลที่ไม่รู้วิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของตนและทำให้เป็นบุคคลที่ไม่ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์

4) อำนาจจากความเชี่ยวชาญ (Expert power) บุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถสูง มีข้อมูลที่คนอื่นในองค์กรต้องการ แน่นนอนผู้เชี่ยวชาญประเภทนี้ย่อมมีอำนาจ เช่น ผู้เชี่ยวชาญเรื่องภาษี นักกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์ย่อมมีอำนาจมากกว่าคนอื่น เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีข้อมูลที่ผู้บริหารต้องการ บุคลากรที่รู้เรื่องเทคโนโลยี รู้ความซับซ้อนขององค์กร รู้เรื่องเฉพาะต่างๆ จะเพิ่มอำนาจจากความเชี่ยวชาญในอาชีพนั้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจำเป็นจะต้องมีความต้องการทางด้านบริการกลุ่มอาชีพต่างๆ มากขึ้น

ผู้บริหารสามารถใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญเพราะผู้บริหารมีประสบการณ์ทางด้านการทำงาน และวิชาการมากกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาในหลายกรณี ผู้บริหารได้เลื่อนขึ้นมาเป็นผู้บริหารเพราะมีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคขององค์กรนั้น เพราะองค์กรเหล่านั้นขาดผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารมีข้อมูลทางการบริหารซึ่งไหลผ่านในองค์กรตามลำดับชั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการประสบการณ์จากผู้นี้เทศงานรวมทั้งข้อมูลต่างๆ เพื่อจะได้ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกันผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการและมีทักษะสูงก็ย่อมมีอำนาจเหนือผู้บังคับบัญชาได้ เพราะผู้บังคับบัญชาต้องพึ่งพาเขาเหล่านั้น

5) อำนาจบารมี (Charismatic Power) บุคคลบางคนมีคุณสมบัติพิเศษส่วนตัว ทำให้ตนเองมีอำนาจเหนือผู้อื่นได้ คุณสมบัติพิเศษนี้อาจรวมถึงความสามารถในการพูดในที่ชุมชนสไตล์ส่วนตัว หรือมีมาตรฐานทางศีลธรรมสูง บุคคลอื่นอาจถูกดึงดูดในคุณสมบัติประจำตัวเหล่านี้ เสน่ห์ประจำตัวนี้บางครั้งเรียกว่าอำนาจการอ้างอิงหรืออำนาจบารมี

(referent or charismatic power) อำนาจนี้มาจากความรู้สึกของปัจเจกบุคคลซึ่งต้องการเลียนแบบบุคคลที่มีคุณสมบัติเฉพาะ บุคคลที่มีอำนาจบารมีนั้นบางคนไม่มีอำนาจจากตำแหน่งงานเลยแต่เขามีความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นพึงพอใจต้องการเลียนแบบ การแสดงความพอใจหรือสิ่งประเทืองทางอารมณ์

สิ่งดึงดูดของบุคคลย่อมทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบจากผู้ที่ศรัทธาบุคคลผู้ที่ถูกดึงดูดให้ศรัทธาในบุคคลที่มีอำนาจบารมีจะพยายามอย่างแข็งขันที่จะพยายามทำสิ่งต่างๆ ให้เหมือน หรือเลียนแบบพฤติกรรมทุกอย่าง บุคคลผู้มีอำนาจบารมีมักจะเป็นผู้มีความสำเร็จสูงในอาชีพของเขาและสไตล์ในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นที่ถูกใจของผู้อื่น ในทางตรงข้ามไม่ใช่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพทุกคนที่มีอำนาจอ้างอิงหรืออำนาจบารมีเพื่อที่จะได้อำนาจบารมี บุคคลผู้นั้นจะต้องมีสไตล์ที่เป็นลักษณะเฉพาะ และมีสิ่งที่น่าชื่นชม ตัวอย่างบุคคลที่มีอำนาจบารมี เช่น วินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) เคนเนดี (Kenedy) บิลลี เกรแฮม (Billy Graham) จอห์น ปอลล์ ที่ 2 (John Paul II)

6) อำนาจความสัมพันธ์ (Association Power) บางคนมีอำนาจเพราะได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลผู้มีอำนาจ บุคคลเหล่านี้อาจมีตำแหน่งตำแหน่งหรือไม่ค่อยมีอำนาจจากความเชี่ยวชาญด้านใด หรือได้รับการยอมรับส่วนตัว แต่บุคคลเหล่านั้นอาจมีอำนาจขึ้นมาได้เพราะเขาเหล่านั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอำนาจโดยตรง เขาอาจใช้อำนาจนั้นกับบุคคลอื่น ยกตัวอย่างเช่น ภรรยาของผู้บริหาร หรือเลขานุการของผู้บริหาร เพราะบุคคลเหล่านี้มีอำนาจที่เกิดจากความสัมพันธ์หรือสมาคมกับเจ้านาย ย่อมมีอำนาจและใช้อำนาจนั้นกับผู้อื่นได้ หรือสมาชิกของประธานรัฐสภาย่อมมีอำนาจมากกว่าตัวแทนรัฐสภาคนอื่น เพราะเขาเหล่านั้นควบคุมการเข้ามาของตัวแทนที่มีอำนาจเหล่านั้นและคณะกรรมการของเขาเหล่านั้น การมีความสัมพันธ์เป็นแหล่งอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งมีประโยชน์มากในองค์กรที่มีความซับซ้อน เพราะว่าความสัมพันธ์ขององค์กรที่มีความซับซ้อนและความสัมพันธ์แบบนอกรูปแบบ คนส่วนมากค้นพบแหล่งอำนาจยากถึงแม้เขาเหล่านั้นจะรู้แหล่งอำนาจเขาก็ต้องผ่านช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ ต้องใช้เวลาถึงจะทำได้ การที่รู้ว่าใครได้อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งอำนาจเขาผู้นั้นจะตัดความซับซ้อนขององค์กรได้ การมีความสัมพันธ์ หรือร่วมสมาคมกับแหล่งอำนาจย่อมมีอำนาจในตัวเอง (ประชุม โพธิกุล, 2550, น. 20-22)

1.1.6 การใช้อำนาจ

การใช้อำนาจดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะกับมนุษย์ที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะต้องการสังคมและอยู่รวมเป็นกลุ่ม ผู้มีอำนาจต้องการ และใช้อำนาจทุกรูปแบบที่มี เขาเหล่านั้นเข้าใจเป็นอย่างดีในรูปแบบต่างๆ ของอำนาจ รู้วิธีการได้มาและรู้จักใช้อำนาจอย่างมี

ประสิทธิผล ผู้บริหารบางคนประสบผลสำเร็จทั้งการได้มาและการใช้อำนาจ ในขณะที่ผู้บริหารบางคนไม่ประสบผลสำเร็จ บางคนได้มาแต่รักษาอำนาจไว้ไม่ได้เพราะเขาไม่รู้จักใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสังเกตพฤติกรรมผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ท่านสามารถที่จะเรียนรู้ทักษะของการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้ และการรักษาอำนาจ ท่านอาจใช้ข้อสังเกตต่อไปนี้เป็นแนวทางสำหรับตัวท่านในการสร้างโมเดลพฤติกรรมของท่าน

1.2 วิธีการใช้อำนาจ

วิธีการต่างๆ ต่อไปนี้เป็นวิธีที่ผู้บริหารที่มีอำนาจใช้อำนาจ

1.2.1 ผู้บริหารที่มีอำนาจจะรู้สึกสบายใจในการใช้อำนาจ เขาจะรู้สึกและยอมรับว่าอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรื่องของคน เขาจะรู้สึกมีความหมายมาก เขาจะใช้อิทธิพลให้คนอื่นทำงานบรรลุเป้าหมาย สำหรับผู้บริหารเหล่านี้อำนาจเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งและเป็นทรัพยากรที่จำเป็นและเป็นการร่วมสร้างความร่วมมือกับบุคคลอื่น ผู้บริหารจะไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องผิดในการที่จะใช้อำนาจ

1.2.2 ผู้บริหารที่มีอำนาจจะเข้าใจดีในเรื่องของรูปแบบต่างๆ ของอำนาจ เขาจะรู้จักจุดอ่อนจุดแข็ง และข้อจำกัดของแหล่งที่มาของอำนาจ และรู้จักสถานการณ์การได้มาซึ่งอำนาจและการใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่นผู้บริหารจะยอมรับว่าความนิยมในเรื่องความเชี่ยวชาญในอาชีพมีอำนาจมากกว่าอำนาจในตำแหน่ง แต่เขาจะรู้ว่าการที่จะใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญจำเป็นจะต้องได้อำนาจในตำแหน่งเสียก่อน

1.2.3 ผู้บริหารที่มีอำนาจจะมีเหตุผลในเรื่องการใช้อำนาจในตำแหน่งตามกฎหมาย เขาจะยอมรับในความสำคัญของความคิด เขาจะคิดไตร่ตรองทั้งในเรื่องภายในและภายนอกองค์กร เขาจะไม่ค่อยใช้อำนาจบังคับบางครั้งอาจจะใช้แต่จะใช้อย่างมีสติ ผู้บริหารที่มีอำนาจจะพยายามสร้างความเชื่อถือให้กับตนเองและเป็นคนตรงไปตรงมา และคนอื่นๆ เต็มใจที่จะยอมรับฟังเขา

1.2.4 ผู้บริหารที่มีอำนาจจะมีความรู้สึกเฉยใจในเรื่องการพึ่งพาผู้อื่น ผู้บริหารที่มีอำนาจจะพยายามไม่พึ่งพาผู้อื่นแต่จะพยายามให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่มาพึ่งพาตนเอง

1.2.5 ผู้บริหารที่มีอำนาจจะสร้างบทบาทปฏิบัติที่สำคัญๆ ขึ้นมา ผู้บริหารจะเป็นสมาชิกที่มีจุดยืนที่ดีในองค์กรและสร้างบรรทัดฐาน สร้างค่านิยม และสร้างอุดมการณ์ เขาจะรวมพลังอำนาจภายใน และภายนอก เช่นสหภาพรวมกลุ่มพลังต่างๆ ผู้บริหารที่มีอำนาจจะไม่ให้พลังอำนาจภายในมีน้อยกว่าพลังอำนาจภายนอก

1.3 ข้อจำกัดของการใช้อำนาจ

1.3.1 การใช้เกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานเป็นตัวเลือก ผู้บริหารสามารถเพิ่มพลังอำนาจได้โดยการใช้เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นตัวเพิ่มอำนาจองค์การ ใช้เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นตัวเพิ่มอำนาจองค์การ ใช้เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานวัดผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และเพื่อเป็นการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จใช้อิทธิพลการเลือกเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อสร้างอำนาจให้กับตำแหน่งของตนเอง

1.3.2 ใช้ขบวนการตัดสินใจตามกฎหมาย คณะกรรมการได้นำมาใช้ในขบวนการตัดสินใจ การใช้ระบบคณะกรรมการเป็นสิ่งที่มีความก้าวหน้ามาก ประการแรกเป็นการกระจายความรับผิดชอบของการตัดสินใจหรือเป็นการใช้อำนาจของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องพิเศษ ประการที่สองการใช้ระบบกรรมการจะเพิ่มความเป็นไปได้ อำนาจของกรรมการจะได้รับการยอมรับ เพราะคณะกรรมการจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ ประการที่สามโดยปรกติการตัดสินใจของคณะกรรมการจะไม่แปลกแยกไปจากความปรารถนาของผู้บริหารเท่าใดนัก ในหลายกรณีคณะกรรมการได้ทำงานโดยอาศัยข้อมูลและทำตามกฎข้อบังคับของผู้บริหาร ในที่สุดการตัดสินใจโดยคณะกรรมการกลายเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายได้รับการยอมรับมากกว่าผู้บริหารคนเดียว

1.3.3 ใช้ขบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารใช้ขบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลของการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมจะได้รับการยอมรับมากกว่า และเป็นไปตามความปรารถนาของผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่มีอำนาจจึงใช้วิธีการเพิ่มอำนาจให้กับตนเอง

1.3.4 การควบคุมการไหลเวียนของข่าวสารข้อมูล ผู้บริหารที่สามารถควบคุมการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันการรักษาอำนาจของตนไว้จะเปรียบ ข้อมูลข่าวสารก็มีความสำคัญเท่าเทียมกับทรัพยากรอื่นเหมือนกัน เพราะทุกคนต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำงาน บุคคลที่ควบคุมการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารได้ย่อมมีอำนาจ ซึ่งทำให้คนอื่นต้องมาพึ่งพาอาศัย (ประชุม โปธิกุล, 2550, น. 22-24)

สรุป ในขณะที่อำนาจอาจมีผลในทางนิเสธ แต่อำนาจก็เป็นพลังที่ทำให้องค์การดำเนินไปได้ องค์การจะไม่อาจทำหน้าที่ได้ถ้าไม่มีบุคคลผู้ซึ่งสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นให้คนอื่นทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารต้องการอำนาจเพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น เขาจะต้องมีทักษะในการให้ได้มาซึ่งอำนาจ และธำรงรักษาอำนาจนั้นไว้ ผู้บริหารอาจใช้อำนาจการบริหารจากความเชี่ยวชาญในอาชีพ ตำแหน่งที่เป็นทางการ แรงดึงดูดใจส่วนบุคคล การได้สมาคมกับบุคคลที่มีอำนาจและ/หรือมีความสามารถในการให้รางวัลและลงโทษผู้อื่นได้ ศักยภาพของ

ผู้บริหารสามารถเพิ่มขึ้น ได้ถ้าได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการได้มาซึ่งอำนาจ และการใช้อำนาจการเฝ้าสังเกต หรือการเลียนแบบพฤติกรรมผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จและผู้นำทางการเมือง

1.4 ตัวอย่างพฤติกรรมที่อาจใช้เป็นแนวทางในการได้มาซึ่งอำนาจ และการใช้อำนาจ

- 1) มีความต้องการอำนาจ ความต้องการอำนาจเป็นเสมือนแรงจูงใจให้บุคคลผู้นั้นได้มาซึ่งอำนาจที่ต้องการและใช้อำนาจ
- 2) การมีทักษะในอาชีพที่ตนดำเนินการอยู่ การเพิ่มอำนาจในความเชี่ยวชาญ เป็นก้าวแรกในการเพิ่มอำนาจชนิดอื่น
- 3) ควรเพิ่มอำนาจกับบุคคลอื่นรวมทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ควรจะหาความรู้ในเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร
- 4) ควรใช้อำนาจทุกรูปแบบที่จำเป็นในทำงานสำเร็จ ในทางตรงข้ามควรตระหนักในจุดอ่อนและจุดแข็งของอำนาจต่างๆ เพื่อจะได้ใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ใช้อำนาจเพื่อเพิ่มอำนาจ โดยการควบคุมการกระจายอำนาจในองค์กร และทรัพยากร ผู้บริหารสามารถทำให้บุคคลอื่นต้องมาพึ่งพาตน
- 6) ต้องพยายามให้ได้มา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอำนาจ ผู้บริหารต้องวางแผน และต้องทำงานหนักเพื่อให้ได้มา และรักษาไว้ซึ่งอำนาจ
- 7) เรียนรู้และใช้อำนาจอย่างระมัดระวัง ผู้บริหารอาจเลือกใช้เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานตามกฎหมายเป็นขบวนการใช้อำนาจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง

2.1 อำนาจทางการเมือง

บอลล์ และปีเตอร์ (Ball and Peter) อธิบายว่า อำนาจทางการเมือง (Political Power) เป็นแนวคิดสำคัญทางการเมือง เพราะการเมืองเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การพิจารณาให้เข้าใจอำนาจทางการเมืองต้องดูว่าในชุมชนทางการเมืองหนึ่งๆ มีการจัดสรรแบ่งปันเกี่ยวกับอำนาจเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างไร และโดยใครบ้าง อย่างไรก็ตาม นักวิชาการรัฐศาสตร์ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจทางการเมืองที่ยังไม่ตรงกันนัก

ความหมายของอำนาจทางการเมืองในมุมกว้างอาจหมายถึง ความสามารถในการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นโดยอยู่ในรูปของการบังคับ หรือการจูงใจ (sanction) การใช้อำนาจอาจกระทำโดยใช้การลงโทษหรือให้รางวัล และอาจใช้ในเชิงบวกหรือลบ ดังนั้นผู้นำทางการเมือง

จึงสามารถให้ผู้อื่นทำตามความปรารถนาของตนได้โดยอาจให้สัญญาว่าจะให้รางวัลแก่ผู้สนับสนุนตน เช่นในรูปแบบของทรัพย์สินเงินทอง หรือเกียรติยศ ชื่อเสียง หรืออาจใช้การลงโทษหรือปฏิเสธการให้การสนับสนุนต่างๆ แก่ผู้คัดค้าน โดยการใช้อำนาจทางการเมือง โดยทั่วไปมีทั้งสองรูปแบบ บทลงโทษผู้ต่อต้านผู้มีอำนาจสูงสุด โดยเฉพาะผู้ปกครองรัฐ หรือประเทศอาจมีความรุนแรงที่สุดถึงขั้นจำคุก หรือประหารชีวิต ซึ่งบทลงโทษดังกล่าวเหมือนเป็นการขู่ให้ผู้อยู่ใต้อำนาจเชื่อฟังผู้มีอำนาจดังกล่าวเท่านั้น โดยหากมีการใช้บ่อยครั้งอาจเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าอำนาจทางการเมืองของผู้มีอำนาจกำลังอ่อนแอลง

อำนาจทางการเมืองในอีกมุมมองหนึ่งอาจมองได้ว่าเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ โดยผู้มีอำนาจสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้นั้นไม่ประสงค์ที่จะทำ ก่อนที่จะมีการใช้บทบังคับใดๆ ผู้ที่มีอำนาจอาจเป็นบุคคลเดียว กลุ่มบุคคล หรือสถาบัน โดยหากอำนาจทางการเมืองมีนัยทางด้านความสัมพันธ์แล้วสิ่งสำคัญก็คือ จะต้องรู้ว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้ใด มีอำนาจอะไร และมีความสัมพันธ์กับผู้ใด อย่างไร

ประเด็นที่สำคัญต่อมาคือ การตัดสินใจว่าผู้ใดคือผู้ที่มีอำนาจ โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถาบันใดๆ ที่มีอำนาจในทางปฏิบัติอาจไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจในตอนแรกประสงค์ให้ทำหน้าที่ดังกล่าว และอาจไม่ได้มีข้อตกลงหรือความสัมพันธ์ใดๆ ระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น กรณีนายกรัฐมนตรีได้ขอให้รัฐมนตรีท่านหนึ่งลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งเมื่อรัฐมนตรีคนดังกล่าวได้ลาออกแล้วก็ไม่ได้ทำให้เกิดผลเสียใดๆ ทางการเมืองต่อนายกรัฐมนตรี กรณีนี้จะถือว่านายกรัฐมนตรีมีอำนาจทางการเมืองมุมมองด้านความสัมพันธ์ต่อการลาออกจากคณะรัฐมนตรี (Ball and Peter, p. 35-36)

เฮวูด (Heywood, 2002, p.11) กล่าวว่าอำนาจทางการเมืองอาจแบ่งตามได้เป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) อำนาจในการตัดสินใจ (power as decision-making) ซึ่งการตัดสินใจอาจได้รับอิทธิพลหรือการครอบงำโดยผู้มีอำนาจในหลายรูปแบบ เช่น การบังคับ ข่มขู่ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การสร้างกฎเกณฑ์หรือข้อผูกมัดต่างๆ 2) อำนาจในการกำหนดวาระ (power as agenda setting) โดยการกำหนดวาระทางการเมืองให้อยู่ในขอบเขตที่สามารถควบคุมได้ เช่น บริษัทเอกชนอาจใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อป้องกันไม่ให้ผ่านกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการลอบบีพรรคการเมืองและนักการเมืองเพื่อไม่ให้เกิดคำถามและอภิปรายประเด็นสิทธิของผู้บริโภค และ 3) อำนาจในการควบคุมความคิด (power as thought control) โดยการตีกรอบในสิ่งที่ผู้อื่นคิดหรือมีความต้องการ การปลูกฝังค่านิยมหรือการควบคุมในเชิงจิตวิทยา ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นอำนาจที่ควบคุมถึงระดับรากฐานความคิด ในทางการเมืองโดยทั่วไปอาจเห็นได้จากโฆษณาชวนเชื่อและการแสดงอุดมการณ์

2.2 สิทธิอำนาจทางการเมือง และอิทธิพล

การใช้อำนาจทางการเมืองจึงมักต้องมีการใช้ **สิทธิอำนาจทางการเมือง (political authority)** ร่วมในการดำเนินการด้วย เนื่องจากการเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามคำสั่งเนื่องจากเกรงกลัวต่อบทบังคับเพียงอย่างเดียวอาจไม่มั่นคง โดยนิยามของสิทธิอำนาจทางการเมือง หมายถึง สิทธิในการสั่งการ หรือดำเนินการดำเนินการต่างๆ ตามกฎหมายที่กำหนดโดยไม่มีผู้ใดสามารถคัดค้านได้ ซึ่งต่างจากคำว่า อำนาจ (power) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการดำเนินการต่างๆ แม้ว่าจะมีผู้คัดค้านสิทธิอำนาจ (authority) มีความสำคัญต่อการปกครอง (governing) เป็นอย่างยิ่ง เพราะการปกครองมักมีนโยบายที่มีผู้ไม่เห็นด้วย ซึ่งทำให้การดำเนินการต่างๆ ไม่สามารถทำให้สำเร็จโดยง่าย ซึ่งการมีสิทธิอำนาจของผู้ปกครองจะช่วยป้องกันกรณีมีการคัดค้าน หรือต่อต้านอย่างรุนแรงต่อการดำเนินนโยบายได้

สิ่งที่ทำให้อำนาจทางการเมือง (political power) ต่างจากสิทธิอำนาจทางการเมือง (political authority) ก็คือ การใช้อำนาจทางการเมืองอาจเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ โดยผู้นำประเทศอาจเป็นผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมืองแต่อาจไม่สามารถกล่าวได้ว่าเขามีอำนาจทางการเมือง ดังกรณีของ นายพล เดอ โกลล์ ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิอำนาจของฝรั่งเศสในช่วงที่ถูกปกครองโดยเยอรมนี แต่ด้วยแรงกดดันจากเยอรมนี และรัฐบาลฝรั่งเศสซึ่งนิยมชมชอบเยอรมนีทำให้เขาไม่สามารถแปลงสิทธิอำนาจที่มีเป็นอำนาจทางการเมืองได้ การชำระไว้ซึ่งสิทธิอำนาจทางการเมืองมักใช้สัญลักษณ์ เช่น ธงชาติ หรือการจัดพิธีเฉลิมฉลองวันชาติ เป็นต้น แต่สิ่งที่เป็สิทธิพื้นฐานของสิทธิอำนาจทางการเมืองมักจะพบได้ในรูปแบบของอุดมคติทางการเมือง

สำหรับคำว่า **อิทธิพลทางการเมือง (political influence)** มีความคล้ายกับอำนาจทางการเมืองและสิทธิอำนาจทางการเมือง โดยมีนัยหมายถึงความสามารถในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่น แต่ในที่นี้การเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการบังคับ หรือการใช้สิทธิอำนาจทางการเมือง โดยเกิดจากการชักจูงหรือการเห็นพ้องต้องกันถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการร่วมมือกัน การเปลี่ยนพฤติกรรมเนื่องจากอิทธิพลทางการเมืองนี้อาจเป็นไปได้โดยไม่เต็มใจนัก ซึ่งต่างจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยอำนาจทางการเมืองที่เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติโดยไม่อาจปฏิเสธโดยสิ้นเชิง (Ball and Perer, p. 38-39)

2.3 การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจทางการเมือง (distribution of power) ในระบบการเมืองใดๆ มักมีการกระจายโดยไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้มีฐานะร่ำรวยมักจะมีเงินทุนสำหรับใช้ในกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าผู้มีฐานะยากจน เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนับสนุนแก่ผู้สนับสนุน และคัดค้าน รวมถึงการแสวงหาเสียงเลือกตั้งในการให้สนับสนุนแก่ทั้งผู้สนับสนุน และผู้คัดค้าน รวมถึง

แสวงหาความได้เปรียบทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ผู้มีฐานะร่ำรวยในที่นี้อาจอยู่ในรูปบุคคลหรือในรูปของบริษัท โดยจะมีทักษะความชำนาญในทางการเมืองแตกต่างกัน ทั้งนี้ ในภาพรวมของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการเมืองต่างมีประเด็นหลักที่แก้เหมือนกันคือ อำนาจทางการเมืองในทุกแห่งมีการกระจายอย่างไม่เท่าเทียมกัน (Ball and Peter, p. 39)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเมือง

2.4.1 ความหมายของการเมือง

การเมือง (Politics) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเพื่อแสวงหาอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ของสังคม ตามความเห็นของ ฌอร์ฌ ลินสวัสดี (2539, น. 3) ที่กล่าวว่า การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศ หรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ข้าราชการงบประมาณหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวการมองการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ (Power Approach) ส่วน ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517, น. 61) ได้อธิบายความหมายของการเมืองไว้ว่า การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐ และการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ จึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ ผู้เรียบเรียงได้รวบรวม และประมวลค่านิยม หรือความหมายของคำว่าการเมือง มานำเสนอโดยจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และอิทธิพลในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยค่านิยมของการเมืองในเชิงอำนาจที่น่าสนใจอันหนึ่ง ที่ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนมากได้แก่ค่านิยมของ เพนนอก และสมิท (Pennock and Smith 1964, p. 9) ที่กล่าวว่า การเมือง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับอำนาจ สถาบัน และองค์กรในสังคม ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจเด็ดขาดครอบคลุมสังคมนั้น ในการสถาปนา และทำนุรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม มีอำนาจในการทำให้จุดประสงค์ร่วมกันของสมาชิกในสังคมได้บังเกิดผลขึ้นมา และมีอำนาจในการประนีประนอมความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนในสังคม

กลุ่มที่สอง มองว่า การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ หรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม ดังเช่นมุมมองของอีสตัน (David Easton) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเมือง เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (The authoritative allocation of values to society) ความหมายของการเมืองดังที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็น

นิยามที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากสำนักพหุนิยม (Pluralism) อย่างไรก็ตาม ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2535, น. 4-5) อธิบายว่า เราจะใช้ความหมายการเมืองดังกล่าวนี้ได้ก็ต่อเมื่อ ในสังคมนั้นๆ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับผลกระทบจากทั้งทางตรง และทางอ้อม มีความเห็นพ้องต้องกัน และยอมรับในกติกาที่กำหนดการใช้อำนาจเพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น ส่วนในสังคมที่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกาการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ชัยอนันต์ อธิบายว่า การเมืองยังคงเป็นเรื่องของการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ หรือ “The competition for the authority to determine the authoritative allocation of values to society” โดยนัยเช่นนี้ การเมืองจึงมีสองระดับ ระดับแรก การเมืองอยู่ภายใต้การแข่งขัน ชัดแย้งของฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับได้ ในขณะที่การเมืองในความหมายอย่างแรกดังที่ศณะของนักศึกษากลุ่มพหุนิยมที่ได้กล่าวไปแล้ว จะยอมรับในจุดเน้นว่ารัฐเป็นการรวมกัน หรือประกอบกันของกลุ่มหลากหลายในสังคม และรัฐมิได้เป็นเครื่องมือทางการบริหาร โดยที่มีได้เป็นตัวกระทำทางการเมือง (actors) ที่จะชี้้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ แต่รัฐเป็นเพียงรัฐบาล (State as government) ที่ทำหน้าที่เพียงเอื้ออำนวยความสะดวกในการแข่งขันกันของกลุ่มหลากหลายเท่านั้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2535, น. 6)

กลุ่มที่สาม มองว่า การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรของชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่ผู้คนซึ่งต้องการใช้ทรัพยากรนั้นมีอยู่มาก และความต้องการใช้ไม่มีขีดจำกัด การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้ หรือเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม ชัยอนันต์ อธิบายว่า การเมืองในลักษณะนี้มีข้อได้เปรียบอยู่มากกว่า หากไม่อาจยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ บ้านเมืองย่อมตกอยู่ในสภาวะยุ่งยากวุ่นวาย ต่อมาจึงมีผู้ให้มุมมองการเมืองใหม่ว่าเป็นเรื่องของการประนีประนอมความขัดแย้งมากกว่าเป็นเรื่องของความขัดแย้ง

กลุ่มที่สี่ มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของการประนีประนอมผลประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดแย้งจากการดำเนินงานทางการเมืองที่ไม่มีทางออก

กลุ่มที่ห้า ถือว่าการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐ และการบริหารประเทศในกิจกรรมหลัก 3 ด้านคือ งานที่เกี่ยวกับรัฐ การบริหารประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบาย และการอำนวยความสะดวกในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งหากพิจารณาให้ละเอียดแล้ว การเมืองโดยนัยยะความหมายประการนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในความหมายเชิงอำนาจ ซึ่งก็เป็นเพราะอำนาจทางการเมืองนั้น ได้ถูกนำไปใช้ผ่านกระบวนการนโยบาย และการแต่งตั้งคัดสรรผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ) ในรูปของอำนาจและการปฏิบัติงานทางการเมืองปกครอง และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง และการบริหาร หรือการปกครองที่แยกออกจากกันได้

กลุ่มที่หก การเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ กล่าวคือ การเมืองคือกิจกรรมใดก็ได้ที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย หน่วยงาน และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยนัยหนึ่ง การเมืองก็คือกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ นั่นเอง

2.5 ระบบการเมืองการปกครอง

การเมือง (Politics) หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมของสังคม ส่วนการปกครอง (Government) ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2554, น. 16) ได้กล่าวไว้ว่าหมายถึง การใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายในการบริหารและจัดการประเทศ การปกครองมีหลายรูปแบบ เช่น การปกครองแบบประชาธิปไตย และการปกครองแบบเผด็จการ นอกจากนี้การปกครองยังมีได้หลายระดับ เช่น การปกครองส่วนกลางการปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น การเมืองและการปกครองจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เพราะการปกครองต้องอาศัยอำนาจของการเมืองจึงจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ ดังนั้นคำว่าการเมืองการปกครองจึงมักจะอยู่คู่กันเสมอ ระบบการเมืองการปกครองในโลกปัจจุบันแบ่งได้ดังนี้

2.5.1 แบบประชาธิปไตย ที่อำนาจเป็นของประชาชน แบ่งการใช้อำนาจของประชาชนเป็น 2 แบบ คือแบบตรง ประชาชนเลือกผู้ใช้อำนาจออกกฎหมาย บริหาร และตุลาการโดยตรง และแบบอ้อม ประชาชนจะเลือกตัวแทนตนเอง เข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมาย บริหาร และตุลาการ

2.5.2 แบบเผด็จการ (Dictatorship) มี 3 แบบย่อย แบบแรกคือสมบูรณาญาสิทธิราช (Monarchy) แบบกษัตริย์หรือจักรพรรดิ สามารถสืบเชื้อสายปกครองได้ แบบที่สองคือ เผด็จการที่มีอำนาจผู้เดียว (One-Man Dictatorship) ไม่สามารถสืบเชื้อสายการปกครองได้ แบบที่สามคือคณะธิปไตยหรือกลุ่มเผด็จการ (Group Dictatorship) เป็นประเทศที่การเมืองมีพรรคเดียว

2.5.3 สังคมนิยม (Socialist) แบ่งเป็น 2 แบบคือ แบบแรก สังคมนิยมเผด็จการปกครองด้วยพรรคเดียว ให้เอกชนหรือประชาชนถือครองทรัพย์สินและทำธุรกิจแทนรัฐได้บางส่วน แบบที่สอง สังคมนิยมประชาธิปไตย มีหลักปกครองเช่นเดียวกับประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง แต่รัฐถือครองหรือทำธุรกิจบางส่วน บางส่วนให้ประชาชนประกอบธุรกิจได้

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง

สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีลักษณะที่ไม่เสมอภาคที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม ชนชั้นสูงของสังคมซึ่งมีอยู่จำนวนน้อย คนจำนวนนี้มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุด มีทรัพย์สินมากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการยกย่องนับถือ กล่าวคือ เป็นกลุ่มคนที่ครอบงำการใช้อำนาจและการตัดสินใจเอาไว้ซึ่งปัจจุบันการควบคุมอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวคือ อำนาจทางการเมือง

2.6.1 ความหมายของอำนาจทางการเมือง

นักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายคำว่า “อำนาจทางการเมือง” ไว้
ซี ไรท์ มิลล์ (C. Wright Mills) (อ้างในเคชะ สิทธิสุทธิ 2541, น. 25) ได้ให้นิยามอำนาจทางการเมืองว่าหมายถึง อำนาจที่จะตัดสินใจและการบังคับให้เป็นไปตามการตัดสินใจนั้นๆ ในส่วนที่มีความสำคัญต่อสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้มีอำนาจทางการเมืองสามารถที่จะจัดสรรความชอบธรรม (legitimacy) หรือสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ตามตัวบทกฎหมาย ตัวอย่างของบุคคลที่มีอำนาจทางการเมืองได้แก่นักการเมืองเช่น สมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายงานจากบุคคลเหล่านี้เป็นต้น

ฮารอลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harol D. Lasswell อ้างในเคชะ สิทธิสุทธิ 2541, น. 26) ได้อธิบายอำนาจทางการเมือง หมายถึง

- 1) สิทธิในการออกกฎหมาย
- 2) กฎหมายสามารถมีโทษตั้งแต่สถานเบาไปสู่สถานหนักคือการประหารชีวิต
- 3) คำสั่งของรัฐหรือกฎหมายนั้นมีอำนาจบังคับ (sanctions) ซึ่งหมายถึง
 - (1) บังคับในทางบวก ซึ่งเป็นการให้รางวัลหรือเป็นการเพิ่มคุณค่า (values)
 - (2) ในทางลบ คือการทำให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามต้องสูญเสียประโยชน์หรือคุณค่า

สรุปได้ว่า อำนาจทางการเมืองหมายถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับคนที่มนุษย์หรือกลุ่มสามารถใช้อิทธิพลโน้มน้าว หรือใช้กำลังบังคับขู่เชิญให้บุคคลอื่นๆ กระทำตามที่มีและใช้อำนาจทางการเมืองปรารถนา ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองจำเป็นต้องมีฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชน รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างอำนาจให้เข้มแข็งเพื่อจะจะสามารถรักษาอำนาจที่ตนมีอยู่ไว้ได้

2.6.2 แหล่งที่มาของอำนาจทางการเมือง

อำนาจทางการเมืองมีแหล่งที่มา 3 ทาง คือ (สุจิต บุญบงการ อ้างในนลินี ต้นธวานิตย์ 2554, น. 13-14)

- 1) สิทธิอำนาจ (Authority) คือสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มได้จากกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม มีสถาบันทางสังคมยอมรับ (Legal Authority) นอกจากนั้นสิทธิอำนาจยังเป็นฐานอำนาจที่ชัดเจนที่สุดในลักษณะของตำแหน่งอย่างเป็นทางการ (Formal Position) ซึ่งจะได้รับยอมรับการมีอำนาจเหนืออย่างไม่มีข้อโต้แย้ง ผู้มีอำนาจในลักษณะความหมายนี้ได้แก่ข้าราชการในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล ผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

2) *ทรัพยากรทางวัตถุ (Material Resource)* คือสิ่งทีคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งมีมากกว่าคนอื่น ๆ เช่น เงิน ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสิ่งหายากและเป็นสิ่งที่ต้องการของคนในสังคม ชนชั้นนำผู้ใช้อำนาจจะมีทรัพยากรทางวัตถุที่มีมากกว่าคนอื่นและจะทำการแลกเปลี่ยนหรือประโยชน์ที่จะมาสู่ตน ขณะเดียวกันชนชั้นนำจะใช้ประโยชน์อันเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัด และสามารถให้ต่อแก่ผู้ยอมทำตามได้อย่างทันทีในลักษณะของการตอบโต้ได้ และประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุที่ตอบสนองความต้องการได้หลายอย่างมากกว่าจะมีความสำคัญ จะเห็นได้ว่าประโยชน์ในแง่นี้คือผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจผู้ที่มีอำนาจตามความหมายนี้จะใช้ทรัพยากรทางวัตถุเป็นฐานอำนาจได้แก่ พ่อค้า คหบดี ผู้ร่ำรวยในชุมชน นายทุนผู้ว่าจ้างหรือนายทุนเงินกู้ เป็นต้น

3) *ทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Resource)* คือ ทรัพยากรที่ไม่เป็นวัตถุ จับต้องไม่ได้ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความเชื่อถือ ความรอบรู้ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานอำนาจของชนชั้นนำในลักษณะหนึ่งซึ่งจะได้รับการยอมรับ ความนิยมชมชอบ ตลอดจนความศรัทธา รักใคร่จากคนในชุมชน หรือในสังคมนั้น ผู้ที่มีสิทธิอำนาจในลักษณะความหมายนี้ได้แก่ พระ ครู ผู้สูงอายุ หัวหน้าครอบครัว เป็นต้น

นอกจากแหล่งที่มาของอำนาจทั้ง 3 ทางข้างต้นแล้ว ผู้ที่จะมีอำนาจทางการเมืองยังต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญอีก 2 ประการ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีใช้วัตถุเช่นกัน คือ

1) *อุดมการณ์ในระดับบุคคล* อุดมการณ์จะประกอบไปด้วยค่านิยมต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ผู้ที่ต้องการมีอำนาจทางการเมืองจะต้องมีอุดมการณ์ที่จะเป็นใหญ่ มีหน้าตา มีเกียรติยศ มีชื่อเสียง จึงจำเป็นต้องแสวงหาอำนาจเพื่อตอบสนองอุดมการณ์ของตน

2) *สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย* ไม่ว่าบุคคลจะมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไร อำนาจจะไม่เกิดหากสถานการณ์ไม่อำนวย อำนาจจะเกิดขึ้นต้องอาศัยสถานการณ์ที่เหมาะสม เช่น หากนายกรัฐมนตรีไม่ลาออกหัวหน้าพรรคอื่นก็ไม่มีโอกาสเป็นนายกรัฐมนตรี หรือหากไม่เกิดรัฐประหารขึ้นนายพลคนหนึ่งก็จะไม่โด่งดังกลายเป็นวีรบุรุษของชาติขึ้นมาได้

ในทางรัฐศาสตร์ถือว่าแหล่งที่มาของอำนาจทางการเมืองทั้งหมดข้างต้นเป็นทรัพยากรการเมือง (Political Resources) นั้นย่อมแสดงว่าผู้ใดจะมีอำนาจทางการเมืองมากน้อยเพียงใด มีความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเพื่อการเมืองมากน้อยเพียงใด ความแตกต่างในด้านความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านชีววิทยา เช่น ความแตกต่างทางสมอง เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลมีทักษะและมีความสามารถต่างกันในด้านนี้ก็เพราะโอกาสในการได้ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ซึ่งแต่ละคนได้รับไม่เท่ากันและนอกจากนั้นอาจเกิดความแตกต่างในการตั้งใจฝึกฝนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (สุจิต บุญบงการ อ่างในเศษะ สิทธิสุทธิ, 2541, น. 28)

2.6.3 อำนาจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่อำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมืองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ คณิน บุญสุวรรณ (2542, น. 25) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน โดยผ่านการเลือกสมาชิกผู้แทนราษฎรไปบริหารและดูแลเรื่องกฎหมาย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่และโดยการตรวจสอบควบคุมดูแลของประชาชนโดยตรงหรือการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน เช่น การยื่นเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย การยื่นถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ การแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ การออกเสียงในการทำประชามติ ระบบประชาธิปไตยนี้มีลักษณะเด่นอยู่ที่การแข่งขันอย่างเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนมากในประเทศให้เป็นรัฐบาล ทำหน้าที่บริหารกิจการต่างๆ ของประเทศตามนโยบายที่กลุ่มหรือพรรคการเมืองนั้นๆ ยึดหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักในการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองการปกครอง สุรพล นิติไกรพจน์ (2548, น. 12) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตย คือการปกครองโดยประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย

ฉะนั้นการปกครองสังคมจึงต้องถียมติปวงชนเป็นใหญ่ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงยอมเป็นการปกครองที่ดีที่สุดสำหรับประชาชนทุกคนในปัจจุบัน โดยที่ระบอบการปกครองทั้งหลายก็ต่างต้องการให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนผู้ถูกปกครอง ดังนั้นถ้าเมื่อประโยชน์ของประชาชนคือเป้าหมายของการปกครอง ก็ยอมไม่มีระบอบใดดียิ่งไปกว่าการให้ประชาชนทั้งหลายซึ่งจะได้ประโยชน์จากการปกครองนั้น เป็นผู้ใช้อำนาจจัดการปกครองโดยตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ความหมายของประชาธิปไตยจึงมักเน้นไปที่การเข้ามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน ในเมื่อระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่ใช้อำนาจผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ให้ประชาชนร่วมสร้างสรรค์สังคมของตนเองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทนเพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา ยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีการปกครองระบอบนี้ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันและอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน

การปกครองระบอบประชาธิปไตย แบ่งได้ 3 ประเภท

1) การปกครองแบบรัฐสภา สุขุม นวลสกุล และคณะ (2550, น. 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการปกครองระบอบรัฐสภา คือ ประการแรก ตำแหน่งประมุขของ

ประเทศแยกออกจากตำแหน่งบริหาร ในระบบรัฐสภานี้ประมุขของประเทศมีหน้าที่ในฐานะประมุขเพียงอย่างเดียว ไม่มีบทบาทหรือ อำนาจในการบริหาร ประมุขของประเทศนี้จะมาจากการสืบเชื้อสายตามราชวงศ์ของระบบกษัตริย์ก็ได้ หรืออาจจะเป็นคนธรรมดาที่ได้รับเลือกตั้งเป็นประมุขตามกำหนดเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ประมุขของรัฐจะทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีการ (Ceremonial) ของรัฐเป็นผู้รับรองทูตต่างประเทศ หรือลงนามประกอบกฎหมายต่างๆ รัฐสภาจึงเป็นสถาบันทางการเมืองเพียงแห่งเดียวที่คนธรรมดาจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองได้ ประการที่สอง ตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่นิติบัญญัติผ่านรัฐสภา รัฐสภาจึงมีอำนาจสูงสุด มีอำนาจที่จะไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ เพราะรัฐสภาจะเป็นผู้เลือกรัฐบาลขึ้นมาทำหน้าที่บริหารเมื่อถึงเวลาที่รัฐบาลไม่ไว้วางใจรัฐบาล รัฐบาลจึงต้องออกจากตำแหน่ง แต่ในขณะเดียวกันคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลก็มีสิทธิที่จะยุบสภาได้ล้มทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติไปในตัว เป็นการคืนอำนาจให้แก่ประชาชน ประการที่สาม คณะรัฐบาลมาจากรัฐสภา คณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่มาจากสมาชิกรัฐสภา เพราะถือว่าสมาชิกรัฐสภามาจากประชาชนดังนั้นนายกรัฐมนตรีจึงต้องเป็นตัวแทนจากประชาชนด้วย

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2554, น. 14) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตยระบบรัฐสภาเป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน ซึ่งรัฐบาลได้รับแต่งตั้งจากผู้แทน ขัดกับการปกครองแบบประธานาธิบดี อันมีประธานาธิบดีที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาเป็นทั้งประมุขแห่งรัฐและประมุขรัฐบาล ภายใต้ประชาธิปไตยระบบรัฐสภา รัฐบาลบริหารประเทศโดยมอบหน้าที่ให้คณะรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหาร ตลอดจนถูกวิจารณ์ ตรวจสอบและถ่วงดุลอย่างต่อเนื่อง โดยสภานิติบัญญัติซึ่งได้รับเลือกจากประชาชน ระบบรัฐสภามีสิทธิถอดถอนนายกรัฐมนตรีได้เมื่อถึงเวลาที่สภาเห็นว่าผู้นั้นทำหน้าที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของฝ่ายนิติบัญญัติ การถอดถอนนี้เรียกว่า การอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยที่ฝ่ายนิติบัญญัติตัดสินใจว่าจะถอดถอนนายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งหรือไม่โดยการสนับสนุนเสียงข้างมากต่อการถอดถอนผู้นั้น ในบางประเทศ นายกรัฐมนตรียังสามารถยุบสภาและเรียกการเลือกตั้งใหม่ได้เมื่อใดก็ตามที่ผู้นั้นเลือก และตามแบบนายกรัฐมนตรีจะจัดการเลือกตั้งเมื่อผู้นั้นทราบดีว่าตนได้รับการสนับสนุนดีจากสาธารณะที่จะได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาในประชาธิปไตยระบบรัฐสภาอื่น แทบไม่เคยจัดการเลือกตั้งพิเศษ แต่นิยมรัฐบาลเสียงข้างน้อยกระทั่งการเลือกตั้งปกติครั้งถัดไป ระบบรัฐสภามีนายกรัฐมนตรีเป็นประมุขรัฐบาล และประมุขฝ่ายบริหารจะมีพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีเป็นประมุขก็ได้ แต่ไม่มีอำนาจบริหาร

2) การปกครองแบบประธานาธิบดี เป็นการใช้ระบบการแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ฝ่ายบริหาร (ประธานาธิบดี) และฝ่ายตุลาการ (ศาล) ให้แต่ละฝ่ายมีอำนาจ และความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยรัฐสภาและประธานาธิบดี ต่างฝ่ายต่างมาจากประชาชนประธานาธิบดีจะอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระและมีอำนาจแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี

2.6.4 การเลือกตั้งของไทยเพื่อให้ได้อำนาจทางการเมือง

ในกระบวนการเลือกตั้งทุกครั้ง พรรคการเมืองที่มีเงินทุนมาก มีบุคคลที่มีชื่อเสียง มีประสบการณ์ทางการเมืองสูง และเป็นกลุ่มการเมืองและนักเลือกตั้งชั้นนำของแต่ละจังหวัด รวมกันจำนวนมาก มักเป็นฝ่ายผูกขาดโอกาสเอาชนะการเลือกตั้ง เพราะมีปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครบถ้วน รวมการระดมเงินทุนเข้าสู่กระบวนการหาคะแนนเสียง และการจัดตั้งระบบหัวคะแนนที่มีกระบวนการหาและรวบรวมคะแนนเสียงอย่างมีประสิทธิภาพเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

กระบวนการเลือกตั้งของทุน โดยทุน และเพื่อทุน จึงค่อยๆ กลายเป็นการผูกขาดอำนาจ และบิดเบือนการใช้อำนาจพร้อมๆ กับการตัดโอกาสของการพัฒนาประชาธิปไตย (democratization) และจำกัดโอกาสในการแข่งขันของผู้สมัคร และกลุ่มการเมืองที่ขาดทุนและต้องการใช้หลักธรรมาภิบาล (good governance) ในการแข่งขันทางการเมือง

ระบบและกระบวนการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้ง กกต. สามารถทำให้เกิดผลต่อการสร้าง “การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม” ได้เพียงเล็กน้อย แต่เห็นได้ชัดเจนว่าแทบไม่มีพลังในการต้านทานอำนาจของกระบวนการระดมทุนมหาศาลในการเอาชนะการเลือกตั้งได้เลย

ความเป็นจริงในกระบวนการเลือกตั้งของไทย จึงเป็นสิ่งที่คนรับรู้กันทั้งสังคมว่า “เงินไม่มากก็ไม่เป็น” “ไม่มีเงิน ไม่มีเสียง” “เงินมาก อำนาจมาก” และ “เงิน คือ อำนาจ” นั่นคืออนาธิปไตย หรืออาจผสมผสานกันเป็น “ประชานิธิปไตย” แต่ไม่ใช่สาระที่แท้จริงของประชาธิปไตย สอดคล้องกับข้อเขียนของ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ อดีตนักกิจกรรม และอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้ผันตัวเองไปสู่วงการการเมือง ได้เขียนบทพจนานุกรมถึงประสบการณ์ทางการเมืองหลังพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 ว่า การเมืองไทยเป็นเรื่องของเงินทุน “ไม่มีเงินทุน แม้นโยบายจะดี ฝีปากจะดี ฐานเสียงจะดี ก็ยากที่จะชนะเลือกตั้ง การหาเสียงต้องใช้เงิน ไม่มีเงินลูกพรรคที่มีฐานเสียงก็จะหนีไปเข้าพรรคการเมืองอื่น ความพ่ายแพ้ของพรรคมหาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 อย่างยับเยิน ทั้งๆที่คาดการณ์ว่าสมาชิกพรรคจะได้รับเลือกตั้งในระดับ 100 คน หรือประเมินขั้นเลวร้ายจะได้ไม่น้อยกว่า 60-70 คน ก็เนื่องจากขาดเงินทุนสนับสนุน ส่วนสาเหตุที่ขาดเงินทุนสนับสนุนนั้น อาจารย์เอนก อธิบายว่า “การที่เสียบงเดินทางมาไม่ถึงกองทัพนั้น มีการวิเคราะห์จากหลาย ฝ่ายว่า ส่วนหนึ่งอาจจะเกิดจากการตัดเส้นทางลำเลียงของพรรครัฐบาล” (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2548, น. 141-143)

กระบวนการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองทั้งหลาย จึงโน้มเอียงไปในทาง “บิดเบือนอำนาจ” (abuse of power) เพื่อผลประโยชน์ทางด้านต่างๆ ของผู้มี

อำนาจ พวกพ้องและเครือข่าย ภาระของการคอร์รัปชันทางการเมือง (political corruption) จึงกลายเป็นแบบแผนสำคัญของการเมืองไทยและฝังรากลึกกลงไปสู่ทุกระบบการเมืองตั้งแต่รัฐบาลระบบราชการ รัฐสภา หรือแม้แต่ตุลาการ อปท. ระบบการเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง ภายใต้การหล่อเลี้ยงไว้อย่างดีของระบบทุนนิยมเครือข่ายแบบผูกขาด (semi-monopoly capitalist cronyism) ค่านิยมเชิงวัฒนธรรมเรื่องความร่ำรวย วัตถุนิยม เงินนิยม บริโภคนิยม ผู้นำนิยม พวกพ้องนิยม และอุปถัมภ์นิยมของคนในสังคมไทย (เสนีย์ คำสุข, 2552, น. 81 - 83)

การเมืองของนักการเมืองไทยคือการเมืองที่ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร ปัจจัยสำคัญในการกำหนดก็คืออำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ กล่าวคือ ถ้าอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์สามารถจัดแบ่งปันกันได้และเป็นที่ยอมรับของทุกคนทุกฝ่ายก็เกิดมิตรหรือพันธมิตรด้วยที่ถ้อยอาศัยกัน ในการหาเสียงเลือกตั้งพยายามไม่กล่าวถึงกันในทางลบ เข้าร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลหรือร่วมมือกันในการเป็นพรรคฝ่ายค้าน แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ขัดกันหรือไม่สามารถจัดสรรแบ่งปันกันได้ลงตัวทำให้บางคนบางกลุ่มไม่พอใจแม้ว่าจะอยู่ในพรรคเดียวกัน ก็จะก่อให้เกิดศัตรูหรือความไม่ชอบหน้ากันเกิดขึ้น ความห่างเหิน การไม่ร่วมมือ การไม่ติดต่อคบค้าสมาคมไปจนถึงการกล่าวร้ายป้ายสีและการประกาศว่า “ตายไม่เผาเงาไม่เหยียบ” ก็จะเกิดขึ้น แต่สุดท้ายแล้วถ้าวันใดที่อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์กลับมาให้ร่วมแบ่งปันจนเกิดความพอใจของทุกฝ่าย มิตรหรือพันธมิตรก็จะเกิดขึ้นใหม่

การเมืองของนักการเมืองไทยจึงกลายเป็นวัฏจักรของการแบ่งปันอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ของคนกลุ่มนี้ นอกจากจะไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวรในกลุ่มนักการเมืองแล้ว ประชาชนกลุ่มใดที่แสดงท่าทีไม่เห็นด้วยก็อาจจะต้องกลายเป็นศัตรูกับกลุ่มนักการเมืองเหล่านี้ด้วย การใช้อำนาจข่มขู่ คุกคาม และการใช้อำนาจขัดขวางการกระจายผลประโยชน์ต่างๆ มาสู่ประชาชนเหล่านี้ก็สามารถเกิดขึ้นได้ (เสนีย์ คำสุข, 2554, น. 20)

การเลือกตั้งซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะทำให้ผู้นำทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่นมีอำนาจทางการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการเมืองที่ตนมีอยู่ เช่นเงินทอง ชื่อเสียง และสื่อต่างๆ เป็นต้น เพื่อที่จะเปลี่ยนเป็นคะแนนเสียงให้ได้ โดยวิธีการที่จะนำมาใช้ก็มีทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย และเมื่อได้เข้ามามีอำนาจทางการเมืองแล้ว จำเป็นต้องใช้อำนาจทางการเมืองของตนแสวงหาทรัพยากรทางการเมืองโดยการคอร์รัปชันเพื่อทดแทนทรัพยากรที่ได้ใช้ในการเลือกตั้ง และเพื่อเตรียมไว้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ลักษณะเช่นนี้จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นวงจรอยู่คู่การเมืองไทยมาจนถึงปัจจุบันนี้ (เดชะ สิทธิสุทธิ, 2541, น. 30)

ตลอดเวลากว่า 77- 78 ปีในประเทศไทย ผลประโยชน์กับอำนาจทางการเมืองขาดดุลยภาพมาโดยตลอด ชนชั้นนำทางการเมืองที่เข้าสู่ตำแหน่งและอำนาจในแต่ละยุคสมัย ล้วนบิดเบือนการใช้อำนาจไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า-น้อยบ้างตามโอกาส และปัจจัยเอื้อทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย ส่วนของประชาชน ได้ร่วมรับรู้ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสผลประโยชน์ที่ได้จะแจ้งเป็นจริงมากขึ้นหลังเหตุการณ์รุนแรง 1-16 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากระบบและโครงสร้าง ตลอดจนบริบททางการเมืองชนาธิปไตย (Plutocratic Polity) ที่เป็นเผด็จการรูปแบบหนึ่งที่อาศัยระบบและโครงสร้างการเลือกตั้งเข้าสู่อำนาจมาตั้งแต่การเลือกตั้งที่ค่อนข้างเกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา “การขายเสียง” จึงเกิดขึ้นเป็นล่ำเป็นสัน มีกลุ่มหัวคะแนนจัดระบบจัดหาคะแนนเสียงให้แก่นักธุรกิจการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมและรับประกันความสำเร็จ และมีความน่าเชื่อถือ “โรคร้อยเอ็ด” “โคตรโกงเลือกตั้ง” “ฝนตกท่าใหญ่-ท่าเล็ก” “กินหมาหอน” และอื่นๆ จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของการแสวงหาผลประโยชน์ของตัวเองเฉพาะของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคน และเป็นการสมประโยชน์ร่วมกันของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับนักธุรกิจการเมือง ผลประโยชน์ร่วมกันจึงเกิดความขัดแย้งและเกิดสงครามแย่งแย่งกันมากขึ้นตามลำดับจนดุลยภาพของผลประโยชน์กับอำนาจทางการเมืองไม่เกิดขึ้นหรือเลื่อนออกไปจากจุดดุลยภาพมากขึ้นๆ ตามลำดับ

วิกฤตการณ์ทางการเมืองจึงเกิดขึ้นซ้ำซาก และโน้มเอียงจะรุนแรงมากขึ้นจากการขาดดุลยภาพระหว่างผลประโยชน์และอำนาจทางการเมืองที่โน้มเอียงจะขยายกว้างออกไปมากขึ้นๆ ดังกล่าว จุดดุลยภาพของสังคมนานาชาติเมืองดังกล่าวนี้ก็คือ ต้องทำให้อำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชนทุกคนให้ได้จริงๆ ประชาชนสามารถตรวจสอบอำนาจที่นักการเมืองใช้ได้ตลอดเวลา การซื้อสิทธิ-ขายเสียงต้องไม่เกิดขึ้น ถ้าใครทำต้องถูกลงโทษอย่างเด็ดขาดและจริงจัง นักการเมืองและนักเลือกตั้งต้องแข่งขันกันอย่างสุจริตเที่ยงธรรม จากพฤติกรรมและคำพูดที่ไม่เกินจริง ไม่ใช่ แข่งขันกันหลอกลวง จากการมีทรัพยากรทางอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เงินทุน” แยกต่างกัมหาศาล คนไทยและชุมชน – ท้องถิ่นทั้งหลาย ต้องเข้าใจร่วมกันในการรักษาหวงแหนอำนาจทางการเมือง คือ “เสียง” ของตนเอง และให้สร้างค่านิยมใหม่ด้วยการให้เสียงช่วย โดยไม่ต้อง “ซื้อ” กับนักการเมืองที่เสียสละจริงๆ และยึดมั่นอยู่กับผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชาติ เรื่องนี้ไม่ใช่สิ่งยากเย็นที่จะทำ เพียงแต่ต้องเชื่อมั่นในตัวเองให้ได้เสียก่อน และอย่าหลงเชื่อใครง่าย ภายใต้อหังการ “กาลามสูตร” ของพระพุทธศาสนา (เสนีย์ คำสุข, 2553, น. 102 - 103)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจ การสร้างอำนาจ และอิทธิพลนั้น คาสต์ (Dahl) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่บุคคลมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น คือ (อ้างในชิตพล กาญจนกิจ, 2540, น. 15)

- 1) บุคคลมีทรัพยากรทางการเมืองในครอบครองมากกว่าคนอื่น
- 2) แม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองในครอบครองเท่ากัน บุคคลบางคนอาจจะมีวิธีใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้มากกว่าคนอื่น ทำให้บุคคลนั้นมีอิทธิพลทางการเมือง
- 3) แม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองเท่ากัน บุคคลบางคนสามารถจะใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้ชำนาญและมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีอำนาจ และอิทธิพลนั้นคือ การมีทรัพยากรทางการเมือง ความสนใจและความชำนาญในการใช้ทรัพยากรทางการเมือง

สำหรับทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญนั้นสรุปได้คือ ความมั่งคั่ง ชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ความสามารถที่จะควบคุมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตัวอย่างในทางสาธารณะ ได้รับความนิยมนอกจากประชาชนอย่างกว้างขวาง การมีพรรคพวกบริวารที่จะมีวินัย และการจงรักภักดี ตลอดจนการควบคุมหน่วยงานที่ไวต่อการรับรู้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการใช้ทรัพยากรทางการเมืองสร้างฐานอำนาจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

- 1) การกำจัดให้หมดไป (elimination) ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กำลังเป็นตัวกำหนดอันเป็นการใช้กำลังกายภาพโดยตรง เช่นการประหารชีวิต หรือเนรเทศออกจากประเทศหรือจำคุก เป็นต้น
- 2) การทำให้เกิดความเสียหาย (damage) เป็นวิธีการใช้อำนาจเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความเสียหายในด้านต่างๆ เช่น อาจจะเป็นการทำลายทรัพย์สินสมบัติ ทำลายชื่อเสียงหรือการใส่ร้ายเพื่อให้เกิดความเสียหายทั้งชื่อเสียงและเกียรติยศ เป็นต้น
- 3) การใช้อำนาจโดยการคุกคาม (threat) คือการแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะทำให้คู่แข่งเห็นว่าตนพร้อมที่จะกำจัดเขาให้หมดไป หรือทำให้เขาเสียหายได้
- 4) การติดสินบน คือการให้เงินทองหรือสิ่งของมีค่าต่างๆ เพื่อให้เขาเห็นด้วยหรือยอมทำตาม หรือขัดขวาง
- 5) การชักจูงโน้มน้าว (persuasion) เป็นการใช้อำนาจด้วยการใช้เหตุผล ข้อมูลที่เป็นจริง (ข้อเท็จจริง) เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นด้วยจนยอมทำตามหรือไม่ขัดขวาง การชักจูงด้วยการใช้สำนวนโวหารเพื่อให้เห็นตามก็เป็นการใช้อำนาจชนิดหนึ่ง หรือการชักจูงโดยใช้เสน่ห์ดึงดูด หรือบุคลิกภาพอันเป็นที่ประทับใจ หรือศรัทธาก็เป็นการชักจูงชนิดหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดว่าใครจะมีอำนาจทางการเมืองหรือไม่ก็คือ หนึ่งทรัพยากรทางการเมือง และสองวิธีใช้ทรัพยากรทางการเมืองนั้นสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะทำให้ผู้นำทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีอำนาจทางการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการเมืองที่ตนมีอยู่เช่น เงิน ทอง ชื่อเสียง และสื่อต่างๆ เป็นต้น เพื่อที่จะเปลี่ยนให้เป็นคะแนนเสียงให้ได้โดยวิธีการที่จะนำมาใช้ก็มีทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย และเมื่อได้เข้ามามีอำนาจทางการเมืองแล้วก็จำเป็นต้องใช้อำนาจทางการเมืองแสวงหาทรัพยากรทางการเมืองโดยการคอร์รัปชันเพื่อทดแทนทรัพยากรที่ได้ใช้ในการเลือกตั้งและเพื่อเตรียมไว้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ลักษณะเช่นนี้จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นวงจรอยู่กับการเมืองไทยมาจนถึงปัจจุบัน (จิตพล กาญจนกิจ, 2540, น. 32)

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร (2552) ได้กล่าวถึงการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองไว้ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากสี่ประวัติศาสตร์ถึงรูปแบบการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองระดับชาติย่อมพบว่ามีหลายลักษณะ ได้แก่

1) การปฏิบัติและรัฐประหารเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยตรง ซึ่งเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองหรือกองกำลังอื่นๆ ที่มีศักยภาพในลักษณะเดียวกันทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลเก่าทั้งมาจากการเลือกตั้งหรือรัฐประหารมาก่อน โดยมากจึงมักเรียกรัฐบาลเหล่านี้ว่าเป็น “รัฐบาลเผด็จการทหาร” และมักพบมากในประเทศที่ด้อยและกำลังพัฒนาทางการเมือง

2) การรับคำเชิญให้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นการเข้าสู่อำนาจผ่านกระบวนการทางการเมืองในทางอ้อมโดยอาศัยการสวมบทบาทของ “คนกลาง” ที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ว่าสามารถประสานหรือรอมชอมผลประโยชน์ร่วมของทุกฝ่ายได้ลงตัวที่สุด การสร้างสถานภาพดังกล่าวได้จึงต้องอิงอาศัยหลายปัจจัยมาสนับสนุน อาจเป็นได้ทั้งในเชิงบวกเช่นคุณงามความดีที่เคยกระทำมาก่อน บุญคุณที่เคยเกื้อหนุนทุกฝ่าย และในเชิงลบเช่นการติดสินบน การจูงใจว่าจะให้ผลประโยชน์ในอนาคต ทั้งนี้โดยรวมจึงเป็นการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องอาศัยการยอมรับเป็นสิ่งสำคัญ ขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยทุนทางการเมืองในหลายลักษณะไปพร้อมกันด้วย

3) การลงสมัครรับเลือกตั้งโดยอาศัยวิธีการทุจริต วิธีการนี้ช่วยให้ผู้แสวงหาอำนาจสามารถครองตำแหน่งทางการเมืองโดยอ้างถึง “ความเป็นตัวแทนของประชาชน (representative)” ผ่านกระบวนการการเลือกตั้ง ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวมีกลไกการทุจริตที่ต้องอาศัยเงินทุน อิทธิพลและผลประโยชน์ที่เพียงพอต่อพวกพ้องเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญ การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจึงเป็นเสมือนการเปิดช่องทางการเมืองให้ใครก็ตามที่มีปัจจัยข้างต้นสามารถใช้และเข้าช่วงชิงโอกาสทางการเมืองนี้เป็นบันไดก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองภายใต้ภาพลักษณ์ของตัวแทน

ประชาชนที่เป็นประชาธิปไตย และหากการทุจริตการเลือกตั้งกระทำได้อย่างเนบเนียนก็ย่อมทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหล่านี้สามารถพรางคราบโจรเป็นผู้รักประชาธิปไตยได้อย่างเนบเนียนตามไปด้วย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาไปพร้อมกับประเด็นการกำจัดคู่แข่งทางการเมืองที่มีหลายวิธี อาทิ ใช้อิทธิพลข่มขู่ ใช้การเจรจาแลกเปลี่ยน ใช้เงินหรือผลประโยชน์หว่านล้อม ใช้การลอบทำร้าย ทั้งเพื่อให้เกรงกลัวจนอาจถึงขั้นมุ่งหมายเอาชีวิตเป็นต้น ย่อมพบว่าแม้การเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองจะต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งแต่การกำจัดคู่แข่งทางการเมืองด้วยวิธีการข้างต้นก็สนับสนุนนักทุจริตการเลือกตั้งเป็นอย่างดีเพราะช่วยให้การทุจริตการเลือกตั้งทำได้ราบรื่นลดอุปสรรคขัดขวางในด้านตัวสมัครได้มาก

4) การลงสมัครรับเลือกตั้งโดยสุจริต ซึ่งผู้ที่เข้าสู่ถนนทางการเมืองโดยวิธีการนี้ต้องอาศัยทุนทางสังคมสูง (high social capital) กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนโดยทั่วไปยอมรับว่าเป็น “คนดี” หรือ “คนเหมาะสม” หรือ “คนที่เชื่อถือได้” กับการเป็นผู้นำทางสังคมการเมืองที่ดีสามารถสร้างหรือกระจายผลประโยชน์สาธารณะ (public goods) ให้เกิดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ บุคคลที่มีความรู้สูงย่อมสามารถก้าวเข้าสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างภาคภูมิ ขณะเดียวกันย่อมเป็นคู่แข่งสำคัญกับนักทุจริตการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นการได้รับการสนับสนุนหรือผลักดันจากประชาชนโดยตรงซึ่งการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นเสถียรภาพที่เห็นพ้องและคนส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีความรู้ ความดี ความสามารถ เหมาะสมเข้าสู่การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงย่อมทำให้กระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตและยุติธรรมเกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้องกับการพัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากข้างต้นย่อมทำให้มองเห็นว่า ทรัพยากรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองมี 5 ประเภทหลักๆ ได้แก่

1) กำลังเพื่อการบังคับใช้ความรุนแรง ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้ย่อมมีอยู่ในกองทัพ โดยมักอ้างอิงความชอบธรรมในการใช้อำนาจเหล่านี้ผ่านสถานการณ์ความเร่งด่วน ความมั่นคงของชาติ ความต้องการของประชาชน เป็นต้น

2) บารมีและอิทธิพล ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มักพบทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและรวมถึงระดับองค์กร นัยของทั้งสองคำนี้มีความหมายในเชิงลบที่สะท้อนถึงความน่าเกรงใจ น่าเกรงขาม น่าเกรงกลัว อันมีผลให้บุคคลรอบข้างต้องกระทำตามแม้จะด้วยความพอใจหรือไม่ก็ตาม

3) ผลประโยชน์ ถือเป็นสิ่งล่อใจที่สำคัญอาจเป็นได้ทั้งในรูปแบบนโยบายที่กระทำแล้วและกำลังจะกระทำก็ได้ ขณะเดียวกันผลประโยชน์ก็อาจถูกแปรรูปอยู่ในลักษณะทรัพย์สิน เงินทองของแลกเปลี่ยนอื่นๆ ได้เช่นกัน

4) เสียงสนับสนุนจากประชาชน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถผลักดันให้ใครก็ตามสามารถเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองได้โดยอ้างอิง “ความชอบธรรม” ผ่าน “เสียงสวรรค์” นี้ในฐานะ “การเป็นตัวแทนจากประชาชน” เพราะฉะนั้นการสร้างเสียงสนับสนุนจึงอาจเกิดขึ้นทั้งในรูปแบบที่มาจากจิตวิญญาณของความเห็นพ้องของประชาชนเองและในรูปแบบที่มาจากการระดมผ่านทรัพยากรอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้

5) เงินทุน ถือเป็นทรัพยากรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งหมดข้างต้น เนื่องจากสามารถสนับสนุนต่อการสร้างฐานอำนาจทางทหาร บารมี อิทธิพล ผลประโยชน์ และการสนับสนุนของประชาชน ฉะนั้นหากลองพิจารณาจากที่กล่าวมาข้างต้นย่อมทำให้เห็นว่าฐานอำนาจทางการเมืองที่ไม่ชอบธรรมสามารถสร้างความถดถอยทางการเมืองให้เกิดขึ้นมาได้โดยเฉพาะการพัฒนาให้การเมืองอยู่บนฐานของหลักการประชาธิปไตยที่ประชาชนมีอำนาจอย่างแท้จริง ดังที่พบว่าการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมือง การปฏิวัติรัฐประหาร การสวมบทบาทคนกลางเข้าสู่รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตการเลือกตั้ง ล้วนเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยมีได้อยู่ในมือของปวงชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันทรัพยากรที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ฐานอำนาจล้วนแล้วแต่ผลักดันให้ประชาธิปไตยมีอาก้าวพ้นการผูกขาดอำนาจเผด็จการไว้ในมือของกลุ่มกองทัพและนายทุนหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพล เพราะแม้จะมีการกล่าวถึงบทบาทของประชาชนอยู่บ้าง แต่ก็มีนัยที่บ่งบอกว่าทั้งการผูกขาดการใช้ความรุนแรง อิทธิพล ผลประโยชน์ และเงินล้วนแปรเปลี่ยนไปเป็นเสียงสวรรค์ที่ขาดความชอบธรรมได้ (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2552, น. 45-46)

สรุป ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงจึงต้องอยู่บนฐานการเมืองที่ประชาชนคือผู้กำหนดบุคคลเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองไปพร้อมๆ กับบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมเกมการเมือง การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเพิ่มขึ้นภายใต้กรอบของการรักษาและเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน ย่อมถือเป็นหลักการสำคัญที่ช่วยลดการทำให้ประชาธิปไตยถดถอยหลังเข้าคลองไปสู่การพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป เพราะฉะนั้นการกำหนดเส้นทางอำนาจให้ชอบธรรมจึงหมายถึงการปฏิรูปทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จขึ้นในอนาคตไปพร้อมกันด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง

4.1 ความหมายของผู้นำ (Leader)

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าผู้นำ (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน

สั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่าผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไรนอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์กร

ทวี วงศ์พุก (2539, น. 14) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ 5 ประการ คือ 1) ผู้นำ หมายถึงผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่มเปรียบเสมือนแกนของกลุ่มเป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง 2) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดหมายที่วางไว้แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มออกทางด้วย 3) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐานและสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้ 4) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด 5) ผู้นำ หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

บุญทัน ดอกไธสง (2535, น.266) ได้สรุปเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง

1) ผู้มีอิทธิพล มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชนเพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

2) เป็นผู้นำ และแนะนำ เพราะผู้นำต้องคอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามความสามารถ

3) ผู้นำไม่เพียงแต่ยืนอยู่เบื้องหลังกลุ่มที่คอยแต่วางแผน และผลักดัน แต่ผู้นำจะต้องยืนอยู่ข้างหน้ากลุ่ม และนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ผู้นำ (Leader) คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำเช่น การชี้แนะ สั่งการ และช่วยเหลือให้กลุ่มสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ มีการเขียนชื่อผู้นำแตกต่างกันออกไปตามลักษณะงานและองค์กรที่อยู่ เช่นผู้บริหาร ผู้จัดการ ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ อธิการบดี ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้ว่าราชการ นายอำเภอ กำนัน เจ้าคณะจังหวัด เจ้าอาวาส ปลัดกระทรวง คณบดี

4.2 บทบาท และหน้าที่ของผู้นำ (Leadership Roles)

ผู้นำมีบทบาท และหน้าที่หลายอย่าง ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบเผชิญการอาจมีหน้าที่อย่างหนึ่งแต่ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบประชาธิปไตยอาจมีบทบาทและหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ไปของผู้นำทุกคนในกลุ่มคนทุกชนิดมีตรงกันอยู่บ้าง จึงขอสรุปบทบาทและหน้าที่ของผู้นำโดยทั่วไป เพื่อเป็นแนวความคิดสำหรับผู้บริหารการศึกษา 14 อย่างคือ

1) ผู้นำในฐานะผู้บริหาร (The Leader as Executive) บทบาทที่เห็นได้ชัดที่สุดของผู้นำก็คือบทบาทในฐานะผู้บริหาร ซึ่งประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ในองค์กร หรือในฐานะผู้ประสานงานภายในกลุ่มที่ตนเป็นผู้บริหาร ผู้นำประเภทนี้คอยช่วยให้งานของบุคลากรทุกคนดำเนินไปได้ด้วยดี ผู้นำจะเป็นผู้คุมนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ของกลุ่ม รับผิดชอบคอยดูแลนโยบาย และวัตถุประสงค์ของกลุ่มให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วนถูกต้อง

2) ผู้นำในฐานะผู้วางแผน (The Leader as Planner) โดยปกติผู้นำมักทำหน้าที่วางแผนการปฏิบัติงานทุกชนิดเป็นผู้ตัดสินใจว่าบุคลากรในหมู่ของตนควรใช้วิธีการอย่างไรและใช้อะไรมาประกอบบ้างเพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการ ผู้นำมักทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลด้วยว่าแผนที่วางไว้นั้นมีการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผู้นำมักจะเป็นผู้เดียวที่ทราบแผนทั้งหมดโดยต้องแท้ คนอื่นในกลุ่มมักรู้เรื่องเฉพาะส่วนที่ตนได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบแต่รู้ไม่หมดทั้งแผน

3) ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (The Leader as Policy Maker) งานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของผู้นำคือ การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหมู่คณะและการวางนโยบายส่วนมากนโยบายมาจากที่ 3 แห่ง คือ

- มาจาก “เบื้องบน” หรือ เจ้านาย ที่มีตำแหน่งสูง
- มาจาก “เบื้องล่าง” คือ ได้มาจากคำแนะนำ หรือมติของบุคลากรใต้บังคับบัญชา

ปัญหา

- มาจาก “ผู้นำ” ของหมู่คณะนั้นๆ

ไม่ว่านโยบายจะมาจากแหล่งใด ผู้นำมีอำนาจโดยเสรีที่จะกำหนดหรือเลือกด้วยตนเอง

4) ผู้นำในฐานะผู้ชำนาญการ (The Leader as Expert) ผู้นำน้อยส่วนมากหวังพึ่งผู้นำจะทำหน้าที่คล้ายกับผู้ชำนาญการในสาขาวิชาอื่นๆ แต่ผู้นำจะรู้เรื่องต่างๆ ในด้านเทคนิคไปเสียหมดทุกอย่างไม่ได้ ผู้นำในองค์กรนอกแบบหรือองค์กรอุปถัมภ์ บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาซึ่งมักจะมีบุคลากรอื่นมาหาเพื่อปรึกษาหารือขอความช่วยเหลืออยู่เสมอโดยเป็นการขอความช่วยเหลือส่วนตัว บุคลากรผู้นั้นจึงกลายเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในองค์กรนั้นๆ

5) ผู้นำในฐานะตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก (The Leader as External Group Representative) เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มหรือขององค์กรหรือหน่วยงานใดก็ตาม จะพากันไปติดต่อกับภายนอกทุกคนโดยตรงไม่ได้ ผู้นำที่มีคุณสมบัติเป็นที่พอใจของกลุ่มมักจะได้รับการเลือกให้ไปทำหน้าที่แทนเขาก็กลายเป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม ต่อมาไม่เพียงแต่จะมีหน้าที่ติดต่อกับบุคคลภายนอกแทนกลุ่มเท่านั้น แต่เมื่อบุคคลภายนอกมาเจรจาอะไรกับกลุ่มก็ต้องเข้ามาเจรจาผ่านเข้าอีกด้วย ผู้นำประเภทนี้กลายเป็นผู้รักษาประตูของบุคลากรในกลุ่ม หรือในองค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ โดยปริยาย

6) ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายใน (The Leader as controller of Internal Relations) ผู้นำมักจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลรายละเอียดต่างๆ ภายในกลุ่ม และเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่งภายในกลุ่มก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มนั่นเอง ในบางกลุ่มไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นเช่น การจัดงานมงคลให้แก่สมาชิกคนใดคนหนึ่ง หรือเรื่องอะไรก็ตาม สมาชิกจะเจรจาผ่านหัวหน้าหรือผู้นำ ในบางกลุ่มผู้นำจะเจรจาให้หรือจะเอาใจใส่เฉพาะสมาชิกบางคน ไม่ทุกคน แต่ในบางกลุ่มผู้นำก็ไม่สนใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเลยก็มี ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของผู้นำเป็นคนๆ ไป

7) ผู้นำในฐานะผู้ให้คุณและให้โทษ (The Leader as Purveyor of Rewards and Punishments) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอให้คุณและให้โทษแก่บุคลากรอื่นหรือมีอำนาจให้คุณให้โทษจะกลายเป็นผู้ทรงอำนาจสำคัญและกลายเป็นผู้นำในที่สุด คุณและโทษที่ว่านี้อาจจะเป็นการขึ้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือการมอบหมายงานให้มากขึ้นหรือให้งานที่ยากๆ หรือง่ายๆ ทำก็ได้ทั้งนั้น ผู้บริหารที่ดีพึงระวังที่จะไม่มอบอำนาจเช่นนี้ให้แก่บุคลากรคนใดมากเกินไป เพราะความเสียหายอาจจะเกิดขึ้นกับองค์กรได้ในภายหลัง

8) ผู้นำในฐานะผู้ใกล้ชิด (The Leader as Purveyor of Rewards and) เมื่อมีกรณีการขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้น บุคลากรคนใดคอยใกล้ชิดให้สงบและเข้าใจกันได้ บุคลากรผู้นั้นมักจะกลายเป็นผู้นำในภายหลัง บางทีผู้นำประเภทนี้ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาคดีภายในด้วยตนเองเลยก็มี

9) ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง (The Leader as Exemplary) บุคลากรที่มีความประพฤติดีหรือปฏิบัติงานดีจนได้รับการยกย่องอยู่เสมอว่าเป็นตัวอย่างที่ดีขององค์กร มักจะกลายเป็นผู้นำของบุคลากรอื่นได้โดยง่าย เพราะเป็นคนที่ได้รับการนับถือจากบุคลากรสำคัญในองค์กร

10) ผู้นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม (The Leader as Symbol of the Group) ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่มคนทุกชนิดมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม แต่คนหมู่มากอยู่ด้วยกันจะให้สามัคคีกันตลอดเวลาช่อมลำบากมาก กลุ่มจึงมักมีคณาหนึ่งหรือบางคนที่

ได้รับการยกย่องจากบุคลากรทั้งหลายว่าเป็นตัวแทนและเป็นคนที่หาที่ติไม่ได้ของเขา ซึ่งจะดีกับเขาเสมอไม่ว่าจะในโอกาสใด และจะดีด้วยกับคนทุกคนนี้ จะไม่มีทางกระทำการใดอันจะเป็นภัยต่อกลุ่มโดยเด็ดขาด คนๆ นี้จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เป็นผู้นำในทำนองเดียวกับพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำของประเทศ อำนาจที่ผู้นำเหล่านี้มีจึงสูงสุด เหนือจิตใจคนภายในกลุ่มทุกคนและทุกฝ่าย

11) ผู้นำในฐานะตัวแทนรับผิดชอบ (The Leader as substitute for Individual Responsibility) ไม่แปลกเลยที่กลุ่มคนบางกลุ่มหรือองค์กรหรือหน่วยงานบางแห่ง มีผู้นำคนหนึ่งหรือหลายคนอาสาเข้ารับผิดชอบรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำบางอย่างของบุคคลบางคนในกลุ่ม หรือรับผิดชอบต่อกิจการทั้งหมดที่คนกลุ่มนั้นกระทำลงไปโดยเหตุนี้บางทีในโอกาสต่อมาบุคลากรในกลุ่มจะมอบหมายให้ผู้นำมีอำนาจตัดสินใจกระทำการใดๆ แทนตนได้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้นำของตนต้องพลอยรับผิดชอบโดยไม่ได้กระทำผิดกับพวกเขา

12) ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมคติ (The Leader as Ideologist) บางทีผู้นำบางคนเป็นศาสดาของกลุ่ม เป็นผู้กำหนดอุดมคติ สร้างความเชื่อหรือศรัทธาต่างๆ ให้แก่บุคลากรอื่น แม้กระทั่งคุณธรรมประจำใจและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของกลุ่ม อุดมคติดังกล่าวในตอนแรกอาจเป็นเพียงคำพูดของเขาที่ใครๆ พากันนิยมและปฏิบัติตาม ต่อมาก็กลายเป็นอุดมคติทางการ ของกลุ่มไป ผู้นำประเภทนี้มักเป็นนักพูดและนักคิด ที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ความนับถือ

13) ผู้นำในฐานะบิดาผู้มีแต่ความกรุณา (The Leader as Father Figure) ผู้นำประเภทนี้วางตัวเป็นผู้ใหญ่มีอาวุโสที่สุดในกลุ่มและมีบุคลิกลักษณะที่น่านับถือในฐานะเป็นบิดาของกลุ่ม ซึ่งจะดูแลใครก็ตาม การดูแลนั้นไม่มีใครโกรธ เพราะทุกคนทราบดีว่าเบื้องหลังคำพูดของเขาคนๆ นั้น เขามีความรักความหวังดีอยู่ด้วยเสมอไป และเขาจะเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่คนทุกคนเมื่อมีความทุกข์ได้เสมอ

14) ผู้นำในฐานะเป็นผู้รับความผิดแทน (The Leader as Scapegoat) ผู้นำที่รับผิดชอบและเป็นบิดาของกลุ่มทุกคนย่อมหวังได้ว่า เมื่อใดมีความเสียหายเกิดขึ้นตนเองนั้นแหละจะถูกลงโทษแทน บุคลากรจำนวนมากในกลุ่มคนทุกประเภทต่างก็ไม่ต้องการรับผิดชอบ เมื่อมีความผิดเกิดขึ้นแต่จะพากันซัดทอด กลายเป็นผู้นำขึ้นมาในภายหลังได้เหมือนกันเพราะเมื่อเหตุการณ์ร้ายผ่านไปผู้คนพากันเห็นออกเห็นใจที่เขาเคยได้รับเคราะห์กรรมแทนพวกตนแต่เพียงผู้เดียว

ผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นผู้นำแต่ขาดจริยธรรม มุ่งหาประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ลู่อำนาจ นอกราชฎีบังหลวง ละเมิดกฎหมาย สามารถสร้างความเสียหายใหญ่หลวงต่อสังคมและประเทศชาติได้ ผู้นำเช่นนี้ไม่เป็นที่พึงประสงค์ แต่ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำที่เป็นคนดีแต่ขาดลักษณะผู้นำที่กล่าวมาแล้วก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหาสังคมได้ และอาจทำให้ปัญหาที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งการสร้างปัญหาใหม่

ผู้นำที่สามารถแสดงความเป็นผู้นำและเป็นคนดีมีจริยธรรม จึงเป็นสิ่งที่ค้นหาโดยนักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ตั้งแต่ขงจื้อ เพลโต อริสโตเติล ฯลฯ และยังหาอยู่แม้กระทั่งปัจจุบัน แต่ก็ได้ข้อสรุปว่าผู้นำที่เป็นคนดีมีจริยธรรมแต่เพียงอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องอาศัยการควบคุมโดยระบบด้วยดังนั้นต้องมีระบบที่ดีด้วย ก็จะกลับมาสู่คำถามที่สำคัญคือระบบที่ดีที่จะคัดสรรตัวบุคคลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างไร หลายคนตอบว่าด้วยการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อจัดโครงสร้างระบบดังกล่าว อันจะนำไปสู่การได้คนดีมาปกครองแผ่นดิน การร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 นี้สะท้อนถึงความล้มเหลวของอดีตที่ยังไม่สามารถหาผู้นำที่ดีได้ ก็ได้แต่หวังว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะสามารถนำไปสู่การได้ผู้นำทางการเมืองที่มีความเป็นผู้นำ มีจริยธรรม เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ พร้อมๆ กับสามารถสร้างกลไกการตรวจสอบ การถ่วงดุลอำนาจ และป้องกันไม่ให้ผู้นำที่หลงอำนาจ ลุแก่อำนาจเข้ามาปกครองบริหารบ้านเมืองและประเทศชาติได้

4.3 ภาวะผู้นำกับการเมืองไทย

ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน ผู้นำเป็นเพียงบุคคลที่ได้รับเลือกจากประชาชนส่วนใหญ่ให้เข้ามาบริหารประเทศ เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศชาติ เมื่อจุดมุ่งหมายคือประโยชน์ส่วนรวมของคนในชาติผู้นำที่ดีจึงต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม มีความสามารถมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล สื่อสารโน้มน้าวใจคนได้ดี มีจิตสำนึกทำเพื่อส่วนรวมและที่สำคัญต้องแสดงบทบาทของผู้นำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วย เพราะผู้นำทางการเมือง (Political Leaders) คือ บุคคลที่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ในโครงสร้างอำนาจรัฐ เป็นบุคคลที่มีอำนาจ และอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมาก การที่ผู้นำทางการเมืองขาดภาวะผู้นำ ไม่ยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย มุ่งแต่แสวงหาอำนาจ จะส่งผลให้เกิดภาวะการณ์เผชิญหน้าความขัดแย้ง แยกแยก การไร้เสถียรภาพของระบบการเมืองและความไม่ต่อเนื่องของกระบวนการปกครองและบริหารประเทศ และถ้าผู้นำที่มีอำนาจใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองหาผลประโยชน์ส่วนตนที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม กระทั่งต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการที่ผู้นำทางการเมืองระดับต่างๆ รับเงินหรือสิ่งของมีค่าหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจตามตำแหน่งก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีการใช้ระบบพวกพ้อง การให้ความอุปถัมภ์แก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงระบบคุณธรรมทำให้การจัดสรรทรัพยากรของชาติเป็นไปโดยมิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ก็จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความชอบธรรมของผู้นำทางการเมือง และต่อพัฒนาการของระบบการเมือง

ในเรื่องของภาวะผู้นำกับการเมืองไทยนั้น รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชียงกุล ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยมีปัญหาวิกฤติทางการเมืองแบบแบ่งเป็น 2 ช่วงสุดโต่ง คือ ปัญหาเศรษฐกิจ

ถดถอย ไม่สมดุล ไม่เป็นธรรม ปัญหาวิกฤติทางการศึกษาวิกฤติทางสังคมด้านต่างๆ มากมาย ส่วนสำคัญมาจากการที่คนไทยไม่ได้ศึกษาและพัฒนาการสร้างภาวะผู้นำและการจัดองค์กรแบบใหม่ ได้ แต่พยายามเลียนแบบรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมของประเทศตะวันตก แต่ไม่พัฒนาคนและชุมชนให้มีคุณภาพเข้มแข็งอย่างแท้จริง

ผู้นำทางการเมืองไทยยังจำกัอยู่แค่กลุ่มคนเล็กๆ ที่ใช้เทคนิคการหาเสียงโฆษณาชวนเชื่อรวมทั้งใช้เงิน ใช้ระบบอุปถัมภ์ ระบบพวกพ้องเข้ามามีตำแหน่ง มีอำนาจ ทำให้การบริหารประเทศมีปัญหาคอร์รัปชันหาผลประโยชน์ทับซ้อน และความด้อยประสิทธิภาพมาก เนื่องจากประชาชนไทยที่เป็นผู้ตามที่ไม่ได้รับการศึกษาและข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพน้อย ทำให้ประชาชนไม่สามารถเรียกร้องผลักดันให้ประเทศไทยได้ผู้นำทางการเมืองที่มีคุณธรรม มีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถสูงกว่านี้ได้ เราจะต้องปฏิรูปการศึกษาและสื่อมวลชนพัฒนาภาวะการนำหรือความรู้ความสามารถในการจัดความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ชุมชน และประเทศให้เป็นการนำแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นการนำอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เราจึงจะสามารถปฏิรูปเปลี่ยนแปลงระบบบริหารองค์กร ชุมชน ประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมดุล เป็นธรรมและยั่งยืนได้ แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองจะต้องคำนึงถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแรงกดดันทั้งจากภายนอกประเทศและภายในระบบการเมืองไทยเองด้วย และการเคลื่อนไหวสาธารณะก็มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผู้นำต้องปฏิรูปตัวเองพร้อมๆ ไปกับการปฏิรูประบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการได้อำนาจทางการเมือง แยกได้เป็นปัจจัยภายในตัวของนักการเมืองเอง เช่น ความรู้ความสามารถ ชื่อเสียง ประสบการณ์ และปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกของนักการเมืองนั้น เช่น ระบบพรรค เงินทุน ทีมงาน ส่วนรูปแบบและวิธีการให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง มีหลายรูปแบบ เช่น การหาเสียงด้วยวิธีการต่างๆ การจัดตั้งหัวคะแนน การใช้เงินทุน เป็นต้น

5. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย

5.1 ความหมายของระบบอุปถัมภ์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า อุปถัมภ์ หมายถึง การค้ำจุน การค้ำชู การสนับสนุน เลี้ยงดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1368)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่าระบบอุปถัมภ์ไว้หลายความหมาย ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2533, น. 79) ได้กล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ที่เหนือกว่าคือ มีทรัพยากรมากกว่าหรือสูงศักดิ์มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่ด้อยกว่าคือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือผู้มีอำนาจด้อยกว่า โดยผู้ที่เหนือกว่าให้การอุปการะช่วยเหลือคุ้มครองป้องกันให้แก่ผู้ที่ด้อยกว่า และผู้ด้อยกว่าให้การสนับสนุน ทำงานให้โดยยอมรับใช้และเชื่อฟังเป็นการตอบแทน ถ้ากล่าวอย่างไทยถือว่าผู้ที่เหนือกว่าสร้างบุญคุณช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า และผู้ที่ด้อยกว่าย่อมต้องตอบแทนบุญคุณ สาระสำคัญในความสัมพันธ์นี้คือ ความกตัญญูทศกวี

มินาวรรณ ยืนยง (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าระบบอุปถัมภ์ไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กันและกัน โดยมีฐานะทางสังคมต่างกัน คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าจะใช้อิทธิพลและสิ่งที่ตนมีอยู่คุ้มครองให้ผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้มีฐานะต่ำกว่า ซึ่งต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดีเป็นแบบช่วยเหลือตอบแทนรวมทั้งการอุทิศตนรับใช้ผู้อุปถัมภ์

สรุปได้ว่า อุปถัมภ์ ในความหมายที่สังคมไทยได้ใช้กันอยู่ หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในชุมชนที่มีฐานะบทบาทต่างกัน เป็นการแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุล และคงอยู่ตราบที่ยังมีผลประโยชน์ต่อกัน

ในความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยนั้น ได้แบ่งบุคคลเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ

- 1) กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถที่จะเป็นผู้อุปถัมภ์ได้
- 2) กลุ่มบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือหรือเรียกอีกอย่างคือ ผู้ที่ต้องการความอุปถัมภ์

โดยผู้อุปถัมภ์จะเป็นผู้ที่มีฐานะสูงกว่าผู้รับอุปถัมภ์ทั้งด้านของอำนาจ สถานภาพทางการเงินและเศรษฐกิจรวมไปถึงอิทธิพลที่จะสามารถกำหนดให้บุคคลรอบข้างตนทำตามในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์นี้เป็นความสัมพันธ์แบบการตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยผู้รับอุปถัมภ์มักจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบในเรื่องของผลประโยชน์ที่ได้รับเสมอ เนื่องจากผู้รับอุปถัมภ์นั้นเป็นผู้ที่มีความอ่อนแอกว่าผู้อุปถัมภ์ในเกือบทุกๆ ด้าน

ในสังคมไทยสมัยก่อนนั้น คำว่า “ผู้อุปถัมภ์” กับ “ผู้รับอุปถัมภ์” จะมีความหมายคล้ายในการประวัตินของเจ้าขุนมูลนายกับบ่าวไพร่ ซึ่งเจ้าขุนมูลนายจะเป็นผู้อุปถัมภ์ และบ่าวไพร่จะเป็นผู้รับการอุปถัมภ์ โดยเจ้าขุนมูลนายนั้นจะเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือและปกป้องบ่าวไพร่ในสังกัดของตน ส่วนบ่าวไพร่จะตอบแทนเจ้านายของตนในรูปแบบของความจงรักภักดี แรงงานในการทำงาน และพิธีกรรม เช่น การทำไร่ทำสวน ขุดลอกคลอง งานบวช งานแต่งงาน งานเลี้ยงฉลอง เป็นต้น

ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ (อคิน รพีพัฒน์ อ้างถึงใน สุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, 2543, น. 69 - 70) ให้ทรรศนะว่า มุขนายและไพร่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ซึ่ง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน ที่มีโชญาติและมีฐานะไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายที่เหนือกว่าคือมุขนาย จะอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์ และฝ่ายที่ต่ำกว่าคือไพร่จะเป็นผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์หรือผู้ถูกอุปถัมภ์ ทั้งสองฝ่าย จะมีความผูกพันส่วนตัวและมีการแสวงหาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน มุขนายจะให้ผลประโยชน์ ในเรื่องความคุ้มครองแก่ไพร่ขณะเดียวกันไพร่ก็จะให้ผลประโยชน์แก่มุขนายในรูปของความ จงรักภักดี แรงงาน และของกำนัล

5.2 ประวัติความเป็นมาทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

การปกครองของไทยนั้น เดิมเป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูกหรือเรียกว่า ระบบพ่อขุนผสมกับการปกครองที่ได้รับอิทธิพลมาจากขอม และขอมได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย โดยมีการแบ่งชั้นวรรณะให้กษัตริย์เป็นสมมติเทพ การปกครองของไทยได้ปกครองในรูปแบบการ ปกครองในลักษณะดังกล่าวมาตลอด

แนวธรรมเนียมประเพณีการปกครองแบบผสมดังกล่าวได้ตกทอดเรื่อยมาจนถึง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ระบบอุปถัมภ์และโครงสร้างชนชั้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุง รัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการจัดลำดับชนชั้นลดหลั่นกันลงมาตามศักดินาที่มีอยู่ ความสัมพันธ์ ระหว่างไพร่กับนายหรือข้าราชการผู้น้อยกับเจ้านายมีลักษณะเป็นระบบอุปถัมภ์ ระหว่างบุคคลที่มีความ แตกต่างระหว่างฐานะและศักดินา ทั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และชั้นผู้น้อย ระหว่างนายกับไพร่ ต่างเอื้อผลประโยชน์ให้แก่กันและกัน ลักษณะการปกครองดังกล่าวมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ตาม ระบบอุปถัมภ์อย่างเป็นทางการ พบว่ายังมีลักษณะของระบบอุปถัมภ์อย่างไม่เป็นทางการแอบแฝง อยู่ในระบบอุปถัมภ์ที่เป็นทางการ ซึ่งลักษณะของการยกย่องหรือนิยมนิติสังคัมแบบเจ้านาย ของ คนไทยนี้ทำให้สังคัมไทยเป็นสังคัมที่มีการสั่งงานจากเบื้องบนหรือ Authoritarian....ประชาชน ทั่วไปและผู้น้อยที่อยู่เบื้องล่าง ไม่มีโอกาสและถูกอบรมสั่งสอนให้ไม่ชอบมีโอกาที่จะทำงาน ออกความคิดเห็น หรือออกสิทธิออกเสียงในการบริหารงานและพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อำนาจของกษัตริย์ถูกลดลงมาจากการทรงไว้ ซึ่งอำนาจอันเด็ดขาดมาเป็นอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญ ส่วนอำนาจในการปกครองประเทศจริงๆ ได้ ตกไปอยู่ในคณะทหารเป็นส่วนใหญ่ แม้คณะทหารจะได้พยายามอ้างว่าเป็นประชาธิปไตย ความ จริงแล้วสาระสำคัญของการปกครองหรือการเมืองของไทยก็ยังเป็นแบบผสมระหว่างระบบ พ่อขุน กับระบบกษัตริย์ตามแนวคิดของศาสนาฮินดูอยู่นั่นเอง จะเห็นว่าเป็นระบบพ่อขุนอุปถัมภ์อยู่ แต่ บทบาทของหัวหน้าในภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เปลี่ยนจากกษัตริย์มาอยู่ในกำมือ ของนายกรัฐมนตรี ซึ่งมักจะเป็นนายทหารบกและเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดด้วยเป็นส่วนใหญ่

กลุ่มอาชีพทหารจะมีความพร้อมมากกว่าในการปกครองเพราะการแบ่งชั้นบังคับบัญชาชัดเจนกันลงมาจากบนสู่ล่างเหมือนยอดปิรามิดนั่นคือ การใช้ระบบอุปถัมภ์จากยอดฐานบนสู่ระดับล่างนานๆ ครั้งจะมีนายกรัฐมนตรีนี่เป็นพลเรือนเข้ามาสลับฉากเสียทีหนึ่ง แต่ก็อยู่ได้ไม่นานเพราะขาดอำนาจที่แท้จริงคืออำนาจทหารสนับสนุน ราษฎรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวไร่ชาวนาก็ยังคงมีความเป็นอยู่แบบเดิมไม่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเท่าใดนัก บางส่วนกลับยากจนหนักลงไปเสียอีก

เป็นที่น่าสังเกตว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมานั้นชนชั้นข้าราชการได้ขยายตัวเป็นปีกแผ่นมากขึ้นและนับได้ว่าเป็นชนชั้นที่มีอำนาจและอิทธิพลมากในสังคมไทยระยะภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง และแม้กระทั่งปัจจุบันนี้ก็ตาม นอกจากนั้นระบบเศรษฐกิจของประเทศก็ค่อยๆ เปลี่ยนไปสู่ภาวะเศรษฐกิจแบบตลาดมากขึ้น ชนชั้นพ่อค้าและธุรกิจก็ก่อตัวขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง ชนชั้นนี้แม้ว่าจะเพิ่งก่อตัวขึ้นมาใหม่แต่ก็นับว่ามีอิทธิพลมากเพราะมีเงินจากการค้าและธุรกิจของตน ความร่ำรวยของชนชั้นพ่อค้าทำให้พวกนี้มีอิทธิพลเหนือพวกข้าราชการในหลายกรณี โดยอาศัยการเอื้อผลประโยชน์ในเชิงอุปถัมภ์เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ และเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการทำการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือที่รู้จักกันทั่วไปทุกวันนี้ว่าคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้น ลักษณะพิเศษประการหนึ่งของชนชั้นพ่อค้าและนักธุรกิจของไทยก็คือ คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่สืบสายมาจากคนจีน เพราะแต่เดิมมาคนไทยไม่นิยมทำการค้าถ้าไม่ทำไร่นาก็เป็นข้าราชการ เมื่อจีนอพยพเข้ามา อาชีพการค้าจึงเปิดต้อนรับพวกเขาโดยปราศจากการแข่งขันจากคนไทย คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนจึงประกอบอาชีพการค้าธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ระหว่างพ่อค้าคนจีนกับข้าราชการจึงมีการเอื้อผลประโยชน์ให้กันและกัน โดยสร้างความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ระหว่างกันและกัน (ไพฑูริย์ เครือแก้ว, 2513, น. 133)

5.3 ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เป็นการยอมรับความแตกต่างในเรื่องฐานะของบุคคล การเน้นการพึ่งพาผู้อื่นและการยึดมั่นตัวบุคคลยังคงมีอิทธิพลต่อการปกครองเรื่อยมาดังจะเห็นได้ว่า ลักษณะเจ้าขุนมูลนายยังคงอยู่ในระบบราชการไทยค่อนข้างมาก ข้าราชการจำนวนไม่น้อยมีความรู้สึกว่าคุณเป็นนายของประชาชนเหมือนดังเช่นมูลนายเป็นนายของพวกไพร่ต่างๆ ที่ตามแนวความคิดของระบบบริหารราชการสมัยใหม่ ข้าราชการไม่ได้เป็นนายของประชาชน หากแต่เป็นผู้ให้บริการต่างๆ ของรัฐไปสู่ประชาชนภายใต้ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐโดย ข้าราชการจะได้รับเงินเดือนเป็นผลตอบแทนในการปฏิบัติงาน เงินเดือนเหล่านี้ก็ได้จากภาษีอากรของประชาชน ข้าราชการจึงมีฐานะเป็นผู้รับใช้ประชาชน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยกลับกลายเป็นว่า ข้าราชการรู้สึกว่าคุณเป็นนายของประชาชนและทางฝ่ายประชาชนเองก็ยอมรับว่ามีความรู้สึกต่อ ข้าราชการเหมือนดังเป็นมูลนายของตน มีความกลัวเกรง นอบน้อม และเคารพเชื่อฟังระบบราชการ

ข้าราชการจึงมีอิทธิพลในการควบคุมความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเหมือนระบบไพร่เคยควบคุมชีวิตและความคิดอ่านของพวกเขาไพร่ในสังคมสมัยเก่า (อำพัน ถนอมงาม, 2555, น.15)

ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการผู้ใหญ่กับข้าราชการผู้น้อยภายในระบบราชการก็ได้รับอิทธิพลลักษณะความสัมพันธ์ของระบบไพร่อยู่ไม่น้อย ระบบราชการไทยยังยึดมั่นในความผูกพันกันเป็นเชิงส่วนตัวตามลักษณะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์มากกว่าจะมีความสัมพันธ์กันเป็นทางการตามกฎระเบียบที่ได้วางไว้ และมีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติราชการตามคำสั่งของหัวหน้าโดยไม่มีการโต้แย้งและไม่มีความคิดริเริ่มใดๆ เหมือนเช่นมูลนายระดับต่างปฏิบัติต่อมูลนายระดับสูงในสังคมสมัยเก่า (สุกรีตัน เลิศพานิชย์กุล, 2538, น. 105)

นอกจากลักษณะเจ้าขุนมูลนายที่ปรากฏอยู่ในระบบราชการแล้ว การอุปถัมภ์ข้าราชการเน้นการพึ่งพาผู้อื่น การยึดมั่นในตัวบุคคลยังคงมีอิทธิพลอยู่มากในสังคมไทยดังจะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองจะเลื่อมหรือจะเจริญรุ่งเรืองก็ขึ้นอยู่กับหัวหน้าพรรคเป็นสำคัญ บุคคลใดแม้ว่าจะมีความสามารถมากเพียงใดหากไม่ได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากผู้ใหญ่ที่มีอำนาจแล้วก็มีโอกาสน้อยมากที่จะเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอย่างเต็มที่ ความสามารถในการฝากเนื้อฝากตัวกับผู้ที่มีอำนาจจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยเรื่องการศึกษาต่อการเลื่อนตำแหน่ง การงานและการเลื่อนฐานะในสังคม นอกจากนั้นชนชั้นนำทางการเมืองและชนชั้นนำทางเศรษฐกิจก็มีความสัมพันธ์กันในรูปของการแลกเปลี่ยนประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือชนชั้นนำทางการเมืองจะให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่กิจการทางด้านธุรกิจของชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ชนชั้นนำทางเศรษฐกิจก็จะให้ผลตอบแทนแก่ชนชั้นนำทางการเมืองในรูปของเงินตรา ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จึงยังคงมีอยู่ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าของสังคมสมัยใหม่เพียงแต่รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ที่มีอยู่เหมือนว่าจะเน้นค่านิยมในเรื่องของการให้เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นหลัก ส่วนค่านิยมเรื่องกตัญญูกตเวทิตานั้นดูเหมือนว่าจะลดน้อยลงไปกว่าในสังคมสมัยเก่ามาก

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

- 1) ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทยตามวัฒนธรรมความสัมพันธ์ระหว่างญาติอาวุโส (พี่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย) กับญาติผู้น้อง (น้อง ลูก หลาน เหลน) เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจนและน่าจะเป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุดด้วย
- 2) ระบบอุปถัมภ์ในหมู่มิตรสหาย ความเป็นเพื่อนในสังคมไทยปรากฏออกมาได้หลายรูปแบบ เช่นเพื่อนเล่น เพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมชั้น เพื่อนสถานศึกษา และเพื่อนตาย เป็นต้น ความคาดหวังระหว่างเพื่อนมีความลึกซึ้งและมากกว่าบางสังคม เพื่อนในสังคมไทยคาดหวังต่อกัน

และกันมากกว่า ความเป็นเพื่อนแท้จึงมักจะวัดกันได้ด้วยพฤติกรรมความช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือการที่เพื่อนซึ่งมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนผู้ด้อยฐานะอย่างสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนก็จะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นจนถึงขั้นกลายเป็นญาติสนิทกันก็ได้ เพื่อนผู้ที่ได้รับความอุปถัมภ์ทางด้านวัตถุก็จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การรู้จักบุญคุณ คอยป้องกันเพื่อนผู้ให้ความอุปถัมภ์ด้วยวิธีการต่างๆ ตามสติปัญญาและความสามารถที่ตนมีอยู่ การตอบแทนบุญคุณบางครั้งก็แสดงออกด้วยการนำสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มาให้ในโอกาสอันควร

3) ระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะป็นของรัฐหรือของเอกชนก็ตามมักจะถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลาว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้ระบบบริหารขาดประสิทธิภาพซึ่งก็มีส่วนจริงอยู่บ้าง การใช้ระบบอุปถัมภ์มากเกินไปก็อาจจะทำให้เกิดความระส่ำระสาย เกิดการเสียขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานที่อยู่นอกวงอุปถัมภ์ได้เช่นกัน

4) ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่น่าจะมีลักษณะคงทนน้อยกว่าแบบอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว แต่ลักษณะอื่นๆ ของระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกาปฏิบัติต่างตอบแทน ความสูงศักดิ์ของผู้อุปถัมภ์และความจงรักภักดีของผู้รับอุปถัมภ์ สำหรับสังคมไทยระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพหรือข้ามอาชีพนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มข้าราชการ พ่อค้า กับกลุ่มนักการเมือง ชาวไร่ ชาวนา การอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการและพ่อค้า เป็นไปในรูปของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางด้านวัตถุระหว่างกันมากกว่า คือฝ่ายราชการจะอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้แก่พ่อค้านักธุรกิจ และพ่อค้าธุรกิจจะเป็นฝ่ายทดแทนบุญคุณหรือตอบแทนด้วยการให้เงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่น (ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, 2538, น. 108)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2536, น. 94) เสนอแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยให้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารประเทศตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของระบบโลกที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยโดยให้การคาดการณ์หรือแนวโน้มในอนาคตไว้ ดังนี้

1) การผลิตในภาคเกษตรกรรม จะเป็นการผลิตที่ใช้ทุนเข้มข้นยิ่งขึ้นและการปรับตัวเข้าสู่ระบบใหม่นี้พวกที่มีทุนเดิมจะปรับตัวได้ง่ายกว่าชาวนารายเล็กซึ่งประสบปัญหา มากกว่า คนที่ปรับตัวไม่สำเร็จจะต้องกลายเป็นแรงงานรับจ้างในภาคเกษตรหรือออกจากภาคเกษตรไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

2) การอพยพเข้าสู่เมืองจะมีมากขึ้น โดยลำดับเนื่องจากความล่มสลายของการเกษตร ประเพณี ปัญหาคือเมืองจะสามารถดูดซับผู้อพยพใหม่อย่างมีคุณภาพดีเพียงใด

3) ผลในทางการเมือง คือระบบการเมืองจะใช้ระบบพรรคการเมือง มีสมาชิกพรรคการเมืองเป็นตัวแทน และมีลักษณะของระบบอุปถัมภ์มากขึ้น การเมืองในลักษณะเช่นนี้จะไม่มีพลังเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการปฏิรูปของระบบได้

ความผันแปรของระบบอุปถัมภ์ เนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นแบบสมัยใหม่ ทำให้ชาวบ้านชนบทต้องพึ่งพาผู้คนต่างๆ หลากหลายมากขึ้น ดังนั้นในชนบทจึงมีการอุปถัมภ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย ผลจากการเปลี่ยนแปลงทำให้กลุ่มอุปถัมภ์ผันแปรไปคือ การที่ต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์หลายๆ คน และความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายจะไม่ลึกซึ้งถาวรเหมือนสมัยก่อน เพราะความสัมพันธ์ที่ผูกพันด้วยวัตถุ อำนาจ หรืออิทธิพลมากกว่าจิตใจ

จากการศึกษาระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ความสัมพันธ์ตามระบบอุปถัมภ์ ที่องถิ่นส่วนใหญ่ถูกคุกคามอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากกระบวนการพัฒนา
- 2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีลักษณะหลายด้าน (More Differentiation) การเกิดทรัพยากรใหม่ๆ ทำให้ผู้นำท้องถิ่นสร้างระบบอุปถัมภ์ของตนขึ้นมา ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์สมัยใหม่จะมีลักษณะเฉพาะด้านมากขึ้น เช่นผู้อุปถัมภ์แต่ละคนจะมีอิทธิพลเฉพาะด้าน ซึ่งอาจมีอิทธิพลทางการเมืองหรือการฝากเข้าทำงาน อิทธิพลในระบบราชการ ฯลฯ
- 3) ระบบอุปถัมภ์ใหม่ๆ ไม่ค่อยจะมีลักษณะถาวร มีลักษณะการตัดวงจรการใช้ผลประโยชน์จากความสัมพันธ์ในช่วงสั้นๆ มากขึ้น มีความสัมพันธ์ทางจิตใจน้อยลง
- 4) ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์แบบใหม่มีลักษณะเชิงเฉพาะด้าน มักจะมาจากภายนอกชุมชน ทำให้ไม่เกิดความผูกพันทางจิตใจหรืออารมณ์ความรู้สึกมากนัก จะเกิดการแลกเปลี่ยนเชิงวัตถุ หรือการใช้สอย (Instrumental Exchange) เป็นหลัก
- 5) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นทำให้มีการขยายตัวของเมืองและของประชาชน บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้โดยอิสระ หรือไม่ก็ผูกพันกับระบบอุปถัมภ์มากขึ้น การมีอยู่ของระบบอุปถัมภ์ในสังคมใหม่ที่พยายามพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยจะเป็นการซ้ำซ้อนของสองค่านิยมซึ่งมีลักษณะที่ขัดแย้งกัน ดังนั้นหากสังคมมีการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงมากขึ้น ระบบอุปถัมภ์ที่มีก็ย่อมจะลดลงไปด้วย (ธีรยุทธ บุญมี, 2533, น. 33)

กล่าวโดยสรุป ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบหนึ่งที่มีความเป็นมาและพัฒนาการมาอย่างยาวนานร่วมกับสังคมไทยมาตั้งแต่เริ่มแรก โดยเป็นระบบความสัมพันธ์ของคน 2 ฝ่าย ซึ่งมีความไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายที่อยู่เหนือกว่า คือ มีทรัพยากรมากกว่า หรือสูงศักดิ์ มีอำนาจมากกว่า จะอยู่ในฐานะอุปถัมภ์ ฝ่ายที่อยู่ต่ำกว่า คือ ผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่า หรือมีอำนาจน้อยกว่าจะเป็นผู้ใ้อุปถัมภ์ ต่างฝ่ายต่างมีการแสวงหาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันในลักษณะต่างตอบแทน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจของคนทั้ง 2 ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ดำรงอยู่ได้ไม่ใช่เพียงเพราะต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์เท่านั้น แต่ต้องมีอุดมการณ์ที่ช่วยจร โลงความสัมพันธ์อย่างนี้เอาไว้ ระบบอุปถัมภ์ใน

สังคมไทยเริ่มมีขึ้นในระบบสังคม และแพร่กระจายไปสู่ระบบการเมือง ผ่านทางชนชั้นนำทางการเมืองและชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการอุปถัมภ์ระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองด้วยกัน หรือระหว่างชนชั้นนำทางเศรษฐกิจด้วยกัน แต่ในระยะหลังนี้จะเห็นได้ว่า มีการพัฒนาของระบบอุปถัมภ์ โดยเป็นการอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองกับชนชั้นนำทางเศรษฐกิจด้วย

6. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์

ระบบการเมืองทุกระบบจะมีวิธีการจัดการกับข้อเรียกร้องหรือความต้องการของประชาชน การตัดสินใจทางการเมืองทุกอย่างย่อมมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางกลุ่มทั้งในทางบวกและทางลบ กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบในทางลบจะแสดงออกโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อประท้วงหรือโต้ตอบนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้จัดภาวะที่ไม่พึงประสงค์นั้นหมดไป ซึ่งการรวมกลุ่มนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็น “กลุ่มผลประโยชน์” (Interest Group)

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

แนวความคิดเกี่ยวกับความจำเป็น และความสำคัญของกลุ่มชนต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวความคิดหลักของทฤษฎีประชาธิปไตยพหุนิยม (Pluralist Democratic Theory) ซึ่งเชื่อว่าในสังคมสมัยใหม่ที่มีการแบ่งแยกแจกแจง โครงสร้างทางสังคมอันหลากหลายนั้น มีกลุ่มพลังกดดันและกลุ่มผลประโยชน์จำนวนมากทำหน้าที่เป็นตัวแทนพิทักษ์ผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมและพร้อมเสมอที่จะใช้อำนาจ และอิทธิพลเพื่อต่อต้านการพยายามแทรกแซงของรัฐ กลุ่มพลังกดดันและกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะสร้างองค์กรขึ้นเป็นของตนเองเพื่อประโยชน์ในการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มต่อรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลจึงมีไช้แหล่งอำนาจเพียงแหล่งเดียวหรือเป็นสถาบันเพียงสถาบันเดียวที่มีอำนาจควบคุมชีวิตคนในสังคม รัฐบาลมีบทบาทเป็นกรรมการที่คอยทำหน้าที่ กำหนดกติกาการแข่งขันระหว่างกลุ่มอย่างเสมอหน้ากัน

รัฐบาลซึ่งเป็นแหล่งอำนาจรัฐ เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐและกลุ่มพลังต่างๆ ซึ่งต้องการสัมพันธ์กับอำนาจรัฐจะต้องมีวิธีการที่ผ่อนคลายความขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขันเพื่อประโยชน์ทั้งของฝ่ายรัฐและของกลุ่มต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดระดับความขัดแย้งที่รุนแรงด้วยการรวมระบบการต่อรองร่วมกัน (bargaining) และการปรับตัวให้เข้ากันโดยสันติวิธี (peaceful adjustment) บทบาทและนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยพหุนิยม จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มพลังต่างๆ ที่มีความขัดแย้งกัน

แนวคิดดังกล่าวจึงมีสมมติฐานที่สำคัญ 3 ประการคือ

1) ผลประโยชน์ต่างๆ ที่มารวมตัวกันนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องต้องกันอย่างเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2) กลุ่มพลังกดดัน และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนส่วนต่างๆ ของสังคม ต่างกลุ่มต่างคอยถ่วงดุลซึ่งกันและกัน เป็นพลังที่คอยตรวจสอบทัศนคติซึ่งกันและกัน เพื่อป้องกันมิให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจและอิทธิพลมากเกินไป

3) บทบาทของรัฐบาล ได้แก่ การเปิดโอกาสให้พัฒนาการของการรวมตัวเพื่อความต้องการหรือผลประโยชน์ของชนในสังคมเกิดขึ้นได้มิใช่ทำการปิดกั้น ทั้งนี้หมายถึงการรวมตัวต่อผู้ภายในกติกาของการแข่งขันต่อรองอย่างสันติ และจะต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มพลังกดดัน และกลุ่มผลประโยชน์สามารถเข้าถึงรัฐบาลได้

อย่างไรก็ดี กำเนิดของกลุ่มพลังมวลชนต่างๆ และกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายย่อมเป็นผลผลิตของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งจัดว่าเป็นความจริงที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ ส่วนความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับกลุ่มและกลุ่มกับรัฐบาลจะเป็นอย่างไรนั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง

ดังนั้น การรวมกลุ่มกับการยอมรับความสำคัญ และบทบาทของกลุ่มโดยรัฐบาล หรือการยอมรับความสำคัญของกลุ่มหนึ่งโดยอีกกลุ่มหนึ่งจะต้องร่วมกันอยู่ในสังคมจึงเป็นคนละประเด็น ปัญหาทางการเมืองที่นำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงระหว่างรัฐ-กลุ่ม หรือระหว่างกลุ่ม-กลุ่ม มิที่มาจาก การปิดกั้นการก่อตัวบทบาท และการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังโดยรัฐ โดยกลุ่มพลังหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่ก่อนมีอำนาจ และอิทธิพลเหนือกว่าโดยการที่รัฐบาลละเลยบทบาทในการรักษากติกาการแข่งขัน ตกผลต่อรองปรับตัวเข้าหากันอย่างสันติ

การยอมรับความจำเป็นและความสำคัญของกลุ่มในระบบประชาธิปไตยเกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของผู้นำ และกลุ่มพลังอำนาจเดิมที่มีอยู่ก่อน การเกิดขึ้นและการกระจายตัวของกลุ่มพลังที่ด้อยอำนาจและอิทธิพล

ในด้านความคิด การเปลี่ยนแปลงในทัศนคติที่สำคัญต่อบทบาทและความสำคัญของกลุ่มหลากหลาย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากการขาดความอดทนไปสู่การมีขันติธรรม จากการมีขันติธรรมไปสู่การยอมรับความคิดเห็น และผลประโยชน์ที่แตกต่างออกไป และจากการตีความแตกต่างดังกล่าวไปสู่ความเชื่อและการยอมรับว่าสังคมมิใช่เป็นสิ่งที่ทุกส่วนจะต้องมีลักษณะเป็นเอกภาพ (unity) แต่เป็นหลายส่วนที่แตกต่างกัน (diversity) ในแง่นี้ทัศนคติที่ว่าความแตกต่างกัน และความไม่เห็นพ้องต้องกันเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย และจะต้องลดระดับลงด้วย (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2536, น. 135)

6.2 ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์

อัลมอนต์ (Almond) และ เพาเวลล์ (Powel) (อ้างใน พงศพิศานันท์ ชุมพล, 2540, น. 115) นิยามความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) ว่าเป็นกลุ่มคนที่เชื่อมโยงกันโดยมี

ความสนใจหรือห่วงใยในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันและโดยมีความสำคัญอยู่ไม่มากนัก
 น้อยว่าเรามีความเชื่อมโยงดังกล่าวกันอยู่

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) คือกลุ่มบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันบางประการ และมีพฤติกรรมที่มุ่งใช้อำนาจ และอิทธิพลในการดำเนินกิจกรรมในการบริหารสาธารณะที่มีต่อภาครัฐ หรือนโยบายสาธารณะโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) หมายถึง พลังของข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงต่อการตัดสินใจ หรือองค์กรใดๆ ที่พยายามมีอิทธิพลต่อกระบวนการในการตัดสินใจของรัฐ (ปิยะกิจถาวร, 2551, น. 2)

ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ (2552) อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอว่ากลุ่มผลประโยชน์บางที่อาจเรียกว่ากลุ่มอิทธิพล กลุ่มพลังซึ่งจะมีลักษณะดังนี้

- 1) รวมผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมหนึ่งเข้าด้วยกัน
- 2) บุคคลเข้ามารวมกันต้องมีทัศนะร่วมกัน โดยไม่มีทรัพย์สินรายได้หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ร่วมกัน
- 3) การรวมกันเพื่อจะมีอิทธิพลผลักดันให้สังคมยอมรับหรือยอมตามความคิดหรือความต้องการของกลุ่มจนกระทั่งรัฐยอมออกกฎหมาย
- 4) ไม่มุ่งหวังจะได้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการแต่มุ่งหวังที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของทางราชการ และไม่รับผิชอบต่อการวางนโยบายทางกฎหมายโดยตรง
- 5) การรวมกันมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในอันที่จะให้ความต้องการของตนเป็นความต้องการของสังคม

6.3 ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

1) กลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลที่เค้างกว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่ปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างจะกะทันหันตามอารมณ์เช่น การจลาจล การลอบสังหาร ตลอดจนการเดินขบวนประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในรูปแบบลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้นความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดกั้นอยู่กดดันไว้จะปะทุออกมาถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวยหรือมีผู้ชักนำหรือปลุกเร้าให้เกิดขึ้น การชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ แต่ข้อสำคัญไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรแต่อย่างใด ประเทศไทยมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่ก่อให้เกิด Anomic Interest Groups คือในประเทศไทยศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำในการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการทำทลายอำนาจกลุ่ม

ผู้ปกครองที่เป็นนายทหาร แต่ฝูงชนที่เข้าร่วมเดินขบวนประท้วงจนมีค่านิยมในสัปดาห์นั้นอาจจัดเข้าอยู่ในลักษณะของ Anomic Interest Groups ได้

2) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-Associational Interest Groups) หมายถึงกลุ่มถึงเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น กล่าวคือกลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอแต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิตทางวัฒนธรรมอย่างรู้ใจกันพอสมควรซึ่งอาจจะเรียกร่องผลประโยชน์ของเขาเป็นครั้งคราวโดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำเช่น ผู้นำทางศาสนา ตัวอย่างเช่นการที่เจ้าของที่ดินหลายคนขอร้องข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือรัฐมนตรีให้พิจารณาไม่ขึ้นภาษีที่ดิน โดยที่การขอร้องนี้เกิดขึ้นเมื่อเล่นกอล์ฟด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่ม 2 ประเภทดังกล่าวไปแล้ว มีการเรียกร่องผลประโยชน์แต่เพียงครั้งเดียว ไม่มีขั้นตอน หรือการจัดตั้งที่แน่นอนในการเรียกร่อง และไม่มี ความต่อเนื่องในการเรียกร่อง กลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลน้อย

3) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) กล่าวคือองค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organizations) เช่นพรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา หน่วยราชการและสถาบันอื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเรียกร่องผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกร่องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนั้นกลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญๆ เหล่านี้อาจทำหน้าที่เรียกร่องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองตัวอย่างเช่น กลุ่มนักการธนาคารในพรรคอนุรักษนิยมพรรคหนึ่งอาจใช้อิทธิพลของพรรคในอันที่จะเพิ่มพูนผลประโยชน์ให้แก่วงการธนาคาร หรือกลุ่มผู้นำกองทัพทำการเรียกร่องผลประโยชน์ให้แก่ชวานาผู้ยกไร่เป็นต้น

4) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational Interest Groups) “ทางการ” ในที่นี้ หมายถึงมีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอนไม่ได้หมายความถึงที่เป็นทางราชการ ตัวอย่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการคือสหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่างๆ เหล่านี้เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม ชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะกลุ่มเหล่านี้มักจะมิระเบียบวิธีการที่จะเรียกร่องผลประโยชน์และนำข้อเรียกร้องเสนอต่อระบบการเมือง ในสังคมที่พัฒนาแล้วกลุ่มเหล่านี้จะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-associational Interest Groups) จะได้รับการยอมรับว่าชอบธรรมและจะมีมากมายหลายกลุ่มครอบคลุมถึงกลุ่มชนต่างๆ ในสังคม โดยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-Associational) จะลดน้อยถอยลงไปโดยปริยาย

6.4 หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์

หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์มีหลากหลายขึ้น อยู่กับประเภท หรือลักษณะการรวมกลุ่มของกลุ่มผลประโยชน์นั้นๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในกระบวนการทางการเมือง (Political Process) คือมีหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพรรคการเมือง โดยทำหน้าที่ช่วยระดมจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นระบบโดยเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐบาลโดยผ่านการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง

6.5 ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเมือง

จุมพล หนิมพานิช (2545, น. 42) ได้อธิบายความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเมืองไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มการเมืองที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลที่มีวัตถุประสงค์ทัศนคติ และผลประโยชน์ร่วมกันมารวมตัวกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ผ่านกระบวนการทางการเมืองซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ได้ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อสร้างกำลัง และเพื่อใช้กำลังเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือนโยบายของรัฐบาล

การมารวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ตามความเป็นจริงแล้ว เพื่อต้องการมีอิทธิพลเหนือการวาง หรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองก็ต่อเมื่อมีการเรียกร้อง หรือมีการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ซึ่งการเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์มักเป็นการเรียกร้อง หรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ต่อรัฐบาล ต่อกลไกของรัฐ ซึ่งในสังคมพหุนิยมการได้มาซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวมักจะเป็นผลมาจากการต่อสู้แข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้มาจะได้มา มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัย หรือองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ ขนาดของกลุ่ม สถานภาพทางสังคม ความสามัคคีของกลุ่ม และภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ

6.6 ความแตกต่างระหว่างพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์

พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ต่างก็เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการเมือง และกระบวนการทางการเมือง (Political Process) โดยเฉพาะการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ทั้งสองสถาบันมีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงกัน โดยที่กลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทในการเรียกร้อง หรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ ส่วนพรรคการเมืองมีบทบาทในการนำข้อเรียกร้อง หรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ นั้นนำเสนอต่อรัฐบาลอย่างไรก็ตามแม้ว่าทั้งสองสถาบันจะทำหน้าที่เชื่อมโยงกันแต่ก็มีความแตกต่างกันในประเด็นหลัก (จุมพล หนิมพานิช, 2545, น. 46) ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงความแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

ประเด็นความแตกต่าง	พรรคการเมือง	กลุ่มผลประโยชน์
1. เหตุผลของการมารวมตัวกัน	มีอุดมการณ์และความคิดคล้ายคลึงกัน	มีผลประโยชน์ร่วมกัน
2. บทบาทหน้าที่หลัก	รวบรวม กลั่นกรอง ผลประโยชน์	แสดงออกซึ่งผลประโยชน์ ข้อเรียกร้องและความต้องการต่างๆ
3. เป้าหมายของการมารวมตัวกัน	ต้องการเป็นรัฐบาล	ใช้อำนาจต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

จะเห็นได้ว่าความแตกต่างที่ปรากฏชัดเจนระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ก็คือ กลุ่มผลประโยชน์ไม่ต้องการเข้าไปจัดตั้งรัฐบาลเพียงแต่ต้องการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจ หรือนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลสนองตอบต่อข้อเรียกร้อง หรือความต้องการของตน ในขณะที่พรรคการเมืองมีเจตนารมณ์ หรือการตกลงร่วมกันที่จะแสวงหาอำนาจทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การมีโอกาสเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล สำหรับประเทศไทยกลุ่มผลประโยชน์ที่มีบทบาททางการเมืองมากจะเป็นกลุ่มที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจเช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ส่งข้าวออกต่างประเทศ เป็นต้น

6.7 ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ในระบบการเมืองไทย

ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ของประเทศไทยในอดีตเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลักษณะสำคัญคือ การถือกำเนิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากสังคมของประเทศในทวีปยุโรปที่ให้คุณค่ากับอุดมการณ์ร่วมกัน พัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้วิวัฒนาการการรวมกลุ่มของคนไทยในลักษณะแนวราบที่เป็นความสัมพันธ์ทุติยภูมิมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น กลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นกลุ่มทุติยภูมิที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวหรือเฉพาะบุคคล มีการประนีประนอมและมีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ของไทยปัจจุบันมีสองลักษณะ คือกลุ่มผลประโยชน์ที่รัฐจัดตั้งหรือสนับสนุนหรือกลุ่มผลประโยชน์โดยรัฐ กับกลุ่มผลประโยชน์ที่รัฐไม่ได้จัดตั้งหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นอิสระ กลุ่มผลประโยชน์ที่รัฐจัดตั้งหรือสนับสนุนหรือกลุ่มผลประโยชน์โดยรัฐเป็นไปเพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินกิจกรรมทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินกิจกรรมทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ

และสังคม ที่เป็นการอำนวยความสะดวกทางการเมืองเพื่อป้องกัน ป้องปราม ต่อสู้ แข่งขัน กลุ่มผลประโยชน์อื่นใดที่ต่อสู้แข่งขันกับรัฐ บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์โดยรัฐที่สำคัญคือ การกำจุนเสถียรภาพทางการเมืองแทนการกดดันรัฐในการวางหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ส่วนกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งด้วยตนเองหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นอิสระเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งจากจิตสำนึกของประชาชนที่มีผลประโยชน์ร่วมกันและเป็นพื้นฐานของความร่วมมือในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้านใดด้านหนึ่งหรือเฉพาะด้านหรือหลายด้าน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จัดตั้งด้วยตนเองโดยไม่ต้องอิงกับอำนาจรัฐเพราะความต้องการของประชาชนหรือกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐ เพราะอาจขัดกับนโยบายของรัฐบาลหรือเป็นภัยต่อประโยชน์ของรัฐเช่นความมั่นคงหรือรัฐไม่สามารถสนองตอบได้

กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเมืองไทยในปัจจุบัน ถ้าพิจารณาตามกรอบแนวคิดของการจำแนกประเภทกลุ่มผลประโยชน์ของ Gabriel Almond และ Bingham Powell จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราวหรือไว้บรรทัดฐานเช่น กลุ่มประท้วงรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้จัดตั้งในรูปสมาคมเช่น เชื้อชาติ กลุ่มชาวไทยมุสลิม กลุ่มชาวจีน กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันในระยะของสถาบันได้แก่กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทหาร นักการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งในรูปสมาคมเช่นสมาคมวิชาชีพ สมาคมการค้า ต่างก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองไทยทั้งสิ้น (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2547, น. 82)

กลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มต่างก็พยายามที่จะให้กลุ่มของตนเองได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ถ้ากลุ่มของตนเองเสียเปรียบหรือไม่ได้รับการเหลียวแลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัวแทนกลุ่มซึ่งเป็นผู้นำก็จะชักชวนหรือชี้นำสมาชิกภายในกลุ่มให้มีการเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนซึ่งการเรียกร้องผลประโยชน์เป็นกระบวนการที่ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลแสดงออกซึ่งข้อเรียกร้อง (Demands) ต่อผู้ตัดสินใจทางการเมือง ระบบการเมืองทุกระบบจะต้องมีวิธีการในการจัดการกับข้อเรียกร้องหรือความต้องการของประชาชน การตัดสินใจทางการเมืองทุกอย่างย่อมมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่มชนไม่ในทางบวกก็ในทางลบ ดังนั้นหากชนกลุ่มใดในสังคมไม่มีช่องทางที่จะเรียกร้องผลประโยชน์หรือความต้องการแล้วก็เป็นที่น่าอนว่าความต้องการเหล่านั้นจะไม่ได้รับการตอบสนอง ความอัดอั้นตันใจที่เกิดขึ้นจึงอาจปะทุขึ้นมาเป็นความรุนแรงและหากก่อให้เกิดความระส่ำระสายต่อระบบการเมืองจะเป็นผลให้เกิดความจำเป็นที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองจะได้ออกด้วยการปราบปรามเพื่อรักษาความเป็นระเบียบในสังคม จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียกร้องผลประโยชน์เป็นกระบวนการที่จำเป็นในการที่ระบบการเมืองจะดำเนินไปได้โดยราบรื่นเพราะเป็นวิธีการดีแก่ให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาจมีความขัดแย้งกันให้ผู้ตัดสินใจทางการเมืองได้รับรู้ และหาทางตอบสนองให้เหมาะสม ซึ่ง

หากทำได้ก็จะป้องกันมิให้ความขัดแย้งปรากฏชัดขึ้น โดยการช่วงชิงที่จะทำการประนีประนอม ผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มชนเสียก่อน

กลุ่มผลประโยชน์เป็นอิทธิพลนอกระบบรัฐสภาที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายของรัฐ บทบาทนี้มีความจำเป็นอยู่เสมอแม้ในระบบประชาธิปไตยด้วยเหตุที่ว่า การเลือกตั้งซึ่งเกิดขึ้นเป็นช่วงๆ จึงต้องมีการจัดระเบียบการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในระบบการเมือง มิฉะนั้นแล้วก็จะเห็นว่าประชาชนพลเมืองสามารถแสดงอำนาจประชาธิปไตยได้ทุกๆ 4 ปี เท่านั้น

กลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการทางการเมืองที่สลับซับซ้อน แต่ก็ได้ให้ความหมายว่าเป็นกุญแจดอกเดียวที่เปิดประตูไปสู่การทำความเข้าใจกับการตัดสินใจของรัฐในการกำหนดและดำเนินนโยบาย ผู้ที่เป็นรัฐบาลมักจะตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่ให้การสนับสนุนแก่ตนไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทองหรือปัจจัยอื่นๆ รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องหาทางประนีประนอมหรือทำการประสานประโยชน์ หรืออย่างน้อยที่สุดพิจารณาความต้องการต่างๆ ที่แข่งขันกันอยู่อย่างจริงจัง มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการเสี่ยงต่อการขาดการยอมรับโดยกลุ่มชนสำคัญของประเทศ ทั้งในอดีตและในปัจจุบันมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มที่เข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงทางการเมืองเช่น คณะทหาร นักการเมือง กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มนักธุรกิจ แต่ละกลุ่มก็พยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองโดยสร้างพลังกดดันรัฐบาลในการที่จะให้รัฐบาลสนองต่อข้อเรียกร้องให้แก่กลุ่มของตน (ซีรพล อินทรธิบ, 2541, น. 11)

6.8 ปัญหาของกลุ่มผลประโยชน์กับการพัฒนาทางการเมืองไทย

สมชาย ตีลังการณ (2548) ได้กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อเสถียรภาพและพัฒนาการเมืองของไทยในระบบประชาธิปไตย เพราะเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (Policy Making) ด้วยวิธีการเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์ของไทยส่วนใหญ่มักจะเป็นรูปแบบของกลุ่ม สมาคม โดยไม่ยุ่งเกี่ยวหรือแสดงบทบาททางการเมืองเนื่องจากสาเหตุทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ที่ไม่ส่งเสริมให้คนไทยรวมกลุ่มกันประกอบกับกฎหมายมักมีข้อห้ามการรวมกลุ่ม สมาคมที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางการเมือง จึงทำให้กลุ่มผลประโยชน์ไม่มีโอกาสพัฒนาไปสู่สถาบันการเมืองที่เข้มแข็ง กลุ่มผลประโยชน์ของไทยจึงเป็นกลุ่มที่มีลักษณะยกย่องผู้มีอำนาจ บารมี ผู้มีชื่อเสียงเข้ามาเป็นผู้นำกลุ่มอันเป็นผลมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย พัฒนาการของกลุ่มจึงสะดุดลงทุกครั้งที่ขาดผู้มีอำนาจ กลุ่มผลประโยชน์ไทยยังขาดเอกภาพเนื่องจากความขัดแย้งภายในกลุ่มทำให้กลุ่มไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแสดงอิทธิพลเพื่อจุดประสงค์ของกลุ่ม อำนาจเด็ดขาดในการกำหนด

นโยบาย การตัดสินใจตกอยู่ในกลุ่มผู้มีอำนาจเพียงกลุ่มเดียวโดยที่สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มไม่มีบทบาทอย่างใด กลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นกลุ่มของคนจำนวนไม่กี่คนที่คือนำของกลุ่มเท่านั้น

กลุ่มผลประโยชน์ของไทยมักเป็นกลุ่มที่ถูกจัดสร้างขึ้นโดยคนกลุ่มเล็กๆ แล้วแสวงหาสมาชิกเพื่อรองรับความชอบธรรมให้ดูเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีสมาชิกมากที่สุดที่ความจริงสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือสำนึกในความเป็นกลุ่มแต่อย่างใด สมาชิกส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ ผลประโยชน์ของกลุ่มจึงมิใช่ผลประโยชน์ที่แท้จริงของสมาชิกส่วนใหญ่ กลุ่มผลประโยชน์ของไทยจึงเป็นสถาบันที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ

7. ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี¹

7.1 สภาพทางกายภาพ

7.1.1 ภูมิประเทศ

พื้นที่บนเกาะสมุยกว่าครึ่งเป็นภูเขา และที่ค่อนข้างสูง มีโครงสร้างต่อเนื่องจากเทือกเขานครศรีธรรมราช เป็นภูเขาหินแกรนิต และภูเขาหินทราย ทอดตัวในแนวขวางจากด้านตะวันตกเฉียงเหนือผ่านกลางตัวเกาะ และพื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ยอดสูงสุดอยู่ที่เขาท้ายควายสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 635 เมตร พื้นที่ราบส่วนใหญ่มีเนื้อที่จำกัดเพียงหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งหมดหรือประมาณ 73 ตารางกิโลเมตร รอบภูเขาและชายฝั่งประกอบด้วยที่ลุ่ม หาดทราย สันทราย ชายฝั่งทะเลเป็นแหลมและอ่าว แต่เดิมภูเขาส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าเบญจพรรณ ปัจจุบันคงเหลือสภาพป่าดั้งเดิมอยู่น้อยมากเนื่องจากกลายเป็นพื้นที่จับจองทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้ การเกษตรอื่นๆ และการครอบครองของนายทุนเพื่อทำธุรกิจการท่องเที่ยว

7.1.2 ที่ตั้งและภูมิศาสตร์

เกาะสมุยเป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่บนไหล่ทวีป อยู่ตอนกลางของอ่าวไทย นอกชายฝั่งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ 84 กิโลเมตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 9 องศา 30 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก ห่างจากแผ่นดินใหญ่ประมาณ 20 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 750 กิโลเมตร มีพื้นที่เฉพาะเกาะราว 252 ตารางกิโลเมตร กว้าง 21 กิโลเมตร ยาว 25 กิโลเมตร เกาะสมุยจึงมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศ รองจากเกาะภูเก็ตและเกาะช้าง เกาะสมุยมีสภาพเป็นเกาะล้อมรอบด้วยผืนน้ำของอ่าวไทย จึงมีอาณาเขตติดต่อกับทะเลในเขตอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

¹ ที่มา แผนพัฒนาเทศบาลนครเกาะสมุยสามปี (พ.ศ.2560-2562) บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน

ทิศเหนือ	ติดต่อทะเลเขต อ.เกาะพังน จ.สุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อทะเลเขต อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อทะเลเขต อ.คอนสัก อ.กาญจนดิษฐ์ อ.เมือง อ.ท่าฉาง และ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

7.1.3 พื้นที่ของเกาะ

เกาะสมุยมีพื้นที่รวมประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 142,031 ไร่ พื้นที่ตรงกลางเกาะเป็นภูเขา มีพื้นที่ราบอยู่รอบๆ ชายฝั่งทะเล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสวนมะพร้าว มีพื้นที่ปลูก อยู่ประมาณ 84,310 ไร่ พื้นที่ป่าที่สำคัญคือบริเวณน้ำตกหินลาด และบริเวณอุทยานน้ำตกหน้าเมือง มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่ตำบลอ่างทอง ส่วนศูนย์การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งที่พัก ร้านอาหาร มีกระจายอยู่รอบเกาะ

7.2 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

7.2.1 สภาพทางสังคม

ประชากรตามทะเบียนราษฎร เมื่อกุมภาพันธ์ 2559 มีจำนวน 65,109 คน และมีประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานมาพักอาศัยอีกประมาณ 300,000 คน ประชากรตามทะเบียนราษฎร ส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทย แต่มีเชื้อชาติอื่นปะปนอยู่บ้าง เช่น จีน มลายู โดยชาวจีนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตชุมชนยี่ดออาชีพค้าขายเป็นหลัก ส่วนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจะตั้งบ้านเรือนริมฝั่งทะเล มีอาชีพประมง ส่วนชาวไทยส่วนใหญ่ทำการเกษตร และปัจจุบันมีประชากรหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น

7.2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสมุยปัจจุบันขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว และการผลิตสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก การพาณิชย์กรรมและบริการประเภทกิจการค้าส่วนใหญ่เป็นประเภทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้แก่การบริการที่พัก ร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว การขายของที่ระลึก การรับจ้าง พื้นที่การเกษตรแบ่งเป็นสวนผลไม้ประมาณ 17,193 ไร่ และสวนมะพร้าวประมาณ 84,310 ไร่ ซึ่งผลไม้ที่นิยมปลูกและมีชื่อเสียงได้แก่กลางสาด ทุเรียน เงาะ มังคุด ตามลำดับ การอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กใช้แรงงานในครอบครัว เช่น โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงงานผลิตน้ำดื่ม โรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง และกิจการประเภทซ่อมเครื่องยนต์ สภาพด้านอาชีพของประชากรได้ก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในระดับต่างๆ กัน ขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพและความพร้อมของทรัพยากรแต่ละครอบครัว

7.2.3 รูปแบบการปกครอง

การปกครองของเกาะสมุยในปัจจุบันมี 2 ระบบซ้อนกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แบ่งภารกิจการปกครองกันตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่การบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่มีอำเภอเป็นองค์กรบริหาร และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีเทศบาลนครเกาะสมุยเป็นองค์กรบริหาร

1) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

เกาะสมุยเป็นที่ตั้งของอำเภอเกาะสมุย ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ออกเป็น 7 ตำบล 39 หมู่บ้าน ดังนี้

(1) ตำบลอ่างทอง อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ พื้นที่ 28.10 ตารางกิโลเมตร เป็นศูนย์กลางของเกาะเพราะเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ธนาคาร ท่าเทียบเรือ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้านคือบ้านหน้าทอน (ตลาดหน้าทอน) บ้านบางมะขาม บ้านตะเกียน (บนเกียน) บ้านลิปะใหญ่บ้านเกาะพลวย บ้านแหลมดิน

(2) ตำบลลิปะน้อย อยู่ทางทิศตะวันตกกึ่งกลางของเกาะ พื้นที่ 21.13 ตารางกิโลเมตรมี 5 หมู่บ้านคือบ้านแหลมดิน บ้านลิปะน้อย บ้านกรอกพันรา บ้านโจ้งคล้าท้องยาง และบ้านทุ่ง

(3) ตำบลตลิ่งงาม อยู่ทางทิศใต้ของเกาะ พื้นที่ 27.47 ตารางกิโลเมตร มี 5 หมู่บ้าน คือ บ้านสระเกษ บ้านตลิ่งงาม บ้านพังกา บ้านท้องกรูด และบ้านเกาะแดน

(4) ตำบลหน้าเมือง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะ พื้นที่ 41.63 ตารางกิโลเมตร มี 5 หมู่บ้าน คือ บ้านสวนทุเรียน บ้านหัวเวียง บ้านตะพ้อ บ้านบางเก่า (บ้านทะเล) และบ้านแหลมสอ

(5) ตำบลมะเร็ต อยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะ พื้นที่ 21.76 ตารางกิโลเมตร มี 6 หมู่บ้านคือบ้านหาญ บ้านหัวถนน บ้านทุ่ง บ้านละไม บ้านมะเร็ต และบ้านดินท่า

(6) ตำบลบ่อผุด อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะ พื้นที่ 59.79 ตารางกิโลเมตร 6 หมู่บ้านคือบ้านเขาพระ บ้านบางรักษ์ บ้านเฉวง บ้านปลายแหลม บ้านเกาะฟาน และบ้านบ่อผุด

(7) ตำบลแม่น้ำ อยู่ทางทิศเหนือของเกาะ พื้นที่ 1.48 ตารางกิโลเมตร มี 6 หมู่บ้านคือบ้านแม่น้ำ บ้านออกท่า บ้านคอนทราย บ้านใต้ บ้านทุ่งนา และบ้านบางปอ

ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

เกาะสมุยได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2499 ซึ่งมีพื้นที่ 1 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 3 ตำบลอ่างทอง ต่อมาเมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2506 ได้ประกาศให้ครอบคลุมพื้นที่ของเกาะสมุย เกาะเตตน และเกาะพะงัน (เกาะพะงันได้แยกพื้นที่ออกไปเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ มิถุนายน พ.ศ. 2516) ต่อมาสุขาภิบาลเกาะสมุยได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 และเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2551 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลเกาะสมุยเป็นเทศบาลเมืองเกาะสมุย

ล่าสุดเมื่อ 14 กันยายน 2555 เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลนครเกาะสมุยจนปัจจุบัน โดยเทศบาลเมืองเกาะสมุยมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งอำเภอเกาะสมุย ที่ประกอบด้วย 7 ตำบล 39 หมู่บ้าน เช่นเดียวกับอำเภอเกาะสมุย

องค์กรบริหารเทศบาลนครเกาะสมุย ประกอบด้วย 2 องค์กร คือ

(1) สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล 24 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาล มีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี มีประธานสภา 1 คนและรองประธานสภา 1 คนโดยสภาเทศบาล มีอำนาจหน้าที่โดยย่อ คือ

- พิจารณาและออกกฎหมายของเทศบาล ที่เรียกว่า “เทศบัญญัติ”
- ตรวจสอบควบคุมการบริหารงานเทศบาลในโครงการต่างๆ
- ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเทศบาล เช่นแผนพัฒนาแผนพัฒนา

สามปี

- ให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีซึ่งมาจากการเสียภาษี ทั้งภาษีโดยตรงที่เทศบาลจัดเก็บ เช่นภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ หรือภาษีโดยทางอ้อม เช่น การซื้อสินค้าเป็นต้น ซึ่งเป็นภาษีที่ต้องจ่ายให้รัฐ และรัฐได้นำเงินภาษีนี้อีกกลับคืนมายังท้องถิ่น

(2) นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และสามารถแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีช่วยบริหารงานได้ไม่เกิน 3 คน นายกเทศมนตรีมีอำนาจควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมของเทศบาลทั้งหมดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และให้เป็นไปตามนโยบายและงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาเทศบาล

หน้าที่ของนายกเทศมนตรีเทศบาลนครเกาะสมุย สรุปได้ดังนี้

- กำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารงานเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมายเทศบัญญัติ และนโยบาย

- สั่งอนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

- แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษา และเลขานุการ

นายกเทศมนตรี

- วางระเบียบเพื่อให้การบริหารงานเทศบาลเป็นไปด้วยความ

เรียบร้อย

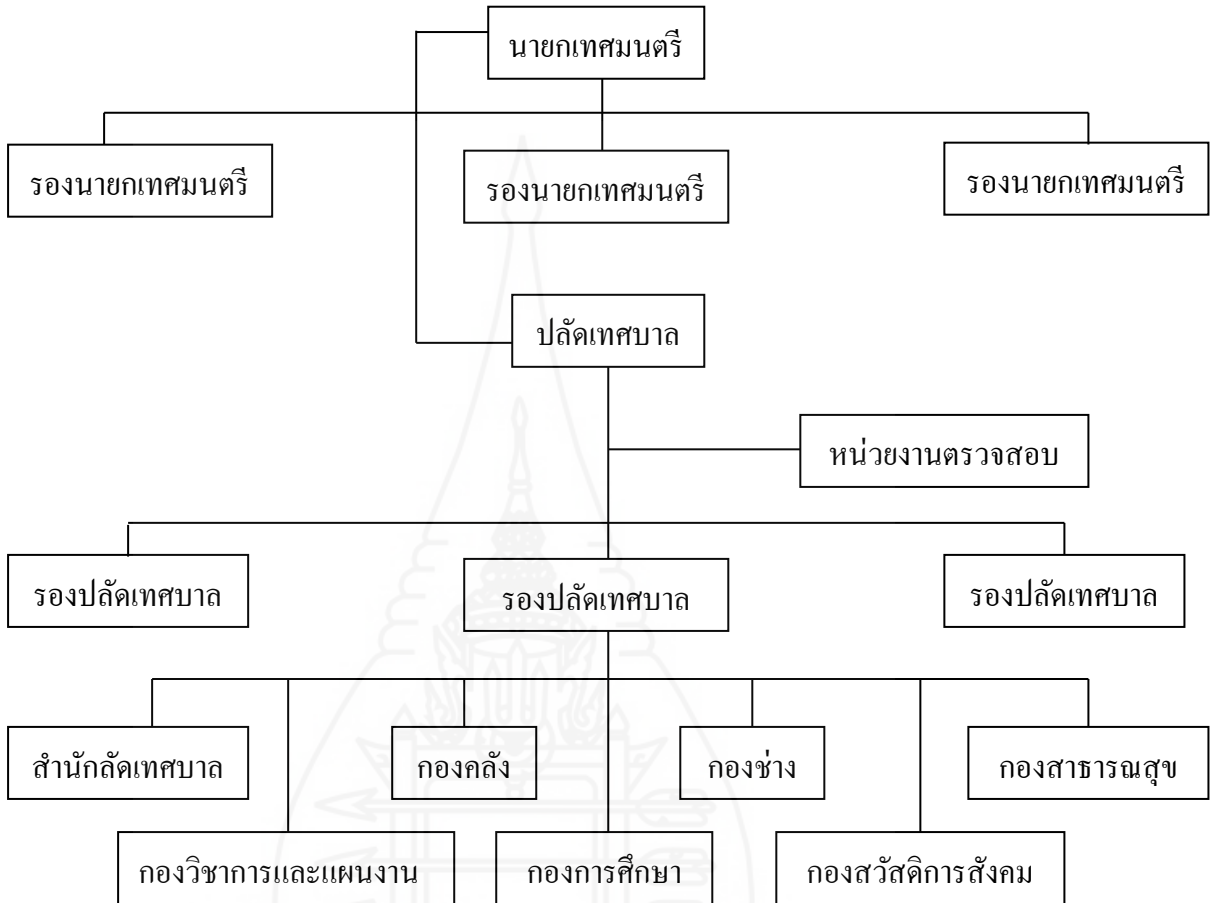
- รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

เทศบาลและกฎหมายอื่น

ในโครงสร้างการบริหารงานของนายกเทศมนตรีจะประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆภายใต้สังกัด เช่น สำนักปลัดเทศบาล กองวิชาการและแผนงาน กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา ตามแผนภูมิข้างล่าง โดยมีบุคลากรของเทศบาล

ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆภายใต้การบังคับบัญชาของนายกเทศมนตรี มีปลัดเทศบาลเป็นข้าราชการประจำสูงสุด ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชารองลงมาจากนายกเทศมนตรี

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิโครงสร้างการบริหารและการแบ่งส่วนราชการเทศบาลเมืองเกาะสมุย

8.3 การปกครองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เกาะสมุย เป็นเกาะขนาดใหญ่กลางอ่าวไทยอยู่ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในอดีตเมื่อกล่าวถึงเกาะสมุยทุกคนจะนึกถึงความเป็นเกาะมะพร้าว ระบบเศรษฐกิจ และสังคมเป็นเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรรม ประชากรมีอาชีพหลักทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะทำสวนมะพร้าว ทำการประมง เป็นหลัก และด้วยความที่มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สวยงาม มีหาดทรายที่สวยงาม มีท้องทะเลที่ใสสะอาดจึงมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะสมุยมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดเกาะเกษตรกรรมก็กลายเป็นเกาะแห่งการท่องเที่ยวระดับโลก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาปีละไม่น้อยกว่าสามล้านคน เศรษฐกิจ และสังคมเกาะสมุยจึงแปรเปลี่ยนไปเป็นเศรษฐกิจ และสังคม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับประเทศปีละไม่ต่ำกว่า 15,000 ล้านบาท² ซึ่งความเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวของเกาะสมุยจะยังขยายตัวออกไปได้เรื่อยๆ อีกมากทีเดียว

ด้านการปกครอง เกาะสมุยเป็นองค์กรส่วนราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ และมีการจัดตั้งระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาอย่างยาวนานถึง 60 ปีแล้วโดยเกาะสมุยได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2499 ซึ่งมีพื้นที่เพียง 1 หมู่บ้าน ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่เพิ่มมากขึ้นเป็นระยะๆ และเมื่อ พ.ศ. 2524 สุขาภิบาลเกาะสมุย มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งเกาะสมุย และเกาะใกล้เคียง ต่อมาได้รับการยกฐานะตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล ในปี พ.ศ. 2542 จากนั้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2551 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลเกาะสมุยเป็นเทศบาลเมืองเกาะสมุย และสุดท้ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2555 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนครเกาะสมุย จนถึงปัจจุบันโดยมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งอำเภอเกาะสมุยซึ่งประกอบด้วย 7 ตำบล 39 ชุมชน มีประชากรจากข้อมูลประมาณการของเทศบาลนครสมุยเมื่อปี 2558 สมุยมีประชากรในพื้นที่ประมาณ 60,000 คน ประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานบนเกาะสมุยกว่า 200,000 คน และนักท่องเที่ยวหมุนเวียนเข้ามาเที่ยววันละประมาณ 3,000 คน ประชากรที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้งประมาณ 40,000 คน

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยเป็นองค์กรเทศบาลนคร มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่างๆ มาตรา 56 และมาตรา 57 สรุปได้ดังนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (10) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

² ธนาคารแห่งประเทศไทย อนาคตสมุย: การบริหารท้องถิ่นรูปแบบพิเศษด้านการท่องเที่ยว โดย บุญใจ แก้วน้อย มกราคม 2558

- (11) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (12) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (13) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (14) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (15) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
- (16) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (17) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (18) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และ

สถานบริการอื่น

- (19) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
 - (20) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
 - (21) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
 - (22) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว
- นอกจากนั้นเทศบาลนครยังอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ได้
- (1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
 - (2) ให้มีสุสาน และฌาปนสถาน
 - (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
 - (4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
 - (5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
 - (6) ให้มีการสาธารณสุข
 - (7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
 - (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
 - (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
 - (10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - (11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
 - (12) เทศพาณิชย์

ตารางที่ 2.2 งบประมาณประจำปีของเทศบาลนครเกาะสมุยในระยะห้าปีย้อนหลังมีดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวนเงิน (บาท)
2556	532,040,000.00
2557	562,880,200.00
2558	544,595,200.00
2559	557,900,000.00
2560	662,975,000.00

ที่มา: กองคลัง เทศบาลนครเกาะสมุย

การบริหารจัดการเทศบาลนครเกาะสมุย จะมีนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยเป็นหัวหน้าผู้บริหาร ซึ่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่างๆ มาตรา 48 ทวิ กำหนดให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมาตรา 48 สัตต กำหนดให้มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยนายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 48 เตรศสรุปได้ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย
- (2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล
- (3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี
- (4) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (5) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

8.4 การเลือกตั้งผู้บริหาร และสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุย

จากภารกิจ และจำนวนเงินงบประมาณประจำปีที่สูงในระดับ 5-600 ล้านบาท การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนครเกาะสมุยจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในทุกด้าน มีความตั้งใจ มีความซื่อสัตย์ และสุจริต พร้อมจะเสียสละทำงานให้กับท้องถิ่นของตนอย่างเต็มความสามารถ และประชากรของเกาะสมุยเองก็มีคนที่มีความรู้เพียงพอที่จะรับภาระนี้ได้อยู่มากเช่นกัน ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจึงมีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย และสมาชิกเทศบาลอยู่ไม่น้อย และจากข้อมูลของสำนักงาน

คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เผยแพร่จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเกาะสมุย ปี พ.ศ.2552 มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 39,051 คน และปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 42,671 คน

สำหรับการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเทศบาลนครเกาะสมุยในสองสมัย หลังสุด (พ.ศ.2551-2555 และ พ.ศ.2555 – ปัจจุบัน) ปรากฏว่านายรามเนตร ใจกว้าง หัวหน้ากลุ่มสมุย ก้าวหน้า ประสบความสำเร็จได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีของเทศบาลนคร เกาะสมุย และพาลูกทีมสมุยก้าวหน้าเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเกาะสมุยติดต่อกันทั้ง สองสมัย โดยครั้งหลังสุดการเลือกตั้งปี พ.ศ.2555 จากข้อมูลของเทศบาลนครเกาะสมุย พบว่าจาก จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 42,671 คน มีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนน 32,430 คน นายรามเนตร ใจกว้าง ได้ คะแนน 16,259 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50.14 ของจำนวนผู้มาลงคะแนนทั้งหมด

นายรามเนตร ใจกว้าง เกิดเมื่อ พ.ศ.2502 เป็นชาวเกาะสมุยโดยกำเนิด จบ การศึกษาปริญญาตรีพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประกอบอาชีพธุรกิจ ส่วนตัว เริ่มเข้ามาสู่การเมืองเมื่ออายุ 37 ปีเศษ ในปี 2541 ด้วยการได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ สุขาภิบาลตำบลเกาะสมุย และต่อมารูปแบบการบริหารส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยได้พัฒนาขึ้นเป็น เทศบาลระดับต่างๆ นายรามเนตรก็ยังคงได้รับการเลือกตั้งทุกครั้งติดต่อกันตลอดมา เคยดำรง ตำแหน่งประธานสภาเทศบาลตำบลเกาะสมุย (พ.ศ.2544-2547) และช่วงหนึ่งได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (อบจ.) แต่ต่อมาได้กลับมาสมัครรับเลือกตั้งใน การปกครองส่วนท้องถิ่นเกาะสมุยเช่นเดิม โดยได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองเกาะสมุย สมัยแรกปี พ.ศ.2551 และในสมัยต่อมาก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยติดต่อกันอีกครั้งหนึ่ง ปัจจุบัน นายรามเนตร ใจกว้าง ยังคงทำหน้าที่นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยอยู่ จนกว่าจะมีการจัดให้เลือกตั้งนายกเทศมนตรีครั้งใหม่ต่อไป

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาชัย สีนเอเพีย (2552) ได้ศึกษาฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของ นายสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล พบว่า (1) นายสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล มีฐานอำนาจในจังหวัดอ่างทอง ในส่วนฐานอำนาจทางสังคม วัฒนธรรม มีมากจากการนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ความเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาก ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อย เพราะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการทำกิจการของ ครอบครัว และฐานอำนาจทางการเมืองสูงตามความสามารถในการช่วยเหลือสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นให้ได้รับการเลือกตั้ง การช่วยเหลือสนับสนุนข้าราชการในพื้นที่ให้เจริญก้าวหน้า การช่วยเหลือสนับสนุน อุปถัมภ์ประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การได้รับการยอมรับจาก

นักการเมืองและสาธารณชน และการมีบทบาทชี้แนะความคิดและแนวทางแก้ไขปัญหาในทางการเมือง (2) วิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทอง ของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนเข้าสู่วงการเมือง โดยการมีกิจกรรมและมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วงเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยผ่านการมีบทบาทหน้าที่ที่นักการเมือง และช่วงดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยผ่านการทำหน้าที่ในบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทรัฐมนตรี และบทบาทรองประธานสภาผู้แทนราษฎร (3) ปัจจัยที่สนับสนุนฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ความคิดความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง และปัจจัยที่เกิดจากองค์ประกอบภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากพรรคการเมือง การสนับสนุนจากพรรคการเมืองท้องถิ่น การสนับสนุนข้าราชการในพื้นที่ และการสนับสนุนจากประชาชน

มงคล เกษประทุม (2552) ได้ศึกษาการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอคีรีมาศจังหวัดสุโขทัย พบว่า (1) กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนสมัครรับเลือกตั้ง นักการเมืองอุทิศเวลาให้กับงานส่วนรวม งานสังคม หรือช่วยงานตามหมู่บ้าน งานศาสนพิธี เพื่อเป็นการแสวงหาผู้สนับสนุน ขั้นตอนระหว่างการสมัครรับเลือกตั้ง นักการเมืองมีกระบวนการรณรงค์หาเสียงโดยการพูดคุยกันในหมู่ญาติ พี่ น้อง หรือเพื่อนก่อน แล้วจึงพูดคุยเป็นวงกว้างขึ้น ขั้นตอนระหว่างการดำรงตำแหน่ง นักการเมืองท้องถิ่นใช้อำนาจกำหนดนโยบาย ตลอดจนทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมนโยบายต่างๆ พัฒนาท้องถิ่นให้ตรงตามที่ตนหาเสียง และตอบสนองต่อความต้องการของผู้สนับสนุน และขั้นตอนเตรียมความพร้อมในการสมัครรับเลือกตั้งครั้งใหม่ คือ การติดต่อประสานงาน ประสานความร่วมมือกับผู้สนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ แสวงหา ผู้สนับสนุนใหม่จากการออกงานชุมชน หมู่บ้านที่เป็นส่วนรวมมากขึ้น (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย จำแนกออกเป็น 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นปัจจัยพื้นฐานของนักการเมืองท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนจนได้รับการเลือกตั้ง ปัจจัยด้านเครือข่าย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อนักการเมืองท้องถิ่นรองจากปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนจากเครือญาตินักการเมืองจะประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง ปัจจัยด้านเพื่อน เป็นปัจจัยที่ช่วยนักการเมืองลงพื้นที่ ช่วยในการแสวงหาผู้สนับสนุนให้นักการเมืองได้รับการเลือกตั้ง ปัจจัยด้านผู้อุปถัมภ์ เป็นทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยเสริมจากภายนอกที่ช่วยสนับสนุนนักการเมืองให้ประสบความสำเร็จจากบารมีของผู้อุปถัมภ์ โดยเฉพาะผู้อุปถัมภ์เป็นรัฐมนตรี นักการเมืองระดับประเทศ ข้าราชการระดับสูงในจังหวัด ปัจจัยด้านผู้รับอุปถัมภ์ เป็น

ปัจจัยที่สนับสนุนนักการเมืองโดยการรักษาสถานะแนบในในที่ ตามหมู่บ้าน หรือกลุ่มบ้าน และปัจจัยด้านเงินทุน เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนนักการเมืองให้ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง และการดำรงตำแหน่งทางการเมือง แหล่งที่มาของเงินทุนมาจากครอบครัว หรือผู้ให้การอุปถัมภ์

ฤกษ์ชัย พูลสวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจในการเมืองระดับท้องถิ่นของไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกระนวน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมี 4 วิธี คือ การให้ผลประโยชน์ตอบแทน โดยแบ่งเป็นการตอบแทนภายในองค์กรเทศบาล และภายนอกองค์กรเทศบาล การให้การศึกษอบรมเพิ่มความรู้ในด้านอาชีพ การใช้ระบบอุปถัมภ์ เป็นการอุปถัมภ์อย่างชอบธรรมโดยใช้อำนาจหน้าที่ การใช้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีลักษณะในเชิงอุปถัมภ์ (2) ปัจจัยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ความมีภาวะการเป็นผู้นำของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นความอาวุโสของหัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย และการที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นมีเครือข่ายอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนเป็นไปในลักษณะที่ดีต่อกัน

อภิญา โปธิไสย (2552) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างฐานอำนาจกับการเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลือกตั้งและวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่เขต 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจกับการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เขตและ 4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง พฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น พบว่า นายก้องการบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง สร้างฐานอำนาจจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ เป็นที่รู้จักและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน นอกจากนั้น ยังมีผลงานที่สนองตอบความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ และยังทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก โดยไม่เลือกปฏิบัติ

เดชะ สิทธิสุทธิ (2541) วิจัยเรื่อง “การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่ม สันติธรรม” ในเทศบาลนครปฐม ศึกษากระบวนการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองและการทำหน้าที่พรรคการเมืองของกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น พบว่า ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองมากที่สุดคือหัวหน้ากลุ่มโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับสมาชิกภายในกลุ่มและกลุ่มผู้สนับสนุนภายนอก เป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้ตนสามารถชนะการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น หลังจากนั้นการ

บริหารงานจะมีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มพวกพ้องตนเองมากกว่าการทำหน้าที่เป็นพรรคการเมืองในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

พนิดา ประยูรศิริ (2541) วิจัยเรื่อง “ภาพลักษณ์ของนักการเมืองกับการยอมรับของประชาชน” ศึกษาตัวแปรทางด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับภาพลักษณ์ของนักการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับการยอมรับหรือไม่ยอมรับภาพลักษณ์นักการเมืองทุกๆ ตัวแปร มีเพียงตัวแปรทางด้านการศึกษาอาชีพ และรายได้เท่านั้น โดยที่ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในด้านความเป็นผู้นำทางการเมืองนั้น ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีรายได้ 23,001 บาทขึ้นไปจะให้ความสำคัญกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของนักการเมืองด้านนี้ ส่วนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระจะให้ความสำคัญกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับภาพลักษณ์ของนักการเมืองในด้านคุณสมบัติส่วนตัวของนักการเมือง

ฤกษ์ชัย พุฒสวัสดิ์ (2552) ศึกษาเรื่อง “การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจในการเมืองระดับท้องถิ่นของไทย” ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มการเมืองท้องถิ่น เทศบาลตำบลกระรอน จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษา (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น (2) ปัจจัยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น พบว่า (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมี 4 วิธี คือ การให้ผลประโยชน์ตอบแทน โดยแบ่งเป็นการตอบแทนภายในองค์กรเทศบาล และภายนอกองค์กรเทศบาล การให้การศึกษอบรมเพิ่มความรู้ในด้านอาชีพ การใช้ระบบอุปถัมภ์เป็นการอุปถัมภ์อย่างชอบธรรมโดยใช้อำนาจหน้าที่ การใช้ความสัมพันธ์เครือญาติที่มีลักษณะอุปถัมภ์ (2) ปัจจัยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ความมีภาวะการเป็นผู้นำของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ความอาวุโสของหัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย และการที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นมีเครือข่ายอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนเป็นไปในลักษณะที่ดีต่อกัน

สมเกียรติ ยูพาพิน (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การสนับสนุนจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง และความรู้ความสามารถของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และปัญหาอุปสรรคการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยที่หลากหลายเพื่อเก็บข้อมูล และตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย
2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิจัย (Research Methods)

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ตลอดจนความเห็นต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์และแปลผลเพื่อตอบคำถามในประเด็นการวิจัยของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร และปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

2.1 ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

2.1.1 ประชากรที่คัดเลือก แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย เหตุผลที่เลือกนายรามเนตร ใจกว้าง เพราะนายรามเนตร ใจกว้าง คือเป้าหมายสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 1 คน

2) สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย และนักการเมืองท้องถิ่น เหตุผลที่เลือกสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลเกือบทั้งหมดอยู่ในกลุ่มการเมืองสมุยก้าวหน้าที่มีนายรามเนตรใจกว้าง เป็นหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกสภาเทศบาลเมืองเกาะสมุย จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้แก่เป้าหมายของการศึกษาวิจัย จำนวน 7 คน

3) ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ข้าราชการในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย เหตุผลที่เลือกผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย เพราะผู้นำชุมชนคือคนกลางระหว่างประชาชน และนักการเมืองท้องถิ่น และยังเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของคนในชุมชน ย่อมมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงทัศนคติของประชาชนในชุมชนที่มีต่อนายรามเนตร ใจกว้าง ส่วนนักธุรกิจนอกจากเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังเป็นผู้ได้รับผลจากการดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตร สำหรับข้าราชการเป็นผู้ที่ได้ร่วมทำงานการบริหารท้องถิ่นด้านใดด้านหนึ่งกับนายรามเนตร จำนวน 10 คน

4) หัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครเกาะสมุย เหตุผลที่เลือกหัวหน้าส่วนราชการเทศบาลเมืองเกาะสมุย เนื่องจากหัวหน้าส่วนราชการดังกล่าวเป็นระดับผู้บังคับบัญชาต้องมีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ย่อมมีความเข้าใจลึกซึ้งถึงทัศนคติทางการเมืองของผู้ได้บังคับบัญชาที่มีต่อนายรามเนตร ใจกว้าง จำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งจะ เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม จำนวนรวม 21 คน ตามรายละเอียดดังนี้

2.2.1 รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.1 รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล	สถานภาพ	อายุ/ปี	อาชีพ	วุฒิการศึกษา
1 นายรามเนตร ใจกว้าง	นายกเทศมนตรี	59	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
2 นายฉะรป ทวยเจริญ	ประธานสภา เทศบาลนครเกาะสมุย	59	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
3 นายสุนทร ภูไพบูลย์	รองนายกเทศมนตรี นครเกาะสมุย	55	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาโท
4 นายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี	รองนายกเทศมนตรี นครเกาะสมุย	52	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
5 นายนำชัย ภูไพบูลย์	นักการเมืองอาวุโส อดีตรองนายกฯ เทศบาลเกาะสมุย	68	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
6 นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า	สมาชิกสภาเทศบาล นครเกาะสมุย	59	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
7 นายธิติพันธ์ จันทร์ทอง	สมาชิกสภาเทศบาล นครเกาะสมุย	43	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
8 นายชนกม รื่นพาณิชย์	เลขานุการ นายกเทศมนตรีนคร เกาะสมุย	62	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาโท
9 นายสง่า พงษ์ฉบับนภา	อดีตกำนัน และ ประธานชุมชน	58	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาโท
10 นายวิทยา สุขสม	อดีตผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน	56	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
11 นายไพศาล ศรีฟ้า	ผู้นำชุมชน	55	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	สถานภาพ	อายุ/ปี	อาชีพ	วุฒิการศึกษา
12 นายสมบูรณ์ เมืองพรหม	กรรมการชุมชน	63	ธุรกิจส่วนตัว	ปวส.
13 นายนิรันดร์ เพชรพรหม	กรรมการชุมชน	59	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
14 นายสุทธิชัย ทัดดียพงศ์	กรรมการชุมชน	53	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
15 นายสันต์ ทองสุข	นักธุรกิจ	58	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
16 นายจำเนียร เจริญสุข	อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียนเกาะสมุย	76	ข้าราชการ เกษียณ	ปริญญาตรี
17 นายไพชนย์ เข้มบาน	อดีตเกษตรอำเภอ เกาะสมุย	62	ข้าราชการ เกษียณ	ปริญญาตรี
18 นพ.ธีระศักดิ์ วิริยานนท์	ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเกาะสมุย	59	รับราชการ	ปริญญาโท
19 น.ส. พรทิพย์ จันทร์ผ่อง	รองปลัดเทศบาลนคร เกาะสมุย	58	รับราชการ	ปริญญาโท
20 นายรัช กงชาติ	รองปลัดเทศบาลนคร เกาะสมุย	57	รับราชการ	ปริญญาตรี
21 นายอานนท์ แข็งแรง	ผู้อำนวยการสำนัก การศึกษา เทศบาลนครเกาะสมุย	59	รับราชการ	ปริญญาโท

3. เครื่องมือในการวิจัย

งานศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ถึงการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์โดยนำเอาวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และทฤษฎี มาเป็นฐานในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาวิเคราะห์ นำเครื่องมือในการวิจัยไปทดสอบ แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

3.1.1 จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามข้อแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.1.2 จำแนกกลุ่มประชากรวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบ

3.1.3 ทดสอบเครื่องมือด้วยการนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย

3.1.4 นำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อขอความเห็นชอบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจดบันทึก

4.1 การสำรวจข้อมูล

สำรวจข้อมูลจากเอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เกี่ยวกับการใช้ระบบอุปถัมภ์ การใช้ระบบหัวคะแนน การใช้ระบบเครือข่ายการเงินทุน อำนาจ และบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตร ใจกว้าง นายเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 การสัมภาษณ์

กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อกรอกแบบสัมภาษณ์ จำนวน 21 คน ในหัวข้อเรื่องการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แล้ววิเคราะห์ข้อมูล

4.3 การจดบันทึก

ผู้วิจัยจะจดบันทึกทุกครั้งที่ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของนายรามเนตร ใจกว้าง นายเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีการจัดทำข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ คือ

5.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล ด้วยการนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทุกครั้งกลับมาจัดวางเรียบเรียงอย่างเป็นขั้นตอน และเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหัวข้อ เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ในครั้งต่อไป จนกระทั่งเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามต้องการ จึงนำข้อมูลทั้งหมดมาอ่านทบทวนรายละเอียดอีกครั้ง ทำความเข้าใจ และแยกประเด็นต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลที่เหมือนกัน และแตกต่างกันให้ชัดเจน ทำสามารถสกัดข้อมูลที่ไม่สำคัญออกไปได้สะดวกยิ่งขึ้น

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ในกรณีที่ต้องการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษา

- 1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย
- 3) ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเท็จจริง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล แยกตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ เรียงลำดับกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้มาจากการนำข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง มาแยกเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ แล้วสรุปออกมาเป็นผลการวิเคราะห์ โดยนำ ข้อมูลเชิงสรุปของประชากรตัวอย่างมาอ้างอิง และสนับสนุน ตามผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ 4 วิธีการใหญ่ๆ คือ

1.1.1 ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ ทำให้มีความใกล้ชิด และคลุกคลีกับประชาชนได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ของเกาะสมุย หรือพื้นที่เขตเทศบาลนครเกาะสมุย รวมทั้งได้แรงหนุนจาก ค่านิยม “ท้องถิ่นนิยม” ของคนภาคใต้

1.1.2 ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย ให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง ตั้งแต่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนทีมงาน และนโยบายต่างๆ ของเทศบาล

1.1.3 การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง จากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ที่สำคัญได้แก่

- 1) เงินทุน สำหรับสร้างทีมงาน ช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน ช่วยงานการกุศลต่างๆ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

2) ทีมผู้สมัคร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร เช่น รองนายกเทศมนตรี

3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน มีการสร้างห้วคะแนนตั้งแต่ก่อนเลือกตั้ง โดยเฉพาะห้วคะแนนที่เป็นชาวบ้าน จะให้ความช่วยเหลือเงินทอง สิ่งของเมื่อเดือดร้อน หรือให้ทุนประกอบอาชีพ นอกจากนั้นก็ใช้ระบบเครือข่ายของตนเอง และของทีมงานเป็นห้วคะแนนช่วยเหลือเลือกตั้ง

4) การประเมินศักยภาพของคู่แข่ง มองว่าฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง ย่ำอยู่กับที่ จากการได้ใกล้ชิดอยู่กับประชาชนเชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลง ในการแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

5) การกำหนดนโยบายการบริหาร จากปัญหา และความต้องการของประชาชน จากการที่ได้ลงไปใกล้ชิดประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

1.1.4 การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว ที่เป็นคนใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย เป็นกันเองกับทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกวัย ใครร้องขออะไรจะช่วยเหลือโดยไม่ปฏิเสธ จึงทำให้ไม่เกิดช่องว่างกับประชาชน หรือทำให้ได้รับความเชื่อถือ และเกิดความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่

1.2 สรุปผลการวิเคราะห์วิธีการสร้างฐานอำนาจของนายรามเนตร ใจกว้าง ข้างต้นมาจากการวิเคราะห์การให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยสามารถสรุปผลแยกแต่ละกลุ่มแต่ละคนได้ดังนี้

นายรามเนตร ใจกว้างนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ได้ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัย 2 ครั้ง อธิบายเรื่องการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองใน 4 วิธีการหลักๆ ดังนี้คือ

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่ถูกคลีกับชุมชน ได้ไปสัมผัสกับชาวบ้านแล้วรู้พื้นที่ สมัยนั้นเกาะสมุยไม่ได้มีการพัฒนาที่รวดเร็วอย่างนี้ ไปตรงไหนก็จะรู้จักกันหมด ก็ด้วยการไปคลุกคลีกับประชาชน เวลาหาเสียงเลือกตั้งใช้ความขยัน อดทน ในการเข้าไปหาเสียงกับประชาชนในทุกพื้นที่ หรือในทุกชุมชนของเกาะสมุย

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเป็นญาติพี่น้องกัน ก็ต้องไปร่วมงานบุญ งานศพ งานแต่งงาน หรืองานอื่นๆ อยู่มิได้ขาด การเข้าไปสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนทำให้รู้ปัญหา และข้อมูลต่างๆ ของคนในพื้นที่

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ในการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาลที่เขาลงสมัครสมัยแรกไม่มีการใช้ปัจจัยทางด้านเงินทุนแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อมีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาล การเลือกตั้งก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้สมัครหลายคนเริ่มใช้เงินเป็นปัจจัยในการแสวงหาคะแนนเสียง แต่นายรามเนตร

ใจกว้าง ยืนยันว่าตนเองใช้ชีวิตเดิมในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการเดินพบปะประชาชนในทุกพื้นที่ แต่ได้เพิ่มการซื้อขนมเลี้ยงผู้คนที่เดินผ่านไปมา ซึ่งเป็นวิถีชีวิตปกติของคนในท้องถิ่น ซึ่งตนเองก็ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาล แต่ผู้สมัครในทีมเดียวกันหลายคนก็ไม่ได้รับเลือกตั้ง และพอถึงการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มา ตนเองได้รับการเลือกตั้งเพียงคนเดียว ช่วงหนึ่งเขาจึงหลบไปสมัครเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเมื่อเขากลับมาเป็นหัวหน้าทีมสมุขก้าวหน้า ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี และทีมสมาชิกสภาเทศบาล แม้จะยังใช้วิธีการใกล้ชิด และคลุกคลีกับประชาชน แต่ก็เริ่มต้องมีการใช้เงินมาสนับสนุนในการทำกิจกรรมกลุ่ม การประชุมกลุ่ม มีการควบคุมค่าใช้จ่ายจาก กกต. มันก็จะมีค่าใช้จ่ายที่แสดงกับค่าใช้จ่ายที่แฝง

(2) ทีมผู้สมัคร ในการเลือกทีมผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ดำเนินการด้วยตนเอง อาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยการแบ่งกลุ่ม บางคนมวลชนดี งานปานกลาง บางคนงานดีแต่มวลชนน้อย ก็ต้องหลากหลายกัน บางคนมีประสบการณ์ทางการเมืองหลายด้าน บางคนเป็นคนหน้าใหม่ทางการเมืองก็ผสมกันไป พอคะแนนผลที่ได้รับเลือกเลยขาดลอย

(3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน นายรามเนตรเชื่อว่าการจะได้คะแนนเสียงจำเป็นต้องอาศัยคนช่วยที่เรียกว่า “ห้วคะแนน” ซึ่งก็เป็นพรรคพวกที่เคยช่วยเหลือกัน เป็นญาติพี่น้องของตนเอง และทีมผู้สมัคร

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม ฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือย้ายอยู่กับที่ ประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลง เลยต้องเดินพบปะประชาชนก่อนเป็นปี ให้ความสำคัญกับประชากรทุกกลุ่ม มีการคุยกันกับกลุ่มอาชีพ ค้าขาย หาบเร่ แผงลอย อะไรเราจะทำให้เขาได้ เช่น สิทธิในการค้าขาย รวมไปถึงความมั่นคงในอนาคต ต่อไปต้องมีบ้านเป็นของตนเอง ให้ความสำคัญกับประชากรแฝง จึงใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งว่า “เปลี่ยนแปลง” (CHANGE)

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร ต้องดำเนินนโยบายให้เป็นที่ยอมรับ ให้เป็นรูปธรรม ในทิศทางที่ถูกต้อง ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก โดยไม่ต้องเกรงกลัว หรือ คำนึงว่า จะเสียคะแนนเสียงจากกลุ่มผู้ที่เสียผลประโยชน์ นโยบายที่สำคัญๆ ที่ทำสำเร็จไปแล้ว เช่น ด้านการศึกษา รับถ่ายโอน โรงเรียนประถม โดยมีนโยบายว่ารับถ่ายโอนมาแล้ว อาคารพร้อม กายภาพพร้อม ครูพร้อม อุปกรณ์พร้อม ต้องเดินหน้าให้ได้ ด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลหมื่นเตียง หมายถึง ประชาชนเจ็บป่วยไปโรงพยาบาล กลับบ้านเรามีเตียงเทศบาลให้ยืมถ้าที่บ้านไม่มี มีรถรับส่ง มีแพทย์อาสา เข้าไปตรวจร่างกายให้ที่บ้าน ด้านสวัสดิการสังคม ร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ส่งเสริมให้ประชาชนมีบ้าน โดยสนับสนุนให้เกิดบ้านมั่นคง 1 2 3 เป็นต้น

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว นายรามเนตรพูดถึงบุคลิกตัวเองน้อยมาก เพียงแต่ให้ข้อมูลว่าตัวเองมีเพื่อนมาก ชอบคลุกคลีกับประชาชน เมื่อมีปัญหา เช่น กรณีปิดเรือเฟอร์รี่ ปิดสนามบินที่จะขึ้นราคา ปัญหาที่ดินทำกิน ตัวเขาที่จะเป็นแกนนำอยู่ข้างประชาชน

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายรามเนตร ใจกว้าง ดังนี้คือ

“...ส่วนตัวแล้วเป็นคนคลุกคลีกับชุมชน.. ส่วนมากก็ญาติพี่น้อง ก็ด้วยการ ไปร่วมงานต่างๆ อาทิ งานศพ งานบวช งานบุญ.. พอสมัครแล้วก็ต้องมีการเดินหาเสียง เขาก็ว่าเราขยันไปที่ไหนก็เห็น โปสเตอร์แม่แต่บนเขาที่ขึ้น ไปลำบาก...วันนั้นพี่ชายผมแพ้ แพ้ที่บ้านตัวเอง ก็สงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น ก็เลยไปที่หลังตลาด ปรากฏว่ามีการจ่าขังคักกัน สมัยนั้นร่อยบาท...ผมทำงานเข้าถึงประชาชน เมื่อมีปัญหา เช่น กรณีปิดท่าเรือเฟอร์รี่ข้ามฟาก ผมก็ไปถึงก่อนเพื่อน ปัญหาที่ดินทำกิน ปิดสนามบินเพราะจะขึ้นราคา ค่าโดยสาร ผมก็เป็นแกนนำอยู่ข้างประชาชน...ทีมผู้สมัครก็เลือกบุคคลให้หลากหลาย บางคนอาจไม่ใช่คนเด่นอะไร..ให้ความสำคัญกับประชากรแฝง ใครไม่มีบัตรต่อไปต้องมีบัตร...ใช้กลยุทธ์ในการเลือกตั้ง โดยเน้นคำว่า เปลี่ยนแปลง หรือ Change ...ต้องอาศัยคนช่วยที่เรียกว่าหัวคะแนน ก็เริ่มต้องมีการใช้เงินมาสนับสนุนในการทำกิจกรรมกลุ่ม การประชุมกลุ่มฯมีการควบคุมค่าใช้จ่ายจาก กกต. มันก็จะมีค่าใช้จ่ายที่แสดง กับค่าใช้จ่ายที่แฝง....

.....ปัจจัยที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง 1.ความสดใหม่ การใกล้ชิดความช่วยเหลือประชาชน จากการทำงานมาก่อนหน้านี้ 2.ฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง คืออำเภอกับที่ 3. ประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลง และเขารู้สึกมีความหวังกับเรา ขณะนั้นอายุ 49 ปี การหาลูกทีมก็ดำเนินการด้วยตนเอง อาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยการแบ่งกลุ่ม บางคนมวลชนคิงงานปานกลาง บางคนงานดีแต่มวลชนน้อย ก็ต้องหลากหลายกัน พอคะแนนมาผลที่ได้รับความนิยมขาดลอย เขานับคะแนน สท. ก่อน คะแนนนายกเลยขาดลอย

..... วิธิดำเนินนโยบายในด้านต่างๆ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสาธารณูปโภค ให้เป็นที่ยอมรับ ในขณะนั้นปี 2551 ข้อกฎหมายมันเอื้อ มันยังมีช่อง ให้เราแก้ปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ได้อย่างรวดเร็ว คือ สามารถดำเนินนโยบายได้เป็นรูปธรรม ไม่เหมือนสมัยนี้ โดยดำเนินไป ในทิศทางที่ถูกต้อง ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก โดยไม่ต้องเกรงกลัวหรือคำนึงว่า จะเสียคะแนนเสียงจากกลุ่มผู้ที่เสียผลประโยชน์ อาทิ ด้านการศึกษา รับถ่ายโอนโรงเรียนก็โรงเรียน โดยมีนโยบายว่า รับถ่ายโอนมาแล้ว อาคารพร้อม กายภาพพร้อม ครูพร้อม อุปกรณ์พร้อม ต้องเดินหน้าให้ได้ สิ่งที่ทำก็ประสบความสำเร็จพอสมควร พอด้านการสาธารณสุข โรงพยาบาลหมื่นเตี้ยผนวกกับการเองงบประมาณของ สปสช. โรงพยาบาลหมื่นเตี้ย หมายถึงประชาชนสมัครเป็นสมาชิก เจ็บป่วยไปโรงพยาบาล กลับบ้านเรามีเตียงเทศบาลให้ยืมถ้าที่บ้าน ไม่มีมีรถรับส่ง มีแพทย์อาสา เข้าไปตรวจร่างกายให้ที่บ้าน ตอนหลังมาเป็นการดูแลสุขภาพก่อนป่วยละ

การป้องกันด้วยการส่งเสริมการออกกำลังกายต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของสุขภาพ การทำงานร่วมกันกับ อสม. ด้านสวัสดิการสังคม การส่งเสริมให้ประชาชนมีบ้าน โดยสนับสนุนให้เกิดบ้านมั่นคง 1 2 3 โดยกระทรวงพัฒนาการสังคม....” (สัมภาษณ์ นายรามเนตร ใจกว้าง 26 กรกฎาคม และ 15 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย และนักการเมืองท้องถิ่น

นายณะรบ ทวยเจริญ ประธานสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

นายณะรบ ทวยเจริญ เป็นเพื่อนสมัยเรียน และได้ร่วมงานทางการเมืองกับนายรามเนตร ใจกว้าง มาสิบกว่าปี ได้กล่าวถึงนายรามเนตรว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการเมือง ที่ได้รับอิทธิพลจากการที่พ่อแม่เปิดร้านน้ำชา ซึ่งสังคมสมัยก่อนร้านน้ำชาก็เหมือนกับมุมการเมืองในชุมชน ในหมู่บ้าน ตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งในการกล่อมเกลายบุคคลในครอบครัวนั้นให้ได้สัมผัสกับการเมือง ถ้ามีการเลือกตั้งผู้สมัคร สส.หรืออะไรก็ตามแล้วแต่ ก็จะต้องไปตามร้านน้ำชา ร้านกาแฟ อันนี้ถือเป็นพื้นฐานทางการเมืองที่นายรามเนตรได้รับการบ่มเพาะมา ส่วนการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายณะรบ ทวยเจริญได้ให้บทสรุปดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าวงการการเมืองแล้วที่ได้คลุกคลีกับกลุ่มสังคมต่างๆ ทำให้คนสมุยทั่วไปจะรู้จัก เด็กๆก็รู้จัก สำหรับการเมืองใหญ่คนสมุยอาจจะชอบพรรคใดพรรคหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการเมืองท้องถิ่นคนสมุยจะมีความเป็นเอกเทศ มีความเป็นอิสระค่อนข้างมีความหยิ่งในศักดิ์ศรี จะเลือกคนมาเป็นผู้นำเขาเขาต้องเลือกจากคนใน คนเกาะสมุยก่อน

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ประชาชนชาวสมุยมีความเป็นเครือญาติกันกว้างขวาง มีความเป็นพี่น้อง สนับสนุนกัน เกี่ยวพันกันค่อนข้างมาก ซึ่งนายรามเนตรก็ได้ใช้ความเป็นเครือญาติกันให้เป็นประโยชน์กับการทำงานการเมืองของตนด้วย

3) การเลือกใช้จ่ายที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน การเมืองท้องถิ่นส่วนมากไม่เหมือนการเมืองใหญ่ เงินสนับสนุนจากผู้ประกอบการ จากคนที่สนับสนุน มีน้อย การเลือกตั้ง ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่ามันต้องใช้เงิน แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ไม่ใช่ใครมีเงินเยอะแล้วจะเอามาใช้เพื่อการเลือกตั้งได้เยอะ เพื่อให้ตัวเองได้รับการเลือกตั้ง การเลือกตั้งมีกฎหมายควบคุมอยู่ ว่าการสมัครสมาชิกใช้เงินได้ไม่เกินคนละเท่าไร และหลังการเลือกตั้ง ทุกคนต้องทำบัญชีสรุปส่งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) ทีมผู้สมัคร โดยที่การเลือกสมาชิกสภาเทศบาลกับการเลือกทีมบริหารเทศบาลจะเื่อต่อกันอยู่ บางทีผู้สมัครฝ่ายบริหารแข็งแรงมากก็จะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิ์

เลือกตั้งในการเลือกสมาชิกสภา บางทีผู้สมัครสมาชิกสภามีความโดดเด่นมาก มีคุณภาพมาก ก็เป็นทางเลือกให้ประชาชนเลือกผู้สมัครฝ่ายบริหารเข้ามา ผู้สมัครทั้งสองส่วนจึงมีความสำคัญต่อกัน

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน เรื่องหัวคะแนนเป็นเรื่องปกติของการเมือง การเมืองก็จะต้องมีการจัดตั้งหัวคะแนนมาช่วย แต่ในลักษณะของอิทธิพล ที่อื่นมี แต่ที่สมุยไม่มี ลักษณะของการใช้อิทธิพล ความเป็นนักเลงข่มขู่บังคับจะไม่มี เพราะว่าถ้าทำอย่างนั้นแทนที่จะเป็นผลดีจะเป็นผลลบ คนสมุยจะต่อต้านทันที

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร หลังจากเข้าสู่การเมือง นายรามเนตรมีบทบาทค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะสมัยเป็น สจ. เป็น สท. ในการร่วมต่อสู้กับภาคประชาชน เรียกร้องสิทธิต่างๆ สิ่งที่เขาบ้านมีความรู้สึกถูกริดรอนเอารัดเอาเปรียบ หรือว่าถูกข่มเหงหลายๆ อย่าง และเมื่อนายรามเนตรเข้ามาบริหารเทศบาล เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม นายรามเนตรเป็นคนที่รู้พื้นที่สมุยเป็นอย่างดี รู้ช่องทางน้ำ ช่องทางลมจะมาจากไหน ปัญหา น้ำท่วมเมื่อก่อน ฝนตกน้ำท่วมตลอด แต่เดี๋ยวนี้ปัญหาเบาบางลง หรือการขอพื้นที่ปกติบนเกาะสมุยขอพื้นที่ยากมากเพราะที่ดินมีราคาแพง การจะให้ก็มีเงื่อนไข แต่นายรามเนตร สามารถเจรจาขอพื้นที่ได้ ผลงานค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะ เป็น โครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง ระบบไฟฟ้า สาธารณูปโภคต่างๆ ในส่วนของการศึกษาก็เปิดโอกาสให้โรงเรียนประถม เข้ามาสังกัดอยู่กับเทศบาล นโยบาย และ ผลงานที่ท่านนายกทำ ย่อมมีผลต่อการสร้างฐานอำนาจอย่างแน่นอน เมื่อทำไปแล้ว ส่งผลในเชิงบวก ก็ย่อมมีผลลัพธ์ตอบกลับมา

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว

(1) เรื่องบุคลิกภาพถือเป็นจุดแข็งของนายรามเนตร เป็นคนที่เข้าถึงทุกระดับชนชั้นทุกระดับอาชีพ ทุกช่วงวัย บุคลิกของนายรามเนตรจะมีคะแนนเสน่ห์หายอยู่มาก ใครที่เคยไม่ชอบเมื่อได้มาสัมผัสก็จะเปลี่ยนไป บุคลิกส่วนตัวเป็นคนชอบให้ ชอบช่วยเหลือคนอื่น ตรงนี้จะเป็นตัวสนับสนุนหลัก จะเป็นคนที่เข้าถึงกับทุกระดับชนชั้น ทุกระดับอาชีพ ทุกช่วงวัย เป็นคนที่คนอื่นเห็นแล้วอยากจะเข้ามาพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

(2) มีความตั้งใจในการทำงาน คนทุ่มเทในการแก้ปัญหาต่างๆ กลางวัน กลางคืนเวลาไหนก็ได้แล้วแต่ จะลงลึกถึงปัญหา แล้วก็มองปัญหาทะลุ

(3) มีจิตสาธารณะ เรื่องส่วนตัวไว้ทีหลัง เอาเรื่องส่วนรวมมาก่อน เป็นคนที่มีความซื่อตรง หลายคนอาจจะมองเรื่องการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ นักการเมืองทุจริต นักการเมืองมีผลประโยชน์ทับซ้อน แต่จริงๆ แล้วถ้าเข้ามาสัมผัสที่เกาะสมุยนี้ไม่ใช่แบบนั้น

(4) ส่วนการบริหารคน นายรามเนตร จะใช้เมตตาธรรม ใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการปกครองคนด้วยปัจจัยเหล่านี้ทำให้นายรามเนตร ลงสมัครทุกครั้งไม่เคยแพ้เลย ไม่เคยสอบตก แม้แต่ครั้งเดียว

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายฉะรพ ทวยเจริญ

“...ฐานทางการเมืองของท่านนายกฯ จริงๆ มันก็เริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าวงการแล้ว จากการที่ได้คลุกคลีกับกลุ่มสังคมต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ทำให้คนสมุญรู้จักท่าน เค็ๆก็รู้จัก.. ในส่วนของประชาชน สมุญมีความเป็นเครือญาติ ความเป็นพี่น้อง ความสนิทสนมกัน ตรงนี้เป็นส่วนของสังคม...ต้องเข้าใจคนสมุญด้วย คนสมุญอาจจะชอบพรรคใดพรรคหนึ่ง อันนั้นคือการเมืองใหญ่ แต่ถ้าเป็นการเมืองท้องถิ่น ไม่ใช่ คนสมุญจะมีความเป็นเอกเทศ มีความเป็นอิสระ แล้วก็คนสมุญจะค่อนข้างมีความหยิ่งในศักดิ์ศรี จะเลือกคนมาเป็นผู้นำเขา เขาต้องเลือกจากคนใน คนสมุญก่อน...อันนี้ถือเป็นจุดสำคัญของการก้าวสู่การเมืองของท่าน ว่าทำไมท่านลงสมัครทุกครั้ง ทำไมท่านไม่เคยแพ้เลย ไม่เคยสอบตกแม้แต่ครั้งเดียว ครั้งแรกที่ลงสมัครสมัยนั้นเป็นสุขาภิบาลได้เบอร์ที่ สามสิบกว่า ท่านยังได้ที่ 1 สมัยนั้นถือเป็นเรื่องเหลือเชื่อ หลังจากเข้าสู่การเมืองแล้วนี้

.....ท่านก็มีบทบาทค่อนข้างเยอะ ไม่ว่าจะสมัยเป็น สจ. เป็น สท. ในการร่วมต่อสู้กับภาคประชาชน เรียกร้องสิทธิต่างๆ สิ่งที่บ้านมีความรู้สึกว่าคุณเอาใจเอาเปรียบ หรือว่าคุณข่มเหงหลายๆ อย่าง อันนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งเรื่องบุคลิกภาพถือเป็นจุดแข็งของท่านนายกฯ เพราะท่านจะเป็นคนที่เข้าถึงกับทุกระดับ ชนชั้นทุกระดับอาชีพ ทุกช่วงวัย เป็นคนที่คนอื่นเห็นแล้วน่าจะเข้ามาพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

..... เรื่องของความรู้ความสามารถก็ถือว่าท่านมีความรู้ ความสามารถในหลายๆ ด้าน ถ้าเรามองโดยผิวเผินอาจจะคิดว่า บ้านเราคือไม่เท่าไรแต่จริงๆ นายก็จะมีความรู้ความสามารถรอบด้านเลย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเมือง

.....เรื่องหัวคะแนน เป็นเรื่องปกติของการเมือง การเมืองก็จะต้องมีการจัดตั้ง มีหัวคะแนน แต่ในลักษณะของอิทธิพล ที่อื่นมี แต่ที่สมุญไม่มี สมุญจะไม่มีในลักษณะของการใช้อิทธิพล ความเป็นนักเลงข่มขู่บังคับจะไม่มี เพราะว่าถ้าทำอย่างนั้นนะ แทนที่จะเป็นผลดีจะเป็นผลลบ คนสมุญจะต่อต้านทันที

.....จากคำถามว่าสมาชิกสภาเทศบาลมีผลต่อทีมบริหารที่จะเข้ามาหรือไม่ ในความเป็นจริงมันเอื้อกันอยู่ บางทีฝ่ายบริหารแข็งแรงมากก็จะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกบางที่สมาชิกมีความโดดเด่นมาก มีคุณภาพก็เป็นทางเลือกให้ประชาชนเลือกฝ่ายบริหารเข้ามา...

.....ในการทำหน้าที่นายกของท่าน เนื่องจากที่ท่านเป็นคนง่ายๆ เป็นคนที่ทุกคนเข้าถึงได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ตรงนี้ ก็เลยกลายเป็นส่วนหนึ่ง เป็นจุดแข็งของท่าน ที่คนที่ก็จะก้าวเข้า

มาสู่การเมือง ควรเอาไปศึกษา เอาไปเรียนรู้ ในส่วนของการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ การแก้ปัญหา ให้กับท้องถิ่น ก็ถือว่าช่วงที่ท่านเข้ามา ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม

....ผลงานค่อนข้างเยอะ ทำไว้เยอะ ไม่ว่าจะ เป็นโครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง ระบบไฟฟ้า สาธารณูปโภคต่างๆ ทำเยอะพอสมควร ในส่วนของการศึกษาตอนนั้นเราเข้ามา ก็เปิดโอกาสให้โรงเรียนประถม เข้ามาสังกัดอยู่กับเทศบาล นโยบายที่ท่านนายกทำมีผลต่อการสร้างฐานอำนาจของท่าน หรือไม่ อันนี้แน่นอนเลย เมื่อทำไปแล้ว มันส่งผลในเชิงบวก มันย่อมมีผลลัพธ์ตอบกลับมา....ตอนนี้เราก็เพิ่ม โรงเรียนที่เทศบาลเข้าไปร่วมกับกรมอาชีวศึกษา เป็น โรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งตอนนี้เรียนอยู่ที่อาคารอเนกประสงค์วัดสำเร็จ อันนี้ก็เป็น โรงเรียนระดับอาชีวะที่เทศบาลร่วมกับกรมอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ร่วมกันจัดทำ และเปิดสอนแบบทวิภาคี ให้กับผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ก็ถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เปิดให้คนที่อยู่สมุยได้มีทางเลือกในการเรียน เพื่อให้เข้ากับสโลแกนที่ว่า เกิดที่นี่ เรียนที่นี่ ทำงานที่นี่

....การเมืองท้องถิ่นส่วนมากไม่เหมือนการเมืองใหญ่ เงินสนับสนุนจากผู้ประกอบการ จากคนที่สนับสนุนมีน้อย มันก็มีบ้างแต่ถือว่ามีส่วนน้อย การเลือกตั้งไม่มีใครปฏิเสธได้ว่ามันต้องใช้เงิน แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ไม่ใช่ใครมีเงินเยอะแล้วจะเอามาใช้เพื่อการเลือกตั้งนั้นได้เยอะ เพื่อให้ตัวเองได้รับการเลือกตั้ง การเลือกตั้งมันก็มีกฎหมายควบคุมอยู่ ว่าการสมัครสมาชิกใช้เงินได้ไม่เกินคนละเท่าไร เพราะว่าการเลือกตั้ง ทุกคนต้องทำบัญชีสรุปส่งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

....สรุปถึงการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของท่านนายกramer เนตร ลิ่งแรกเลย นายกท่านจะมีคะแนนเสนอหาอยู่มาก ใครที่เคยไม่ชอบท่านเมื่อได้มาสัมผัสก็จะเปลี่ยน ก็เนื่องด้วยบุคลิกส่วนตัวของท่าน การเป็นคนชอบให้ ชอบช่วยเหลือคนอื่น ตรงนี้จะเป็นตัวสนับสนุนหลักเลย....ท่านจะเป็นคนทุ่มเท ในการแก้ปัญหาต่างๆ เราจะเห็นเลย บางทีผมยอม ผมทำไม่ได้ กลางวันกลางคืนเวลาไหนก็แล้วแต่ ช่วงที่มีปัญหา ยังมีปัญหาท่านค่อนข้างจะลงลึกถึงปัญหา แล้วก็มองปัญหาทะลุ เป็นคนที่รู้พื้นที่ ในสมุยไม่มีใครรู้พื้นที่เกินท่าน ท่านรู้หมด ช่องทางน้ำ ไฟ น้ำลมจะมาทางไหน การแก้ปัญหา น้ำท่วม เมื่อก่อน ฝนตกน้ำท่วมตลอด แต่เดี๋ยวนี้ปัญหาเบาบางลง อย่างการขอพื้นที่ปกติบนสมุยขอพื้นที่ยากมาก เนื่องจากที่ดินมีราคาแพง การจะให้ก็มีเงื่อนไข แต่ท่านนายกramer เนตร สามารถเจรจาขอพื้นที่ได้ 3 ท่านมีความตั้งใจในการทำงาน มีจิตสาธารณะ เรื่องส่วนตัวไว้ทีหลัง เอาเรื่องส่วนรวมมาก่อน ส่วนจุดอ่อนของท่านก็คือ การบริหารจัดการคน บางครั้งท่านมุ่งมั่นในการแก้ปัญหามากไป จนลืมว่าข้างหลังมีหลายๆ ฝ่ายอยู่ในเชิงบริหารงานบุคคลนี้เขาบอก ว่านี้วุ่นวายให้ตัดนี้มันเสีย แต่ท่านramer เนตรท่านไม่ตัดเลย เป็นคนขี้น้ำใจ ง่ายๆ ที่พนักงานหรือบุคคลเหล่านั้นบางทีถ้าเป็นข้าราชการ ถือเป็นความผิดร้ายแรง แต่ท่านจะใช้วิธีนุ่มนวลที่สุด..”

(สัมภาษณ์ นายณระบ ทวยเจริญ เมื่อ 16 กันยายน 2560)

นายสุนทร ภูไพบูลย์ รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

นายสุนทร ภูไพบูลย์ เป็นทีมงานที่ใกล้ชิดคนหนึ่งของนายรามเนตร ใจกว้าง ได้ร่วมทำงานการเมืองกันมาตั้งแต่ช่วงต้นๆ เป็นผู้ที่นายรามเนตรไว้วางใจ มอบหมายงานสำคัญๆ หรืองานที่ยุ่งยากให้ทำเสมอ เช่น งาน ขยะ งานสาธารณสุขปโภค ซึ่งนายสุนทรได้ให้ข้อมูล และความเห็นเรื่องวิธีการสร้างฐานอำนาจของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ นายกเป็นลูกสมุย เป็นคนตระกูลของสมุย มีญาติพี่น้องมากมายตัวเขาเองก็อยู่สมุยตลอด มีช่วงหนึ่งจะไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพแต่ก็ไม่กี่ปี เขาจึงคลุกคลีกับพื้นที่กับสังคมสมุยมานานตั้งแต่ก่อนเล่นการเมืองแล้ว ใครๆ ก็รู้จักนายรามเนตร รวมทั้งลูกเล็กเด็กแดง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน คนสมุยรักพี่น้อง ส่วนใหญ่เป็นญาติๆ กัน นายรามเนตรจึงใช้ความเป็นเครือญาติ ทั้งเครือญาติตนเองที่มีกว้างขวางอยู่แล้ว กับเครือญาติของทีมงานด้วย ให้มาช่วยงานต่างๆ นับตั้งแต่การคัดเลือกผู้สมัคร การเป็นหัวคะแนน เป็นต้น

3) การเลือกใช้อำนาจที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน การทำงานการเมืองไม่ใช่มาทำเอากันตอนจะเลือกตั้ง มันต้องสร้างฐานคะแนน สร้างความนิยมชมชอบมาตลอด ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ก็ต้องมีเงินทุนมาสนับสนุน แต่ไม่ผิดกฎหมาย ส่วนเงินทุนในการเลือกตั้งก็เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อาจมีแฝงมีเงินอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก

(2) ทีมผู้สมัคร ทีมงานหลักๆ อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคนที่จะสมัครเป็น ส.ท. กลุ่มที่สองคนที่จะมาเป็นทีมบริหารของนายกฯ

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน บรรดาหัวคะแนน การคัดเลือกคนจะให้ มีตัวแทนทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ทีม ส.ท. กับทีมบริหารต้องเป็นคนที่ชาวบ้านชอบพอ ไม่ใช่คนที่ชาวบ้านเขาไม่เอา คือแต่ละคนควรมีฐานเสียงของตัวเองด้วย หัวคะแนนเน้นต้องเป็นคนที่เชื่อถือได้ ไม่ปลิ้นปล้อน ซึ่งก็ไม่ฟันญาติพี่น้องตัวเองเป็นส่วนใหญ่ เน้นกระจายไปทุกพื้นที่

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง ทีมคู่แข่งขันเป็นกลุ่มที่เคยครองอำนาจบริหารเทศบาลเกาะสมุยมาช้านาน เขาก็มีหลายๆ อย่างเหมือนที่ทีมนายรามเนตรมี ไม่ว่าจะเงินทุน ญาติพี่น้อง หัวคะแนน แลมีการเมืองระดับชาติหนุนอยู่บางครั้ง การเลือกตั้งครั้งหลังสุดชนะมาได้ อย่างยากลำบากพอสมควร ทีมนายรามเนตรอาจมีผู้นำที่เด่นกว่าเขาเท่านั้นเอง ประมาทไม่ได้ เขียวเขาไม่ธรรมดา ทีมเราต้องปรับตัว ต้องพัฒนาตัวเองให้ล้ำหน้าเขาอยู่ตลอดเวลา ไม่เช่นนั้น อาจเพลี่ยงพล้ำได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร การทำงานของทีมมีผลต่อการสร้างคะแนนเสียง อาจจะมาด้วยซ้ำไปสำหรับนโยบายบางอย่าง เช่น เรื่องโรงพยาบาลหมื่นเตียง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลเอาใจใส่ประชาชนที่เจ็บป่วย หลายครอบครัวไม่มีใครดูแลเพราะต้องทำงานกันทุกคน การที่เทศบาลเข้าไปช่วยเหลือดูแลคนทุกซอกทุกมุม ได้ใจชาวบ้านที่เกี่ยวข้อง หรือการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่หลายพื้นที่พอฝนตกก็ท่วม เพราะลำคลอง ลำรางมันถูกปิดกั้น ลำรางแคบและตื้นเขิน น้ำไหลลงทะเลไม่ทัน เทศบาลเข้าไปแก้ไขได้หลายจุดแล้ว คนที่เคยเดือดร้อนเขาก็ต้องชอบอยู่แล้ว

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว

(1) บุคลิกส่วนตัว ที่เป็นคนเข้ากับคนได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ทำตัวง่าย ๆ ไม่ถือเนื้อถือตัว ใจดี โอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีความเดือดร้อน และเป็นคนใจนักเลง กล้าได้กล้าเสีย นิสัยส่วนตัวของท่านนายกช่วยสร้างคะแนนนิยมได้มากพอสมควร

(2) มีภาวะผู้นำที่ดี รับฟังความเห็นผู้อื่น ศึกษาหาข้อมูลก่อนตัดสินใจทำอะไร ทำให้สามารถนำพาทีมงานให้เข้มแข็งเพื่อทำงานการเมืองให้ก้าวหน้าได้

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายสุนทร ภูโพลย์

“...นายกเป็นคนที่มึนนิสัยใจคอดี นักเลง ใจอ่อนเห็นใครลำบากก็จะช่วยเหลือ เขาเข้ากับชาวบ้านได้ดีมาก ผู้ใหญ่ลูกเล็กเด็กแดง ได้หมด ...นิสัยส่วนตัวของท่านนายกช่วยสร้างคะแนนนิยมได้มากพอสมควร ที่สำคัญนายกเป็นลูกสมุย เป็นคนตระกูลของสมุย มีญาติพี่น้องมากมายตัวเขาเองก็อยู่สมุยตลอด มีช่วงหนึ่งที่เขาไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯแต่ก็ไม่กี่ปี เขาจึงคลุกคลีกับพื้นที่กับสังคมสมุยมานานตั้งแต่ก่อนเล่นการเมืองแล้ว ใครๆ ก็รู้จักนายรามเนตร ไม่เว้นลูกเล็กเด็กแดง

....นอกจากนั้นท่านยังมีความเป็นผู้นำที่ดี รับฟังความเห็นคนอื่น จะทำอะไรจะศึกษาสอบถามข้อมูล สอบถามเรื่องราวต่างๆ ให้ชัดเจนก่อนจะตัดสินใจ...เขาเป็นผู้ที่เหมาะสมในการนำกลุ่มสมุยก้าวหน้าในการทำงานการเมืองที่เกาะสมุย และอาจรวมไปถึงจังหวัดด้วย...กับผมเขาชอบมอบงานอะไรที่ยากๆ ให้ง่ายๆ เช่น งานขยะ งานความสะอาด อาจจะไว้ใจ หรืออะไรก็ไม่รู้....

.....ญาติพี่น้องนี่ก็มีผลในการเลือกตั้งที่สมุยมากเหมือนกัน เพราะคนสมุยส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน และเป็นคนรักพวกรักพ้องนายกก็มาจากตระกูลใหญ่ เวลานายกจะหาทีมงานก็มองไปที่ตระกูลต่างๆ ด้วยว่าจะช่วยให้ได้คะแนนนิยมได้มากน้อยเพียงใดแต่เป็นเพียงช่องทางเดียว การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองต้องใช้หลายๆ อย่างประกอบกัน.... เรื่องทีมงานหลักๆ อาจมีสามพวก พวกแรกคนที่จะสมัครเป็น ส.ท. พวกที่สองคนที่จะมาเป็นที่บริหารของ

นายก และอีกพวกคือบรรดาหัวคะแนน การคัดเลือกคนก็จะพยายามให้มีตัวแทนทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ทีม ส.ท.กับทีมบริหารต้องดูกันมากหน่อย ต้องเป็นคนที่ชาวบ้านชอบพอ ไม่ใช่คนที่ชาวบ้านเขาไม่เอา คือแต่ละคนควรมีฐานเสียงของตัวเองด้วย ส่วนหัวคะแนนเน้นคนที่เชื่อถือได้ ไม่ปลิ้นปล้อนซึ่งก็ไม่ฟันญาติพี่น้องตัวเองเป็นส่วนใหญ่....

....เรื่องเงินทุนถ้าไม่มีการใช้เงินซื้อเสียงกัน ปัญหาเรื่องเงินก็ไม่มี แต่การทำงานการเมืองมันไม่ใช่ทำเอากันตอนจะเลือกตั้ง มันต้องสร้างฐานคะแนน สร้างความนิยมชมชอบมาตลอด ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ก็ต้องมีเงินทุนมาสนับสนุน แต่มันไม่ผิดกฎหมายท่านนายกเองก็ไม่ใช่คนร่ำรวย เพียงแต่มีที่ดิน มีทรัพย์สินของครอบครัวพอมีพอใช้เท่านั้นทีมงานก็ต้องช่วยๆ กันด้วย เพราะพวกเราส่วนใหญ่ก็ต้องทำธุรกิจส่วนตัวกันด้วย ใม่จั้นจะเอาอะไรกินกัน เงินเดือนก็หน่อยเดียว ไล่ของงานแต่ง งานศพเดือนๆ ก็เกลี้ยงแล้ว

....ส่วนเงินหาเสียงก็ว่ากันตามกฎหมาย อาจมีเกินๆ อยู่บ้างแต่ไม่มากนัก.....คู่แข่งทางการเมืองของเราก็มีอีกทีมซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่เคยครองอำนาจบริหารเทศบาลเกาะสมุยมายาวนาน หลายๆ อย่างเขาก็ไม่น้อยหน้าเรา ไม่ว่าจะเงินทุน ญาติพี่น้อง หัวคะแนน แลมีการเมืองระดับชาติหนุนอยู่บ้างครั้ง การเลือกตั้งครั้งหลังสุดเราชนะก็จริงแต่ก็เหน้อยมากเลย เราอาจมีผู้นำที่เด่นกว่าเขาเท่านั้นเอง ประมาทไม่ได้ เขียวงาเขาไม่ธรรมดา เราต้องปรับตัว ต้องพัฒนาเราเองให้ล้ำหน้าเขาอยู่ตลอดเวลา ใม่จั้นอาจเปลืองพลา้เขาไม่วันใดวันหนึ่งก็ได้

.....นโยบายการทำงานของทีมมีผลต่อการสร้างคะแนนเสียง อาจจะมีมากด้วยซ้ำไป สำหรับนโยบายบางอย่าง เช่น เรื่องโรงพยาบาลหมื่นเตียง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลเอาใจใส่ประชาชนที่เจ็บป่วย หลายครอบครัวไม่มีใครดูแลเพราะต้องทำงานกันทุกคน การที่เทศบาลเข้าไปช่วยเหลือดูแลคนทุกข์ยากก็ยอมได้ใจชาวบ้านที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว หรือการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่หลายพื้นที่พอฝนตกทีก็ท่วม น้ำมันท่วมเพราะลำคลองลำรางมันถูกปิดกั้น มันแคบมันตัน น้ำมันไหลลงทะเลไม่ทัน มันก็กักขังอยู่ระยะหนึ่ง เราก็เข้าไปแก้ไขได้หลายจุดแล้ว คนที่เคยเดือดร้อนเขาก็ต้องชอบอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์เมื่อ 29 เมษายน 2561)

นายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

นายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี เป็นหนึ่งในทีมบริหารของนายรามเนตร ใจกว้าง ปัจจุบันทำหน้าที่ในตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ได้ให้ข้อมูล และความคิดเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนที่ทำงานการเมืองมาก่อน มีสัมพันธ์ภาพกับประชาชน และองค์กรต่างๆ บนเกาะสมุยมาก่อนช้านาน เป็นคนง่ายๆ สามารถปรึกษาปัญหาได้ในทุกที่ เป็นคนที่ให้เวลากับประชาชน ไม่ว่าจะเจอตรงไหน จะถามเรื่องอะไร นายกฯ จะรู้ทุกเรื่อง รู้

ปัญหาหมด พบได้ทุกสถานที่ ขยับลงพื้นที่ นายรามเนตรมักจะลงดูงาน ดูปัญหาในพื้นที่ด้วยตัวเอง ทำให้รู้ปัญหา รู้สาเหตุที่จะนำไปสู่การแก้ไขต่อไป เช่น ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งนอกจากได้แก้ไขปัญหาแล้ว ยังได้มีโอกาสพบปะชาวบ้านได้บ่อยๆ ด้วย

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน คนเกาะสมุยส่วนใหญ่ก็เป็นญาติๆ กัน นายรามเนตรก็จะใช้ประโยชน์จากความเป็นเครือญาติ เลือกทีมงาน เลือกผู้สมัคร เลือกหัวหน้าคณะแน แต่คู่ต่อสู้ก็ใช้เครือญาติให้เป็นประโยชน์เช่นกัน ตระกูลไหนที่เป็นตระกูลใหญ่ก็จะถูกขอตัวมาร่วมงานทางการเมืองของฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งบางครั้งตระกูลเดียวกันอยู่ทั้งสองข้าง

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน การใช้เงินในการสนับสนุนให้เกิดฐานเสียง ฐานอำนาจทางการเมืองแยกเป็นสองส่วน ส่วนแรกของทีมงาน หรือของกลุ่มสมุยก้าวหน้ามีท่านนายกฯ รับผิดชอบ ท่านก็จะมีรายได้มีช่องทางตรงนั้น และอีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวของทีมงาน เช่น ในส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนมากจะเข้าร่วมทุกกิจกรรมของชุมชนที่เขาเชิญมา ค่าใช้จ่ายทางการเงินก็เป็นการเงินส่วนตัวของแต่ละคน

(2) ทีมผู้สมัคร วิธีการทำทีมแยกเป็นคณะผู้บริหารชุดหนึ่ง และสมาชิกสภาชุดหนึ่ง ซึ่งการทำงานของทั้งสองส่วนอาจจะแตกต่างกัน แต่ในเรื่องของฐานทางการเมืองจะคล้ายกัน ต้องเป็นผู้ที่มีพรรคพวกเพื่อนฝูงมากๆ ทีมผู้บริหารอาจต้องมีคุณสมบัติที่จะสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วย

(3) การจัดตั้งระบบหัวหน้าคณะ การหาเสียงมีทั้งไปหาเป็นตัวบุคคล แล้วก็มีการใช้ระบบหัวหน้าคณะ ก็คือพรรคพวกที่นิยมชมชอบท่านนายกฯ ก็มาช่วยๆ กัน

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร การสร้างนโยบายนายรามเนตรได้กำหนดแนวนโยบายทางด้านสังคมที่จะสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนเอง และกลุ่ม โดยการกำหนดมาตรการดูแลตั้งแต่เด็กจนแก่ ช่วงเด็กอยู่ในท้องใช้กองทุนหลักประกันสุขภาพที่จะดูแลสุขภาพคุณแม่ ช่วงวัยทารกก็มีการดูแลด้านสาธารณสุข เมื่อถึงในวัยเรียน เทศบาลนครเกาะสมุยก็สนับสนุนให้มีโรงเรียนเทศบาลซึ่งเป็นทั้ง โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมัธยม ในวัยชราก็ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ที่ติดเตียงโดยกำหนดโครงการโรงพยาบาลหมื่นเตียง ซึ่งเป็นโครงการซึ่งบริการสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัวโดยบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรเป็นคนง่ายๆ เข้าถึงได้ง่าย ประชาชนหลายๆ ภาคส่วนก็เลยชอบตรงนั้น จึงเอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพกับชาวบ้านและองค์กรต่างๆ บนเกาะสมุย บุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรเป็นปัจจัยหนุนที่สำคัญในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนเอง

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี

...บุคลิกส่วนตัวเป็นคนที่มีสัมพันธ์ภาพกับองค์กรต่างๆ บนเกาะสมุยมาก่อนช้านาน วิธีการทำงานของท่าน ท่านเป็นคนง่าย ๆ เป็นคนเข้าถึงง่าย คุยง่าย ประชาชนหลายๆ ภาคส่วนก็เลยชอบตรงนั้นเป็นคนง่าย ๆ สามารถปรึกษาปัญหาได้ในทุกที่ เป็นคนที่ให้เวลากับประชาชนไม่ว่าเจอตรงไหน จะถามเรื่องอะไร นายกฯ จะรู้ทุกเรื่อง รู้ปัญหาหมด พบได้ทุกสถานที่....การดำเนินการอีกอย่างที่สำคัญของท่าน คือท่านมักลงพื้นที่ทุกพื้นที่ด้วยตัวเอง ทำให้รู้ว่าปัญหาแต่ละพื้นที่ที่น่าท่วมตรงไหน อย่างไร น่าจะไปทางไหน ควรแก้ปัญหาอย่างไร ในการดำเนินการ ท่านนายกฯ ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการคุย ในการขอให้ทางผ่าน ทำให้ท่านได้สัมผัสกับชาวบ้านตลอดเวลา

....ในพื้นที่เกาะสมุย ส่วนใหญ่ก็เป็นญาติกันทั้งเกาะ ตระกูลไหนที่เป็นตระกูลใหญ่ก็จะโดนขอความร่วมมืองานทางการเมืองของฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง บางครั้งตระกูลเดียวก็อาจถูกขอให้ไปอยู่ทั้งสองข้าง วิธีการทำทีมก็มีคณะผู้บริหารชุดหนึ่ง และสมาชิกสภาชุดหนึ่ง ซึ่งทั้งสองภาคส่วนการทำงานอาจจะแตกต่างกันบ้างนิดหน่อย ในส่วนของฐานทางการเมืองก็อาจจะคล้ายกัน วิธีการหาเสียงในส่วนที่มีพรรคพวกเพื่อนฝูงเยอะๆ แต่ในส่วนของคณะผู้บริหารจะต่างกันอยู่หนึ่ง ท่านทั้งหลายเหล่านั้นที่เข้าร่วมทีม ก็ต้องมีความสามารถที่จะดูแลในส่วนงานต่างๆ ที่ท่านนายกฯ ได้มอบหมายให้...

.....การหาเสียงมีทั้งไปหาเป็นตัวบุคคล แล้วก็มีการใช้ระบบหัวคะแนน ก็คือพรรคพวกที่นิยมชมชอบท่านนายกฯ ก็มาช่วย ๆ กัน

....การใช้เงินในการสนับสนุนให้เกิดฐานเสียง ฐานอำนาจทางการเมืองขอแยกเป็นสองประเด็น ประเด็นแรก ทีมงานหรือเป็นของพรรค หรือเป็นของกลุ่มสมุยก้าวหน้าซึ่งมีท่านนายกฯ รับผิดชอบ และอีกด้านหนึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวของทีมงาน เช่น ในส่วนตัวของกระผมเอง ส่วนมากจะเข้าร่วมทุกกิจกรรมของชุมชนที่เขาเชิญมา ในส่วนของการเงินเป็นการเงินส่วนตัวของผมเป็นหลัก

.....ส่วนของท่านนายกฯ นี้ เห็นท่านต้องดูแลในหลายๆ เรื่อง ท่านก็คงมีรายได้มีช่องทางตรงนั้น....การดูแลในนามทีมถ้าถามว่าจริงๆ แล้วสมุยมีการดูแลค่อนข้างน้อยมาก เพราะว่าคนเกาะสมุยส่วนมากก็สนิทกันหมด ดูแลกันหมดโดยสภาพธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่ว่าจะป็นงานบุญงานบวช งานแต่งงานอะไรนะครับ ก็เป็นการที่ไปอยู่สม่ำเสมอในส่วนของช่วงเวลาการทำงาน ไม่ได้แยกข้างอยู่แล้ว อาจจะชอบเรา หรือไม่ชอบเราเราก็ต้องไป...

.....แนวนโยบายของท่านนายกฯ คิดตั้งแต่อยู่ในท้องถึงเกิดมา ถึงตอนเรียน ตอนสูงอายุต้องเข้าโรงพยาบาล จนกระทั่งเสียชีวิต วิธีการคิดครบวงจรขนาดนี้ หลังจากนั้นเราก็เริ่มไล่มาตั้งแต่อยู่ในท้องของมารดา เราก็ใช้งบประมาณในส่วนของกองทุนหลักประกันสุขภาพที่จะดูแล

คุณแม่ในขณะที่ตั้งครรภ์ หลังจากนั้นแล้ว คลอดออกมาเป็นทารก ช่วงวัยทารกก็มีการดูแลโดยการสนับสนุนในหลายๆ ด้าน จากงานของสาธารณสุข หลังจากนั้นเมื่อถึงในวัยเรียน เทศบาลนคร เกาะสมุยก็สนับสนุนให้มีโรงเรียนเทศบาลซึ่งเป็นทั้งโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมัธยม ... ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ที่คิดเตียงก็มีโครงการ โรงพยาบาลหมื่นเตียง ซึ่งเป็นโครงการซึ่งบริการสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน. ...จากนั้นผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ที่เข้าอยู่ใน โครงการพยาบาลหมื่นเตียงก็จะได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่ จากคุณหมอ...” (สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2561)

นายนำชัย ภูไพบูลย์ นักการเมืองท้องถิ่นอาวุโส

นายนำชัย ภูไพบูลย์ เป็นผู้มีส่วนชำนานายรามเนตร ใจกว้างเข้ามาสู่ถนนทางการเมืองท้องถิ่น และได้ร่วมกันต่อสู้ทางการเมืองท้องถิ่นกันมาเป็นเวลานาน นายนำชัย มีความชื่นชมนายรามเนตร ใจกว้างค่อนข้างมาก ได้ให้ข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง ไว้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ คนในพื้นที่จะรู้จักนายรามเนตร ใจกว้าง เป็นอย่างดี ความเป็นคนที่คลุกอยู่กับพื้นที่ เกาะติดอยู่กับพื้นที่ทั้ง 7 ตำบล 39 หมู่บ้าน นายรามเนตรจะรู้จักคนทุกกลุ่ม ทุกประเภททั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ ตรงนี้จะเอื้อต่อคะแนนที่ได้รับการสนับสนุนมา ส่วนตัวเป็นคนรู้จักคนเยอะ ความมีน้ำใจ ความมีพวัก ความมีเพื่อน เป็นพลังให้นายรามเนตรเดินมาสู่ความสำเร็จทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน นายรามเนตรมีพื้นฐานมาจากตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งของเกาะสมุย มีเครือข่ายติมากมาย ย่อมได้รับการสนับสนุนจากบรรดาเครือญาติ เป็นเรื่องธรรมดา

3) การเลือกใช้อำนาจที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน นายนำชัยให้ความเห็นว่า “เงิน” วันนี้อยู่ว่าเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทางการเมือง การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง การใช้จ่ายเงินในการหาเสียง การใช้จ่ายเงินในการซื้อเสียงก็ดี เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งตัวเขาไม่เห็นด้วย บ้านเมืองจะแก้ไขเรื่องเหล่านี้ได้อย่างไร กฎหมายก็ดี ระเบียบก็ดี คณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง หรือ กกต.ก็ดี เขาไม่ค่อยมั่นใจว่าจะทำให้บริสุทธิ์ยุติธรรมได้ เจ้าหน้าที่จริงจังกฎไหนในเรื่องซื้อสิทธิ์ขายเสียง ในเรื่องของการใช้จ่ายเงิน ไม่ถูกต้องตามกติกา เขาอยากให้การเลือกตั้งเป็นไปในทางที่บริสุทธิ์ที่สุด ถ้าไม่จริงจังกฎหมาย หรือระเบียบ กกต. ไม่เอาจริงในเรื่องเหล่านี้ ปัญหาคงจะแก้ไขยาก

(2) ทีมผู้สมัคร การคัดเลือกทีมงานผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลจะกระจายไปทุกตำบล เน้นผู้ที่พร้อมที่จะสละเวลาเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวม มีพลัง มีไฟที่จะมาทำงานให้กับ

ส่วนรวม พื้นฐานการศึกษาดีพอสมควร เป็นคนที่สังคมส่วนรวมยอมรับ ส่วนฐานะไม่ใช่ประเด็นสำคัญ

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน ส่วนใหญ่จะใช้คนใกล้ชิด และโดยมนุษยสัมพันธ์และความมีน้ำใจของนายรามเนตร ที่มีต่อคนทุกกลุ่มทุกระดับ ย่อมสร้างความเป็นหัวคะแนนให้โดยปริยายอยู่แล้ว นอกจากนั้นนายรามเนตร ใจกว้าง มาจากตระกูลค่อนข้างใหญ่ของสมุย มีญาติพี่น้องอยู่จำนวนมาก ญาติพี่น้องจึงมีส่วนเข้ามาเป็นผู้หาคะแนนเสียงให้นายรามเนตรได้ด้วย

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร ในเรื่องของผลงานเรื่องนโยบาย นายนำชัยให้ข้อมูลว่าตัวเขาเข้าไปติดตามน้อย รู้เฉพาะบางเรื่องเท่านั้น โดยภาพรวมควรให้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนประเมินเป็นคนตัดสินจะดีกว่า

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว มีความโดดเด่นของบุคลิกส่วนตัว นายรามเนตรใจกว้าง มีบุคลิกพิเศษ เป็นคนที่มีน้ำใจ เด็ก ผู้ใหญ่ ทุกคนจะรู้จักหมด เข้าถึงทุกกลุ่มทุกอาชีพ ไม่ว่าจะในระดับรากหญ้า หรือระดับนักธุรกิจ ค่อนข้างจะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ระดับดีมาก แม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองเลย นายรามเนตร ก็ถือเป็นคนมีน้ำใจมากคนหนึ่งของสมุย ความมีน้ำใจ ความมีมนุษยสัมพันธ์คือวิธีการหนึ่งในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายนำชัย ภูไพบูลย์

“...สำหรับส่วนตัวของนายรามเนตร ใจกว้าง ในฐานะที่คุ้นเคยกัน เคยร่วมสู้กับการเมืองท้องถิ่นร่วมกันมาหลายปีนายรามเนตรเดินทางมาบนถนนการเมืองเป็นเวลานานพอสมควร บุคลิกพิเศษของนายรามเนตร ใจกว้าง คือเป็นคนที่มีความมีน้ำใจ เด็ก ผู้ใหญ่ ทุกคนจะรู้จักหมด ค่อนข้างจะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ระดับเอในสมุย แม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองเลย นายรามเนตร ก็ถือเป็นคนมีน้ำใจมากๆ คนหนึ่งของสมุย เป็นคนมีพรรคพวก เพื่อนฝูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะวงศาณาญาติ เป็นวงตระกูลที่ค่อนข้างจะใหญ่ มีญาติเยอะ....ถ้าเป็นคนในพื้นที่ แน่แน่นอน ทุกคนจะรู้จักคนๆ นี้เป็นอย่างดี เขาเป็นคนที่มีความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นเลิศ มีลักษณะเข้าถึงทุกกลุ่มอาชีพ ไม่เลือก ไม่ว่าจะในระดับรากหญ้า หรือระดับนักธุรกิจที่จะมาลงทุนที่สมุย

....การเป็นคนที่มีความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารีด้วย เลยเป็นจุดสำคัญ เป็นจุดขาย สร้างให้คนได้รู้จัก ให้ความยอมรับในเรื่องของความมีน้ำใจ ความมีพวก ความมีเพื่อน ก็เลยเกิดพลังให้นายกปูเดินมาสู่ความสำเร็จทางการเมืองตรงนี้ ในระดับท้องถิ่น..

....การคัดเลือกบุคคลถือเป็นประเด็นสำคัญ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง พวกผมจะพยายามมองทั้ง 39 หมู่บ้าน 7 ตำบลนี้ อย่างน้อยก็ดูว่า บุคคลที่สังคมพื้นที่ยอมรับเบื้องต้น ไม่ได้มองที่ฐานะ มองว่าอย่างน้อยคนที่จะเข้ามาทำงานเป็นตัวแทนประชาชนตรงนี้ หนึ่ง พร้อมทั้งจะเข้า

มาทำงาน สละเวลา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญต้องมีเวลาให้กับงานของส่วนรวม เรียกได้ว่าพร้อมที่จะสละเวลาส่วนใหญ่ของตัวเองที่มีภารกิจอยู่ สมมติว่าเป็นคนทำธุรกิจอะไรก็ได้แล้วแต่ต้องสละเวลาส่วนใหญ่ได้ ตรงนั้นมาให้กับส่วนรวม มักจะเป็นคนหนุ่มคนสาว ส่วนใหญ่เราจะมองไปที่คนรุ่นใหม่ ที่ยังมีพลัง ยังมีไฟที่จะมาทำงานให้กับส่วนรวมของสมุย ก็จะพยายามค้นหาในแต่ละหมู่บ้าน ในแต่ละตำบล เบื้องต้นนี้ให้สังคมยอมรับว่าเป็นคนพอใช้ได้ พื้นฐานการศึกษาดีพอสมควร ฐานะอาจจะ เป็นประเด็นสุดท้ายที่เราจะมอง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนหนุ่มสาว เป็นเด็กรุ่นใหม่ทั้งหมด...

....การหาคนมาช่วย หรือที่เรียกกันว่า “หัวคะแนน” ก็แล้วแต่ ส่วนมากจะใช้วิธี เสาะแสวงหาบุคคลที่เรียกว่าใกล้ชิด ที่เราไว้วางใจได้ แล้วก็เป็นที่คุ้นเคยกัน นี่ประการที่หนึ่ง ประการที่สอง เรื่องของความเป็นญาติ จะใช้ความเป็นญาติเข้าไปสืบเพื่อหาคะแนน ซึ่งถือว่าเป็น เรื่องสำคัญ ส่วนใหญ่ก็จะใช้คนใกล้ชิด ไม่ได้เป็นลักษณะการจ้างวานกัน...

....การใช้เงินในการเลือกตั้ง การใช้เงินในการหาเสียง การใช้เงินในการซื้อเสียงก็ดี เป็นส่วนสำคัญ ผมเองก็หนักใจในเรื่องเหล่านี้ ว่าบ้านเมืองจะแก้ไขเรื่องเหล่านี้ได้อย่างไร ในส่วน เรื่องของกฎหมายก็ดี ในส่วนของระเบียบก็ดี ในเรื่องของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง หรือ กกต. ก็ ดี ผมเองยังไม่ค่อยมั่นใจเท่าไรว่าจะทำให้บริสุทธิตุติธรรมได้ไม่ค่อยมั่นใจเท่าไรว่า เจ้าหน้าที่จริงจังแค่ไหนในเรื่องซื้อสิทธิ์ขายเสียง ในเรื่องของการใช้เงิน ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผมเองเป็นคนที่ ไม่เห็นด้วยกับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอยู่แล้ว อยากให้การเลือกตั้งเป็นไปในทางที่บริสุทธิ์ที่สุด ให้ เทียงธรรมที่สุดเพราะว่าท้องถิ่นนี้ มันเป็นเรื่องของประชาชนในพื้นที่ ไม่ได้ยิ่งใหญ่อะไรมากนัก ปัญหาในท้องถิ่น จริงๆ ก็รู้อยู่แล้ว คนในพื้นที่เป็นคนที่ดีที่สุด และก็น่าจะแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นทำยังไงก็ได้ ขอให้การเมืองให้หมดเสียที่จากการใช้เงิน.. “เงิน” วันนี้ผมถือว่าเป็น ปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทางการเมือง ผมถึงบอกว่า ถ้าเราไม่จริงจังในเรื่องของกฎหมาย หรือ ระเบียบนี้ กกต. ไม่เอาจริงในเรื่องเหล่านี้ ปัญหาก็คงจะแก้ไขยาก....

.....ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้คุณรามเนตรชนะการเลือกตั้ง มันก็ต้องมีปัจจัย สนับสนุนในหลายๆ เรื่อง หลายๆ ประการ อย่างที่บอกไปแล้วว่านายกฯ ปู มีคุณสมบัติพิเศษใน เรื่องบุคลิกส่วนตัว หนึ่ง ความเป็นคนมีน้ำใจ สอง ความเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเลิศ สาม ความเป็นคนที่คลุกอยู่กับพื้นที่ เกาะติดอยู่กับพื้นที่ทั้ง 7 ตำบล 39 หมู่บ้าน นายกฯ ปู จะรู้จักคนทุก กลุ่ม ทุกประเภททั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ เพราะว่าตรงนี้เนี่ยมันเอื้อ มันง่าย สำหรับคะแนนที่ได้รับการ สนับสนุนมา คือส่วนตัวเป็นคนรู้จักคนเยอะ ญาติเยอะ เพื่อนฝูงเยอะ.. ในเรื่องของผลงาน ผมเข้าไป คิดตามน้อย ผมดูเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นเอง โดยภาพรวมผมคงจะประเมินไม่ออก คงต้องให้ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนตัดสินดีกว่า เพราะว่าอย่างน้อย เขาคงมองในภาพรวมได้ดีกว่าผม ” (สัมภาษณ์ นายนำชัย ภูโพบูลย์ เมื่อ 9 ตุลาคม 2560)

นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า เพื่อนร่วมชั้นเรียนประถมศึกษาที่นายรามเนตร ใจกว้าง และเป็นผู้ที่เชิญนายภานุรัตน์มาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย ได้ให้ข้อมูลและความเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนใจนักเลง รักเพื่อนรักฝูง มีความช่วยเหลือเอื้ออาทรกับพี่น้องประชาชน เข้าไปสนับสนุนกีฬาควายชนซึ่งเป็นกีฬาท้องถิ่นของเกาะสมุย นอกจากนั้นนายรามเนตรจะใช้วิธีไปร่วมงานบุญงานประเพณีต่างๆ ของประชาชนไม่ได้ขาด หากได้รับเชิญ และบางกรณี เช่นงานศพ ก็จะช่วยเหลือสนับสนุนเงินทอง สิ่งของด้วยหากเห็นว่าเจ้าภาพมีฐานะไม่ค่อยดี การเข้าถึงประชาชนด้วยวิธีการนี้ก็จะเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่สำคัญประการหนึ่งของนายรามเนตร ใจกว้าง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน นายรามเนตรเป็นคนที่มีความดีพี่น้องจำนวนมาก คนเหล่านี้ก็จะเป็พื้นฐานเสียง เป็นตัวช่วยสนับสนุนในทางการเมือง

3) การเลือกใช้อำนาจที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ส่วนประเด็นการใช้เงินเป็นปัจจัยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เห็นว่าเป็นการให้เงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือนร้อน หรือใช้เงินในการซื้อสิ่งของให้ หรือใช้เงินในการเลี้ยงดูอุปถัมภ์กันมากกว่า โดยฐานะทางการเงินของนายรามเนตรมีฐานะปานกลาง แต่ก็กล้าที่จะลงทุน กล้าที่จะช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมที่มีความเดือดร้อน

(2) ทีมผู้สมัคร การเลือกทีมงานที่มีศักยภาพ และกระจายไปทุกพื้นที่ นายรามเนตรจะพิจารณาคัดเลือกคนเป็นจุดๆ โดยอาศัยข้อมูลการรู้จักคนแล้วไปหาคนๆ นั้นด้วยตัวเอง กรณีของนายภานุรัตน์ก็เช่นกัน เขาว่านายภานุรัตน์เป็นคนที่ญาติพี่น้อง และสังคมนักไคร่นับถือ ก็ไปชักชวนให้มาสมัครสมาชิกสภาเทศบาลด้วยตนเอง นายภานุรัตน์ได้ตัดสินใจมาเล่นการเมืองเพราะเห็นว่านายรามเนตรเห็นความสำคัญของตัวเขา

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน ส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้อง และกลุ่มคนที่นายรามเนตรเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมา

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร การใช้ผลงานในการบริหารเทศบาลมาเป็นประโยชน์ในการสร้างคะแนนนิยมให้ตนเอง นายรามเนตรเป็นนายกเทศมนตรีมาถึงสองสมัย ย่อมมีผลงานอยู่มากพอสมควร เช่น การแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้แก้ไขให้สามารถระบายน้ำให้ลงทะเลได้เร็วขึ้น ทำให้ปัญหาน้ำท่วมเมื่อฝนตกในหลายพื้นที่ หมดปัญหาไป หรือเรื่องนโยบายหมั้นเตียง ที่ให้เทศบาลบริการช่วยเหลือผู้ป่วยไปโรงพยาบาล ผู้ป่วยคิดเตียงก็บริการให้ยืมเตียงมาใช้ที่บ้าน เป็นต้น

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว

(1) มีบุคลิกเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ คือมีอะไรจะกล้าพูด กล้าทำ กล้าแก้ปัญหา และถ้ามีปัญหาในเรื่องราวอะไรจะกล้าเข้าถึงลูกถึงคน

(2) โดยบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตร เป็นคนใจนักเลง รักเพื่อนฝูง ชอบช่วยเหลือเอื้ออาทรกับผู้อื่น จึงทำให้นายรามเนตรเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกวัย ประกอบกับเป็นคนที่ไม่ถือเนื้อถือตัวไม่เคยแบ่งชนชั้น แบ่งวรรณะ มีความเสมอภาคกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่ และการเข้าช่วยเหลือผู้โดยอ้อมได้ใจของบุคคลนั้น การใช้คุณสมบัติที่เป็นบุคลิกส่วนตัวสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่เป็นจุดเด่นประการหนึ่งของนายรามเนตร ใจกว้าง

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายภานุรัตน์ ศรีฟ้า

“นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกับผม เรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดสำเร็จ จบชั้นประถมปีที่ ๔ ด้วยกัน ... เป็นคนที่พูดตามภาษาชาวบ้านว่าเป็นคนใจนักเลง รักเพื่อนรักฝูง มีความช่วยเหลือเอื้ออาทรกับพี่น้องประชาชน วิธีการ รูปแบบ ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายภานุรามเนตร ท่านนายกฯ เป็นคนที่เป็นคนใจนักเลง ใจถึง พี่น้องประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ ท่านเป็นคนเข้าถึงตลอด ท่านไม่เคยแบ่งชนชั้น แบ่งวรรณะ คือเป็นคนที่ว่ามีความเสมอภาคกันทุกคน ไม่ว่าคนนี้เป็นเด็ก คนนี้เป็นผู้ใหญ่ การช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาพื้นเมือง อย่างเช่น ควายชน ก็พาพื้นเมืองของสมุย เป็นคนที่ชอบมาก แล้วซื้อควายมาเลี้ยง... ก็มีผล ได้คือเด็กบางคนที่ไม่มีการงานทำ ก็ให้มาเลี้ยงควาย เลี้ยงนก จะได้มีรายได้ เด็กหนึ่งคนบางทีก็มี พ่อ พี่ มีน้อง มีเพื่อนฝูง เวลาแกล้งการเมืองพวกนี้ก็เป็นฐานเสียง เป็นตัวช่วยสนับสนุนในการเล่นการเมือง

.... การเข้าถึงฐานคะแนนเสียงของท่านนายกฯ โดยวิธีการไปร่วมงานต่างๆ ส่วนมากถ้าแก่ได้รับเชิญไปเป็นเกียรติ ส่วนใหญ่ก็ไปทำงาน.... ส่วนเรื่องงานศพ ศพที่ว่าฐานะไม่ค่อยดีแก่ก็จะช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่าย อาจจะเป็นพวกสิ่งของ อาจเป็นตัวเงิน เป็นขวัญกำลังใจให้ญาติๆ สิ่งเหล่านั้นแหละที่แก่ช่วยดูแล....

.... การเลือกที่มงาน เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมาก สำหรับท่านรามเนตร ใจกว้าง มองถึงหมด และการจัดที่มงาน สมมติว่าจุดตรงนี้ๆ แกจะไปหาคนที่จุดตรงนั้นเข้ามา โดยที่กระจายทั่วไป สำหรับผมบอกตรงๆ นะครับ ครั้งแรกที่ผมได้มาลงสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย แกกับพรรคพวกหลายๆคนก็ตาม ไปเชิญถึงบ้านเลยให้ผมมาเล่นการเมือง โดยผมไม่ได้ตั้งใจและไม่เคยนึกมาก่อน เพราะว่าในความตั้งใจนั้นผมก็ไม่อยากจะได้เล่น แต่มานึกอีกที ในความรู้สึกของผม ผมก็เป็นคนที่ว่ากับพี่น้อง กับสังคมก็เป็นคนที่รู้จัก เป็นคนที่ให้ความเคารพกันทุกๆท่าน และที่ผมตัดสินใจมาเล่นการเมืองเพราะเห็นว่านายภานุรามเนตรเห็นความสำคัญของผม....

..... ปัจจัยเรื่องการซื้อเสียง ในอดีตก็มีกันบ้าง คือในรูปการให้สิ่งของ การช่วยเหลือ เรื่องนั้นเรื่องนี้ คนรู้จักกัน การเลี้ยงดูปู่เฒ่าจริงๆ ทุกๆอย่างแกตั้งใจจะทำ สิ่งที่ได้มาก็ได้มาด้วย

ความตั้งใจ บางครั้งเด็กขอตั้งครี้อยสองร้อย ถ้าไม่ให้มันก็สร้างความรู้สึกไม่ดีอีก มันก็เลยต้องให้ บางทีเด็กมีความจำเป็น แก่ก็ต้องช่วยเหลือจริงๆ ฐานะทางการเงินของแกก็มีฐานะปานกลาง แต่ว่า แก่ก็กลัวที่จะลงทุน กล้าที่จะช่วยเหลือในบุคคล ในสังคม ที่เขาต้องการ มีความเดือดร้อนนั้นแหละ ครับ....

....บุคลิกส่วนตัวของท่านนายกฯ รามเนตร ใจกว้าง แก่มีบุคลิกเหมาะสมที่จะเป็น ผู้นำ คือแก่เป็นคนที่มีอะไร แก่กล้าพูด กล้าทำ กล้าแก้ปัญหา และถ้ามีปัญหา มีเรื่องราวอะไร แก่กล้าเข้าถึงลูกถึงคน.....ผลงานมีส่วนในการสร้างฐานอำนาจ ฐานเสียง นโยบายที่แก่มีไว้แล้วส่วน ใหญ่แก่จะทำได้ประสบความสำเร็จเกือบ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ แก่สละยศในเรื่องการแก้ปัญหาเรื่อง ระบบระบายน้ำ นี่เป็นเรื่องสำคัญเรื่อง โรงพยาบาลหมื่นเตย เป็นเรื่องที่ดีมากนะครับพี่น้อง ประชาชนในเทศบาลเกาะสมุยก็มีมาก บางคนเจ็บไข้ขึ้นมา ไม่ว่าจะมีความคัน หรือโรคเกี่ยวกับ เบาทหวานต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ไม่สามารถไปโรงพยาบาล ไปรพ.สต. ได้ทันท่วงที ท่านก็ให้ เบอร์โทรศัพท์ไว้เกือบทุกครัวเรือน มีอุปกรณ์ให้ยืม สำหรับคนไข้ที่ติดเตียง ถ้าออกจากโรงพยาบาล มา ให้โทรศัพท์ไปแจ้ง กับใครก็ได้กับสมาชิกในเขตนั้นๆ หรือเจ้าหน้าที่ หรือพี่น้องประชาชนก็ได้ ถ้ารู้จัก โทรไปแจ้งแล้วจะมีเจ้าหน้าที่เทศบาลเอาเตียงมาบริการให้ถึงบ้านเลย ไม่ซ้ำครับ โดยรวดเร็ว ...” (สัมภาษณ์ นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า เมื่อ 8 พฤษภาคม 2561)

นายชิตพันธ์ จันทร์ทอง สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

นายชิตพันธ์ จันทร์ทองสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย เขตเลือกตั้งที่ 2 ที่ ประกอบด้วยตำบลมะเร็ต ตำบลหน้าเมือง และตำบลดลิ่งงามบางส่วน เป็นผู้ร่วมทีมทำงาน การเมืองกับนายรามเนตรมาแล้วสองสมัยการเลือกตั้ง ได้ให้ข้อมูล และข้อคิดเห็นถึงวิธีการสร้าง ฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ นายรามเนตรเป็นคนพื้นที่ที่เข้ากับประชาชนได้ทุก กลุ่มทุกวัย เป็นคนที่จำคนแม่นมาก ยิ่งผู้หลักผู้ใหญ่แต่ละคนพบเจอที่ไหนจะทักทาย อธิษาศัยดีทำให้การเข้าถึงพี่น้องประชาชนง่ายยิ่งขึ้น จะมีความชื่นชอบในเรื่องของกีฬาพื้นบ้าน ไก่ชน ควายชน แต่ละวันที่ท่านได้ออกไปพบเจอผู้คน ได้ไปพูดคุยกันทำให้มีความสนิทสนมยิ่งขึ้น ได้ถามไถ่สาร ทุกข์สุขดิบกัน ใครมีปัญหาอะไร ขอร้องช่วยอะไรได้ให้บอกมา ในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง จะให้ช่วย ให้พัฒนาตรงไหน ก็เป็นวิธีการของท่านนายกฯ ที่เข้าถึงประชาชนได้ดี จะรับปัญหามาก เป็นคน ที่ใส่ใจว่าต้องทำ ต้องทำให้ได้

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ในส่วนของเครือญาติของท่านก็ให้ความ สนับสนุนท่านเป็นอย่างดี คนสมุยจะเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งเกาะ ถ้านับตระกูลนับญาติกันแล้ว

คนแต่ละตระกูลไขว่กันไปไขว่กันมา ญาติๆ กันหมด ท่านนายกฯก่อนข้างโชคดีที่เครือข่ายให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ด้านการเงินในส่วนของทีมสมุยก้าวหน้า นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นผู้รับผิดชอบ เช่น ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง การทำโปสเตอร์ และอื่นๆ เป็นหลัก ด้านสมาชิกทีมสมุยก้าวหน้าจะสนับสนุนเงินทุนรองลงมา นายรามเนตรจะเป็นคนบริหารจัดการเรื่องเงินทุน รวมทั้งช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อนตามการร้องขอ โดยเงินสนับสนุนส่วนต่างๆ เหล่านี้ ใช้งบประมาณมากกว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนกิจกรรมทางสาธารณะ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งงานพิธีต่างๆ ที่ประชาชนในท้องถิ่นได้จัดขึ้น

(2) ทีมผู้สมัคร มุ่งให้มีการกระจายฐานเสียง โดยการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ให้กระจายทุกตำบล ทุกพื้นที่โดยยึดสัดส่วนประชากรมาเป็นเกณฑ์ และให้บุคคลเหล่านั้นรับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน นายรามเนตรจะสร้างหัวคะแนนจำนวนหนึ่งจากเครือข่ายของตัวเอง และของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งของพรรคพวกใกล้ชิด จึงทำให้เครือข่ายหัวคะแนนมีจำนวนมาก และกระจายไปทุกพื้นที่ นายรามเนตรจะไปพบหัวคะแนนด้วยตนเองแทบทุกคน และจะประชุมวางแผนการทำงานกันไป

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มคู่แข่ง นายชิตพันธ์ จันทร์ทอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคู่แข่งแต่เพียงว่า คู่แข่งก็เครือข่ายกันทั้งนั้น มันก็ไขว่กันทุกตระกูล ตัวเขากับคู่แข่งนามสกุลเดียวกันยังเคยมีเลย แต่ขอให้สู้แล้วจบลงในสนามเลือกตั้ง อย่าให้มีอะไรเข้ามาหลังจากนี้

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร จะกำหนดนโยบายจากปัญหาของประชาชน โดยที่นายรามเนตรชอบที่จะเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านอยู่เสมอ เขาจึงได้รับรู้ปัญหาต่างๆ ของชาวบ้าน เขาจึงนำปัญหา และความต้องการของประชาชนมากำหนดนโยบายการทำงาน ทำให้เป็นที่พอใจพอใจของประชาชน นโยบายเด่นๆ เช่น ประเด็นปัญหาด้านการศึกษา ดำเนินการรับถ่ายโอนโรงเรียนประถม และมัธยมมาอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล ปัจจุบันรับโอนมาแล้ว 4 โรงเรียน และประเด็นปัญหาเรื่องการดูแลผู้เจ็บป่วยที่มีความยากลำบากต้องการความช่วยเหลือ จึงได้กำหนดหนึ่งหมื่นเตียงคือเตียงสำหรับผู้ป่วยที่ติดเตียงอยู่ที่บ้าน รวมทั้งการให้แพทย์ไปตรวจที่บ้าน หรือส่งรถพยาบาลไปรับมาโรงพยาบาลในบางคราว เป็นต้น

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกของนายรามเนตรเป็นคนเรียบง่าย เป็นกันเอง เป็นคนที่อารมณ์ดี เขาจึงสามารถเข้ากับประชาชนได้ทุกกลุ่มทุกวัย เข้าไปคุยถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ

กันแม้ว่าไม่ใช่ช่วงการเลือกตั้ง ใครโทรหา ใครติดต่อมามีปัญหาอะไรติดต่อได้ตลอดเวลาสามารถเข้าหาง่าย โทรศัพท์มาจะรับสาย ปรีกษาง่ายได้ทุกเรื่อง

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายฉัตรทิพย์ จันทร์ทอง

“...เริ่มต้นตั้งแต่การหาผู้สมัคร ท่านนายกฯ จะมองว่าในแต่ละเขตพื้นที่ที่จะต้องหาบุคคลไหนที่มารับผิดชอบในแต่ละตำบล สมมติว่าในเขตพื้นที่ที่ 2 นี้ มีสองตำบลกับอีกสองหมู่บ้าน ท่านนายกฯ จะคัดเลือกตำบลละกี่คน อย่างสมาชิก 6 คน จะคัดเลือกจากตำบลมะเร็ตสัก 3 คน ตำบลหน้าเมืองสัก 2 คนแล้วแต่สัดส่วนของประชากรแล้วก็พื้นที่เพื่อมารับผิดชอบ เป็นการกระจายฐานเสียง...

...ท่านนายกฯ เป็นคนที่อารมณ์ดี เข้ากับประชาชนได้ทุกกลุ่มทุกวัย...จะเป็นคนที่จำคนแม่นมาก ยิ่งผู้หลักผู้ใหญ่แต่ละคนนี่ เจอที่ไหนท่านนายกฯ จะทักจะทาย อัยาศัยของท่านจะดี ในส่วนนี้ทำให้การเข้าถึงพี่น้องประชาชนง่ายยิ่งขึ้นครับ... ท่านจะมีความชื่นชอบในเรื่องของกีฬาที่บ้าน ไก่ชน ควายชน แต่ละวันที่ท่านได้ออกไปเจอผู้คน ได้ไปพบ ได้ไปเจอ ได้ไปคุยทำให้มีความสนิทสนมยิ่งขึ้น ได้ถามไถ่สารทุกข์สุขดิบกัน ใครมีปัญหาอะไร ขอร้องช่วยอะไรได้ให้บอกมา ในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง จะให้ช่วย ให้พัฒนาตรงไหน ก็เป็นวิธีการของท่านนายกฯ ที่เข้าถึงประชาชนได้ดี.....ท่านนายกฯ จะรับปัญหาเยอะ ท่านจะเป็นคนที่ใส่ใจ ว่าต้องทำ ต้องทำให้ ได้ไม่ได้ต้องรับปากไว้ก่อน ทำได้ไม่ได้ค่อยว่ากัน แต่ต้องทำให้ได้....

.... ในส่วนของเครือข่ายของท่านก็ให้ความสนับสนุนท่านเป็นอย่างดี ถ้ามาคิดดูแล้วคนสมัยนี้ จะเป็นเครือข่ายกันเกือบทั้งเกาะ ถ้านับตระกูลญาติกันแล้ว คนแต่ละตระกูล ไขว่กันไปไขว่กันมา ญาติๆ กันหมด แล้วที่นี้ทางเครือข่ายของท่านนายกฯ ท่านค่อนข้างโชคดีที่แต่ละคนให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด...

.....ด้านการเงิน. ในส่วนของทีม ท่านนายกฯ จะเป็นหลัก ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการหาเสียง ค่าใช้จ่ายในการทำโปสเตอร์ ค่าใช้จ่ายแต่ละอย่างนี้ท่านนายกฯ จะเป็นคนซัพพอร์ตทางลูกทีมก็จะมีช่วย ช่วยกันบ้างตามกำลัง แต่ท่านนายกฯ นี้ ปัจจัยหลักแต่ละวันนี่ท่านนายกฯ เป็นคนให้ ให้เยอะ ใครเดือดร้อนอะไรท่านนายกฯ ให้หมด ปกติไม่เลือกตั้งก็ให้อยู่แล้ว ในส่วนของตัวนี้คิดๆ แล้วเยอะกว่าเลือกตั้งอีกนะ ในส่วนของการช่วยงานบวช งานแต่ง งานศพต่างๆ

..... ส่วนของหัวคะแนนท่านนายกฯ จะมองถึงผู้สมัครแต่ละคนและเครือข่ายของผู้สมัครซึ่งจะมีทั้งฝ่ายพ่อ ฝ่ายแม่แต่ละฝ่าย ไขว่ขึ้นมา จากนั้นก็จะไปมองถึงญาติๆ พรรคพวก แล้วจัดตั้งเป็นหัวคะแนน ท่านนายกฯ จะคัดรายชื่อแล้วเดินไปพบหัวคะแนนเพื่อแนะนำตัวด้วยตนเอง เกือบแทบทุกคน หลังจากนั้นก็จะเรียกมานั่งคุย เรียกประชุม เพื่อเป็นการต่อยอดต่อไป..

.....ในส่วนของคู่แข่งจริงๆ มันก็เครียดกันทั้งนั้น มันก็ไขว่กันทุกตระกูล ผมกับคู่แข่งนามสกุลเดียวกันยังมีเลย แต่เราขอให้สู้แล้วจบลงในสนามเลือกตั้ง อย่าให้มีหลังจากนี้เข้ามา...

.....บุคลิกส่วนตัวของท่านนายกฯ ท่านจะเป็นคนง่ายๆ เป็นคนที่รับปัญหา ใครโทรหา ใครติดต่อมามีปัญหาอะไรท่านนายกฯ จะกังวลตลอด จะต้องโทร จะต้องตาม จะต้องจิก คือสามารถเข้าหานายกฯ ง่าย โทรศัพท์รับสาย ผมบางครั้งนั่งอยู่ใกล้ๆ ท่านนายกฯ แต่ในวันที่เข้ามาท่านนายกฯ จะรับปัญหาเยอะ ท่านจะเป็นคนที่ใส่ใจ ว่าต้องทำ ต้องทำให้ ได้ไม่ได้ต้องรับปากไว้ก่อน ทำได้ไม่ได้ค่อยว่ากัน แต่ต้องทำให้ได้ เจอง่าย พบง่าย ปรึกษาง่ายทุกเรื่อง..

.....นโยบายที่มีส่วนสนับสนุนฐานเสียง ฐานอำนาจทางการเมืองเช่น นโยบายด้านการศึกษา รับถ่ายโอนโรงเรียนเทศบาล เราตั้งใจว่าอย่างน้อยๆ เราต้องมีทั้งโรงเรียนประถมและมัธยม แต่ในที่สุดเราก็รับมาได้แค่ 4 โรงเรียน นโยบายที่สอง คือโรงพยาบาล หนึ่งในนั้นคือเพียงที่อยู่ที่บ้าน สำหรับผู้ป่วยที่คิดเตียงอยู่ที่บ้านบางที่ลูกหลานไม่สามารถพาไปโรงพยาบาลได้ ลูกหลานต้องทำงาน แต่เรามีหมอไปตรวจที่บ้าน มีรถพยาบาลของเรารับไปโรงพยาบาลตามที่หมอนัด...” (สัมภาษณ์นายธิตินันท์ จันทร์ทอง เมื่อ 10 พฤษภาคม 2561)

นายธนาคม รื่นพาณิชย์ เลขานุการ นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

นายธนาคม รื่นพาณิชย์ ได้ทำงานทางการเมืองร่วมกับนายรามเนตร ใจกว้างมาหลายปี ตั้งแต่ พ.ศ.2552 ได้ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มสมุยก้าวหน้าเพื่อทำงานการเมืองท้องถิ่น มีความสนิทสนมและเข้าใจกันดี ได้ให้ข้อมูล และความคิดเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ การสร้างฐานมวลชนของนายรามเนตร และทีมงานใช้วิธีเดินเคาะประตูไปทุกหมู่บ้าน ไปพูดคุยแบบเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้อง ไปถามทุกข์สุข คุยกันธรรมดา ไม่ได้พูดคุยในเชิงการเมือง สอบถามความเดือดร้อนต่างๆ พร้อมกับบันทึกข้อมูลที่เขาเดือดร้อน รวมทั้งสอบถามความต้องการความคิดเห็นของคนในหมู่บ้านนั้น เช่น ถ้าถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ หรือไม่มีถนน หรือเดือดร้อนเรื่องคุณภาพชีวิต เรื่องผู้สูงอายุ เรื่องคนพิการอย่างนี้จะแก้ได้อย่างไร การให้ความสำคัญเรื่องความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้าน ก็จะได้มวลชนโดยอัตโนมัติ

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ทีมงาน ผู้ช่วย หัวคะแนนต่างๆ ส่วนใหญ่ก็เป็นเครือญาติกันทั้งนั้น วันนี้อาจมาช่วยทีมนี้ แต่สมัยหน้าอาจไปช่วยอีกทีมหนึ่ง ก็ไม่ได้เป็นปัญหาต่อกัน เรื่องการเมืองถือเป็นสิทธิ์ส่วนตัวไป ใครจะเห็นชอบในนโยบาย ในแนวทางไหนก็ว่า

ไป อย่าเอามาเป็นประเด็นที่ขัดแย้งกัน เพราะเราเป็นคนสมุย พี่น้องกันทั้งเกาะ ความเป็นสมุยเราตัดกันไม่ขาด

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน เรื่องการเงินที่นำมาใช้ในการเลือกตั้ง ที่ผ่านมาช่วยแชร์กัน ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงช่วยกันมา ใช้ในการทำโปสเตอร์การหาเสียง อุปกรณ์ต่างๆ ทุกอย่าง ก็ให้อยู่ในจำนวนที่ไม่เกินที่กฎหมายกำหนด ไม่ได้ถึงกับว่าต้องใช้เงินซื้ออย่างโน้นอย่างนี้ ที่สำคัญอย่าคิดว่าประชาชนซื้อได้ ถ้าประชาชนซื้อได้ปานนี้ทีมนี้คงไม่ชนะ ครั้งที่ผ่านมามีทีมนี้ไม่ถึงกับมีเงินไปใช้ตรงนั้น แต่มีเงินพอที่จะทำอุปกรณ์การหาเสียง หรือเรื่องอะไรเล็กๆ น้อยๆ เขาจะเลือกใคร เขาอยู่ในใจแล้ว ซื้อเสียงไปไม่มีประโยชน์เลยทั้งสองทีม การซื้อเสียงไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลย เป็นวิธีการที่ไม่เห็นด้วยและต่อต้านด้วย อยากทำงานการเมืองที่บริสุทธิ์ พี่น้องประชาชนถ้าจะเลือกก็มาด้วยความบริสุทธิ์ใจ เราทำงานเต็มที่ ใครก็ตามในอนาคตที่จะมาทำงานการเมืองโดยใช้เงินใช้ทองอย่าคิดเลยไม่มีทางประสบความสำเร็จ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ

(2) ทีมผู้สมัคร การคัดเลือกทีมสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเทศบาลนครเกาะสมุย แบ่งเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลออกเป็น 4 เขต เขตละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน ในการคัดเลือกคนที่มาสมัครรับเลือกตั้ง นายรามเนตรจะคัดคนจากทุกตำบลที่มีอยู่ 7 ตำบล และจะสอบถามชาวบ้านในเบื้องต้นถึงผู้ที่ชาวบ้านเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนในพื้นที่ตำบลของตนเอง ถ้าประชาชนมองว่าบุคคลใดสามารถเป็นผู้นำในพื้นที่ได้ ก็ไปเชิญบุคคลนั้น การคัดเลือกจะกระจายไปทุกพื้นที่ ส่งผลต่อฐานคะแนนเสียงการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีไปด้วย โดยอัตโนมัติ

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน ในแต่ละชุมชนมักจะมีผู้นำตามธรรมชาติ จะดึงคนเหล่านี้เข้ามาให้เขาได้เรียนรู้ ให้เขาได้เข้าใจ เรื่องบทบาทของการทำงานทางการเมือง ไม่ใช่มาเล่นการเมือง ทำงานการเมืองภาคประชาชน ร่วมกับตัวแทนของประชาชน เหมือนนักการเมืองรวบรวมได้หมู่บ้านละ 4-5 คน ถ้าตำบลมี 5 หมู่บ้าน ก็จะมีทีมงาน 20-25 คน เกาะสมุยมี 7 ตำบลรวมแล้วก็มีทีมงานไม่น้อยกว่า 150 คนแล้ว คนเหล่านี้จะเป็นตัวแทนที่สื่อระหว่างผู้สมัครไปอยู่กับประชาชน เป็นกระบอกเสียงชี้แจงสิ่งที่กลุ่มต้องการจะทำให้ประชาชนเข้าใจ นอกจากนั้นคนเหล่านี้ก็จะไปหามวลชน ไปสร้างมวลชนของตนเองต่อไปอีกทอดหนึ่ง รวมแล้วมากกว่า 300 คนด้วยซ้ำไป เป็นผู้ช่วยโดยธรรมชาติ ไม่มีค่าจ้าง ไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีอะไรกันเลย เพียงแต่เวลามาเจอก็นั่งกินข้าว กินกาแฟกัน ไม่มีประเภทที่ว่าจะต้องจ้าง ต้องมีค่าตอบแทน

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม นายธนาคมให้ข้อมูลการทำงานว่า พวกเขาไม่ได้ทำงานการเมืองเหมือนนักการเมืองสมัยเก่าๆ ที่เอารูปโปสเตอร์มาติด มาติดป้ายขึ้นคัดเอาที่

แล้วประชาชนเลือก แต่ลักษณะของทีมงานรามเนตรคือการเข้าถึง เคาะประตูไปทุกหมู่บ้าน ตอนเริ่มทำงาน ผู้บริหารชุดเก่ายังอยู่ในตำแหน่งอยู่เลย อยู่มาได้ประมาณปีเศษแล้ว แต่ทีมพวกเขาเริ่มทำงานเริ่มเดินล่วงหน้าแล้ว เดินในหมู่บ้านเพื่อไปเก็บข้อมูล เป็นข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ ที่สำคัญคือข้อมูลความเดือดร้อน ไม่ใช่ข้อมูลที่ต้องการ ต้องการเคลียร์อะไร ต้องการอะไรได้หมด ความต้องการมีไม่จบ แต่ที่สำคัญ คือข้อมูลที่เขาเดือดร้อนในหมู่บ้านนั้น หนึ่งสองสามสี่ห้าเรียงไว้เลย อันไหนสำคัญอย่างไร

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร กำหนดนโยบายการทำงานโดยการนำความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนที่ได้จากการไปพูดคุยมากำหนดเป็นนโยบาย กำหนดแนวทางที่จะแก้ปัญหาของประชาชน ที่ไปเก็บข้อมูลมา เช่น ไปเห็นคนนอนติดเตียงอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก ก็ได้ทำนโยบายหมื่นเตียงขึ้นมา เป็นต้น นโยบายหลักๆ บางอย่างก็ยังคงดำเนินการติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการที่สามารถตอบสนองความต้องการ แก้ปัญหาต่างๆ ให้ประชาชนได้ ก็ย่อมได้รับคะแนนนิยม และคะแนนเสียงตอนเลือกตั้งตามมาได้

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว คนที่นี้พูดกันทั้งเกาะว่านายรามเนตร เป็นคนใจดี โกรธคนอื่นได้ไม่นาน เป็นคนอารมณ์ดี มีความโอบอ้อมอารีเห็นใครตกทุกข์ หรือยากลำบากถ้าช่วยได้จะช่วยทันที ไม่ถือตัว เข้าถึงได้ตลอดไม่ว่าที่บ้าน หรือที่ทำงาน หกโมงเช้าชาวบ้านมานั่งรอแล้ว ปรีक्षाเรื่องโน้น เรื่องนี้ หรือขอความช่วยเหลือต่างๆ ส่วนภรรยาก็ไม่เคยมายุ่งเรื่องการเมืองเลย เป็นแม่บ้านคอยต้อนรับขับสู้ประชาชนที่มาหานายรามเนตรที่บ้าน นี่เป็นเรื่องหนึ่งที่ประชาชนมองว่า สามารถทำงานได้ ไม่มีส่วนอื่นที่ทำให้เขาได้ ฉะนั้นนายรามเนตร ใจกว้าง จึงสามารถอาศัยบุคลิกส่วนตัวของตนเองเป็นช่องทางสร้างคะแนนนิยม ได้ประการหนึ่ง

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายธนาคม รื่นพาณิชย์

“...เราได้ร่วมกันที่จะเข้ามาทำงานการเมืองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 ตั้งชื่อกลุ่มว่าสมุยก้าวหน้า มีความตั้งใจว่าจะเข้ามาทำงานการเมือง จากลูกสมุย คนบ้านๆ ที่เราไม่เคยมาทำงานการเมืองในพื้นที่ในท้องถิ่น ยกเว้นท่านรามเนตร ใจกว้าง ที่อดีตเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลมาเป็นกรรมการสุขาภิบาลมาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาด้วย พอที่จะมีบทบาท มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่น ตรงนี้อยู่บ้าง แต่ว่าที่ได้ก็คือเป็นทีมงานที่เป็นเพื่อนกัน เป็นพี่น้องที่ร่วมกันคิด ไม่ได้คิดคนเดียว แผนการทำงานการเมืองเราร่วมกันคิดมากกว่า ไม่ได้คิดคนเดียว...”

....การทำงานการเมืองนี้ มันมีหลายองค์ประกอบ อาจจะเป็นสร้างมวลชน สร้างเพาเวอร์ ไม่เชิงเป็นฐานอำนาจ เขาเรียกว่าเป็นพลังมวลชนมากกว่าที่จะเข้ามาทำงานตรงนี้ ต้องสร้างพลังมวลชน....ไปเก็บข้อมูล เดินในพื้นที่ เก็บข้อมูลจากในชุมชน จากในหมู่บ้าน จากที่เราทำงาน

ตรงนี้ทำให้เราได้รู้ และเราก็ได้ ได้มวลชนโดยอัตโนมัติ เราเข้าถึง เราเกาะประตู่ไปทุกหมู่บ้าน แล้วเดินในหมู่บ้านเพื่อไปเก็บข้อมูล..... เราไม่ได้ทำงานการเมืองเหมือนนักการเมืองสมัยเก่าๆ ที่เอารูปโปสเตอร์มาติด มาติดป้ายขึ้นคัตเอาท์แล้วประชาชนเลือก ลักษณะเราเข้าถึง เราเกาะประตู่ไปทุกหมู่บ้าน สมัยนั้นผมยังจำได้ ตอนเริ่มทำงาน ผู้บริหารชุดเก่ายังอยู่ในตำแหน่งอยู่เลย อยู่ในตำแหน่งประมาณปีปีกว่าๆ แต่เราเริ่มเดินแล้ว เดินในหมู่บ้านเพื่อไปเก็บข้อมูล ข้อมูลนี้เราเก็บมาเป็นวิทยาศาสตร์ ข้อมูลที่สำคัญคือ ข้อมูลความเดือดร้อนในหมู่บ้านนั้น หนึ่งสองสามสี่ห้าเราเรียงไว้เลย อันไหนสำคัญ หนึ่งสองสามสี่ห้า เราเรียงไว้ เสร็จ เราถามเขากลับด้วยว่า ถ้าเดือดร้อนอย่างนี้ เช่น ถ้าถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ หรือไม่มีถนน หรือเดือดร้อนเรื่องคุณภาพชีวิต เรื่องผู้สูงอายุ เรื่องคนพิการ อย่างนี้เราจะแก้อย่างไร ให้เขาช่วยคิดด้วยกับเรา แล้วเรา... ไปนั่งคุยกับเขาแบบเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้อง ไม่คุยในเชิงการเมือง ไปคุยถามทุกข์สุข ถามความเดือดร้อน คุยกันธรรมดา....

.....ต้องมาร่วมหารือกันทำนโยบาย ก็คือแนวทางที่จะแก้ปัญหาของประชาชน ที่เราไปเก็บข้อมูลเรื่องปัญหา แล้วก็มาร่วมคิดเป็นนโยบาย เหมือนกับทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เหมือนกัน เจตต้นตอของปัญหาแล้วเราจะแก้อย่างไร ก็มาร่วมกันหาวิธีแก้ วิธีแก้ของพวกผมก็คือการสร้างนโยบาย เช่น นโยบายเรื่องผู้สูงอายุ เราจะใช้นโยบายอะไรเข้ามา นโยบายด้านการศึกษา เราจะใช้นโยบายอะไรเข้ามา นโยบายด้านสังคม เราจะใช้นโยบายอะไรเพื่อที่จะไปแก้ หรือสามารถตอบสนองปัญหาของแต่ละชุมชนได้ เป็นภาพรวม อาจจะไม่ได้ทุกชุมชน แต่เป็นภาพรวมใหญ่ขึ้นมา ก็จะเห็นนโยบายหลักๆ ที่ยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้.... เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มันสามารถตอบสนองพี่น้องประชาชนได้ เรื่องผลงาน เรื่องนโยบาย ที่ได้ตอบสนองมา เช่น โครงการหมื่นเตียง โครงการบัตรพลเมืองอาวุโส โครงการกองทุนวันละบาท เขาเรียกว่า โครงการสวัสดิการชุมชน ที่เราไปเห็นแล้วว่า คนที่ด้อยโอกาส คนที่มีมือไม่ถึง คนที่ขาดโอกาสในชุมชน มีเยอะเยอะที่เราไปเห็น คนนอนติดเตียง ก็เลยได้ทำนโยบายหมื่นเตียงขึ้นมา ทำให้สิ่งที่เราเดินมาตรงนี้ได้ประสบความสำเร็จด้านหนึ่ง....

.....กว่าจะได้เป็นทีมนี้มันก็ไม่ง่าย เป็นเทศบาลนครก็แบ่งเป็น 4 เขตเขตละ 6 คน รวมเป็น 24 คน กว่าจะได้คนเหล่านี้ สิ่งที่ต้องได้คนเหล่านี้ ไม่ใช่เราจะคิดต้องไปเอาคนนั้นมา คิดไม่ได้ ต้องไปถามชาวบ้าน ชาวบ้านบอกว่า ถ้ามีตัวแทนของแต่ละตำบลมันก็ดี เท่ากับเขาเป็นตัวแทนของพี่น้องตำบลนั้น มาทำงานในด้านสภา หรือ ผู้บริหารก็เหมือนกัน ต้องเป็นการนำเสนอที่ประชาชนมองว่าบุคคลเหล่านี้สามารถเป็นผู้นำในพื้นที่ได้ เราก็ไปเชิญ เราก็ใช้วิธีไปเชิญมา บางคนก็เห็นดีด้วยก็มาร่วม บางคนก็อาจไม่ได้อยู่กับทีมนี้ อาจไปอยู่กับทีมอื่น อะไรทำนองนี้ ต้องหาคนแทนที่ใกล้เคียงกัน....

....เรื่องหัวคะแนน เวลาเราลงไปในพื้นที่ เราจะรู้ได้เลยว่าใครเป็นผู้นำตามธรรมชาติ เราดึงคนเหล่านี้เข้ามา มาให้เขาได้เรียนรู้ ให้เขาได้เข้าใจ เรื่องบทบาทของการทำงานทางการเมือง ไม่ใช่มาเล่นการเมือง ทำงานการเมืองภาคประชาชน ร่วมกับตัวแทนของประชาชน เหมือนนักการเมืองทั้งหมดนี้ว่าจะได้ใครมาในแต่ละชุมชน แต่ละหมู่บ้าน ก็มีผู้นำโดยธรรมชาติ เราไม่เลือกผู้นำตามตำแหน่ง แต่เราเลือกผู้นำโดยธรรมชาติ เข้ามา.....พอได้แบบนี้ขึ้นมาก็รวบรวม แล้วพอรวบรวมเข้ามาในหมู่บ้าน ได้สัก 4 คน 5 คนรวมขึ้นมาในตำบลมี 5 หมู่บ้าน ห้าห้าก็เป็นยี่สิบห้าแล้วในตำบลนี้ แล้วถ้าเจ็ดตำบล ตำบลละ 25 เจ็ดตำบลเป็นเท่าไร เพราะฉะนั้นเราจะได้มีผู้นำเป็นตัวแทน เหมือนกับเขาเป็นตัวแทนที่สื่อระหว่างเรา ผู้สมัครไปสู่กับประชาชน ว่า เป็นกระบอกเสียงให้เราว่า เรามีเจตนาที่จะทำงานการเมือง ในลักษณะ ในบริบทแบบไหน ให้ประชาชนเขาได้เข้าใจอีกทอดหนึ่ง แล้วคนเหล่านี้ เขาก็จะไปหามวลชน ไปสร้างมวลชนเอาเอง โดยที่เขาจะไปสร้างได้ เราต้องเอาเขา来เรียนรู้ เพราะฉะนั้นมันจะมีทุกหมู่บ้านเลย ถ้าผมจำไม่ผิด ข้อมูลที่พอจำได้ก็เกิน 300 คน ที่เป็นผู้ช่วยโดยธรรมชาติ ไม่มีค่าจ้าง ไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีอะไรกันเลย เพียงแต่เวลาเขาเจอที่นั่งกินข้าว กินอะไรกัน กาแฟ แต่ไม่มีประเภทที่ว่าจะต้องจ้าง รายได้ มีค่าตอบแทนอะไรทำนองนั้น....

....ทีมงาน ผู้ช่วย หัวคะแนนต่างๆ ส่วนใหญ่ก็เป็นเครือข่ายกันทั้งนั้น วันนี้อาจมาช่วยพวกผม แต่สมัยหน้าอาจไปช่วยด้านอีกทีมหนึ่ง ก็ไม่ได้เป็นปัญหา อุปสรรคต่อกัน เรื่องการเมืองก็ถือเป็นสิทธิ์ส่วนตัวไป ใครจะเห็นชอบในนโยบาย ในแนวทางไหนก็ว่าไป เราอย่าเอามาเป็นประเด็นที่ขัดแย้งกัน เพราะเราเป็นคนสมุย ผมเองก็ 8 ตระกูล พี่น้องกันทั้งเกาะ ผมกับคุณสาธิตก็เป็นญาติกันนะจริงๆ นะ เจริญสุขในรุ่นทวด เราก็เป็นญาติกัน และก็เป็นสมุยเรือดักกันไม่ขาด ก็อยู่ที่ดุลยพินิจของแต่ละคน มันก็มีคนนี้ออกไป คนอื่นเข้ามา มาช่วยอีกก็สับเปลี่ยนกันได้ไม่มีปัญหา...

....เรื่องการเงินที่นำมาใช้ในการเลือกตั้ง ที่ผ่านมาระช่วยแชร์กัน ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงช่วยกันมา ที่ใช้ในการลงทุน ตั้งแต่การทำโปสเตอร์การหาเสียง อุปกรณ์ต่างๆ ทุกอย่าง ก็ใช้อยู่ในนี้ ในจำนวนที่ไม่เกินตามที่กฎหมายกำหนด....เราไม่ได้ถึงกับว่าต้องใช้เงินซื้ออย่างโน้นอย่างนี้ ที่สำคัญ เขาเชิญไปพูด ไปอธิบายที่ไหน อย่าคิดว่าประชาชนซื้อได้ ไม่มีทางที่ซื้อได้ ถ้าประชาชนซื้อได้ปานนี้พวกผมไม่ได้มานั่งอยู่ตรงนี้ เพราะอะไรครับ? ครั้งที่ผ่านมาระไม่ถึงกับมีเงินไปใช้ตรงนั้น แต่มีเงินพอที่จะทำอุปกรณ์การหาเสียง หรือเรื่องอะไรเล็กๆ น้อยๆ เราไม่มีที่ทางที่จะชนะได้เลย อันนี้เป็นเครื่องพิสูจน์ เป็นนัยยะว่าประชาชนซื้อไม่ได้ เขาจะเลือกใคร เขาอยู่ในใจแล้ว ผมรู้เลย ซื้อเสียงไปไม่มีประโยชน์เลย ทั้งสองทีม การซื้อเสียงไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลย ในความรู้สึกผม ผมไม่เห็นด้วย และเป็นวิธีที่ผมแอนตี้อย่างแรง เราอยากทำงานการเมืองที่บริสุทธิ์ พี่น้องประชาชนถ้า

จะเลือกก็มาด้วยความบริสุทธิ์ใจเราทำงานเต็มที่ ผมทำงานเต็มที่มาอยู่ตรงนี้ หรือว่าผมมา คือเรา ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ เหมือนกับเราเป็นลูกหลานของชาวบ้าน มาทำงานตรงนี้ ในระยะชีวิตหนึ่งอยากทำงานเต็มที่ ใครก็ตามในอนาคตที่จะมาทำงานการเมือง โดยใช้เงินใช้ทอง อย่าคิดเลยครับ ไม่มีทางประสบความสำเร็จ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ.

.....บุคลิกส่วนตัวและครอบครัวของท่านนายก เป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยเสริมในการที่เราไปหามวลชน ไปหาคนช่วยเหลือในการทำงาน....คนที่นี้พูดกันทั้งเกาะว่าท่านนายกฯ เป็นคนใจดี โกรธคนอื่นได้ไม่เกิน 5 นาที แม้แต่ลูกน้องที่นี้ พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่นี้.....คนจะเห็นบุคลิกตรงนี้ว่าเป็นคนอารมณ์ดี เห็นใครตกทุกข์ได้ยากลำบากเนี่ยยอมไม่ได้ ผมเคยเห็นกับตา.....ลูกตัวเองจะไปลงทะเบียน จะไปเสียค่าเทอมให้โรงเรียน มีตั้งค้อยู่แค่หมื่นกว่าบาท ชาวบ้านบอกลูกเขาจะไปลงทะเบียนเหมือนกันแต่ไม่มีตั้งค์ มาขอยืม ท่านนายกฯ บอกภรรยาให้ให้เอาตั้งค์ให้เขาก่อน เขาไม่สามารถไปพูดกับโรงเรียนได้ แต่เราขอผลัดสักวัน ไม่เป็นไร นี่เป็นคุณลักษณะที่หายาก ไม่ถือตัว เข้าถึงได้ตลอดไม่ว่าที่บ้าน หรือที่นี้ เช้ามาหกโมงเช้าชาวบ้านไปนั่งแล้ว ปรีกษาเรื่อง โน้น เรื่องนี้ขอความช่วยเหลือ เรื่องนั้น เรื่องนี้ อีกส่วนหนึ่ง เรื่องบุคลิกเขาก็เป็นคนที่โอบอ้อมอารี ภรรยาที่เป็นผมต้องยกย่องในสิ่งที่บางคนมองไม่เห็น ภรรยาของท่านนายกฯ ไม่เคยออกมายุ่งเรื่องการเมือง ไม่เคยมาเกี่ยวข้อง ไม่เคยมาแทรกแซงเลย แต่เป็นแม่บ้านจริงๆ เป็นแม่บ้านหลักที่คอยอยู่ที่บ้าน อยู่กับครอบครัว ที่คอยประสานงานให้เวลาชาวบ้านมาไม่เจอนายกฯ ญาติ เพื่อนฝูง พี่น้องประชาชนมาไม่เจอนายกฯ เขาก็จะเก็บข้อมูลอะไรทุกอย่างไว้ให้นายกฯ ได้ เขามาหาที่บ้าน อย่างน้อยเขามาต้อนรับ อย่างน้อยให้น้ำเย็นสักแก้ว นี่เป็นเรื่องสำคัญ เป็นคนที่คอยให้การต้อนรับ แต่ไม่เข้าไปก้าวก่าย ไม่เคยไปยุ่งเลย ผมจำได้นะ 9 ปี ไม่เคยมายุ่งเรื่องการเมืองเลย นี่เป็นบุคลิกหนึ่งที่ประชาชนมองว่าสามารถทำงานได้ ไม่มีส่วนอื่นที่ทำให้เขวได้...” (สัมภาษณ์ นายธนาคม รื่นพาณิชย์ เมื่อ 22 ตุลาคม 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ข้าราชการ ในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย

นายสง่า พงษ์ฉบับนภา อดีตกำนันตำบลมะเร็ด

ตำบลมะเร็ดเป็นพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงสำคัญของนายรามเนตร ใจกว้าง ซึ่งนายสง่า พงษ์ฉบับนภา อดีตกำนัน ถือเป็นผู้นำชุมชนที่สำคัญคนหนึ่งในตำบลมะเร็ด นายสง่าได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นายรามเนตร ใจกว้าง ไว้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ ด้วยความเป็นคนพื้นที่ รู้จักผู้คนเข้าไปคลุกคลี ใกล้ชิดกับประชาชน รู้จักสถานที่ต่างๆ เป็นอย่างดี ในการหาเสียงเลือกตั้ง นายรามเนตรจะใช้วิธีเดินเคาะประตูบ้านทุกบ้าน ถ้าบ้านไหนไม่พบใครก็จะคิดหนังสือบอกกล่าวไว้ว่ามาแล้วไม่พบ ประกอบกับ

เป็นผู้ที่คบงาย ชอบช่วยเหลือผู้อื่น จึงได้รับการสนับสนุนจากคนในพื้นที่ตลอดมา ทำให้ตัวนายรามเนตรไม่เคยสอบตกแม้แต่ครั้งเดียว

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน โดยส่วนตัวนายรามเนตร มาจากตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งของเกาะสมุย ย่อมมีคะแนนเสียงจากเครือญาติตนเองอยู่แล้ว นายรามเนตรใช้ปัจจัยด้านเครือญาติมาเป็นประโยชน์อื่นๆ ด้วย เช่น การคัดเลือกผู้สมัครร่วมทีม และการเป็นหัวหน้าคะแนน

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน นายสง่าได้ให้ความเห็นเรื่องเงินทุนไว้ว่า ในทางการเมือง ประการสำคัญอันดับหนึ่งคือเงินที่จะเอามาอุดหนุนในกลุ่มในทีมแล้ว อันดับสองคือเครือญาติ นายรามเนตรเป็นคนทีเอื้อเพื่อเพื่อแม่ ช่วยเหลือทุกๆ คน ใครขอเงินเท่าไร ถ้านายรามเนตรมี ก็จะให้ แต่ผลพลอยได้ในสิ่งนี้มันจะเป็นความตราตรึง เขาเรียกว่าเป็นค่าตอบแทนที่จะตามมาในภายหลัง ซึ่งการเสียสละด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังเงินนี้ เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะส่งผลให้กับตัวเองทางด้านการเมือง

(2) ทีมผู้สมัคร นายรามเนตรจะคัดเลือกผู้มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ คือมีบุคลิกที่จะทำอะไรให้คนได้คะแนนเสียง รวมทั้งใช้ปัจจัยด้านเครือญาติมาคัดเลือกผู้สมัครร่วมทีมด้วย เนื่องจากคนท้องถิ่นในเกาะสมุยมีตระกูลใหญ่เกี่ยวพันกันอยู่หลายตระกูล นายรามเนตรรู้จักเครือญาติต่างๆ ของคนในเกาะสมุยเป็นอย่างดีว่าใครเป็นญาติพี่น้องในตระกูลใด เขาจึงใช้ประโยชน์ตรงนี้คัดคนจากหลายๆ ตระกูลที่มั่นใจว่าจะได้รับการสนับสนุนจากญาติพี่น้องในตระกูลนั้นๆ มากพอ เป็นการดึงคะแนนเสียงจากกลุ่มอื่นได้เป็นอย่างดี เป็นการลดทอนพลังของกลุ่มต่อสู้ไปได้อีกทางหนึ่ง

(3) การจัดตั้งระบบหัวหน้าคะแนน นายรามเนตรจะช่วยเหลือผู้คนที่เดือดร้อนไว้มาก เช่น ออกเงินทุนให้ประกอบกิจการต่างๆ เช่น ประกอบกิจการรถเช่า การเลี้ยงควายชนซึ่งเป็นกีฬาพื้นบ้านของสมุย คนเหล่านั้นก็จะเป็กลุ่มสนับสนุน หรือกลุ่มหัวหน้าคะแนนให้นายรามเนตรไปโดยปริยาย คุณสมบัติสำคัญของหัวหน้าคะแนนคือต้องไว้วางใจได้

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร ผลงานในสมัยแรกของนายรามเนตร เป็นการแก้ไขปัญหาด้านพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้าสมัยหลังที่เด่นๆ คือ นโยบายด้านสาธารณสุข โดยจัดทำโรงพยาบาลหมื่นเตียงในการดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยติดเตียง ไม่ต้องมานอนอยู่ที่โรงพยาบาล ถือเป็นผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง นโยบายอีกอย่างคือ ด้านการศึกษา นายรามเนตรพยายามจะผลักดัน โรงเรียนสังกัดสำนักงานพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เข้ามาเป็นโรงเรียนในการดูแลของเทศบาลโดยตรง เป็นโรงเรียนเทศบาล ตอนนี้โอนมาแล้ว 4 โรง และยังมีศูนย์เด็ก

เล็กอีกถึง 9 แห่ง ส่วนโรงเรียนที่ยังสังกัด สพฐ.ทางเทศบาลก็พยายามจะช่วยเหลือในสิ่งที่ตกขาด ที่งบประมาณอาจล่าช้า ซึ่งเทศบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ใกล้ชิดคณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ย่อมรู้ปัญหา และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคน กระฉับกระเฉงว่องไว คบง่าย เป็นคนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ใครขออะไรถ้าให้ได้นายรามเนตรจะไม่ลังเลที่จะให้ เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ จึงเป็นที่รักใคร่ เป็นที่นิยมชมชอบ และเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนผู้ที่รู้จักเขา การที่ทำให้คนอื่นๆ รักใคร่ นิยมชมชอบ จึงทำให้คนเหล่านั้นคือฐานเสียงสำคัญของนายรามเนตร ใจกว้าง โดยอัตโนมัติ

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายสง่า พงษ์ลัษณภ

“... ในการลงเลือกตั้งครั้งแรก นายรามเนตรก็ลงไปสมัครในตำแหน่ง คณะกรรมการสุขาภิบาลในสมัยแรก ลงคนเดียวไม่ได้ลงเป็นทีม ปรากฏว่าเสียง ในคะแนนของในรามเนตร ครั้งนั้นเป็นอันดับหนึ่งของทั้งหมด ซึ่งเป็นที่ตระหนกของประชาชน โดยความสามารถ เทคนิคในการหาเสียง คือ เดินทุกบ้าน บ้านไหนไม่มีคนอยู่ นายรามเนตรก็จะแปะหนังสือไว้ว่า วันนี้ได้มาที่บ้านแล้ว แต่ไม่เจอ...

...นายรามเนตรเป็นคนใจกว้าง เป็นคนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือทุกๆ คน ใครขอเงินเท่าไร ถ้านายรามเนตรมีนายรามเนตรก็จะให้ แต่ผลพลอยได้ในสิ่งนี้มันจะเป็นความตราตรึง เขาเรียกว่าเป็นค่าตอบแทนที่จะตามมาในภายหลัง โดยที่ในครั้งแรกในการวางตัวของนายรามเนตรที่จะให้เงินให้ทอง ให้การลงทุนทำประกอบกิจการต่างๆ ไม่ว่าจะรถเช่า ไม่ว่าจะซื้อควายให้เลี้ยง ถ้าใครขอ ถ้านายรามเนตรช่วยได้ท่านจะช่วย

....ในเรื่องการวางหัวคะแนน คนเราในเมื่อมีความกว้างขวาง มีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจแล้วนี่ ก็จะเป็นที่รัก ที่สนิทสนมของทุกๆ คน เป็นที่รู้จักกว้างขวางกระจายแพร่ออกไป ... เมื่อคนเรารู้จักโอบอ้อมอารีก็จะเป็นที่รักของทุกๆ คน แล้วผลที่ตามมา จากการเสียสละด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังเงินนี้ เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะส่งผลให้กับตัวเองทางด้านการเมือง....

....บุคลิกส่วนตัว เป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว เป็นบุคลิกที่น่าเชื่อถือ คบง่าย เพราะฉะนั้นเป็นที่ไว้วางใจได้เป็นคนที่รอบคอบ ฉลาด เฉียบแหลม เพราะฉะนั้นในทางการเมือง ประการสำคัญนอกจากเงินแล้วคือเครือข่าย นายรามเนตรรู้จักเครือข่ายในเกาะสมุยเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นสมาชิกที่จะเข้าร่วมนี้ นายรามเนตรจะต้องหาในเครือข่ายที่จะหลีกเลี่ยงไม่พ้นในการลงคะแนนให้..ยังสามารถไปดึงคะแนนเสียงจากกลุ่มอื่นได้ดีเป็นอย่างดี..นายรามเนตรจะแบ่งทีมเป็นสอง ฝ่ายคือฝ่ายหาเสียงกับฝ่ายผู้สมัคร ...ผู้สมัครต้องมีศักยภาพ มีเครือข่าย มีความรู้ความสามารถ คือมีบุคลิกที่จะทำยังไงให้คนใส่คะแนนเสียง ...ส่วนกลุ่มทีมหาเสียงเป็นที่ไว้วางใจ

หรือไม่ ถ้าฝากเงิน ฝากซองจะฝากไว้ได้หรือไม่ ถ้ามีการต้องใช้เงิน.... และมีศักยภาพที่จะดึง โฉม
น้ำวให้ลงคะแนนเสียงได้ หรือไม่

.....ผลงานของนายรามเนตร การแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นถนน หนทาง
ไฟฟ้า แต่ว่านโยบายของนายรามเนตรสมัยหลังนี้ คือ การพัฒนารูปแบบ การศึกษา โรงพยาบาล
หมื่นเตียงคือการที่เอาเตียงไปบริการพี่น้องประชาชนตามบ้านเพื่อที่จะให้เขาอนสะดวกสบาย ใน
การดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยติดเตียง ไม่ต้องมานอนอยู่ที่โรงพยาบาลอันนี้ก็เป็ผลงานชิ้นหนึ่งที่
เป็นชิ้นโบว์แดงก็ได้.....นโยบายทางการศึกษา นายรามเนตรพยายามจะผลักดันโรงเรียนซึ่ง
เมื่อก่อนสังกัด สพฐ.เข้ามาเป็นโรงเรียนในการดูแลของเทศบาลโดยตรง ซึ่งเราเรียกว่าโรงเรียน
เทศบาล ซึ่งในเกาะสมุยตอนนี้ก็มีอยู่ 4 โรง ก็คือ โรงเรียนเทศบาล 1 เทศบาล 2 เทศบาล 3 และ
โรงเรียนเทศบาล 4 ยังมีศูนย์เด็กเล็กอีกถึง 9 แห่ง เทศบาลจะมีงบประมาณไปดูแลด้านการศึกษาได้
อย่างทั่วถึง นอกจากนี้โรงเรียนที่สังกัด สพฐ.ทางเทศบาลก็พยายามจะช่วยเหลือในสิ่งที่ไม่ครบ ใน
สิ่งที่ตกขาด เพื่อที่จะร่วมพัฒนากับ สพฐ. คือสำนักงานพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ซึ่งงบประมาณ
ตรงนี้อาจล่าช้า เมื่อเทศบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน กับคณะครู ผู้ปกครองนักเรียนแล้วจะรู้ปัญหา
และก็แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง” (สัมภาษณ์ นายสง่า พงษ์ฉบับนภา เมื่อ 20 เมษายน 2561)

นายวิทยา สุขสม กรรมการชุมชนบ้านปลายแหลม ต.บ่อผุด อ.เกาะสมุย

นายวิทยา สุขสม ถือเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้านมากคนหนึ่ง
ได้ให้ข้อมูล และความเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจของ นายรามเนตร ใจกว้าง คังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนติดดิน อยู่ได้ทุกชนชั้น อยู่ง่าย พบบง่าย ไม่ว่าจะ
เป็นเด็ก เป็นผู้ใหญ่ ทุกเพศทุกวัย พบได้ทุกสถานการณ์ งาน โรงแรม บ่อนควายชน ไร่ชน นายรามเนตร
เข้าได้หมด ทุกคนรู้จักเขา เขาก็รู้จักทุกคน

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ใช้ประโยชน์ของความเป็นญาติพี่น้อง
ของคนในพื้นที่ ที่ประกอบด้วยตระกูลใหญ่ๆ อาทิเช่น สกุลศรีฟ้า เรืองศรี สุขสม เจริญสุข มีเดช ใจ
กว้าง เป็นต้น ซึ่งยึดถือความเป็นญาติพี่น้องกันเหนียวแน่น และต่อเนื่องกันมาหลายรุ่นในการ
แสวงหาการสนับสนุน และการจัดทีมผู้บริหาร หรือรองนายกเทศมนตรี

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน วิธีการใช้เงินทุนนั้นผู้สมัครแต่ละฝ่ายก็ใช้เงินกันทั้งนั้น เงินจึงไม่
สามารถเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้งได้

(2) ทีมผู้สมัคร วิธีการคัดเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่
มีคุณสมบัติเหมาะสม ชาวบ้านเชื่อคือ มีโอกาสสูงที่จะได้รับการเลือกตั้งในแต่ละเขต

(3) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม นายวิทยามีความเห็นว่าโดยบุคลิกของนายรามเนตรมีความโดดเด่นเหนือคู่แข่ง

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร นายรามเนตรเป็นคนที่รู้จักใช้ความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขได้ทันอกทันใจชาวบ้าน

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว เป็นคนเรียบง่าย แต่งตัวตามสบาย คิดดิน ให้ความสำคัญเป็นกันเองกับคนทุกกลุ่ม ทุกระดับ ตั้งแต่เด็ก เยาวชน ไปจนถึงข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และทั้งการเมืองระดับชาติ เป็นคนไม่มีศัตรู ไม่เคยใช้อำนาจรังแกผู้ใด จึงมีคนนิยมชมชอบอยู่มาก

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายวิทยา สุขสม

“สิ่งสำคัญของนายกฯ ที่ได้แรงสนับสนุนเยอะ เขาเป็นคนคิดดิน อยู่ได้ทุกชนชั้น อยู่ง่าย คืออะไรก็ง่าย ๆ เป็นหัวใจของนายกฯ ตัวอื่นไม่ได้มีอะไรที่ดึงดูด อยู่ได้เข้าง่าย ไม่ว่าจะเด็ก เป็นผู้ใหญ่ ได้ทุกเพศทุกวัย อันนี้เป็นพรสวรรค์ของเขานะ คนอื่นเรามอง มองคู่แข่งก็แล้วกัน คนละเรื่องเจอนายกฯ ได้ทุกสถานการณ์ งาน โรงแรม ผู้ใหญ่ก็เจอได้ นายกฯ ไป บ่อนการพนันก็มี อะไรก็มีทุกอย่าง ควายชน ไก่ชน นายกฯ เข้าได้หมด เขารู้จักทุกคนนะ เด็กก็ขี้ขี้จกเลย ...แล้วนายกฯ นี้ เป็นคนที่ไม่เคยใช้อำนาจ ไม่เคยรังแกใคร... นายกฯ จะไปไหน ไม่ต้องมีมือปืน ก็เขาไปได้แทบจะไม่มีศัตรู ยกเว้นคู่แข่งทางการเมือง แต่ก็เมื่อจบแล้วก็จบเลย ส่วนใหญ่ก็เป็นญาติพี่น้องกันทั้งนั้น ที่สมุยมันไม่เหมือนที่อื่น ...สมุยเจริญก็จริงนะ แต่เจริญด้วยวัตถุ แต่จริงๆ แล้วยังเป็นโบราณ อยู่ ยังเป็นเก่าๆ อยู่ ยังยึดถือความเป็นญาติพี่น้อง อันนี้เหนียวแน่นนะ ...กลุ่มใหญ่ก็มีตระกูลศรีฟ้า เรื่องศรี สุขสม เจริญสุข มีเดช ใจกว้าง....นายกฯ จะเป็นคนมองทะลุ ว่าคนที่จะเป็นฐานเสียงให้ ให้ได้เป็นนายกฯ ก็คือสมาชิกสภา ก็คือ ส.ท.แต่ละเขต นายกฯ มองทะลุ เลยว่า คนนี้มีคะแนน คนนี้ชื่อเสียงอย่างไร คนนี้ชาวบ้านจะเลือกมัย ก็เลยเอามาเป็นทีมของตัวเอง ก็ง่ายๆ เลยว่า ต้องจับตัวได้ถูก ถ้าจับตัวผิดเรียบร้อยเลย นายกฯ จับตัวถูกใจการสร้างผลงานจะใช้ความรวดเร็วในการแก้ปัญหา รู้พื้นที่ การแต่งกายที่ธรรมดา ลูกทุ่ง ทำให้ไม่มีกำแพงระหว่างนายกฯ กับประชาชน คือสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นคนที่ผมกล้าพูดเลยนะ ตราบใดที่นายกฯ ยังลงอยู่ ผูกขาดบอกได้เลย... ความจริงอยู่ที่การทำงานที่ผ่านมา อยู่ที่ความเป็นญาติพี่น้อง เป็นส่วนมาก เพราะว่าเงินนี้ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจให้มาลงคะแนนให้ ทั้งสองข้างต่างก็ใช้เงิน มันก็รับหมด อาจจะเท่ากันด้วย มันก็เลยมีปัจจัยอย่างอื่นเข้ามา ความเป็นพรรคพวก ญาติพี่น้อง ความใกล้ชิดจริงๆ ไม่ใช่เงินก็ได้” (สัมภาษณ์ นายวิทยา สุขสม 25 กันยายน 2560)

นายไพศาล ศรีฟ้า ประธานกรรมการชุมชน หาดเฉวง

นายไพศาล ศรีฟ้า เป็นผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคมในชุมชนเฉวง ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสมุย และช่วยเหลือทำงานร่วมกับเทศบาลนครเกาะสมุยมา

ตลอดได้ให้ข้อมูล และความเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจของ นายรามเนตรใจกว้าง ว่ามีปัจจัยหลักๆ คือ

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ วิธีการสำคัญของนายรามเนตรคือการสร้างกลุ่ม สร้างเครือข่าย มิยุทธวิธีที่จะหาแนวร่วม ไม่ว่าจะรูปแบบใด การเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เข้าถึงฐานคะแนนฐานเสียงได้มาก เช่น กลุ่มมุสลิมก็พยายามดูแล เกื้อหนุนผู้นำของกลุ่มเพื่อดึงมาเป็นพวก กลุ่มคนนอก หรือกลุ่มที่ไม่ใช่คนสมัยดั้งเดิม เช่น กลุ่มคนอีสาน กลุ่มคนต่างถิ่นที่มาหากินบนสมุย นายรามเนตรก็จะหาวิธีการเข้าถึงทุกกลุ่ม กลุ่มคนเหล่านั้นจึงกลายเป็นคะแนนจัดตั้งส่วนหนึ่ง ส่วนมากการเมืองที่นี่จะแพ้ชนะตรงคะแนนจัดตั้ง ถ้าโดยส่วนตัวของแต่ละฝ่าย คะแนนใกล้เคียงกัน แพ้ชนะกันไม่มาก แต่จะชี้ขาดกันที่คะแนนจัดตั้ง เป็นวิธีการสำคัญที่นายรามเนตรทำได้ทุกครั้ง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน เครือญาติ คนสมัยดั้งเดิมส่วนใหญ่ 70-80 เปอร์เซ็นต์ จะเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกัน ไล่ไปสองสามชั่วคน สามสี่ชั่วคน รุ่นใดรุ่นหนึ่ง หรือทางใดทางหนึ่งจะเกี่ยวพันเป็นญาติกันหมด นายรามเนตรก็จะพยายามที่จะเข้าถึงเครือญาติต่างๆ แม้แต่การนับเป็นเครือญาติกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพราะนายรามเนตร และใครๆก็รู้ว่านี่คือส่วนหนึ่งของคะแนนที่จะได้รับ

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ปัจจัยเรื่องเงิน การสร้างกลุ่ม การสร้างฐานเสียงก็ต้องเลี้ยงกันช่วยเหลือกันด้วยเงิน นายรามเนตรจะเข้าช่วยเหลือกลุ่มคนที่มีปัญหาต่างๆ โดยไม่ลังเล ไม่ว่าจะเรื่องงาน เรื่องอาชีพ เรื่องเศรษฐกิจ จึงเป็นการซื้อใจคนได้มากพอประมาณ นายรามเนตรมีฐานะปานกลางไม่ได้เป็นเศรษฐี ทราบว่ามีหนี้สินพอสมควรด้วยซ้ำไป แต่สามารถเอาคนมารวมทำงานได้โดยที่ไม่ต้องจ่ายเงินจำนวนมาก แสดงว่าอาศัยศักยภาพของแต่ละคน เงินไม่ได้มีความสำคัญมาก แม้ว่าต้องใช้ก็ตาม ฉะนั้นเลือกตั้งอย่างไร นายรามเนตรก็อยู่ได้ตลอด

(2) ทีมผู้สมัคร การหาผู้ร่วมทีม โดยความเห็นของนายไพศาล ศรีฟ้า ผู้ให้สัมภาษณ์ มองว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ของสองกลุ่มที่ต่อสู้กันในการเมืองท้องถิ่น ไม่ได้โดดเด่นมากกว่ากันเท่าไร ส.ท.จึงไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกตั้ง ใครก็ได้ที่มีความพร้อม กลายเป็นว่า ตัวแปรของการเลือกตั้งทุกครั้ง ก็จะเป็นตัวผู้สมัครเป็นนายกเทศมนตรี และฝ่ายบริหารที่เสนอให้เป็นรองนายกเทศมนตรี ซึ่งจะต้องดึงมาเป็นกำลังหลัก

(3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน นายรามเนตรมีความชาญฉลาดทางการเมือง มิยุทธวิธีที่จะหาแนวร่วม ไม่ว่าจะรูปแบบใด ด้านมืด ด้านสว่าง ไปสนามกีฬาควายชน หรืออีกหลายๆ อย่างที่เข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เข้าถึงฐานคะแนน ฐานเสียงได้จำนวนมาก

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง การเมืองที่เกาะสมุยจะแพ้ชนะกันตรง
คะแนนจัดตั้ง เห็นว่าแต่ละฝ่ายมีคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ห่างกันไม่มาก แต่จะแพ้ชนะกันที่คะแนน
จัดตั้ง เป็นวิธีการที่สำคัญที่นายรามเนตรทำได้ทุกครั้ง

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร เมืองท่องเที่ยวเว็บบโด้ได้ไม่ใช่เป็นผลงาน
เทศบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว งบประมาณมาจากหลายส่วน จากส่วนกลาง จากกระทรวงต่างๆ ด้วย ส่วน
นโยบาย หรือการทำงานของนายรามเนตร หลายอย่างก็เป็นผลงานที่ดี เช่น โรงพยาบาลหมื่นเตียง
ถือว่าเข้าถึงชาวสมุย โดยเฉพาะกลุ่มสูงอายุ กลุ่มผู้พิการ ซึ่งมีปัญหามาก ขณะที่โรงพยาบาลเกาะส
มุยไม่สามารถจะรับผู้ป่วยได้มาก เป็นการลดภาระให้โรงพยาบาล แต่หลายอย่างก็เป็นปัญหาที่ยัง
แก้ไขไม่ได้ เช่น เตาเผาขยะซึ่งใช้งบประมาณหลายร้อยล้าน แทนที่จะแก้ปัญหายุ่งขยะเสีย
กลับกลายเป็นปัญหาหลักของสมุย ปัญหายุงที่กองสะสมยังแก้ไม่ได้ ความคิดจะเอาไปจัดการที่
อื่นจะกลายเป็นการเคลื่อนย้ายปัญหา จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง กำลังของเทศบาลไม่เพียงพอ
เกาะสมุยที่กำลังเติบโตไม่ทันกับการพัฒนา ไม่ทันกับปัญหาที่มันรุนแรงเข้ามา ไม่ว่าจะเรื่อง
เศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเรื่องผังเมือง ไม่ว่าจะเรื่องขยะมูลฝอย สาธารณสุขต่างๆ มันมาเร็ว เร็วจนเทศบาล
เอาไม่อยู่

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกส่วนตัว และวิธีการสร้างคะแนนนิยม
ความสามารถส่วนตัวของนายรามเนตร เป็นคนที่เข้าถึงคนทุกระดับชั้น ทุกกลุ่ม ตั้งแต่ระดับราก
หญ้าไปจนถึงระดับเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ทำให้คนสมุยจำนวนมาก
ยอมรับนายรามเนตร

นายไพศาล ศรีฟ้า ยังได้สรุปว่านายรามเนตร ใจกว้าง เป็นบุคคลที่มีเจตนาดี
ค่อนข้างมาก เป็นบุคคลที่คิดว่ายังตอบโจทย์ของสมุยอยู่มาก ฝากอนาคตได้ แต่ก็ควรมีการ
เปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ต้องคอยรับฟัง การติเตียน การติชม การแนะนำของกลุ่มคนต่างๆ อยู่เสมอ

ตั้งคำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายไพศาล ศรีฟ้า

“...อันดับแรก มองถึงบุคลิกส่วนตัว ความสามารถส่วนตัว ท่านเป็นคนที่เข้าถึง
ถึงทุกที่ตั้งแต่รากหญ้าไปจนถึงเศรษฐกิจ เป็นคนที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่ม ซึ่งอันนี้ต้องยอมรับว่าเป็น
ความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลแต่ท่านนายกฯรามเนตรทุกวงการทุกกลุ่ม คนสมุยจำนวน
มากยอมรับท่านนายกฯ คนนี้ ที่นี้มองว่าวิธีการเป็นอย่างไร ในฐานะที่เราช่วยเหลือทำงานร่วมกับ
เทศบาลมาตลอด ก็มองเห็นว่ามันมีวิธีการบางอย่างซึ่งท่านทำอยู่เนี่ย มันเข้าถึงจริงๆ และก็วิธีการ
สร้างกลุ่ม เครือข่าย ตัวอย่างเช่นว่า กลุ่มคนนอก อย่างกลุ่มมุสลิมท่านก็พยายามซัพพอร์ตหัวของ
กลุ่มเนี่ยมาเป็นพวก ดูแลตลอด อันนี้ก็เป็นวิธีการ กลุ่มคนนอก เช่นกลุ่มคนอิสาน กลุ่มคนต่างๆที่มา
หากินบนสมุย ส่วนใหญ่ท่านจะเข้าถึง เป็นวิธีการที่ท่านเข้าถึงกลุ่มคน กลายเป็นพวกนี้เหมือนกับว่า

เป็นคะแนนจัดตั้งส่วนหนึ่ง ส่วนมากการเมืองที่นี้จะแพ้ชนะก็ตรงคะแนนจัดตั้ง ถ้าโดยส่วนตัวแล้ว คะแนนก็ใกล้เคียงกันที่นี้ไม่มาก กินกันไม่ขาดแต่ละฝ่าย แพ้ได้เสียกันไม่เยอะ แต่ที่เห็นนี่ก็คือ คะแนนจัดตั้ง เป็นวิธีการที่สำคัญ อันนี้ต้องยอมรับว่าท่านทำได้ทุกครั้ง....

....ท่านนายกฯ ถือว่ามีความชาญฉลาดทางการเมือง มียุทธวิธีที่จะหาแนวร่วม ไม่ว่าจะรูปแบบใด โดยเฉพาะคนสมุย เขาก็จะยอมรับคนมีอำนาจ มีฐานะดี มีกำลังไม่ว่าจะเป็นนักเลง ด้านอิทธิพล ด้านมืด ด้านสว่าง ท่านนายกฯ रामเนตร ไปได้หมด มีบ่อนไป แล้วยังพบว่ามีความหลายตัวให้เด็กๆ เลี้ยง หรืออีกหลายๆ อย่างที่เข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เข้าถึงฐานคะแนน ฐานเสียงได้เยอะมาก...

.....การหาผู้สมัครมาร่วมทีม มองว่าลูกทีมของท่านในมุมมองของผมนะ ลูกทีม โดยเฉพาะ สท. ปัจจุบันนี้เรามี 2 กลุ่มที่ต่อสู้กันในการเมืองท้องถิ่น ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ถ้าโดยตัวผู้สมัครแล้วไม่ได้โดดเด่นมากกว่ากันเท่าไร กลายเป็นว่า คนที่จะต้องดึงมาเป็นกำลังหลัก เป็นตัวแปรของการเลือกตั้งทุกครั้ง ก็จะเป็นฝ่ายบริหาร ท่านรองนายกฯ....มองว่า สท. ไม่มีผล เหมือนตัวท่านนายกฯ เอง แล้วก็กลุ่มผู้บริหาร..

....เรื่องเครือข่าย อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง เพราะว่าท่านนายกฯ เองนี้พยายามที่จะเข้าถึง แม้แต่นามสกุลใจกว้างท่านก็นับกับผมเป็นญาติ ท่านก็โล่มาจนเป็นญาติกับผมจนได้ เพราะมันเป็นเรื่องจริง คนสมุย 70-80 เปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นญาติกันหมด ลองไล่ไปสิ สองสามชั่วคน สามสี่ชั่วคน รุ่นทวด รุ่นใคร ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ก็มีส่วนหนึ่งของคะแนนที่ได้จากญาติ....

.....ต้องเป็นที่ยอมรับว่าการใช้เงินเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ว่าจะป็นกลุ่ม ฐานเสียง ตรงไหนก็ต้องเลี้ยงกันด้วยเงิน แต่ถ้าเทียบกันดู นายกรามเนตร ไม่ว่าจะเลือกตั้งอย่างไร ท่านนายกฯ ก็อยู่ได้ตลอด ผมเห็นกลุ่มคนที่เรารู้จักที่ทำงานให้ท่านนายกฯ रामเนตร ไม่ว่าจะมีปัญหาอะไร ไม่ว่าจะเรื่องงาน เรื่องอาชีพ เรื่องเศรษฐกิจ ก็สามารถจะยกหูแล้วบอกว่ามีปัญหาอะไร ท่านจะไปช่วยทันที จึงกลายเป็นว่าซื้อใจคนได้เยอะพอสมควร.....เท่าที่รู้นายกฯ เป็นหนี้เยอะแยะ เอาที่ไปจำนอง ไปขายฝาก อันนั้นก็ มันต้องเป็นการซังน้ำหนักรของท่านเอง ว่าท่านสามารถหาเงินมาแล้วคืน ได้อย่างไร ถ้าดูด้วยฐานะแล้วท่านก็ไม่ได้เป็นมหาเศรษฐี เป็นคนประมาณว่าพอมีฐานะ แต่ที่คงอยู่อย่างนั้นได้แปลว่าทฤษฎีของท่านก็ไม่ได้ธรรมดา สามารถเอาคนมารวมทำงานได้โดยไม่ต้องใช้เงินจำนวนมาก แสดงว่าอาศัยศักยภาพของแต่ละคน เงินไม่ได้สำคัญก็จริง ต้องใช้ก็จริง แต่ก็ตามความสามารถที่จะทำได้ ไม่ใช่เงินหมดหน้าตัก.....

....ท่านก็เอาใจใส่เรื่องงานพอสมควร โรงพยาบาลหมื่นเตี้ยงถือว่าเข้าถึงชาวสมุย โดยเฉพาะกลุ่มสูงอายุ กลุ่มผู้พิการ ซึ่งมีปัญหาเยอะ ขณะที่โรงพยาบาลสมุยไม่สามารถจะรับผู้ป่วยได้มาก เป็นการลดภาระ โรงพยาบาลได้มาก แล้วก็เห็นคนใกล้ตัวเรา แม้ ญาติผมหลายคนก็ได้ใช้

บริการนี้...แต่สิ่งที่เราไม่ประทับใจมันก็มี โครงการต่างๆ ที่ลงที่สมุย ยังขาดเรื่องคุณภาพ และการบริหารจัดการที่ดี กลายมาเป็นปัญหาตามมา หลังจากที่โครงการได้ดำเนินไป อย่างเช่น เตาเผาขยะ ซึ่งใช้งบประมาณก็หลายร้อยล้าน แทนที่จะแก้ปัญหาสมุย เดียวนี้ก็กลายเป็นประเด็นปัญหาหลักของสมุย นอกจากใช้งบประมาณเยอะแล้ว ไม่ว่าจะมึงบซ่อมแซมบำรุงมากแค่ไหนก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้...ปัจจุบันนี้เตาเผาขยะ เดียวนี้ยังแก้ไขไม่จบ ก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมใช้เวลานาน การตัดสินใจไม่รู้จะเอาอย่างไรซะที ยังไม่ขยับ จริงๆ แล้วเราว่าเป็นปัญหาเร่งด่วน ต้องแก้ในเดือนนี้ ทำงานทันทีทันใด แต่วามันไม่ใช่ การขนขยะไปบริหารจัดการ มีหลายคนก็คิดเหมือนผม กลายเป็นการเคลื่อนย้ายปัญหา จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งส่วนตัวแล้วผมอยากให้แก้ไขจบในบ้านเรา ต้องบริหารจัดการที่บ้านเรา.....เมืองท่องเที่ยวมันโตได้จากหลายๆ ด้าน ไม่ใช่เทศบาลให้อย่างเดียว งบประมาณมาจากหลายส่วน งบประมาณหลายๆ มันก็มาจากส่วนกลาง มาจากกระทรวงต่างๆ กำลังของเทศบาลไม่เพียงพอกับสมุยที่มันเติบโตในปัจจุบันนี้มันไม่ทันกับการพัฒนา ไม่ทันกับปัญหาที่มันรุมเร้าเข้ามา ไม่ว่าจะเรื่องเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเรื่องผังเมือง ไม่ว่าจะเรื่องขยะมูลฝอย สาธารณสุขต่างๆ มันมาเร็ว เร็วจนเทศบาลเอาไม่อยู่

.....ถือว่าท่านเป็นบุคคลที่มีเจตนาดีค่อนข้างมาก เป็นบุคคลที่คิดว่ายังตอบโจทย์ของสมุยอยู่มาก คิดว่าฝากอนาคตกับท่านได้ แต่ก็ควรมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ท่านต้องคอยรับฟัง การติเตียน การติชม การแนะนำด้วย....” (สัมภาษณ์ นายไพศาล ศรีฟ้า เมื่อ 15 ตุลาคม 2560)

นายสันต์ ทองสุข นักธุรกิจ และที่ปรึกษาชุมชน และกลุ่มสังคมต่างๆ

นายสันต์ ทองสุข เป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในสังคมสมุย อาชีพหลักทำธุรกิจหลายอย่าง เช่น ทำบ้านจัดสรร ที่ปรึกษาโรงแรม และยังทำงานช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ เช่น เป็นที่ปรึกษาชุมชนหน้าทอน เป็นที่ปรึกษาของชมรม อสม. เป็นพนักงานใกล้เคียง ของศูนย์ดำรงธรรม เกาะสมุย ได้ให้ข้อมูล และความคิดเห็นถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ สำหรับคนท้องถิ่น จะชอบคนที่เป็นนักการเมืองที่ดี คนละส่วนกับการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่นต้องใกล้ชิดกับคนให้ได้ จับมือถือแขนได้ นายรามเนตรสามารถประสานงานได้สืบทิศ และเมื่อนายรามเนตรเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่อนาคตไกล นักการเมืองระดับชาติก็จะเข้ามาหา มาพบปะ พูดคุย ส่งเสริมท่านในเรื่องงบประมาณ เกาะสมุย ต้องการอะไร ระดับชาติจะผลักดันได้ ทำให้นายรามเนตร ใจกว้าง ก็เป็นนักการเมืองที่เก่งของเกาะสมุย ที่จะผลักดันให้เกาะสมุยเจริญ

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน การสร้างทีมงาน การเมืองท้องถิ่นเรื่องเครือญาติเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่ง บนเกาะสมุยมีเกือบร้อยตระกูล นายรามเนตรจะเลือกพวก

ตระกูลใหญ่ ตระกูลคัง ที่มีพรรคมีพวกมากมาย มาเป็นทีมงานทั้งทีมบริหาร ทีมผู้สมัคร ส.ท. และทีมหัวคะแนน

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน เรื่องที่สำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นประการหนึ่งคือ การเลี้ยงดูต้อนรับผู้คนที่หลากหลายประเภท หลากหลายฐานะ นายรามเนตรกล้าที่จะควักเงินเลี้ยง กล้าที่จะควักเงินช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนที่มาขอความช่วยเหลือ ทั้งการให้เปล่า และการให้หยิบยืมเพื่อไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อันนี้คือวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้างประการหนึ่ง

(2) ทีมผู้สมัคร จะเลือกตระกูลใหญ่ ตระกูลคังที่มีพรรคมีพวกมากมาย เลือกคนที่มีความรู้ทางการศึกษา คนที่สามารถเข้าไปถึงชาวบ้าน คนที่มีใจถึงฟังได้ กลุ่มเหล่านี้เขาสามารถสร้างคะแนนเสียงของตัวเองได้ นายรามเนตร ก็จะไปดึงเขามาเป็นพวก เลือกมาเป็นผู้สมัคร การจะได้คะแนนของแต่ละเขตนั้นย่อมไม่ใช่เรื่องยาก นายรามเนตร ใจกว้างสามารถทำเรื่องนี้ได้อย่างดีเยี่ยม

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน ส่วนการสร้างหัวคะแนน ตั้งแต่หนุ่มๆ นายรามเนตร จะอยู่ในแวดวงนักเลงควายชน ไก่ชน ซึ่งจะมีทีมงาน มีคนที่ทำหน้าที่แทนได้ คนเหล่านั้นก็เป็นหัวคะแนนที่ไว้ใจได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นนายรามเนตรจะใช้วิธีการไปทั่วทุกหมู่บ้าน 39 หมู่บ้าน แล้วเลือกญาติพี่น้อง ตนเองซึ่งมีอยู่มากมาย เลือกคนที่จะไปพูดกับชาวบ้านได้ แล้วเอามาเป็นพรรคเป็นพวก แล้วจะทิ้งหัวใจให้พวกเขาเหล่านั้น พวกเขาเหล่านั้นก็ยอมกายถวายใจให้ อันนี้เป็นสิ่งที่นักการเมืองคนอื่นจะทำได้ยาก

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม นายสันต์ประเมินว่านายรามเนตรคือนักการเมืองมือหนึ่งของเกาะสมุย เก่งกว่านักการเมืองท้องถิ่นคนอื่นๆ ของเกาะสมุย

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว มีบุคลิกส่วนตัวที่สามารถสร้างฐานอำนาจให้ตนเองได้ เช่น

(1) สามารถเข้าไปคลุกคลีกับทุกคนได้ตั้งแต่ระดับรากหญ้า จนถึงระดับบนสุดของท้องถิ่น

(2) มีเทคนิคการพูด การโน้มน้าว พูดคุยได้ทั้งเรื่องจริงจัง และเรื่องตลกเฮฮา

(3) ทำตัวกลมกลืน ไปด้วยสังคมนั้นๆ ได้ เช่น พูดคุยกับชาวบ้านก็จะสามารถกินหมากตามเขาได้ สามารถดื่มดื่มน้ำๆ หน่อยๆ เมื่อไปสังสรรค์ ไปงานแต่งงาน

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายสันต์ ทองสุข

“...ด้วยบุคลิกภาพ เขาสามารถเข้าไปได้ตั้งแต่ระดับรากหญ้า จนถึงระดับบนสุดของท้องถิ่น อย่างเช่น เขาไปถึง รูปแบบของการพนัน จะเป็นเรื่อง ไก่ชน ควายชน อันนี้ก็ถือว่า เป็นการ

เข้าถึงประชาชนส่วนหนึ่งด้วย แล้วอันต่อมาท่านรามเนตร ใจกว้าง ท่านจะมีเทคนิคการพูด การโน้ม
 น้ำว การคุยที่มีทั้งเรื่องของการจริงจัง เรื่องของพูดตลกเฮฮา และอันสุดท้ายท่านก็เป็นที่ถูกอกถูกใจ
 ของบรรดาผู้หญิง ผู้ชาย ทั้งเด็ก ทั้งนักเลง ทั้งผู้หลักผู้ใหญ่ แล้วก็คนพิการทั้งที่เป็นทางการและไม่
 เป็นทางการ ท่านก็มีวิธีการเก่ง อย่างเช่น ไปวงสนทนาที่เป็นนักการเมือง ที่เป็นชาวบ้านชาวช่อง
 สามารถไปกินหมาก สามารถดื่มชนิด ๆ หน่อยๆ หรือไปสังสรรค์เฮฮา ตามงานศพ ตามงานแต่งงาน
 ได้ทั้งหมด..... แล้วอีกข้อหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นก็คือ การเลี้ยงดูต้อนรับ การ
 ต้อนรับผู้คนที่หลากหลาย ท่านก็สามารถที่จะควักเงินเลี้ยง กล้าที่จะควักเงินสำหรับสิ่งที่เขาขาด
 หายได้ คนที่เดือดร้อนมาท่านก็สามารถจ่ายเงินได้ เช่น การหยิบ การยืม เพื่อไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 ได้ อันนี้คือวิธีการสร้างอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่ผมเคยได้สัมผัส.....

.....วิธีการหาผู้ช่วย หาหัวคะแนน ในการเลือกตั้ง หาเสียง ความสามารถเฉพาะตัว
 ของท่านรามเนตร จริงๆ คือท่านไม่ได้ทำการเมือง แค่นี้เดียว ท่านทำวางฐานมานานมาแล้ว
 ตั้งแต่ท่านหนุ่มๆ เลย เพราะท่านอยู่วงการ ควายชน การเลี้ยงไก่ชน ท่านจะมีทีมงาน คนที่ทำหน้าที่
 แทนท่านได้ ท่านได้หัวใจของพวกเขาล่วงแล้วด้วย วิธีการก็คือคุณรามเนตรก็จะไปทั่วทุกหมู่บ้าน
 เกาะสมุย มีทั้งหมด 39 หมู่บ้าน มีโอกาสท่านจะต้องไป นี่คือนักการเมืองคนอื่นๆ อาจทำไม่ได้
 และท่านเอาญาติพี่น้อง ท่านเป็นคนที่มีญาติพี่น้องมาก ท่านจะเลือกคน คนที่จะไปพูดกับชาวบ้าน
 ได้ ท่านก็จะเอามาเป็นพรรคเป็นพวก แล้วท่านจะทิ้งหัวใจให้พวกเขาเหล่านั้น พวกเขาเหล่านั้นก็
 ยอมกายถวายใจให้ เป็นสิ่งที่นักการเมืองคนอื่นทำได้ยาก.....

.....การสร้างทีมงาน อันนี้เป็นหัวใจสำคัญเหมือนกัน การเมืองท้องถิ่นนี้มัน
 หลบหนีไม่ได้ของคำว่า ญาติพี่น้อง ท่านก็จะเลือกพวกตระกูล ตระกูลบนเกาะสมุยนี้มีเกือบร้อย
 ตระกูล ท่านก็จะเลือกตระกูลใหญ่ๆ ตระกูลดังๆ ที่มีพรรคมีพวกเยอะๆ เลือกคนที่มีวุฒิการศึกษา
 เลือกคนที่สามารถเข้าไปถึงชาวบ้าน เลือกคนที่มิใช่ถึงฟังได้เลือกคนที่ภาษาวงการเขาเรียกกลุ่ม
 นักเลงได้ มีใจเป็นนักเลงได้ กลุ่มเหล่านี้เขาสามารถสร้างคะแนนเสียงของตัวเองได้ ท่านรามเนตร ก็
 จะไปดึงเขามาเป็นพวก เลือกมาเป็นผู้สมัคร หลังจากนั้นเมื่อเราเลือกคนที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน การที่
 จะได้คะแนนของแต่ละเขตนั้นย่อมไม่ใช่เรื่องยาก ฉะนั้นรามเนตร ใจกว้างสามารถทำเรื่องนี้ได้
 อย่างดีเยี่ยมเลยครับ....

.....สำหรับการทำการเมืองของท่านรามเนตรเนี่ยมันตรงกับใจของคนท้องถิ่น ที่
 ชอบคนที่จะเป็นนักการเมืองที่ดีก็ต้องลักษณะแบบนี้ การเมืองมันคนละส่วนกับการเมืองระดับชาติ
 ระดับท้องถิ่นมันต้องใกล้ชิดกับคนให้ได้ จับมือถือแขนได้ ส่วนนักการเมืองท้องถิ่นที่ท่านสามารถ
 ประสานงานได้ติดต่อติดตามทั้งหมด ท่านสามารถประสานได้สิบทิศ นี่คือนุคลิกส่วนตัวของท่าน
 ระดับชาติก็เช่นเดียวกัน เมื่อท่านเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่อนาคตไกล นักการเมืองระดับชาติก็วิ่ง

เข้ามาหาท่าน แล้วก็อยู่บนสมุยด้วย เอื้ออำนวยให้ท่านได้พบปะพูดคุยกับระดับชาติ ระดับชาติก็ส่งเสริมท่านในเรื่องงบประมาณ เรื่องของการประสานงานต่อ เรื่องคำว่าสมุยต้องการอะไร ระดับชาติก็สามารถผลักดันได้ ทำให้นายรามเนตร ใจกว้าง ก็เป็นมือหนึ่งมือเก่งของสมุยที่จะผลักดันให้เกาะสมุยเจริญ...

....การเมืองหลบไม่พ้นเรื่องการเงิน มันต้องควบคู่กันไป คือบางครั้งใช้คำพูดว่า “เงินไม่มา กาไม่เป็น” เงินมาปั๊บได้เลย แต่เมื่อทั้งสองทีมต่างคนต่างมีเงินกัน อันนี้แหละ ประชาชนจะต้องเลือกข้าง ข้างใดข้างหนึ่ง แต่การเป็นนายรามเนตรเนี่ย เขาไม่ได้ทำแค่เลือกตั้ง 45 วันแต่เขาทำมาก่อน และเขาก็เล่นเงินเป็น เขาเล่นแร่แปรธาตุเงินดี ที่ดินเขาก็สามารถจะเปลี่ยนเป็นเงิน เพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ฉะนั้นนักการเมืองที่ดีจะต้องมีการเงินที่ดีด้วย มันจะเป็นของควบคู่กัน....อนาคตข้างหน้าเราจะต้องหาวิธีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้การเลือกตั้งให้ยุติธรรมที่สุด และทำให้เกิดการที่ว่า คนที่ไม่มีเงินก็สามารถที่จะลงการเมืองได้ และเมื่อนั้นสมุย หรือการเลือกตั้งของระดับชาติท้องถิ่น ก็จะเจริญ เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์...” (สัมภาษณ์ นายสันต์ ทองสุข เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560)

นายนิรันดร์ เพชรพรหม ประธานกรรมการชุมชนมะเร็ตหัวเลี้ยว หมู่ 5 ต.มะเร็ต

นายนิรันดร์ เพชรงาม มีธุรกิจส่วนตัวอยู่ในตัวอำเภอเกาะสมุย จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันได้รับความไว้วางใจจากชุมชนมะเร็ตหัวเลี้ยวให้ทำงานด้านคณะกรรมการชุมชน นอกจากนี้ที่พักอาศัยจะอยู่ใกล้เคียงกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ด้านการประสานงานระหว่างชุมชนกับการบริหารงานส่วนท้องถิ่นอีกด้วย โดยให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ รามเนตรฯ เข้าใจระบบการบริหารของเกาะสมุยดี เพราะรับรู้ปัญหาต่างๆ มาตลอด เป็นคนชอบศึกษาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับชุมชน อุปนิสัยอ่อนน้อม ถ่อมตนจนใครก็รักใคร่ ให้ความไว้วางใจ ประกอบกับรามเนตรมีต้นกำเนิดจากเกาะสมุยโดยตรง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน รามเนตรฯ จะมีคนรักใคร่มาก แม้ไม่ได้เป็นเครือญาติแต่ก็ได้รับความรักใคร่จากประชาชนเหมือนญาติคนหนึ่ง เพราะเค้าไม่เคยคิดว่าเป็นคนอื่น เค้ารับผิดชอบต่อสังคมเหมือนเกาะสมุยเป็นครอบครัวของเค้า

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ส่วนใหญ่จะได้รับการระดมทุนจากญาติพี่น้องและพวกพ้องมากกว่า เพราะทุกคนคิดว่าการสนับสนุนให้นายกเทศมนตรีคนนี้เข้ารับตำแหน่งต่อไปเป็นสิ่งที่ดีควรทำ

(2) ทีมผู้สมัคร ส่วนใหญ่นายรามเนตรฯ จะมีคนรักใคร่ นับหน้าถือตาอยู่มาก บนเกาะสมุย การทำหน้าที่ช่วยเหลือนายรามเนตรฯ ในขณะหาเสียงเลือกตั้งจึงไม่ใช่เรื่องยากเพราะ

ทุกคนเต็มใจในการช่วยเหลือ จะมีก็เฉพาะทีมคู่แข่งที่เป็นฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร

(3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน ส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่าย หรือพรรคพวกที่สนิทสนมกันให้ทำหน้าที่ห้วคะแนน พร้อมทั้งประเมินความเคลื่อนไหวของคู่แข่งตลอดเวลา

(4) การประเมินศักยภาพของคู่แข่ง นายรามเนตรฯ จะสร้างมิตรสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนแม้กระทั่งผู้ที่ลงรับสมัครเลือกตั้งด้วย และใช้ความสัมพันธ์ที่ดีนี้เป็นการประเมินความเคลื่อนไหวของคู่แข่งควบคู่กับการใช้ห้วคะแนนสอบถามคะแนนนิยมจากประชาชนทั่วไป

(5) การกำหนดนโยบายบริหาร จะนำปัญหาที่ได้พบเจอกับตนเอง หรือได้รับการเรียกร้องจากประชาชนมากำหนดเป็นนโยบายในการบริหาร

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายนิรันดร์ เพชรพรหม

“.....บ้านผมกับนายกรามเนตร อยู่ไม่ไกลกัน รู้จักกันมานานมากแล้ว นายรามเนตร เป็นคนใจสปอร์ต เป็นคนใจนักเลงคนหนึ่ง ใครขออะไรถ้าให้ได้จะให้ทันที คือประเภท เท่าไหร่เท่ากัน ใจถึงเขาเป็นลูกสมุยที่อยู่ในพื้นที่มาตลอด เว้นบางช่วงที่ไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ เขา รู้จักพื้นที่ รู้จักคน ไปทั่ว เข้าได้กับทุกฝ่ายทั้งนักธุรกิจ ทั้งชาวสวนมะพร้าว ชาวสวนทุเรียน บ้านเขาทำสวนมาก่อน ตอนนี้อยู่พอสมควร แล้วครอบครัวเขาก็ทำค้าขาย ทำรีสอร์ท หลายอย่าง..... เขาไม่ค่อยฟังนักการเมืองจากนอกเกาะ แต่ก็เข้ากันได้กับ นักการเมืองระดับชาติมา....นิสัยส่วนตัว เขาจึงช่วยหาเสียงให้ตัวเองได้โดยอัตโนมัติ....

....การเมืองสมุยระบบญาติพี่น้องนี้มีผลพอสมควรนะ...นายรามเนตรจะเลือกทีมงาน เลือกห้วคะแนน ส่วนหนึ่งก็ดูว่ามีเครือข่ายเยอะหรือเปล่า จะได้เสียงได้คะแนนมากไหม..... เขาจะสืบหาไปทั่วทุกชุมชน เห็นคนเหมาะสม ถูกใจก็เข้าติดต่อด้วยตัวเอง คนที่ถูกติดต่อก็พูดไม่ออก ต้องช่วยไปไม่มากนัก.....ยิ่งตอนหาเสียงนะเขาจะเดินไปทั่ว น่าจะทั้งเกาะละมั้ง นี่ก็ทำให้เขาชนะเลือกตั้งได้...ส่วนว่าเขาใช้เงินซื้อเสียงหรือเปล่า ผมก็ไม่เคยเห็นกับตา มีแต่เสียงพูดกัน แต่ผมว่าถึงอย่างไรก็ต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆมากพอๆ โดยเฉพาะนายก๊ี้ใจนักเลงกล้าได้กล้าเสีย เรื่องเสียงเรื่องช่วยเหลือคนนี่เขาขึ้นชื่ออยู่แล้ว ผมว่าเขาใช้เงินแบบนี้มากกว่าละมั้ง และเขาไม่ได้มาทำตอนเลือกตั้ง เขาทำแบบนี้ทั้งปีตามนิสัยเขา ถามว่าทำไมอีกฝ่ายสู้นายก๊ี้ไม่ได้ เหตุหนึ่ง เพราะอีกฝ่ายมีผู้นำที่สู้นายก๊ี้ไม่ได้” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2561)

นายสมบุญ เมืองพรหม กรรมการชุมชนบ้านละไม หมู่ 4 ต.มะเร็ด

นายสมบุญ เมืองพรหม จบการศึกษาระดับ ปวส. ประกอบธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการชุมชนบ้านละไม หมู่ 4 ต.มะเร็ด เป็นบุคคลที่เข้าใจระบบการบริหารงานของท้องถิ่นบนเกาะสมุย

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ รามเนตรฯ มีต้นกำเนิดจากเกาะสมุย ปัญหาต่างๆ ย่อมรับรู้ได้ว่าคนที่มาจากนอกพื้นที่ไม่ถือตัว เป็นคนสุภาพเรียบร้อย ไม่ถือตัวเข้ากับคนอื่นแบบง่ายๆ คนต่างถิ่นมาทำมาหากินก็ไม่ขัด ให้การสนับสนุนตลอด

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน มีญาติพี่น้องเยอะมาก ผมเองก็เป็นเครือญาติเหมือนกันแต่ไม่รู้ว่ามีมาจากสายไหน แต่ท่านนายกฯ จะให้ความสำคัญกับกลุ่มญาติพี่น้องมาก

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ส่วนตัวผมคิดว่านายรามเนตรฯ ก่อนข้างจะขัดสนเรื่องเงินทุน เพราะข่าวว่าต้องใช้หนี้ยืมสินเข้าอยู่บ่อยๆ สาเหตุก็มาจากการบริหารงานที่ต้องล้วงกระเป๋าเอาเงินตัวเองจ่ายไปก่อน แต่ก็มีพรรคพวก ญาติพี่น้องคอยช่วยเหลืออยู่บ้าง

(2) ทีมผู้สมัคร ส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติ และกลุ่มพรรคพวกที่ช่วยทำงาน ด้านนี้แต่ประชาชนก็เป็นทีมเดียวกับท่านเหมือนกัน

(3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน ส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติ หรือพรรคพวกที่สนิทสนมกันให้ทำหน้าที่ห้วคะแนน พร้อมทั้งประเมินความเคลื่อนไหวของกลุ่มคู่แข่งตลอดเวลา

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มคู่แข่ง ส่วนใหญ่ผู้อาศัยบนเกาะสมุยพร้อมจะเป็นห้วคะแนนให้กับท่านรามเนตรฯ ทั้งนี้ เพราะท่านทำเพื่อชาวท้องถิ่นของเราจริงๆ

(5) การกำหนดนโยบายบริหาร บริหารงานตามระบบราชการแผ่นดิน แต่มีการนำข้อเรียกร้อง หรือปัญหาที่พบเจอด้วยตนเองมาในการบริหารเกาะสมุยให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายสมบุรณ์ เมืองพรหม

“.....นายกรามเนตรเป็นเก่งคนหนึ่ง เป็นผู้นำทางการเมืองที่ใช้ได้.....บุคลิกนิสัยส่วนตัวดี ไม่ถือตัว เข้ากับใครก็ได้ ใจนักเลง ช่วยอะไรใครได้จะช่วย.....และเป็นคนสุภาพนะ ยกมือไหว้คนไปทั่ว พูดจาขี้มเข้มเป็นกันเอง..... ผมว่าความเป็นตัวนายรามเนตรเองนั่นแหละเป็นตัวห้วคะแนนที่สำคัญให้เขา....

....เกาะสมุยเป็นอำเภอเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะพื้นที่อำเภอทับเทสบาลเป็นพื้นที่เดียวกัน เขาก็ตั้งเป็นชุมชนต่างๆ ร้อยกว่าชุมชนทั้งเกาะ.....นายกก็พยายามเข้าหากรรมการชุมชนทุกชุมชนเพื่อหวังเป็นฐานเสียงให้ คงงั้น.....เขาไม่ได้เข้าหาอยู่แค่คนสมุยเดิมนะ กลุ่มคนนอกที่หากินอยู่บนเกาะ เช่นกลุ่มคนอีสาน กลุ่มคนต่างถิ่นท่านจะเข้าหาเข้าถึงพวกเขาด้วย

....ตัวเขาเองก็มีญาติพี่น้องเยอะเยอะไปหมด ผมเองก็เกี่ยวข้องกับพวกใจกว้าง แต่ผมนับไม่ถูก ต้องไปถามคนแก่ๆ คนสมุยเป็นญาติพี่น้องกันทั้งเกาะละมั้ง.....เรื่องญาตินี้ก็เป็นเป็น

เรื่องที่นายรามเนตรให้ความสำคัญมากเหมือนกัน ช่วยทั้งการหาคนสมัคร ส.ท. ช่วยทั้งหาหัวคะแนน และเป็นหัวคะแนนเสียเองก็เยอะ....จะว่านายเขาแต่หาเสียงคงไม่ได้ นายเขาก็สร้างความเจริญให้แก่สมุขมากมายเหมือนกันนะ....ตัดถนนไปทั่ว สร้างท่าเทียบเรือ ทำโรงเรียนให้เป็นของเทศบาล ช่วยคนป่วยที่ลำบาก.... โอ๊ย เยอะแยะ พวกนี้ทำให้ชาวบ้านชอบ ชาวบ้านพอใจ ฐานเสียงเขาจึงกว้างขวางไปทั่ว....” (สัมภาษณ์เมื่อ 15 มีนาคม 2561)

นายสุทธิชัย ทัดติยพงศ์ กรรมการชุมชนศาลาพ่อตาสุข หมู่ 4 ต.มะเร็ต

นายสุทธิชัย ทัดติยพงศ์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันดำรงตำแหน่งคณะกรรมการชุมชนศาลาพ่อตาสุข ได้ให้ข้อมูล และความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ไปในลักษณะทางเดียวกันพอสรุปได้ ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ นายรามเนตร เป็นคนเกาะสมุยโดยกำเนิด อยู่ในพื้นที่มาเกือบตลอดชีวิต เว้นบางช่วงที่ไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ เขารู้จักพื้นที่ รู้จักคนไปทั่ว เข้าได้กับทุกฝ่ายทั้งนักธุรกิจ ทั้งชาวสวนมะพร้าว ชาวสวนทุเรียน บ้านเขาทำสวนมาก่อน ตอนนี้ก็ยังมีอยู่พอสมควร แล้วครอบครัวเขาก็ทำค้าขาย ทำรีสอร์ท ทำหลายอย่าง เกาะสมุยเป็นอำเภอเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะพื้นที่อำเภอกับเทศบาลเป็นพื้นที่เดียวกัน เขาก็ตั้งเป็นชุมชนต่างๆ ร้อยกว่าชุมชนนายรามเนตรก็พยายามเข้าหากรรมการชุมชนทุกชุมชนเพื่อหวังเป็นฐานเสียงให้ และไม่ได้เข้าหาอยู่แค่คนสมุยเดิม กลุ่มคนนอกที่หากินอยู่บนเกาะ เช่นกลุ่มคนอิสาน กลุ่มคนต่างถิ่นจะเข้าหาเข้าถึงพวกเขาด้วย

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ระบบเครือญาติ ปกติกคนภาคใต้มีนิสัยรักพวกพ้องอยู่แล้ว แต่เกาะสมุยในอดีตอยู่กันเอง มีครอบครัวก็อยู่ในเกาะเป็นส่วนใหญ่ เครือญาติต่างๆ จึงพันกันไปมามากมาย นายรามเนตรซึ่งตัวเองก็มาจากตระกูลญาติมากอยู่แล้ว ยังใช้ประโยชน์จากเครือญาติผู้สมัคร ส.ท. เครือญาติหัวคะแนนด้วย คือ ใช้ใครก็ได้ที่ใช้ไปหมด ส่วนนี้จึงเป็นปัจจัยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ไม่เคยพบเห็นด้วยตนเองว่านายรามเนตรได้ใช้เงินทุนซื้อเสียง มีแต่พูดกัน ไม่มีหลักฐานยืนยัน การใช้เงินน่าจะเป็นกรณีอื่น เช่น การเลี้ยงดูกัน ช่วยเหลือคนเดือดร้อนกัน การเมืองต้องใช้เงินมากอยู่แล้ว โดยปกติก็ต้องใช้เงินสร้างฐานเสียงกันทั้งปี เช่น สนับสนุนกลุ่มอสม. กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร ให้ความช่วยเหลือทั้งทรัพย์สินสิ่งของ เงินทองบ้าง บางทีจัดไปดูงานไปเที่ยว จัดกิจกรรมสม่ำเสมอ

(2) ทีมผู้สมัคร การสร้างทีมงาน ทีมงานที่จะสมัคร ส.ท. จะเลือกทั้งคนใหม่คนเก่า เลือกคนที่ชาวบ้านเชื่อถือ กระจายไปทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ส่วนทีมงานหาเสียงประเภทหัวคะแนน ก็มาจากหลากหลาย คนที่นายรามเนตรเคยช่วยเหลือบ้าง ญาติพี่น้องบ้าง หรือบางทีเห็นว่าใครเหมาะก็ไปชวนไปทาบทามเขาให้มาช่วยหาเสียง นายรามเนตรดำเนินการเมืองโดยการสร้างฐานเสียงอยู่ตลอดเวลา เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ใช่มาหาเสียงกันตอนเลือกตั้งอย่างเดียว

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน เมื่อก่อนเขาชอบเข้าไปบ่อนควายชน ไก่ชน กีฬาพื้นบ้านที่ชาวบ้านเขานิยมกัน นายรามเนตรก็ได้หัวคะแนน ได้พรรคพวกจากวงการนี้มากพอสมควร แต่หัวคะแนนจำนวนมากก็คือเครือญาติของเขา

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง ผู้นำคู่แข่งชั้นมีคุณสมบัติต่างๆ ด้อยกว่า นายรามเนตร ใจกว้าง

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร การแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้าน เกษตรผสมมีพื้นที่กว้างใหญ่ที่เทศบาลต้องรับผิดชอบ ปัญหาต่างๆ ก็ย่อมมากตามไปด้วย และความเปลี่ยนแปลงจากเกาะมะพร้าวมาเป็นเกาะท่องเที่ยว การปรับตัวหลายอย่างก็ไม่ทันกับการขยายตัวของการท่องเที่ยว ปัญหาด้านบริการสาธารณะ เช่น เรื่องขยะ ถนนหนทาง น้ำเสีย ก็ตามมา แต่อาศัยที่นายรามเนตร ขยันทำงานลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ชอบคลุกคลีกับชาวบ้าน เขาจึงได้เห็น ได้รับความรู้ปัญหาต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เขาจะเป็นคนรับปากคนง่าย รับปากชาวบ้านว่าจะทำโน่นทำนี่ให้ แต่ทุกอย่างไม่ใช่จะแก้ไขได้หมด แต่อย่างน้อยก็ได้ใจชาวบ้านไปแล้วส่วนหนึ่ง

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกส่วนตัว ใครๆ ก็รู้จักนายรามเนตร ใจกว้าง เพราะเขาเป็นคนที่เข้ากับชาวบ้าน ได้ดี ไม่ว่าจะวัยไหนทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ เข้าได้กับทุกสังคม ทั้งสังคมธุรกิจการท่องเที่ยว ชาวบ้าน ชาวสวน เพราะครอบครัวนายรามเนตรทำทั้งธุรกิจการท่องเที่ยว การค้าขาย และพื้นฐานมีสวนมะพร้าวอยู่มาก เป็นคนใจนักเลงฟังได้ทุกเรื่อง ศัตรูส่วนตัวไม่มี ไปไหนมีดีคำคนเดียวไม่มีการต้องคุ้มกัน โดยบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรจึงเป็นข้อได้เปรียบในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายสุทธิชัย ทัตติยพงศ์

“...นายรามเนตรนี้สุดยอดคนคนหนึ่ง ใจดี ใจนักเลง เป็นกันเองกับทุกๆ คน.... แม้แต่เด็กๆ ยังรู้จักเขาเลยเมื่อก่อนเขาชอบเข้าไปบ่อนควายชน ไก่ชน กีฬาพื้นบ้านที่ชาวบ้านเขานิยมกัน นายรามเนตรก็ได้หัวคะแนน ได้พรรคพวกจากวงการนี้มากพอสมควร....แค่หัวคะแนนไม่ใช่มีแต่พวกนี้นะ ญาติพี่น้องเขาที่มีเยอะแยะก็เป็นหัวคะแนน โดยธรรมชาติอยู่แล้ว....เขาไม่ใช่พวกนักเลงนะ ไม่เคยมีเรื่องราวกับใคร ไปไหนไปคนเดียว อย่างมากก็มีคนขับรถอีกคน เป็นคนไม่มีศัตรู....

.....ด้านประชาชน เขาสร้างฐานสนับสนุนจากชุมชน จากชาวบ้านเก่งมาก..... เช่น กลุ่ม อสม. กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร เขาให้ความช่วยเหลือทั้งทรัพย์สินของ เงินทองบ้าง บางทีจัดไปดูงาน ไปเที่ยว จัดกิจกรรมสม่ำเสมอ..... บางกลุ่มบางคนเขาก็รู้ว่าไม่ใช้ฐานคะแนนเสียงของเขา เขาก็เข้าไปหา เข้าไปช่วย... เข้าไปชวนไปดูงานไปเกี่ยวกับกลุ่มของเขาโดยไม่ต้องเลือกเขาก็ได้ ปูพรมไปทั้งชุมชน.....

.....ด้านผลงานเขาก็มีเยอะเหมือนกันนะ หลายอย่าง.... เช่น ขยายถนน ตรงไหนเข้าไม่ถึงก็ตัดถนนให้ไป สร้างท่าเทียบเรือ....แก้ไขเรื่องน้ำท่วมตอนหน้าฝนก็หลายแห่ง เช่น ที่บ้านผม คลองละไม ก็แก้ได้แล้ว ละไมน้ำไม่ท่วมแล้ว ก่อนนี้ท่วมปีละหลายหนเลย...ช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียงหรือลำบากไปโรงพยาบาลเอง นายรามเนตรจะช่วยหมด..... เขาจะรับปากชาวบ้านง่าย แต่หลายอย่างก็ทำไม่ได้ แต่ชาวบ้านก็ชอบแล้วที่นายรับปากจะแก้ไข รับปากจะช่วย..... ” (สัมภาษณ์เมื่อ 12 มีนาคม 2561)

นายจำเนียร เจริญสุข อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย

นายจำเนียร หรืออาจารย์จำเนียร เจริญสุข เป็นข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเกาะสมุย ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมของเกาะสมุย เป็นคนเกาะสมุยโดยกำเนิด และเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เป็นที่เคารพของสังคม ปัจจุบันอาจารย์จำเนียรเป็นประธานที่ปรึกษาชุมชนมะเร็ต และเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่ 5 ตำบลมะเร็ต ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนกว้างขวางในพื้นที่ ถ้าคนไหนมีชื่อเสียงก็จะไปพบเป็นการส่วนตัว เชิญเข้ามาเป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่งบ้าง เป็นที่ปรึกษาส่วนตัวบ้าง สนับสนุนวัดให้บไปซ่อมเมรุ ซ่อมอะไรต่อมิอะไรบ้าง เชิญไปงานอะไรไม่ว่างานรัฐหรืองานชาวบ้านไปหมด เช่น งานศพ งานบวช งานทำบุญต่างๆ อะไรก็ไป

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน เป็นผู้ที่มิญาติพี่น้องมาก และได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายและครอบครัวเป็นอย่างดี

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน ถึงเวลาเลือกตั้งเขาทุ่มไม่อั้น ใจถึง เท่าไหวเท่กัน แบบนักการพนันปกติเขาไม่ได้มีเงินเหลือเพื่ออะไร ครอบครัวมีกินมิใช้ ฐานะค่อนข้างมั่นคง ทำการค้า รับเหมาก่อสร้าง ค้ำที่ดิน

(2) ทีมผู้สมัคร จะแบ่งเป็นทีมสมาชิก สท. ตั้งกลุ่มการเมือง “สมุขก้าวน้ำ” แบ่งเป็นสมาชิก สท. กับ ทีมบริหารก็จะเลือกคนที่มีความน่าเชื่อถือเข้ามา มีการแบ่งปัน ผลัดกัน เป็นรองนายกฯ ปีหนึ่ง สองปี หรือหมุนเวียนตำแหน่งกันรับผิดชอบกันไปมา

(3) การจัดตั้งระบบห้วคะแนน หัวคะแนน เริ่มจากสร้างเครือข่ายไว้จากกลุ่ม นักพนันควายชน ไก่ชน คนเหล่านี้มีความสามารถที่จะดึงคะแนนเสียงมาได้ ประกอบกับเป็นคนที่ กล้าพูด กล้าชน มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายของตนเองมาก พอเลือกตั้งเข้ามาได้ ก็สร้างฐาน คะแนนจากชุมชน จากชาวบ้าน เช่น อสม. ผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร เขาจัดไปดูงาน ไปเที่ยวบ้าง จัด กิจกรรมสม่ำเสมอ คนบางกลุ่มที่ไม่ใช่ฐานคะแนนเสียงของเขา เขาก็เข้าไปหา ไม่ต้องเลือกเขาก็ได้ ให้ไปหมดเลย คล้ายๆ ปูพรม บางคนเขาก็เกรงใจ น้ำสั๊กขัน ข้าวสั๊กมือ คะแนนเสียงสักหน่อยก็พอ แบ่งให้ได้บ้าง ไม่นับเครือข่ายที่คอยให้การสนับสนุนอีกต่างหาก

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง เปรียบเทียบกับคู่แข่ง นายรามเนตรจะเก่ง กว่าเรื่องการสร้างฐานคะแนน อีกกลุ่มเขาไปแบบเงียบๆ แต่นายรามเนตรเป็นแบบคนที่กล้าพูด กล้า ชน มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายมาก

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร ผลงาน นายรามเนตรได้สร้างผลงานไว้ มากพอสมควร ที่เห็นชัดๆ ก็คือ การขยายความเจริญ เช่น ถนนตรงไหนเข้าไม่ถึงก็ตัดถนนให้ไป หมด บางโครงการมีคนประท้วงก็ต้องล้มเลิกไม่มีคนประท้วงก็ทำไป เช่น ทำเทียบเรือหน้าทอน ปรับภูมิทัศน์ อะไรแบบนี้ถือว่าเขามีวิสัยทัศน์ที่ดีมาก โรงพยาบาลหมื่นเตียงก็ทำได้ผล ดอดแบบมา จาก จ.นครศรีธรรมราช พัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพัฒนาสตรี เรื่องโรงเรียนรับโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมมาอยู่กับเทศบาล

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกดี แนวลูกทุ่ง กล้าเสียง กล้า ได้ กล้าเสีย ใจกว้าง สมนามสกุลใครกล้าเข้าไปหา กล้าขอ กล้าบอก ก็กล้าให้ เท่าไหร่ เท่ากัน ใจถึง เขาเป็นคนที่เข้าถึงคนง่าย เข้าได้กับทุกฝ่ายรวมทั้งการเมืองระดับชาติ ส่วนประชาชนจะชอบเขา เพราะเขาเป็นคนใจกว้างแบบนักการพนัน ขออะไรเขาให้ได้เลย ด้านความรู้ความสามารถในสายตา อาจารย์จำเนียรเห็นว่าถือว่าเป็นคนมีวิสัยทัศน์ที่ดีมาก

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายจำเนียร เจริญสุข

“...บุคลิกภาพโดยภาพรวมรูปร่างท่าทางก็ถือว่าใช้ได้ มีข้อเสียอยู่เล็กน้อยคือเวลา พูดพูดไม่ค่อยชัด ส่วนการแต่งกายคิดว่าลูกทุ่งไปหน่อย แต่ก็ถือว่าสุภาพ ความรู้ความสามารถถ้าใน สายตาผมก็ถือว่าอยู่ในระดับดี ความคิดความเชื่อในด้านการเมือง การเลือกตั้ง พูดกันตามตรงเขามี ความเชื่อว่า “เงิน” ชื่อเลือกตั้งได้แน่นอน ถึงเวลาเลือกตั้งเขาทุ่มไม่อั้น ใจถึง สปอร์ต เท่าไหร่ เท่ากัน แบบนักการพนัน คือ กล้าเสียง กล้าได้ กล้าเสีย ใจกว้าง สมนามสกุล...

....ปัจจัยด้านการเงิน ปกติ เขาไม่ได้มีเงินเหลือเฟืออะไร แต่ก็พอชีพ ค่าขายที่ดิน เลือกลงที่ที่ขายกันไปเป็นแปลงๆ ขายไปเดี๋ยวก็ซื้อใหม่ ด้านชีวิตครอบครัวก็มีกินมีใช้ ฐานะค่อนข้างมั่นคง ในส่วนของครอบครัว ครอบครัวเขาไม่ค่อยออกสังคม นายๆ โดดเด่นอยู่คนเดียว ไปหาเสียงอะไรก็ไปคนเดียว ส่วนเครือข่ายของเขาให้การสนับสนุนดี ญาติพี่น้องเขาก็มีมากมาย....

....เขาเก่งนะเพราะเขาเข้าได้กับทุกฝ่าย การเมืองระดับชาติมาเขาก็ได้ทั้งนั้น ส่วนประชาชนจะชอบเขาเพราะเขาเป็นคนใจกว้างแบบนักการเมือง ขออะไรเขาให้ได้เลย ทางการเมือง เขาสร้างเครือข่ายไว้ ก่อนเลือกตั้งเขาซื้อควายแจกลูกน้องทั่วเกาะเลยนะ ในทางการเมืองพวกนักพนันเหล่านี้มีความสามารถที่จะดึงคะแนนเสียงมาได้เขาได้มาสมัยสองสมัย เขาสร้างฐานจากชุมชน จากชาวบ้านเก่งมากยอมรับในส่วนนี้ เช่น อสม. ผู้สูงอายุ กลุ่มการเลือกตั้งเขาก็ได้มาทุกสมัย ... วิธีการที่เขาจะชนะเขาเป็นคนที่เข้าถึงคนง่าย พอเกษตรกรเขาจัดไปดูงาน ไปเที่ยวบ้าง จัดกิจกรรม สม่่าเสมอ คนบางกลุ่มที่ไม่ใช่ฐานคะแนนเสียงของเขา เขาก็เข้าไปหา เขากวาดไปเลย ไม่ต้องเลือก เขาก็ได้ ให้ไปหมดเลย คล้ายๆบุญพร บางคนเขาก็เกรงใจ บนเกาะสมุยน้ำลึกขึ้น ข้าวล็กมือ โดยมากเครือข่ายญาติพี่น้องต้องแบ่งเสียงให้

....ในด้านผลงานเขาก็มีเยอะเหมือนกัน ที่เห็นชัดๆ ก็คือ การขยายความเจริญ เช่น ถนน ตรงไหนเข้าไม่ถึงก็ตัดถนนให้ไปหมดบาง โครงการมีคนประท้วงก็ต้องล้มเลิก ไม่มีคนประท้วงก็ทำไป เช่น ทำเทียบเรือหน้าทอน ปรับภูมิทัศน์ อะไรแบบนี้ ถือว่าเขามีวิสัยทัศน์ที่ดีมาก โรงพยาบาลหมื่นเตียงก็ทำได้ผล ถอดแบบมาจาก จ.นครศรีธรรมราช เสียอย่างเดียวเขามีรถ มีเครื่องมือ แต่สาธารณสุข เขาไม่มีแพทย์มาอยู่ที่เทศบาลที่จะมาดูแลคนไข้ติดเตียง ต้องอาศัยจาก โรงพยาบาลเกาะสมุยมาดูแลเป็นครั้งคราว มีให้ยืมเตียง ยืมรถเข็น ถือว่าเป็นโครงการที่ดี เรื่องที่สองก็ สปสข. พัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพัฒนาสตรี อย่างอื่นก็เรื่อง โรงเรียน ช่วงหนึ่งที่รัฐบาลกลางเขาประกาศว่า โรงเรียนจะให้องค์การส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เทศบาล อบต.ต้องรับผิดชอบการศึกษาในพื้นที่ เริ่มแรกก็ตั้งอนุบาลเด็กเล็กที่วัดคงคาราม ปีที่สอง พอมีงบประมาณเหลือก็เองบลง โรงเรียน ประถม โรงเรียนประชาบาลรับสมัครครั้งแรกได้ 5

.....ฐานอำนาจทางสังคม ถ้าคนไหนมีชื่อเสียงก็จะหาเป็นการส่วนตัว เอาเข้ามา เป็นที่ปรึกษาบ้าง บางทีไม่ได้เป็นตำแหน่ง เป็นที่ปรึกษาเป็นการส่วนตัว ในวัดในวาเจ้าอาวาส บางทีให้ขงไปนะ ซ่อมเมรุ ซ่อมอะไรบ้าง คืออยู่อย่างหนึ่ง วัดถ้ำบอ ถ้ำทร บข่าวเชิญไปเป็นประธาน เป็นอะไรไป ไม่ติดขัดเลย งานชาวบ้าน งานศพอะไรก็ไป

...เขาจะแบ่งเป็นทีมสมาชิก สท.เขาตั้งกรรมการเมือง มีการตั้งกลุ่ม “สมุยก้าวหน้า” แบ่งเป็นสมาชิก สท. แล้วทีมบริหารก็จะเลือกคนที่มีความน่าเชื่อถือเข้ามา แล้วเขาก็มีการแบ่งเค้ก

กัน มีการแบ่งปัน เป็นรองนายกฯปีหนึ่งผลัดกันมา คนนี้เป็น คนนี้ไป สลับกันไปให้เป็นรองฯ คนละปี สองปีบ้าง หมุนเวียนตำแหน่งกันรับผิดชอบไป

.....สรุปว่าการสร้างฐานคะแนน โดยรวมนายกฯ เป็นคนใจสปอร์ต ใจนักเลงคนหนึ่งแหละ ใครกล้าเข้าไปหา กล้าขอ กล้าบอก ก็กล้าให้ เท่าไหร่ เท่ากัน ใจถึง ...ด้านผลงาน ด้านการสร้างฐานคะแนน ทุกๆ เรื่องเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง ท่านนายกฯเก่งกว่านะ เรื่องการสร้างฐานคะแนน อีกกลุ่มเขาไปแบบเงิบๆ ท่านนายกฯ มาแบบกล้าพูด กล้าชน มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายมาก” (สัมภาษณ์ นายจำเนียร เจริญสุข เมื่อ 15 กันยายน 2560)

นายไพชนย์ แยมบาน ข้าราชการเกษียณ อดีตเกษตรอำเภอเกาะสมุย

นายไพชนย์ แยมบาน แม้จะเกษียณอายุจากราชการแล้ว ปัจจุบันก็ยังได้เข้าไปมีบทบาทในสังคมและชุมชนสมุย โดยเป็นกรรมการเครือข่ายพลเมืองสมุย และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนบ้านบางมะขาม หมู่ที่ 5 ตำบลอ่างทอง นายไพชนย์ เคยทำงานร่วมกับนายรามเนตร ใจกว้าง ในฐานะเกษตรอำเภอกับนายกเทศมนตรีอยู่หลายปี ที่สำคัญคือการช่วยกันแก้ปัญหา มะพร้าว แก้ปัญหาศัตรูมะพร้าว และได้ให้ข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตรไว้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ มีการสร้างความสัมพันธ์กับคนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับรากหญ้าติดดิน จนถึงระดับสูงของสังคม นายรามเนตรไม่เคยมองข้ามให้ความสำคัญกับคนทุกระดับ ในทุกพื้นที่วัยรุ่น วัยเด็ก จะรู้จักนายกรามเนตรหมด เนื่องจากได้สร้างความสัมพันธ์ให้ความช่วยเหลือแก่คนหลายพวกหลายกลุ่ม ซึ่งโดยอุปนิสัยส่วนตัวเป็นคนมีน้ำใจ พูดภาษาชาวบ้านว่าใจนักเลง ใจถึงฟังได้ จึงสามารถครองใจคนได้เป็นอย่างดี

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน สำหรับระบบเครือญาติ อาจมีผลอยู่บ้าง แต่คิดว่ามีผลไม่มาก คนเกาะสมุยส่วนใหญ่นับไปนับมาเป็นเครือญาติกัน เกี่ยวดองกันเจ็ดแปดตระกูล เวลาเขาเลือกก็ต้องเลือกญาติที่ใกล้ชิด ญาติที่มีความสามารถ และอาจฟังพากันได้ ไม่ใช่แบบว่าเป็นญาติแล้วก็เลือกตามๆ กันไป กลุ่มการเมืองต่างๆ ก็เป็นเครือญาติเกี่ยวดองกันทั้งนั้น เรื่องการบรรณาพันกันจึงไม่มี เลือกลงเสร็จก็จบ เลิกแล้วต่อกัน ยังเป็นญาติกันเหมือนเดิม

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน การทำงานการเมืองต้องมีค่าใช้จ่าย หรือต้องควักกระเป๋า เป็นธรรมดาของการที่จะผูกใจคนไว้บ้าง ต้องดูแลพรรคพวกเพื่อนฝูงกันพอสมควร

(2) ทีมผู้สมัคร การสร้างทีมงาน นายรามเนตรจะถนัดกรองจากพื้นฐานการทำงานที่ผ่านๆ มาของคน จะเน้นคนที่เคยทำงานด้านมวลชนมา เช่น เป็นทั้งกรรมการชุมชนมาก่อน เป็นอดีตกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาก่อน เป็นครูบาอาจารย์มาก่อน คนเหล่านั้นจะเป็นกลุ่มคนที่มีต้นทุน

ทางสังคมค่อนข้างดี ไม่มีข้อบกพร่อง นอกจากนั้นนายรามเนตรได้สนับสนุนกลุ่มมวลชนต่างๆในพื้นที่ เช่น กลุ่มอสม.ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมแม่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ในกลุ่มองค์กรภาคประชาชนต่างๆ จะมีตัวแทนของนายรามเนตรช่วยประสานงาน ช่วยประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือในการทำงาน นายรามเนตรได้ใช้กลุ่มคนเหล่านั้นเป็นฐานทางการเมืองอีกทางหนึ่ง

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน หัวคะแนนกลุ่มหนึ่งจะมาจากการที่นายรามเนตรเข้าไปช่วยเหลือถึงคนเหล่านั้นที่จะไปมั่วสุมให้มาอยู่ที่สว่างเสียว ให้พวกเขามีโอกาส มีรายได้ มีงานที่เขารักเขาชอบทำ เช่น ชื้อควายให้ไปเลี้ยงเสียว เป็นต้น ฐานอำนาจในเรื่องพวกนี้จริงๆ แล้วมีมากพอสมควร

(4) การกำหนดนโยบายการบริหาร จากการที่ได้ร่วมทำงานด้วยกัน นายรามเนตรมีการทำงานร่วมกับข้าราชการในระดับที่ดี เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ มีข้อมูลเพียบพร้อม มองปัญหาของสมุยได้อย่างถ่องแท้ และวางแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องขยะ ปัญหาเรื่องประชากรแฝง ปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาเรื่องสาธารณสุข มีบุคลิกที่อ่อนไหว ตัดสินใจรวดเร็วและเด็ดขาดถ้าเป็นสิ่งที่คิดว่าถูกต้องหรือถ้าเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่ จะตัดสินใจลงมือทำทันที ไม่ได้นั่งนอนใจ ไม่ว่าจะเรื่องใดๆ สิ่งเหล่านั้นย่อมสร้างความนิยมชมชอบให้ผู้ร่วมงานและประชาชนได้ประการหนึ่ง

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว การปฏิบัติที่เสมอต้นเสมอปลาย การสร้างฐานอำนาจเป็นเรื่องที่ต้องมีการปฏิบัติต่อเนื่อง สำหรับนายรามเนตร เมื่อก่อนเคยเป็นอย่างไร เดียวนี้ก็เป็นอย่างนั้น ไม่ว่าจะการไม่ถือตัว ความมีน้ำใจต่อผู้คน ต่อสังคม นี่ก็คือสิ่งที่ประชาชนนิยมชมชอบในตัวนายรามเนตร ทำให้ฐานอำนาจทางการเมืองของเขายังคงอยู่และมีแต่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ให้สัมภาษณ์บางตอนของนายไพชนย์ แยมบาน

“...นายรามเนตร เป็นผู้ที่มีมองปัญหาของสมุยได้อย่างถ่องแท้ และวางแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ ยกตัวอย่าง ในเรื่องของการป้องกันและกำจัดศัตรูมะพร้าว สิ่งที่น่าสนใจคือ การประชาสัมพันธ์ณรงค์ให้ชาวบ้านตื่นตัวให้รู้ว่า มะพร้าวสมุย มันถึงขั้นวิกฤติในเรื่องของด้วง ในเรื่องของแมลงค้ำหนาม ในเรื่องของหนอนหัวดำ ในสมัยนั้น ท่านได้ให้นโยบาย ใ้ทั้งงบประมาณ แล้วก็ในเรื่องของแผนที่จะทำให้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง อันนั้น คือสิ่งที่ท่านมีวิสัยทัศน์ข้อมูลท่านมีข้อมูลที่พร้อม พร้อมอยู่ในตัวอยู่เสมอในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องขยะ ปัญหาเรื่องประชากรแฝง ปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาเรื่องสาธารณสุขได้ทุกเรื่อง ท่านมีข้อมูลที่เราสามารถเอามาวิเคราะห์ มาร่วมกันทำงาน... โดยรวมคือท่านนายกฯ มีการทำงานร่วมกับข้าราชการในระดับที่ดี...เป็นเรื่องที่น่าประทับใจว่า เราไม่เคยมีปัญหา ไม่เคยติดขัด

ในเรื่องการทำงาน การประสานงานร่วมกันระหว่างเทศบาล ก็เป็นไปในรูปแบบที่สามารถตอบสนองปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องชาวสมุยได้เกือบทุกๆ เรื่อง...

...บุคลิกในเรื่องความว่องไว การตัดสินใจที่เด็ดขาด แล้วก็ถ้าเป็นสิ่งที่ท่านคิดว่า ถูกต้องหรือความเห็นของคนส่วนใหญ่ที่เห็นควรด้วย ท่านจะตัดสินใจลงมือทำทันที ไม่ได้นั่งนอนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำท่วม หลายๆ เรื่องที่ได้ร่วมทำงานกับท่านมา มีการตัดสินใจที่ค่อนข้างจะรวดเร็ว

...ท่านได้ครองใจคนเกาะสมุย คือทุกระดับผมพูดได้เลยว่า ตั้งแต่ระดับรากหญ้า คิดถึงจนถึงระดับสูง ไม่เคยมองข้าม ให้ความสำคัญกับคนทุกระดับ จะเห็นได้ว่าในทุกพื้นที่จะเป็นวัยรุ่น วัยเด็ก เขารู้จักนายกฯ หอม เพราะว่าท่านได้วางแนวทางในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ในเรื่องของการช่วยเหลือ การมีน้ำใจ พูดภาษาบ้านๆ เขาเชื่อว่านักเลง ท่านมีจุดนี้ซึ่งหาคนเทียบยาก แล้วก็ใจถึงฟังได้ ...อุปนิสัยใจคอของท่านที่สามารถครองใจคน ในเรื่องของฐานอำนาจ ในเรื่องของฐานเสียง ก็สรุปว่าทั้งบุคลิกส่วนตัวและวิสัยทัศน์ในการทำงานของท่านก็เป็นที่ยอมรับ ทุกๆ หน่วยงานเห็นพ้องต้องกัน แล้วก็ยินดีที่จะปฏิบัติงาน ร่วมกัน.....

.....รูปแบบวิธีการสร้างฐานคะแนน ฐานอำนาจทางการเมือง เป็นเรื่องการเข้าถึงความเข้าใจของท่านที่มีกับประชาชนทุกระดับ เช่นในเรื่องของงานบุญ งานมงคล งานทุกอย่าง ท่านนายกฯไม่เคยบกพร่อง ในเรื่องของระดับเรียกว่าระดับรากๆ เลย วัยรุ่นหรือเป็นอะไรที่ท่านเข้าถึง ท่านจะอนุเคราะห์ในเรื่องของการสร้างอาชีพ ในเรื่องของเรื่องกีฬา ซ้อมฟุตบอล ซ้อมอะไรให้สำหรับคนที่มีความว่าง...ท่านไม่ได้คิดว่าเป็นการส่งเสริมการพนันอะไร เพียงแต่ต้องการดึงคนเหล่านี้ที่จะไปมั่วสุมให้มาอยู่ที่สว่างเสีย เพื่อให้คนเหล่านี้มีอาชีพ มีรายได้ คือมีงานที่เขารักเขาชอบทำ โดยการจ้างตัดหญ้า ซ้อมควายให้ไปเลี้ยงเสีย...เป็นสิ่งที่เราคิดว่ามันก็เสียกว่าไม่ทำอะไรเลย ฐานอำนาจในเรื่องพวกนี้จริงๆ แล้วมันก็พอสมควร คนที่รับผิดชอบควายหนึ่งตัว ก็มีครอบครัวเขาอีก พ่อ แม่ พี่น้องญาติเขาอีกเยอะ ก็เป็นลูกโซ่เป็นรังผึ้งไปเรื่อย นี่แหละวิสัยทัศน์ เขาไม่ได้เสียอะไรอย่างน้อยๆ ไปห้ามมันห้ามไม่ได้อยู่แล้ว มันเป็นเรื่องที่คนสมุยเขาปฏิบัติมาตั้งแต่ต้น เอมันมาอยู่ในที่แจ้งเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

...การเงินมีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองหรือไม่ คงจะปฏิเสธไม่ได้ พูดเต็มปากไม่ได้ เพราะมันไม่มีใบเสร็จ เอาเป็นว่าญาติพี่น้องเดินไปที่ไหนก็ต้องควักกระเป๋า มันเป็นเรื่องคาของการผูกใจคนไว้บ้าง แต่ต้องเอาเป็นเอาตายผมว่ามันไม่ถึงขั้นนั้น คือดูแลพรรคพวกเพื่อนฝูงกันพอสมควร

.....ในส่วนของทีมงาน ท่านก็คงถ่วงถ่วงจากอาชีพดั้งเดิมที่แต่ละท่านทำงาน ด้านมวลชนมา อาจจะเป็นกรรมการชุมชนมาก่อน เป็นอดีตกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นครูบาอาจารย์

ท่านก็จะเริ่มจากคนที่มีความรู้ทางสังคมค่อนข้างจะดี ไม่มีข้อบกพร่องนี่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะรวมทีม เพื่อที่จะมาช่วยกันผลักดันนโยบายของท่าน สิ่งที่เขาไม่ได้ก็คือ พลังองค์กรมวลชนที่มีอยู่หลายๆ กลุ่ม จะเป็นกลุ่ม อสม. ผู้สูงอายุ แม่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในองค์กรภาคประชาชนจะมีตัวแทนของท่าน ที่จะช่วยประสานงาน ช่วยเหลือเรื่องประชาสัมพันธ์ เรื่องการทำงาน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำต่างๆ ท่านก็ใช้พวกนี้เป็นอีกจุดหนึ่ง....

.....การสร้างฐานอำนาจแบบไม่เป็นทางการ เป็นเรื่องที่ต้องมีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง ก่อนเคยเป็นอย่างไร เดียวนี้ท่านก็เป็นอย่างนั้น นี่ก็คือสิ่งที่เรานิยมชมชอบในตัวท่าน คือไม่เปลี่ยนแปลงเหมือนเดิม ใช้ความเห็นอกเห็นใจ ใช้ความเสมอต้นเสมอปลาย อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เราให้ความสำคัญ หรือให้ความร่วมมือในการทำงานกับท่านมาโดยตลอด....

.....ระบบเครือข่ายคืบไปนับมามันก็เป็นเครือข่ายกันทั้งนั้น เจ็ดแปดตระกูลจริงๆมันก็ไม่มีผลเท่าไร เพราะก็อยู่ในวงค์เครือข่ายกันทั้งหมด ความเป็นเครือข่ายทำให้เขาต้องเลือกคนที่มีความรับผิดชอบ คนที่เข้าใจ คนที่พัฒนาได้ คนที่ฟังพาได้ เครือข่ายของเขาเลือกในเครือข่ายของเขา คิดว่าเป็นเรื่องที่กลั่นกรองได้ ไม่ใช่พวกมากลากไป ที่สมัยเรื่องการรบราฆ่าฟันกันไม่มี เนื่องจาก เป็นเครือข่ายกันทั้งหมด เมื่อเลือกตั้งแล้วเสร็จก็จบ เลิกแล้วต่อกัน... ” (สัมภาษณ์ นายไพชนย์ แยมบาน เมื่อ 28 เมษายน 2561)

นายแพทย์ธีระศักดิ์ วิริยะนันทน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะสมุย

นายแพทย์ธีระศักดิ์ วิริยะนันทน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะสมุย ซึ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐที่เป็นหลักในการดูแลสุขภาพและเยียวยาผู้เจ็บป่วยที่เกาะสมุย ได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นถึงการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ในมุมมองของชนชั้นกลางที่ได้สัมผัสกับนายกเทศมนตรีผู้นี้ ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนที่กว้างขวางในพื้นที่ เป็นคนที่เข้าถึงง่าย คิดดี เป็นคนที่ไม่ค่อยปฏิเสธคน ส่วนใหญ่มักจะเป็นชนชั้นล่าง ซึ่งการเปิดโอกาสให้ได้พูดคุย ได้เสนอปัญหาและได้รับการสนองตอบที่จะช่วย ทำให้ชนชั้นล่างคือฐานเสียงสำคัญ ทำให้ฐานทางการเมืองกว้างขึ้น สามารถมีความสัมพันธ์กับผู้ลงคะแนนเลือกตั้งซึ่งส่วนใหญ่เป็นระดับล่างได้มาก ส่วนระดับกลางซึ่งจะมองในเรื่องวิสัยทัศน์ ในเรื่องของการวางรูปแบบเมือง การแก้ปัญหาเมืองให้สำเร็จ ฐานเสียงระดับกลางหรือระดับบนอาจเป็นฐานเสียงที่ไม่โดดเด่นนักของนายรามเนตร ใจกว้าง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน การใช้ระบบเครือญาติมีกันทุกคนของนักการเมืองท้องถิ่น แต่ที่เกาะสมุยถ้านับไปนับมาก็เป็นญาติกันเกือบหมด แต่เครือญาติไม่ได้ผูก

ด้วยสายเลือดอย่างเดียว มันจะผูกพันด้วยสายใยอย่างอื่นร่วมด้วย เช่น เรื่องของความรู้สึกผูกพัน เรื่องของความชอบส่วนบุคคล

3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน เรื่องการเงินที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือกตั้ง ชนชั้นกลางอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ใช่บุคคลเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายที่ภาคการเมืองจะใช้จ่าย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีหลักฐานอะไรที่จะไปกล่าวหากัน ในอนาคตการสืบสวนสอบสวนไม่ใช่ฟังเรื่องการร้องเรียนอย่างเดียว ต้องเป็นการหาหลักฐานเชิงประจักษ์ ไม่อย่างนั้นมันก็จะเดินหลุดกันหมด เพราะนักการเมืองทุกฝ่าย จะพยายามใช้ปัจจัยตัวนี้เป็นเป้าหมายเป็นปัจจัยชี้ขาด

(2) ทีมผู้สมัคร คนของนายรามเนตรมีเครือข่ายพอสมควร แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับ การเลือกของประชาชน ถ้าประชาชนพึงพอใจท่านและทีมงาน เสียงของท่านก็จะขึ้นมา

(3) การกำหนดนโยบายการบริหาร ผลงานเด่นของนายรามเนตรในฐานะ นายกเทศมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ คือระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งเป็นแนวคิดที่น่าจะเป็น ประโยชน์กับภาคประชาชน หรือในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ที่เรียกว่าโครงการ หมั่นเตียง ก็น่าจะเป็นตัวที่จะช่วยให้ประชาชนมีความสุขระดับหนึ่ง ส่วนเรื่องการโอน โรงเรียน ประถมมาอยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลก็เป็นเรื่องดี เพราะจะได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และเรื่องอื่นๆ ได้มากกว่า แต่จริงๆ แล้วเรื่องการศึกษาที่เกาะสมุยต้องพัฒนาให้มากกว่านี้ ต้องให้ เป็นการศึกษาในระดับนานาชาติหรือระดับอินเตอร์

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว ลักษณะบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตร ประการที่ หนึ่ง คิดดิน ประการที่สอง ไม่ค่อยปฏิเสธคน เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้ลักษณะฐานทางการเมืองกว้าง ขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในระดับล่าง

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายแพทย์ธีระศักดิ์ วิจารณ์นท์

“...ในแง่มุมที่ได้สัมผัสนายกฯรามเนตรก็เป็นคนที่กว้างขวางในพื้นที่ เป็นคนที่ เข้าถึงง่าย ไม่ค่อยปฏิเสธ หมายความว่า มีเรื่องอะไรก็รับไว้ก่อน จะมีปัญหาอะไรที่หลังเดี๋ยวก่อนว่า กัน สิ่งที่เป็นลักษณะเด่น คนข้างล่างเป็นฐานเสียงส่วนใหญ่ส่วนที่เป็นฐานเสียงของแกได้ น่าจะ หมายถึงเปิดโอกาสให้ได้พูดคุย เสนอปัญหา ส่วนการแก้ปัญหาของท่าน เป็นอีกเรื่องที่จะต้องว่ากัน เป็นลำดับทีหลัง เรื่องความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง...นายกฯ รามเนตร สามารถที่จะ มีความสัมพันธ์กับผู้เลือกตั้งระดับล่างได้มาก ส่วนของระดับกลางก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่จะเลือก ซึ่งตรงนี้ก็อาจควบคุมไม่ได้มากเท่าไร ในลักษณะบุคลิกส่วนตัวของท่านเอง อันที่หนึ่ง คิดดิน ที่สอง ไม่ค่อยปฏิเสธคน เป็นปัจจัยที่ทำให้ลักษณะฐานทางการเมืองกว้างขึ้น ส่วนปัญญาชน

เป็นปัจจัยเฉพาะบุคคลซึ่งเขาจะมองในเรื่องวิสัยทัศน์ ในเรื่องของการวางรูปแบบเมือง การแก้ปัญหาเมืองให้สำเร็จ ซึ่งตัวนี้ก็อาจเป็นฐานเสียงที่ไม่โดดเด่นนัก....

....ระบบเครือญาติมีทุกคนของนักการเมืองท้องถิ่น จริงๆ ทุกๆ คน ถ้านับไปนับมากก็เป็นญาติกันเกือบหมด แต่เครือญาติมัน ไม่ได้ผูกด้วยสายเลือดอย่างเดียว มันจะผูกพันด้วยสายใยอย่างอื่นร่วมด้วย แล้วก็เท่าที่ทราบ ฐานอำนาจก็มีทั้งฐานในเรื่องของความรู้ลึกผูกพัน ความชอบส่วนบุคคล และก็ฐานตัวแปรสำคัญในยุคเลือกตั้งยุคก่อน ก็น่าจะเป็นฐานเงินร่วมด้วย..

....ปัจจัยเรื่องเงิน เราไม่ใช่บุคคลเป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายที่ภาคการเมืองจะใช้เงิน เพราะฉะนั้นเราก็ไม่มีหลักฐานอะไรชัดเจนที่จะไปกล่าวหากัน...กรรมการเลือกตั้งในอนาคตนี้มันต้องเป็นในลักษณะสืบและสอบสวน ไม่ใช่ฟังเรื่องของการร้องเรียนอย่างเดียว มันต้องเป็นการหาหลักฐานเชิงประจักษ์ ไม่อย่างนั้นมันก็จะคั่นหลุดกันหมด เพราะว่านักการเมืองทุกฝ่าย จะพยายามใช้ปัจจัยตัวนี้ในเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งเป็นตัวปัจจัยชี้ขาด เป็นกลุ่มเป้าหมายชี้ขาดนี้ กลุ่มนี้จะโดนการใช้เงินเยอะ ปัญหาก็คือ เราก็ไม่แน่ใจว่า สมมติให้เท่ากันแล้วเขาจะเลือกใคร....

.....คนของท่านด้วยที่มีเครือข่ายพอสมควร แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกของประชาชน ถ้าประชาชนพึงพอใจในลักษณะของท่าน เสียงของท่านก็จะขึ้นมาด้วยวิถีใดวิถีหนึ่งก็แล้วแต่ที่ประชาชนพึงพอใจ..

....ในเรื่องผลงานของเทศบาลเอง จุดเด่นของเขาก็เป็นเรื่องของระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งมีแนวคิดที่น่าจะเป็นประโยชน์กับภาคประชาชน ในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง ซึ่งเป็นลักษณะของโครงการหมื่นเตียง ก็น่าจะเป็นตัวที่จะช่วยให้ประชาชนมีความสุขระดับหนึ่ง เพราะเป็นการดูแลคนไข้ใกล้บ้าน แล้วก็ไม่ต้องเป็นภาระที่จะต้องมาใช้เวลาทั้งชีวิตอยู่ที่โรงพยาบาล....

....โรงเรียนของเทศบาลเองได้รับการสนับสนุนน่าจะดีกว่าโรงเรียนทางภาครัฐ การดูแลคุณภาพเด็กนักเรียน ดูแลเรื่องอาหารกลางวันก็คิดว่าน่าจะดีกว่า แต่ถ้าเราคิดไปไกลกว่านั้นนะ เทศบาลน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ในเรื่องของตนเอง โดยเฉพาะแพทย์พยาบาล พอถึงระยะหนึ่งก็จะส่งลูกไปเรียนที่อื่น สมุยเองเป็นที่ที่มีโอกาสเมืองระดับอินเตอร์ มันน่าจะ ใช้จุดเด่นของสมุย มันต้องสร้างโรงเรียนระดับอินเตอร์ให้เกิดขึ้นที่นี้จนถึงชั้นมัธยม หรือจะถึงชั้นอุดมศึกษาเลยก็ได้ จะทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่นี้พึงพอใจที่จะให้ลูกหลานเรียนที่นี้ ในที่ของตัวเอง แทนที่จะส่งไปเรียนสุราษฎร์ธานี บ้าง ไปเรียนในกรุงเทพฯ บ้าง ก็เป็นจุดเด่นที่คนที่อื่นจะมาเรียนที่นี้แทน เป็นเรื่องที่น่าคิดอีกเรื่องที่จะต้องปรับเรื่องระบบการศึกษา ไม่ใช่มองพื้นผิวเหมือนโรงเรียนเทศบาลทั่วไป ซึ่งแข่งกันว่าใครจะได้ที่หนึ่งที่สองของระดับจังหวัด ของรามมาแข่งกันในระดับอินเตอร์ดีกว่า เราต้องเล่นกันระดับอินเตอร์” (สัมภาษณ์ นายนายแพทย์ธีระศักดิ์ วิริยะนันทน์ เมื่อ 22 เมษายน 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของหัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครเกาะสมุย

น.ส.พรทิพย์ จันทรผ่อง รองปลัดเทศบาลนครเกาะสมุย และนายรัช คงชาติ
รองปลัดเทศบาลนครเกาะสมุย

น.ส.พรทิพย์ จันทรผ่อง และนายรัช คงชาติ ทั้งสองคนดำรงตำแหน่งรอง
ปลัดเทศบาลเทศบาลนครเกาะสมุย ได้ให้ข้อมูลและความเห็นเรื่องการสร้างฐานอำนาจทาง
การเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ในแนวทางที่คล้ายๆ กัน จึงสรุปรวมกันดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ สามารถเข้าได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ทำให้ตัวเอง
เป็นฐาน เป็นกันเอง มีความจริงใจ คิดดิน จะเดินทุกบ้านก็จะรู้ปัญหา ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึก
ได้รับการเอาใจใส่ ในส่วนของภาคราชการและหน่วยงานต่างๆ ในการพูดคุยถึงปัญหา และวิธีการ
แก้ปัญหา หรืออะไรก็ตามแต่ นายรามเนตรจะใช้ภาษาง่ายๆ เข้าใจง่ายๆ ทำให้คนฟังมีความรู้สึก
คล้อยตาม และให้การสนับสนุน เป็นคนฉลาดในการหยิบยกประเด็น จึงทำให้ทั้งภาคราชการ
ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาคประชาชน ก็จะนิยมชมชอบนายรามเนตร เป็นการสร้างฐานอำนาจ
ทางการเมืองประการหนึ่ง

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน คนสมุยเป็นพี่น้องกันทั้งเกาะ แต่ละ
ตระกูลจะเกี่ยวพันกันไปมาทางพ่อบ้างทางแม่บ้าง ตระกูลนายรามเนตร ใจกว้าง เป็นตระกูลใหญ่ที่
เก่าแก่ของสมุย ย่อมมีเครือข่ายมากมาย โดยปกติเครือข่ายกันก็ต้องช่วยๆ กันทุกเรื่องอยู่แล้ว

3) การเลือกใช้อำนาจที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน การเลือกตั้งส่วนใหญ่คนที่เลือกท่านนายรามเนตรจะเป็นคนอีสาน
คนสมุยเองส่วนใหญ่เลือกเฉลี่ยๆ กันไป จึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินเวลามีการเลือกตั้ง

(2) ทีมผู้สมัคร ทีมงานที่เป็นรองนายกเทศมนตรีที่ท่านเลือกมา ส่วนใหญ่จะ
เป็นคนเก่ง เป็นคนมีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญในงานสาธารณชนหลายอย่าง การทำงาน
ร่วมกับฝ่ายข้าราชการประจำของเทศบาลก็ราบรื่นดีทุกคน

(3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน โดยที่นายรามเนตรเป็นคนคิดดิน มี
สัมพันธภาพกับคนทุกกลุ่ม จึงมีคนเป็นหัวคะแนนกระจายไปทุกกลุ่มทุกชุมชน แต่หัวคะแนนบาง
กลุ่มก็สร้างปัญหาให้การดำเนินงานพอสมควร โดยเฉพาะความพยายามที่จะฝากลูกหลานเข้า
ทำงานในเทศบาล

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มคู่แข่ง ถ้าจะเปรียบเทียบกับผู้บริหารท้องถิ่นที่
ผ่านมาไม่ว่าจะในส่วนของเทศบาลเกาะสมุยเอง หรือในส่วนตัวที่เคยผ่านมา 7 เทศบาลคิดว่าท่าน
นายรามเนตรเป็นคนใส่ใจกับปัญหาของประชาชน มากที่สุด เทียบกับหลายท้องถิ่น

(5) การกำหนดนโยบายการบริหาร มีความเชื่อมั่นว่าการแก้ไขปัญหาของเมือง ต้องมาจากประชาชน ประชาชนต้องเข้าใจปัญหาของตัวเอง คิดแก้ปัญหาของตัวเองได้ การพัฒนาเมืองต้องเป็นไปในทิศทางที่เป็นความต้องการของประชาชน ผลงานที่เด่นๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน จะดูแลทั้งระบบ สองในด้านการพัฒนาคุณภาพของชีวิต เช่น โรงพยาบาลหมื่นเตียงที่ดูแลผู้ป่วยอยู่ในขณะนี้ 5,000 คน กองทุนหลักประกันสุขภาพที่ดูแลเกี่ยวกับระบบการรักษาพยาบาลและการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องไปโรงพยาบาลที่ปัจจุบันแต่ละวันจะมีผู้ป่วยมากอยู่แล้ว เป็นต้น

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกภาพของนายรามเนตรเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สร้างความนิยม สร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้ตนเอง ภาพรวมคือ

- (1) วางตัวเป็นธรรมชาติ มีความเป็นกันเอง จิตใจดี
- (2) มีจิตสาธารณะ ใส่ใจปัญหาของประชาชน
- (3) มีความจำเป็นเลิศ จะจำเก่งมาก
- (4) เมื่อทราบถึงปัญหาแล้ว จะแก้ไขให้จะไม่ละเลย ขยันทำงานไม่มีวันหยุด
- (5) ในส่วนของความรู้ความสามารถ ถ้าเป็นในเชิงวิชาการแล้วอาจไม่ค่อยถนัด

แต่ถ้าสนใจในสิ่งใดแล้ว มักจะศึกษาจากคนที่มีความรู้ คนรอบข้าง

(6) การแก้ปัญหา จะแก้ปัญหาในเชิงระบบ ไม่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าแต่จะมองภาพรวมของปัญหา ตั้งแต่สาเหตุของปัญหา ที่มาของปัญหาต่างๆ จะแก้ไขได้อย่างไร

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ น.ส. พรทิพย์ จันทร์ผ่อง

“...บุคลิกภาพของท่านนายกฯ นั้น ภาพรวมท่านค่อนข้างวางตัวเป็นธรรมชาติ มีความเป็นกันเองใส่ใจปัญหาของประชาชน ถ้าได้บอกท่านแล้วท่านจะจำเก่งมากเลย ไม่ลืม ถือว่าเป็นคนที่มีความจำเป็นเลิศ เมื่อทราบถึงปัญหาแล้ว จะแก้ไขให้ไม่ละเลย ในส่วนของความรู้ความสามารถนั้น ถ้าเป็นในเชิงวิชาการแล้วท่านไม่ค่อยถนัด ท่านจะใช้วิธีจดจำแบบง่าย ๆ ถ้ามีความสนใจในสิ่งใดแล้ว มักจะศึกษา ศึกษาจากคนที่มีความรู้ คนรอบข้าง ในส่วนของการแก้ปัญหา ก็จะแก้ปัญหาในเชิงระบบ จะไม่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพียงแค่นั้น แต่จะมองภาพรวมของปัญหา ตั้งแต่สาเหตุของปัญหา ที่มาของปัญหาต่างๆ จะแก้ไขได้อย่างไร เป็นความสามารถของท่าน...มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาของเมือง ต้องมาจากประชาชน ประชาชนต้องเข้าใจปัญหาของตัวเอง คิดแก้ปัญหาของตัวเองได้ การพัฒนาเมืองต้องเป็นไปในทิศทางที่เป็นความต้องการของประชาชน....

.....ในเรื่องของการสนับสนุนท่านนายกฯ จากการที่ท่านเป็นคนที่มีความเป็นธรรมชาติ และก็สามารถเข้าได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ก็ทำให้ตัวนั้นเป็นตัวฐาน จากสัมพันธภาพ

ที่ท่านเป็นธรรมชาติกับทุกกลุ่ม จากตัวนี้มัน ทำให้ท่านเป็นกันเอง มีความจริงใจ คิดดี ไม่ว่าจะไป ในกลุ่มไหน อย่างกรณีที่ท่านชอบกีฬาควายชน ท่านเลี้ยงควายชนไว้ตรงนี้ แต่ท่านจะเดินทุกบ้าน เลย พอเดินท่านก็จะรู้ปัญหา ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกที่ท่านใส่ใจ ในส่วนของภาคราชการและ หน่วยงานต่างๆ ที่มีสัมพันธ์ภาพด้วย เวลา ท่านคุย พูดถึงปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา หรืออะไรก็ตามแต่ ท่านจะใช้ภาษาต่างๆ เข้าใจง่ายๆ และมันเป็นอะไรที่เข้าใจง่าย ทำให้คนฟังมีความรู้สึกคล้อย ตาม และให้การสนับสนุน....ท่านเป็นคนฉลาดในการหยิบยกประเด็น อย่างการจะจัดงานอะไรสัก อย่างท่านก็จะหยิบยกปัจจัยของคน ของกลุ่มคนเข้ามา ที่ทำให้รู้ว่าท่านให้ความสำคัญเขา ตรงนี้ไม่ ว่าท่านจะไปตรงไหน ไม่ว่าจะภาคราชการ ภาคเอกชน หรือว่าภาคประชาชน ภาคชุมชน ก็จะให้การ สนับสนุนท่านสูงมาก....ในการเลือกตั้งส่วนใหญ่คนที่เลือกท่านนายกฯ จะเป็นคนอีสาน คนสมุย เองส่วนใหญ่เลือกเฉลี่ยๆ กันไป ส่วนตัวเลยไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจ่ายเงินเวลาที่มีการเลือกตั้ง

.....กลุ่มควายชน ไก่ชน หัวคะแนนกลุ่มนี้ให้การสนับสนุนฐานเสียงท่านดีมาก แต่มันก็เป็นปัจจัยที่นำมาซึ่งการสร้างปัญหาในการบริหารงานของเทศบาลฯ มาก คือลูกหัวคะแนน จะเกรออย่างไร เขาก็รับคนกลุ่มนี้เข้ามาทำงานในเทศบาล การบริหารจัดการควบคุมไม่ได้ พอ ควบคุมไม่ได้งานไม่เดิน.....

.....ในส่วนของจิตสาธาณณัน ถือว่าไม่มีใครมีมากเกินท่านนายกฯ คือ ไปถึง ตรงไหน ท่านจะซึมซับปัญหาได้ตลอดเวลาเลย แล้วพอซึมซับกับปัญหาแล้ว ก็จะพร้อมแก้ ถ้าจะ เปรียบเทียบกับผู้บริหารท้องถิ่นที่ผ่านมา ไม่ว่าจะในส่วนของเทศบาล เอง หรือในส่วนตัวที่เคยผ่าน มา 7 เทศบาลคิดว่าท่านนายกฯนี้เป็นคนใส่ใจกับปัญหาของประชาชน มากที่สุด เทียบกับหลาย ท้องถิ่น...

.....สิ่งที่เปลี่ยนแปลง คือ หนึ่ง ในด้าน โครงสร้างพื้นฐานท่านดูแลทั้งระบบ สอง ในด้านการพัฒนาคุณภาพของชีวิต เช่น โรงพยาบาลหมื่นเตี้ย ตอนนี้มีสมาชิกอยู่ 5,000 กว่าราย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1 ช่วยตัวเองได้แต่ไม่สะดวกไปโรงพยาบาล 2 ช่วยตัวเองได้บางส่วน 3 ช่วย ตัวเองไม่ได้เลย เราจัดทีมแพทย์พยาบาลไปเยี่ยม..เรื่องการศึกษา สปสช. กองทุนหลักประกัน สุขภาพ คือ ขณะนี้ปริมาณผู้ป่วยที่เข้าไปโรงพยาบาลและสถานพยาบาลมันมากจนโรงพยาบาลและ สถานพยาบาลรองรับได้ไม่เพียงพอเขาเลยตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติขึ้นมา เพราะ กองทุนหลักประกันสุขภาพนี้จะดูแลเกี่ยวกับระบบการรักษาพยาบาลและเกี่ยวกับการสร้างเสริม สุขภาพของประชาชน เขาก็มองว่าตอนนี้บุคลากรทางการแพทย์ก็น้อย โรงพยาบาลของรัฐก็มีน้อย ในขณะที่ผู้ป่วยมีมากขึ้น เพราะฉะนั้นจะอย่างไรให้ปริมาณผู้ป่วยเดินเข้าไปสถานพยาบาลให้ น้อยลง เขาก็เลยตั้งกองทุนสุขภาพระดับท้องถิ่นขึ้นมา... ท่านนายกฯ รับตำแหน่งเข้ามาเดือนตุลาคม

ในเดือนพฤศจิกายนพอทราบว่ามีการตั้งกองทุนสปสข.นี้ทันที....”
(สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของนายรัช คงชาติ

“.....ผมทำงานกับท่านนายกกรมเนตร ในฐานะข้าราชการประจำ ไม่ได้ทำงานด้านการเมืองให้ท่าน แต่กิจกรรมต่างๆ ก็ต้องโยงกับด้านการเมืองเป็นธรรมดา....นายกเป็นคนที่นำทำงานด้วย จิตใจดี โกรธใครได้ไม่นาน ไม่ค่อยเห็นท่านต่อว่าใครแรงๆนะแม้ว่าจะทำงานผิดพลาด.....ก็จะเป็นคนที่เป็นผู้นำที่ดี จะทำอะไรท่านจะศึกษาหาข้อมูลหาความรู้ก่อนเสมอ.....และฟังผู้อื่นนะ แต่จะเอาตามหรือไม่ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ท่านเป็นผู้รับผิดชอบนี้...ทีมงานรองนายกที่ท่านเลือกมา ส่วนใหญ่จะเป็นคนเก่ง เป็นคนมีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญในงานสาธารณสุขหลายอย่าง การทำงานร่วมกับฝ่ายข้าราชการประจำของเทศบาลก็ราบรื่นดีทุกคน

.....ท่านเป็นคนขยัน ทำงานไม่มีวันหยุด บุคลิกการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ของท่านนายกทำให้เข้ากับส่วนราชการอื่นๆ ได้ดี....ชาวบ้านก็ชอบคนแบบท่าน ใจคนักเลง เป็นกันเอง สำหรับเรื่องเรือญาติ คนสมัยเป็นพี่น้องกันทั้งเกาะ แต่ละตระกูลจะเกี่ยวพันกันไปมาทางพ่อบ้าง ทางแม่บ้าง ตระกูลท่านนายกฯ ก็เป็นตระกูลใหญ่ที่เก่าแก่ของสมัยย่อมมีเรือญาติมากมาย โดยปกติเรือญาติกันก็ต้องช่วยๆ กันทุกเรื่องอยู่แล้ว .. ซึ่งผมว่าจากบุคลิกส่วนตัว และการมุ่งทำงานบริการประชาชน แม้ว่าจะสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง ทำให้ท่านสามารถครองอำนาจบริหารเทศบาลนครสมัยได้ถึงสองสมัยติดต่อกัน....” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2560)

นายอานนท์ แข็งแรง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเทศบาลนครเกาะสมุย

ความรู้ความเข้าใจของนายอานนท์ เกี่ยวกับวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองจะมาจากภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบ คือเรื่องเกี่ยวกับงานด้านการศึกษาของเทศบาลนครเกาะสมุย เป็นส่วนใหญ่ เรื่องอื่นๆ อาจมีโอกาสเข้าไปสัมผัสไม่มากนัก สรุปได้ดังนี้

1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนพื้นที่โดยกำเนิด รู้จักคนรู้จักพื้นที่ รู้จักนิสัยใจคอคนสมุยด้วยกันดี และชอบลงคลุกคลีกับชาวบ้าน ทำให้เป็นที่รู้จัก และรักใคร่ของประชาชน

2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน นายรามเนตร ใจกว้าง มาจากตระกูลเก่าแก่ มีญาติพี่น้องจำนวนมากที่คอยสนับสนุนด้านการเมือง รวมทั้งเรือญาติของทีมงานรองนายกเทศมนตรี และเรือญาติทีมงาน ส.ท.อีก ก็ช่วยเรื่องหาเสียงกันได้มาก

3) การเลือกใช้จ่ายที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง

(1) เงินทุน นายอานนท์ไม่ได้ให้ข้อมูลในประเด็นนี้

(2) ทีมผู้สมัคร ทีมงานที่เป็นรองนายกเทศมนตรีทุกคน ก็เลือกมาจากคนที่มีความรู้ มีความสามารถ ทำงานร่วมกันราบรื่นดี เป็นกันเองกันทุกคน

(3) การกำหนดนโยบายการบริหาร นโยบายด้านการศึกษา เป็นนโยบายที่นายรามเนตร ใจกว้างให้ความสำคัญมากประการหนึ่ง เริ่มแรกที่เข้ามาเป็นนายกก็ดำเนินการให้มีการโอนโรงเรียนระดับประถม และมัธยมมาอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล ซึ่งปัจจุบันทำสำเร็จเพียง 4 โรงเรียน แต่นายรามเนตรยังดำเนินการต่อไปให้ได้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยที่โรงเรียนของเทศบาลย่อมได้รับการสนับสนุนที่ดีที่มากกว่าจากส่วนกลาง เพราะเป็นกิจการของท้องถิ่น ทำให้นายรามเนตรได้ชื่อเสียงพอสมควร

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว การร่วมงานกับนายรามเนตร เป็นที่ชื่นชอบของผู้ร่วมงาน และส่วนราชการอื่นๆ เป็นคนใจดี ระวังผู้อื่น ไม่ถือตัวว่าเป็นผู้บริหารสูงสุดของเทศบาล

คำให้สัมภาษณ์บางตอนของ นายอานนท์ แข็งแรง

“.....หน้าที่หลักของผมคือทำงานด้านการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่ท่านนายกได้วางไว้ ที่สำคัญคือ นโยบายรับถ่ายโอนโรงเรียนทั้งระดับประถม และมัธยม ให้มาอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล.....ท่านได้กำหนดไว้ตั้งแต่สมัยแรกที่เข้ามาเป็นนายกเทศมนตรีแล้ว.....ที่ทำสำเร็จแล้วรับโอนมาได้ 4 โรง คือ โรงเรียนเทศบาลวัดละไม โรงเรียนวัดสมุทร โรงเรียนวัดศิริมาศ และ โรงเรียนวัดสะเกษ...ตามนโยบายท่านนายกฯต้องการได้โรงเรียนมัธยมมาอีก 1 โรง โดยมองไปที่โรงเรียนบ้านหน้าค่าย ซึ่งนายกรามเนตรเคยเรียนที่นี่ แต่คณะกรรมการโรงเรียนยังไม่เห็นด้วยเลยยังไม่ได้โอน.....นโยบายด้านการศึกษาท่านนายกฯตั้งใจจะทำเป็นอย่างมาก ท่านก็ยังไม่หยุดนะเรื่องขอโอน โรงเรียนมาเพิ่มนี้.....เทศบาลจะได้สนับสนุนเรื่องงบประมาณ เรื่องการเรียนการสอน เรื่องอุปกรณ์ เรื่องอาคารเรียนทุกอย่าง....หน้าที่ผมที่ตามมาอีกอย่างคือการบริหารสนับสนุนการจัดการ โรงเรียนในความรับผิดชอบของเทศบาล.....

.....ส่วนการทำงานกับนายกรามเนตร ผมว่าน่าทำงานด้วยนะ กำหนดนโยบายก็จริงแต่ก็รับฟังคนทำงานนะ และเป็นคนใจดี ไม่ถือตัวว่าตัวเองเป็นผู้ยิ่งใหญ่ เป็นที่รักใคร่ของผู้ร่วมงาน ส่วนคนทั่วๆ ไปท่านเป็นคนพื้นที่โดยกำเนิด รู้จักคนรู้จักพื้นที่ รู้จักนิสัยใจคอคนสมุยด้วยกันดี และชอบลงคลุกคลีกับชาวบ้าน ทำให้เป็นที่รู้จักและรักใคร่ของประชาชน...ในส่วนตัวท่านมาจากตระกูลเก่าแก่ มีญาติพี่น้องเยอะแยะที่สนับสนุนท่าน ไหนจะเครือญาติของทีมงานรองนายก ทีมงาน ส.ท.อีก ก็ช่วยเรื่องหาเสียงกันได้มาก....ด้านทีมงานที่เป็นรองนายกเทศมนตรีทุกคนท่านก็เลือกมาจากคนที่มีความรู้ความสามารถ ทำงานร่วมกันดี เป็นกันเองกันทุกคน..ผมว่าด้วยตัวนายก และการทำงานของท่านคือการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่สำคัญของท่าน ผมว่าอย่างนี้ละ..”.

(สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2560)

ข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้ศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าพบสัมภาษณ์นายรามเนตร ใจกว้าง สองครั้ง เมื่อ 26 กรกฎาคม และ 15 กันยายน 2560 แล้ว ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสเข้าสังเกตการณ์กิจกรรมที่นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ได้ร่วมอยู่ด้วยสามสี่ครั้ง เช่น การประชุมวางแผนฟื้นฟูอ่าวหัวถนน เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ลานเอนกประสงค์ตำบลมะเร็ต อำเภอเกาะสมุย และการประชุมสัมมนารายงานการวิจัยการศึกษารูปแบบการบริหารและแนวทางการพัฒนาพื้นที่เกาะสมุย ซึ่งดำเนินการโดยกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต.บ่อผุด อำเภอเกาะสมุย เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2561 และวันที่ 5 มิถุนายน 2561 ผู้วิจัยพบว่า

- 1) นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นผู้ที่มิบุคคลิกส่วนตัวที่ดึงดูดคน วางตัวสบายๆ ยิ้มแย้ม นอบน้อม พบใครก็จะเรียกชื่อผู้นั้น จำคนแม่น พุดจาดี สุภาพ และเปิดเผย
- 2) มีระบบการทำงานที่ดี มักจะอ้างอิงข้อมูล ข้อเท็จจริงเมื่อเสนอหรือให้ความเห็นเรื่องใดๆ
- 3) มีความจำดี อ้างเรื่องเก่าๆ ได้แม่นยำ แต่ละเรื่องราวเป็นมาอย่างไรจะเล่าได้ไม่ติดขัด
- 4) มีความเชี่ยวชาญทางการเมือง เฉลียวฉลาดในการโต้แย้ง หรือให้ความเห็นไม่ให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งกัน โดยถ้าจะโต้แย้งผู้ใดมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่าผมขอให้ความเห็นเพิ่มเติม
- 5) สรุปแล้วเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่โดดเด่นคนหนึ่ง ส่วนบุคลิกส่วนตัว ยังพบว่าเป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นจริง เมื่อผู้ศึกษาวิจัยเข้าพบ และแสดงแผนการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างกลุ่มต่างๆ นายรามเนตรก็บอกว่าเขารู้จักทั้งหมด เดี่ยวจะ找人ติดต่อให้ได้เลย ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยก็ขอบคุณแต่จะขอติดต่อเอง หากมีปัญหาค่อยมาหาหรืออีกครั้ง

สรุป จากข้อมูลการวิเคราะห์ และการสังเกตของผู้วิจัย พบว่านายรามเนตร ใจกว้าง มักใช้ 4 วิธีในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง คือ 1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ 2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน 3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง ได้แก่ เงินทุน ทีมผู้สมัคร การจัดตั้งระบบหวัคะแนน การประเมินศักยภาพของกลุ่มคู่แข่ง และการกำหนดนโยบายการบริหาร 4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว ดังนั้น รูปแบบ และวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง จึงมีลักษณะเป็นกันเองแบบ “ลูกทุ่ง” หรือ “ลูกคสดีโมง” กับใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างใกล้ชิดกับประชาชนทุกกลุ่ม

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

จากการวิเคราะห์วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง ตามข้อ 4.1 พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง อาจแบ่งได้เป็น 2 ด้าน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง อันได้แก่ บุคลิกภาพ คนพื้นที่ เครือญาติในพื้นที่ ส่วนปัจจัยอีกด้านหนึ่งคือปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตรและทีมงาน ซึ่งได้แก่ ทีมผู้สมัครระบบหัวคะแนน วิธีการหาเสียง การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง และเงินทุน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง

บุคคลที่เป็นผู้นำทางการเมืองได้ ย่อมต้องมีคุณสมบัติพิเศษบางประการที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานทางการเมืองของตน คุณสมบัติพิเศษที่เป็นองค์ประกอบส่วนบุคคลของผู้ นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย เป็นผู้ที่หนึ่งที่มีคุณสมบัติพิเศษบางประการที่เป็นปัจจัยต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัยย่อย คือ

1) บุคลิกภาพส่วนตัว

จากการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างได้ระบุข้อมูลตรงกันว่า นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนใจนักเลง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ใครขออะไรถ้าให้ได้นายรามเนตรจะไม่ลังเลที่จะให้ บุคลิกของนายรามเนตรจะเป็นคนสบาย แต่งตัวตามสบาย ติดดิน จึงเข้าถึงกับทุกระดับ ชนชั้นทุกระดับอาชีพ ทุกช่วงวัย เป็นคนที่คนอื่นเห็นแล้วอยากจะเข้ามาพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ด้วย เป็นคนไม่มีศัตรู ถือเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศผู้หนึ่ง บุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตร จึงได้คะแนนเสนอหาอยู่มาก

2) ความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน

นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนเกาะสมุยโดยกำเนิด มาจากตระกูลดั้งเดิมของเกาะสมุย เดิมโต และใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่เกาะสมุย เว้นช่วงที่ไปศึกษาต่อที่ตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกรุงเทพฯ เท่านั้น รวมทั้งการกลับมาช่วยครอบครัว และทำธุรกิจส่วนตัวที่เกาะสมุยก่อนจะเข้าสู่แวดวงการเมืองท้องถิ่นอยู่หลายปี โดยพื้นฐานการเป็นคนพื้นที่ถิ่นย่อมเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่งอยู่แล้ว ซึ่งต่างจากคนนอกพื้นที่ที่จะได้รับการยอมรับน้อยกว่า ประกอบกับบุคลิกส่วนตัวที่เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับผู้คนได้ทุกระดับชั้น ทุกวัย เพราะส่วน

ใหญ่ก็จะรู้จักกัน ทำให้นายรามเนตรจึงชอบที่เข้าไปคลุกคลีกับประชาชนทั่วไป จนเป็นที่รักใคร่เป็นที่นิยมชมชอบ และเป็นทีที่ไว้วางใจของประชาชนผู้ที่รู้จัก การคลุกคลีกับพื้นที่ จะได้รับความเกรงใจ ไปบอก ไปขอคะแนนก็จะได้รับความเมตตา คนเหล่านั้นคือฐานเสียงสำคัญของนายรามเนตร ใจกว้าง โดยอัตโนมัติ

3) เป็นผู้ที่มีญาติพี่น้องจำนวนมาก

โดยที่สมุยเป็นเกาะลักษณะสังคมดั้งเดิมของชาวเกาะสมุยค่อนข้างแคบ ประชากรมีอยู่ไม่มาก ด้วยสภาพที่เป็นเกาะกลางทะเลห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ การไปมาหาสู่กับสังคมนอกเกาะจึงมีไม่มาก การจับคู่แต่งงานกันก็จะอยู่ในสังคมชาวเกาะด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็ไม่พื้นที่ที่จะเกี่ยวพันกันเป็นเครือญาติกันห่างกันบ้าง ใกล้ชิดกันบ้าง คนเกาะสมุยท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงเกี่ยวดองเป็นญาติพี่น้องกัน นายรามเนตร ใจกว้าง มาจากตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งของเกาะสมุย มีญาติพี่น้องในตระกูลตนเอง และที่เกี่ยวดองกับตระกูลอื่นๆ อยู่จำนวนมาก ญาติพี่น้องที่มีอยู่จึงมีส่วนเข้ามาเป็นผู้หาคะแนนเสียงให้นายรามเนตรได้ด้วย

ตั้งตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์บางตอนของประชากรตัวอย่าง เช่น

นายรามเนตร ใจกว้าง “...การศึกษาจบจากวิชาภิเษกแล้วไปเรียนนิติฯราม ก็ไม่จบกลับมาบ้านมาช่วยงานบ้านแล้วก็มาต่อราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปริญญาตรีด้านพัฒนาชุมชน โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนคลุกคลีกับชุมชน ก็ถือว่าได้ไปสัมผัสกับชาวบ้าน แล้วก็รู้พื้นที่ ในสมัยนั้นเกาะสมุยไม่ได้มีการพัฒนาที่รวดเร็วอย่างนี้ ไปตรงไหนจะรู้จักกันหมด ก็ด้วยการไปคลุกคลีกับประชาชน ส่วนมากก็ญาติพี่น้อง ก็ด้วยการไปร่วมงาน ต่างๆ อาทิ งานศพ งานบวช...” (สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม และ 15 กันยายน 2560)

นายณะรบ ทวยเจริญ ประธานสภาเทศบาลนครเกาะสมุย “..เรื่องบุคลิกภาพถือเป็นจุดแข็งของท่านนายกฯ เพราะท่านจะเป็นคนที่เข้าถึงกับทุกระดับ ชนชั้นทุกระดับ อาชีพ ทุกช่วงวัย เป็นคนที่คนอื่นเห็นแล้วน่าจะเข้ามาพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ด้วย... เรื่องของความรู้ความสามารถก็ถือว่าท่านมีความรู้ ความสามารถในหลายๆ ด้าน ถ้าเรามองโดยผิวเผินอาจจะคิดว่าบ้านเราคือไม่เท่าไรหรอกแต่จริงๆ นายก็จะมีความรู้ความสามารถรอบด้านเลย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเมือง....จากการที่ได้คลุกคลีกับกลุ่มสังคมต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ทำให้คนสมุยรู้จักท่านเล็กๆก็รู้จัก...คนสมุยจะค่อนข้างมีความหยิ่งในศักดิ์ศรี จะเลือกคนมาเป็นผู้นำเขาเนี่ย หนึ่งเขาต้องเลือกจากคนในคนสมุยก่อน...ในส่วนของประชาชน สมุยมีความเป็นเครือญาติ ความเป็นพี่น้อง ความสนิทสนมกัน ตรงนี้เป็นส่วนของสังคม...อันนี้ถือเป็นจุดสำคัญของการก้าวสู่การเมืองของท่านว่าทำไมท่านลงสมัครทุกครั้ง ทำไมท่านไม่เคยแพ้เลย ไม่เคยสอบตกแม้แต่ครั้งเดียว... ..เนื่องจากที่ท่านเป็นคนง่ายๆ เป็นคนที่ทุกคนเข้าถึงได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นจุดแข็งของท่าน ที่คนที่ก็จะก้าว

เข้ามาสู่การเมือง ควรเอาไปศึกษา เอาไปเรียนรู้ ในส่วนของการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ การแก้ปัญหาให้กับท้องถิ่น” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2560)

นายนำชัย ภูไพบูลย์ นักการเมืองท้องถิ่นอาวุโส ผู้มีส่วนชกนายนายรามเนตร มาสู่วงการเมือง

“...บุคลิกพิเศษของนายรามเนตร ใจกว้าง คือเป็นคนที่มีความใจ เด็ด ผู้ใหญ่ ทุกคนจะรู้จักหมด ก่อนข้างจะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ระดับเอในสมัย แม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองเลย นายรามเนตร ก็ถือเป็นคนมีน้ำใจมาก ๆ คนหนึ่งของสมัย เป็นคนมีพรรคพวก เพื่อนฝูง ... โดยเฉพาะวงศาณาญาติ เป็นวงศ์ตระกูลที่ค่อนข้างจะใหญ่ มีญาติเยอะ....ถ้าเป็นคนในพื้นที่แน่นอนทุกคนจะรู้จักกัน นี่เป็นอย่างดี เขาเป็นคนที่มีความสัมพันธ์เป็นเลิศ มีลักษณะเข้าถึงทุกกลุ่มอาชีพ ไม่เลือก ไม่ว่าจะในระดับรากหญ้า หรือระดับนักธุรกิจที่จะมาลงทุนที่สมัยการเป็นคนที่มีน้ำใจโอบอ้อมอารีด้วย เลยเป็นจุดสำคัญ เป็นจุดขาย สร้างให้คนได้รู้จัก ให้ความยอมรับในเรื่องของความมีน้ำใจ ความมีพวก ความมีเพื่อน ก็เลยเกิดพลังให้นายกบู้เดินมาสู่ความสำเร็จทางการเมืองตรงนี้ในระดับท้องถิ่น...” (สัมภาษณ์เมื่อ 9 ตุลาคม 2560)

นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

“.....วิธีการ รูปแบบ ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนาย ก รมเนตร ท่านนายกฯ เป็นคนที่เป็นคนใจนักเลง ใจถึง พี่น้องประชาชน ไม่ว่าจะเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ ท่านเป็นคนเข้าถึงตลอดการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะด้านการศึกษาพื้นเมือง อย่างเช่น ควายชนกศึกษาพื้นเมืองของสมัย เป็นคนที่ชอบมาก แล้วซื้อควายมาเลี้ยง...ก็มีผลได้คือเด็กบางคนที่ไม่มีการงานทำ ก็ให้มาเลี้ยงควาย เลี้ยงนก จะได้มีรายได้ เด็กหนึ่งคนบางทีก็มี พ่อ แม่ พี่น้อง มีเพื่อนฝูง เวลาแกล้งการเมืองพวกนี้ก็เป็นฐานเสียง เป็นตัวช่วยสนับสนุนในการเล่นการเมือง

.....การเข้าถึงฐานคะแนนเสียงของท่านนายกฯ โดยวิธีการไปร่วมงานต่างๆ ส่วนมากถ้าแก่ได้รับเชิญไปเป็นเกียรติ ส่วนใหญ่ก็ไปทุกงานส่วนเรื่องงานศพ ศพที่ว่าฐานะไม่ค่อยดีแก่ก็จะช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่าย อาจจะเป็นพวกสิ่งของ อาจเป็นตัวเงิน เป็นขวัญกำลังใจให้ญาติๆ สิ่งเหล่านั้นแหละที่แก่ช่วยดูแล...” (สัมภาษณ์ เมื่อ 8 พฤษภาคม 2561)

นายธนาคม รื่นพาณิชย์ เลขานุการ นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

“...บุคลิกส่วนตัวและครอบครัวของท่านนายก เป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยเสริมในการที่เราไปหามวลชน ไปหาคนช่วยเหลือในการทำงาน....คนที่นี่พูดกันทั้งเกาะว่าท่านนายกฯ เป็นคนใจดี โกรธคนอื่นได้ไม่เกิน 5 นาที แม้แต่ลูกน้องที่นี่ พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่นี่....คนจะเห็นบุคลิกตรงนี้ว่าเป็นคนอารมณ์ดี เห็นใครตกทุกข์ยากลำบากยอมไม่ได้....ไม่ถือตัว เข้าถึงได้ตลอดไม่ว่าที่บ้านหรือที่นี่...” (สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2560)

นายสง่า พงษ์ฉบับภา อดีตกำนันตำบลมะเร็ด พื้นที่ฐานเสียงสำคัญของนาย
รามเนตร

“...นายรามเนตรเป็นคนใจกว้าง เป็นคนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือทุกๆ คน ใครขอเงินเท่าไร ถ้านายรามเนตรมีนายรามเนตรก็จะให้ แต่ผลพลอยได้ในสิ่งนี้มันจะเป็นความ
ตราตรึง เขาเรียกว่าเป็นค่าตอบแทนที่จะตามมาในภายหลัง โดยที่ในครั้งแรกในการวางตัวของนาย
รามเนตรที่จะให้เงินให้ทอง ให้การลงทุนทำประกอบกิจการต่างๆ ไม่ว่าจะรถเช่า ไม่ว่าจะซื้อควาย
ให้เลี้ยง ถ้าใครขอ ถ้านายรามเนตรช่วยได้ท่านจะช่วย....เมื่อคนเรารู้จักโอบอ้อมอารีก็จะเป็นที่รัก
ของทุกๆคน แล้วผลที่ตามมา จากการเสียสละด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังเงินนี้ เป็นสิ่งสำคัญ
ที่จะส่งผลให้กับตัวเองทางด้านการเมือง...” (สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2561)

นายวิทยา สุขสม กรรมการชุมชนบ้านปลายแหลม ต.บ่อผุด อ.เกาะสมุย

“...เขาเป็นคนคิดดิน อยู่ได้ทุกชนชั้น อยู่ง่าย คืออะไรก็ง่ายๆ เป็นหัวใจของ
นายกฯ ตัวอื่นไม่ได้มีอะไรที่ดึงดูด อยู่ได้เข้าง่าย ไม่ว่าจะเป็เด็ก เป็นผู้ใหญ่ ได้ทุกเพศทุกวัย อันนี้
เป็นพรสวรรค์ของเขาเนะ...เจอนายกฯ ได้ทุกสถานการณ์ งาน โรงแรม ผู้ใหญ่ก็เจอได้ นายกฯ ไป
บ่อนการพนันก็มี อะไรก็มีทุกอย่าง ควายชน ไก่ชน นายกฯ เข้าได้หมด เขารู้จักทุกคนเนะ....”
(สัมภาษณ์เมื่อ 25 กันยายน 2560)

นายไพศาล ศรีฟ้า ประธานกรรมการชุมชน หาดเฉวง

“....มองถึงบุคลิกส่วนตัว ความสามารถส่วนตัว ท่านเป็นคนที่จะเข้าถึง ถึงทุก
ที่ตั้งแต่รากหญ้าไปจนถึงเศรษฐี เป็นคนที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่ม ซึ่งอันนี้ต้องยอมรับว่าเป็น
ความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล.....เรื่องเครือข่าย อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง เพราะว่าท่านนายกฯ
เองนี้พยายามที่จะเข้าถึง แม้แต่นามสกุลใจกว้างท่านก็นับกับผมเป็นญาติ ท่านก็โล่มาจนเป็นญาติกับ
ผมจนได้ เพราะมันเป็นเรื่องจริง คนสมุย 70-80 เปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นญาติกันหมด ลองไล่ไปสิ สอง
สามชั่วคน สามสี่ชั่วคน รุ่นทวด รุ่นใครไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ก็มีส่วนหนึ่งของคะแนนที่ได้จากญาติ
....” (สัมภาษณ์ เมื่อ 15 ตุลาคม 2560)

นายสันต์ ทองสุข นักธุรกิจ และที่ปรึกษาชุมชน และกลุ่มสังคมต่างๆ

“...ด้วยบุคลิกภาพ เขาสามารถเข้าได้ตั้งแต่ระดับรากหญ้า จนถึงระดับ
บนสุดของท้องถิ่น อย่างเช่น เข้าไปถึงการพนัน ไก่ชน ควายชน อันนี้ก็ถือว่า เป็นการเข้าถึง
ประชาชนส่วนหนึ่งด้วย ท่านรามเนตร ใจกว้าง จะมีเทคนิคการพูด การโน้มน้าว การคุยที่มีทั้งเรื่อง
ของการจริงจัง เรื่องของพูดตลกเฮฮาท่านมีวิธีการเก่ง อย่างเช่น ไปวงสนทนา ที่เป็นชาวบ้านชาว
ช่อง สามารถไปกินหมาก สามารถดื่มดื่มน้ำ หน้อยๆ หรือไปสังสรรค์เฮฮา ตามงานศพ ตามงาน
แต่งงาน ได้ทั้งหมด....อีกข้อหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นก็คือ การเลี้ยงดูต้อนรับ การ

ต้อนรับผู้คนที่หลากหลาย ท่านก็สามารถที่จะควักเงินเลี้ยง กล่าวที่จะควักเงินสำหรับสิ่งที่เขาขาดหายได้ คนที่เดือดร้อนมาท่านก็สามารถจ่ายเงินได้ เช่น การหยิบยืม เพื่อไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ อันนี้คือวิธีการสร้างอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่ผมเคยได้สัมผัส....” (สัมภาษณ์เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560)

นายนิรันดร์ เพชรพรหม ประธานกรรมการชุมชนมะเร็ตหัวเลี้ยว หมู่ 5 ต.มะเร็ต

“.....บ้านผมกับนายกฯ รามเนตร อยู่ไม่ไกลกัน รู้จักกันมานานมากแล้ว นายรามเนตรเป็นคนใจสปอร์ต เป็นคนใจนักเลงคนหนึ่ง ใครขออะไรถ้าให้ได้จะให้ทันที คือประเภทเท่าไรเท่ากัน ใจถึงเข้าได้กับทุกฝ่ายทั้งนักธุรกิจ ทั้งชาวสวนมะพร้าว ชาวสวนทุเรียน บ้านเขาทำสวนมาก่อน ตอนนี้ก็ยังมีอยู่พอสมควร แล้วครอบครัวเขาก็ทำค้าขาย ทำรีสอร์ท หลายอย่าง..... ” (สัมภาษณ์เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2561)

นายสมบุญ เมืองพรหม กรรมการชุมชนบ้านละไม หมู่ 4 ต.มะเร็ต

“.....เกาะสมุยเป็นอำเภอเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะพื้นที่อำเภอทับเทศบาลเป็นพื้นที่เดียวกัน เขาก็ตั้งเป็นชุมชนต่างๆ ร้อยกว่าชุมชนทั้งเกาะ....นายกก็พยายามเข้าหากรรมการชุมชนทุกชุมชนเพื่อหวังเป็นฐานเสียงให้ คงงั้น....เขาไม่ได้เข้าหาอยู่แค่คนสมุยเดิมนะ กลุ่มคนนอกที่หากินอยู่บนเกาะ เช่นกลุ่มคนอีสาน กลุ่มคนต่างถิ่นท่านจะเข้าหาเข้าถึงพวกเขาด้วย....”

นายจำเนียร เจริญสุข อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเกาะสมุย

“....บุคลิกภาพโดยภาพรวมรูปร่างท่าทางก็ถือว่าใช้ได้ มีข้อเสียอยู่เล็กน้อยคือเวลาพูดพูดไม่ค่อยชัด ส่วนการแต่งกายคิดว่าลูกทุ่งไปหน่อย แต่ก็ถือว่าสุภาพ ความรู้ความสามารถถ้าในสายตาผมก็ถือว่าอยู่ในระดับดี.. โดยรวมนายกฯ เป็นคนใจสปอร์ต ใจนักเลงคนหนึ่งแหละ ใครกล้าเข้าไปหา กล้าขอ กล้าบอก ก็กล้าให้ เท่าไรเท่ากัน ใจถึง ..” (สัมภาษณ์เมื่อ 15 กันยายน 2560)

นายไพชนย์ เข้มบาน ข้าราชการเกษียณ อดีตเกษตรอำเภอเกาะสมุย

“.....ท่านได้ครองใจคนเกาะสมุยได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรากหญ้าติดดินจนถึงระดับสูง ไม่เคยมองข้าม ให้ความสำคัญกับคนทุกระดับ จะเห็นได้ว่าในทุกพื้นที่ที่จะเป็นวัยรุ่นวัยเด็ก เขารู้จักนายกฯ หอม เพราะว่าท่านได้วางแนวทางในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ ในเรื่องของการช่วยเหลือ การมีน้ำใจ พูดภาษาบ้านๆเขาเชื่อว่ามันคน ท่านมีจุดนี้ซึ่งหากคนเทียบยาก แล้วก็ใจถึง ฟังได้ฐานอำนาจทางการเมือง เป็นเรื่องการเข้าถึง ความเข้าใจของท่านที่มีกับประชาชนทุกระดับ เช่นในเรื่องของงานบุญ งานมงคล งานทุกอย่าง ท่านนายกฯ ไม่เคยบกพร่อง ... ท่านจะอนุเคราะห์

ในเรื่องของการสร้างอาชีพ ในเรื่องของเรื่องกีฬา ซึ่ฟุตบอล ซึ่อะไรให้สำหรับคนที่มีความว่าง... การสร้างฐานอำนาจแบบไม่เป็นทางการ เป็นเรื่องที่ต้องมีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง ก่อนเคยเป็นอย่างไร เดียวนี้ท่านก็เป็นอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงเสมอต้นเสมอปลาย...ระบบเครือข่ายนับไปนับมากัน เป็นเครือข่ายกันทั้งนั้น เจ็ดแปดตระกูล...ที่สมุยเรื่องการรบราฆ่าฟันกัน ไม่มี เนื่องจาก เป็นเครือข่ายกันทั้งหมด เมื่อเลือกตั้งแล้วเสร็จก็จบ เลิกแล้วต่อกัน..” (สัมภาษณ์ เมื่อ 28 เมษายน 2561)

นายแพทย์ธีระศักดิ์ วิริยานนท์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะสมุย

“....ในแง่มุมที่ได้สัมผัสนายกฯ รามเนตรก็เป็นคนที่กว้างขวางในพื้นที่ เป็นคนที่เข้าถึงง่าย ไม่ค่อยปฏิเสธ หมายความว่า มีเรื่องอะไรก็รับไว้ก่อน จะมีปัญหาอะไรที่หลังเดี๋ยวก่อนกว่ากัน เป็นลักษณะเด่น คนข้างล่างเป็นฐานเสียงส่วนใหญ่ ...ลักษณะบุคลิกติดดิน อันที่หนึ่ง อันที่สอง ไม่ค่อยปฏิเสธคน เป็นปัจจัยที่ทำให้ลักษณะฐานทางการเมืองกว้างขึ้น....ระบบเครือข่ายมีทุกคนของนักการเมืองท้องถิ่น จริงๆ ทุกๆ คน ถ้านับไปนับมากันก็เป็นเครือข่ายกันเกือบหมด แต่เครือข่ายมันไม่ได้ผูกด้วยสายเลือดอย่างเดียว มันจะผูกพันด้วยสายใยอย่างอื่นร่วมด้วย....” (สัมภาษณ์ เมื่อ 22 เมษายน 2561)

น.ส.พรทิพย์ จันทรผ่อง รองปลัดเทศบาลนครเกาะสมุย

“....บุคลิกภาพของท่านนายกฯ นั้น ภาพรวมท่านค่อนข้างวางตัวเป็นธรรมชาติ มีความเป็นกันเองใส่ใจปัญหาของประชาชน... ท่านเป็นคนที่สามารถเข้าได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ก็ทำให้ตัวนั้นเป็นตัวแทน จากสัมพันธ์ภาพที่ท่านเป็นธรรมชาติกับทุกกลุ่ม จากตัวนี้มัน ทำให้ท่านเป็นกันเอง มีความจริงใจ ติดดิน ไม่ว่าจะไปในกลุ่มไหน อย่างกรณีที่ท่านชอบกีฬาควายชน ท่านเลี้ยงควายชนไว้ตรงนี้ แต่ท่านจะเดินทุกบ้านเลย พอเดินท่านก็จะรู้ปัญหา ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกที่ท่านใส่ใจ...” (สัมภาษณ์ เมื่อ 16 กันยายน 2560)

1.3.2 ปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมือง

จากการวิเคราะห์วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง ตามข้อ 1.1 พบว่า ทางนายรามเนตร ใจกว้างได้ใช้กลยุทธ์การดำเนินการทางการเมืองที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน ในประเด็นหลักๆ ดังนี้

1) การเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมบริหาร เช่น รองนายก กลยุทธ์ที่นายรามเนตรใช้มีหลายรูปแบบ คือ

(1) คุณสมบัติพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษา สามารถเข้าถึงชาวบ้าน ใจถึงฟังได้ หรือมีใจเป็นนักเลง เป็นบุคคลที่สังคมในพื้นที่ยอมรับ ก็ต้องมีภาวะผู้นำในระดับหนึ่ง

(2) คนที่มีความสามารถ และมีความตั้งใจที่จะมาทำงานการเมือง

(3) เลือกผู้มีประสบการณ์ผสมกันกับคนใหม่ๆ คนเก่าก็จะถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้คนรุ่นใหม่ เป็นการสร้างผู้สืบทอดงานการเมืองเป็นรุ่นๆ ไป

(4) กระจายครอบคลุมพื้นที่ให้เป็นตัวแทนทั้ง 7 ตำบล คนในพื้นที่ย่อมเลือกคนในพื้นที่ตนเอง ซึ่งฐานคะแนนย่อมส่งถึงคะแนนของการเลือกนายกเทศมนตรีด้วย

(5) เลือกจากเครือข่ายใหญ่ๆ เพื่อหวังผลการสนับสนุนด้านคะแนนเสียง คนเกาะสมุยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายกัน และนับญาติกันหลายรุ่น

2) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน นายรามเนตรใช้วิธีสร้างกลุ่มหัวคะแนนหลายทาง เช่น

(1) เลือกคนที่มีความเป็นผู้นำกระจายไปทุกหมู่บ้าน ดึงเขาเข้ามาให้เรียนรู้ ให้เข้าใจ เรื่องบทบาทของการทำงานทางการเมือง รวบรวมได้หมู่บ้านละ 4-5 คน ถ้าตำบลมี 5 หมู่บ้าน ก็จะมีทีมงาน 20-25 คน เกาะสมุยมี 7 ตำบล รวมแล้วก็มีทีมงานนี้ไม่น้อยกว่า 150 คน เป็นการสร้างพลังมวลชนของตนเองไปอีกทางหนึ่งด้วย

(2) ช่วยเหลือทางการเงินเมื่อมีความเดือดร้อน หรือให้ทุนไปประกอบอาชีพ คนพวกนี้ก็ต้องตอบแทนบุญคุณ ช่วยหาเสียงให้เมื่อถึงคราวการเลือกตั้ง

(3) จัดกิจกรรมดูงานไปเที่ยว เป็นกิจกรรมที่นักการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยนิยมใช้สร้างฐานเสียงของตนเอง

(4) ใช้เครือข่ายตนเอง เครือญาติผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เป็นเครือข่ายหัวคะแนนที่เชื่อถือได้กระจายทุกพื้นที่

3) วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

(1) ขยันเดินหาเสียง เดินไปทุกที่ พยายามให้ครอบคลุมทุกบ้าน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบุคคลกับบุคคล ย่อมจะได้รับมิตรไมตรีกลับมาเป็นธรรมดา

(2) แสดงตนเป็นผู้นำ เมื่อมีปัญหา เช่น กรณีการประท้วงเรื่องราคาตัวเครื่องบิน และตัวเรือเฟอร์รี่ เป็นต้น ย่อมได้รับความนิยมชมชอบจากผู้ชุมนุมเป็นธรรมดา

(3) ชูนโยบายเปลี่ยนแปลง จากการที่ได้ใกล้ชิดอยู่กับประชาชน เชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลงให้เกาะสมุยมีความเจริญมีความก้าวหน้าจากปัจจุบัน อาจเป็นการได้ลอกเลียนมาจากอดีตนายกาธิบดีโอบามา แห่งสหรัฐอเมริกา ที่ชูนโยบาย Change เป็นแนวทางหาเสียง

(4) ใช้ความใกล้ชิดให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งศาสนสถานต่างๆ

(5) ขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง ซึ่งเครือญาติที่เกาะสมุยค่อนข้างจะมีความสำคัญ เพราะคนส่วนใหญ่จะเกี่ยวดองกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง สายสัมพันธ์ย่อมกว้างขวางออกไปมากกว่าท้องถิ่นอื่น

(6) ใช้ห้วคะแนนเป็นผู้ช่วยหาเสียง นายรามเนตรได้สร้างระบบห้วคะแนนไว้ทั่วทั้งเกาะ เพื่อเป็นผู้ช่วยในการหาเสียง

(7) ใช้เงินทุน

4) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม

(1) การแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยมีกลุ่มหลักเพียงสองกลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มของนายรามเนตรและกลุ่มคู่แข่งอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น การประเมินศักยภาพคู่แข่งกันทั้งสองฝ่ายก็ไม่สลับซับซ้อนมากแบบที่มีหลายทีมคู่แข่ง

(2) ฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง คืออยู่อยู่กับที่ จากการได้ใกล้ชิดอยู่กับประชาชนนายรามเนตรเชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลง ในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(3) การใช้พรรคการเมืองใหญ่ช่วยหาเสียงจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี นายรามเนตรเชื่อว่าคนสมุยต้องการคนในพื้นที่ปกครองตนเอง ไม่ต้องการให้คนนอกมายุ่งเกี่ยวมากนัก ซึ่งมีบทพิสูจน์คราวเลือกตั้งนายกเทศมนตรีครั้งที่สอง ก่อนวันลงคะแนน พรรคการเมืองใหญ่ชนนัการเมืองระดับชาติมาช่วยกล่าวปราศรัยให้อีกฝ่าย เกิดกระแสตีกลับ คะแนนเทมาทางนายรามเนตรจนชนะการเลือกตั้ง

5) เงินทุน

บทเรียนที่ผ่านมามีให้นายรามเนตร ใจกว้างเริ่มใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกพรรคหาเสียงเลือกตั้งตามกรอบที่กฎหมายกำหนดมากขึ้น โดยนายรามเนตรฯ เชื่อว่า ถ้าไม่มีปัจจัยทางการเงินมาสนับสนุน โอกาสที่จะชนะเลือกตั้งย่อมไม่มี นายรามเนตรฯ ใช้เงินทุนในประเด็นต่างๆ เช่น

(1) เงินทุนสร้างห้วคะแนน

(2) เงินทุนสร้างความนิยมชมชอบ

(3) เงินทุนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

6) นโยบายและการสร้างผลงาน

(1) กำหนดนโยบายจากปัญหาและความต้องการของประชาชน เช่น นโยบายการศึกษา รับโอนโรงเรียนมาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาล นโยบายหมิ่นเพียงที่มุ่งบริการผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

(2) การดำเนินนโยบาย หรือดำเนินงานใดๆหากชาวบ้านไม่เห็นด้วย หรือคัดค้าน นายรามเนตรจะรับฟังและอาจยกเลิกงานนั้นไป เป็นการรักษาสถานะเสียงของตนเองไปในตัว

คำให้สัมภาษณ์ของนายรามเนตร ใจกว้าง

“.....เลือกบุคคลให้หลากหลาย บางคนอาจจะไม่ใช่คนเด่นอะไร ไม่จำเป็นต้องเอาคนที่มีความสามารถอย่างเดียวที่จะมาเล่นการเมือง ทำให้เห็นว่าใครก็ได้ที่จะมาเล่นการเมือง ถ้ามีความตั้งใจ แล้วก็จัดทีมผู้บริหารมาใส่ ผู้มีประสบการณ์กับ คนใหม่มาใส่ผสมกัน....การหาลูกทีมก็ดำเนินการด้วยตนเอง อาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยการแบ่งกลุ่ม บางคนมวลชนตั้งงานปานกลาง บางคนงานดีแต่มวลชนน้อย ก็ต้องหลากหลายกัน พอคะแนนมาผลที่ได้รับเลือกเลยขาดลอย....

...ต้องอาศัยคนช่วยที่เรียกว่าหัวคะแนน ก็เริ่มต้องมีการใช้เงินมาสนับสนุน ในการทำกิจกรรมกลุ่ม การประชุมกลุ่มฯ....

.....ก็ต้องมีการเดินหาเสียง เขาก็ว่าเราขยัน ไปที่ไหนก็เห็น โปสเตอร์แม้แต่บนเขาที่ขึ้นไปลำบาก...ผมทำงานเข้าถึงประชาชน เมื่อมีปัญหา เช่น กรณีปิดท่าเรือเฟอร์รี่ข้ามฟาก ผมก็ไปถึงก่อนเพื่อน ...ปิดสนามบินเพราะจะขึ้นราคาค่าโดยสาร ผมก็เป็นแกนนำอยู่ข้างประชาชน ...

....ใช้กลยุทธ์ในการเลือกตั้ง โดยเน้นคำว่า เปลี่ยนแปลง หรือ Change... ปัจจัยที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง 1.ความสดใหม่ การใกล้ชิดความช่วยเหลือประชาชน จากการทำงานมาก่อนหน้านี้ 2.ฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง คืออยู่อยู่กับที่ 3.ประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลง และเขารู้สึกมีความหวังกับเรา.....มีการควบคุมค่าใช้จ่ายจาก กกต. มันก็จะมีค่าใช้จ่ายที่แสดง กับค่าใช้จ่ายที่แฝง.....คนส่วนใหญ่ก็รู้ว่า ที่ดินผมหมดไปกับการเล่นการเมือง เป็นร้อยไร่ อย่างน้อยเราถือว่าเราได้เข้ามาทำประโยชน์อะไรบ้างให้กับบ้านเมือง.....” (สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม และ 15 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของนายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

“.....การเมืองระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของเทศบาลเกาะสมุยนั้น เกาะสมุยเป็นพื้นที่ที่ไม่ติดกับพื้นที่ไหนๆ ทั้งสิ้น เป็นเกาะอยู่กลางทะเล ดังนั้นความคิดของคนเกาะสมุยจะเป็นคนรักพวกรักพ้อง รักตระกูล ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหน ไม่ว่าจะไปเรียนหนังสือ หรือจะอยู่ในพื้นที่เกาะสมุย ดังนั้นการเมืองระดับชาติที่จะลงมาขัดแย้งกับการเมืองท้องถิ่นสมุยจึงเป็นไปได้ยาก ที่ผ่านมามีฝ่ายตรงข้ามได้เข้ามาหาเสียงในนามของพรรคการเมือง ก็ไม่ได้รับการตอบสนอง....” (สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของนายนำชัย ภูไพบูลย์ นักการเมืองท้องถิ่นอาวุโส

“วิธีการหาเสียง การคลุกคลีกับพื้นที่ โดยพื้นฐานของคนสมัย มักจะมีความเกรงใจเป็นที่ตั้ง ถ้าไปถึงคั่วบুদ্ধล ไปบอก ไปขอกะแนนเขาจะได้รับความเมตตา ถ้าไม่ได้ไปบอกเขาอาจจะไม่ได้รับคะแนน บางครอบครัวเขามีสิทธิลงคะแนนหลายคนเขาก็จะแบ่งคะแนนให้คนที่ไปพบไปหาเขาทุกคน การเข้าถึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับที่มาของคะแนนการเลือกตั้ง นายรามเนตรมีความเข้าใจเรื่องนี้ดี จึงใช้ระบบเดินเคาะประตูพบปะประชาชน อันเป็นวิธีการที่นายรามเนตรใช้ในการหาคะแนนเสียง ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของของนายรามเนตรถึงวิธีการหาเสียง ว่าใช้ความขยันเดินไปทุกซอกทุกซอยแม้แต่นเขาที่เดินทางลำบากไปแล้วไม่มีคนอยู่บ้านก็แปะรูปไว้

...ในส่วนของผู้สมัครที่จะมาร่วมทีมสมัครสมาชิกสภาเทศบาล การที่เราจะไปคัดเลือกคนระดับที่ว่าตามที่เราต้องการทั้งหมดคงยาก แต่อย่างน้อยที่สุดจะพยายามมองทั้ง 39 หมู่บ้าน 7 ตำบล คั่วบুদ্ধลที่สังคมพื้นที่ยอมรับเบื้องต้น ไม่ได้มองที่ฐานะ มองว่าอย่างน้อยคนที่จะเข้ามาทำงานเป็นตัวแทนประชาชนตรงนี้ พร้อมทั้งจะเข้ามาทำงาน สละเวลา...” (สัมภาษณ์เมื่อ 9 ตุลาคม 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของนายฉัตรพันธ์ จันทร์ทอง สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

“...เริ่มต้นตั้งแต่การหาผู้สมัคร ท่านนายกฯ จะมองว่าในแต่ละเขตพื้นที่จะต้องหาบุคคลมารับผิดชอบในแต่ละตำบล สมมติว่าในเขตพื้นที่ที่ 2 นี้ มีสองตำบลกับอีกสองหมู่บ้าน ท่านนายกฯ จะคัดเลือกตำบลละกี่คน อย่างสมาชิก 6 คน จะคัดเลือกจากตำบลมะเร็ตสัก 3 คน ตำบลหน้าเมืองสัก 2 คนแล้วแต่สัดส่วนของประชากร เพื่อมารับผิดชอบ เป็นการกระจายฐานเสียง...

.....หัวคะแนนท่านนายกฯ จะมองถึงผู้สมัครแต่ละคนและที่เครือข่ายเป็นส่วนประกอบด้วย อย่างเครือข่ายของผู้สมัครจะมีทั้งฝ่ายพ่อ ฝ่ายแม่แต่ละฝ่ายไขว้ขึ้นมา จากนั้นก็จะไปมองถึงญาติๆ พรรคพวกที่มาจัดตั้งเป็นหัวคะแนน....

.....ท่านนายกฯ เป็นคนที่อารมณ์ดี เข้ากับประชาชนได้ทุกกลุ่มทุกวัย ท่านจะมีความชื่นชอบในกีฬาพื้นบ้าน ไก่ชน ควายชน แต่ละวันที่ท่านได้ออกไปเจอผู้คน ได้ไปพบ ได้ไปเจอ ได้ไปคุยทำให้มีความสนิทสนมยิ่งขึ้น ได้ถามไถ่สารทุกข์สุขดิบกัน ใครมีปัญหาอะไรขอความช่วยเหลืออะไรได้ให้บอกมา ในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง จะให้ช่วย ให้พัฒนาตรงไหน ก็เป็นวิธีการของท่านนายกฯ ที่เข้าถึงประชาชนได้ดีอีกทางหนึ่ง บางทีก็ไปเจอที่บ่อนควายชน บ่อนไก่ชน ทำให้ประชาชนกล้าเข้าหาท่าน ท่านไม่ได้คิดว่าเอาการพนันมาเป็นหลัก คิดว่าเป็นการสร้าง

ความสัมพันธ์...ท่านนายกฯจะรับปัญหาเยอะ ท่านจะเป็นคนที่ใส่ใจ ว่าต้องทำ ต้องทำให้ ได้ไม่ได้ ต้องรับปากไว้ก่อน ทำให้ไม่ได้ดีกว่ากัน แต่ต้องทำให้ได้....

....วิธีการหาเสียงโดยท่านจะเดินหาเสียงทุกบ้านและแนะนำตัวผู้สมัคร ทุกบ้าน...ทุกพื้นที่ทุกตำบลทั้งเกาะสมุย ท่านนายกฯ ไปถึงแทบจะทุกหลังคาเรือน....

.....นโยบายที่มีส่วนสนับสนุนฐานเสียง ฐานอำนาจทางการเมืองเช่น นโยบายด้านการศึกษา รับถ่ายโอน โรงเรียนเทศบาล เราตั้งใจว่าอย่างน้อยๆ เราต้องมีทั้ง โรงเรียน ประถม และมัธยม แต่ในที่สุดเราก็รับมาได้แค่ 4 โรงเรียน นโยบายที่สอง คือ โรงพยาบาล หนึ่งหมื่นเตียง คือเตียงที่อยู่ที่บ้าน สำหรับผู้ป่วยที่คิดเตียงอยู่ที่บ้านบางที่ลูกหลานไม่สามารถพาไปโรงพยาบาลได้ ลูกหลานต้องทำงาน แต่เรามีหมอไปตรวจที่บ้าน มีรพพยาบาลของเรารับไปโรงพยาบาล ตามที่หมอนัด...” (สัมภาษณ์เมื่อ 10 พฤษภาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของนายธนาคม รื่นพาณิชย์ เลขานุการ นายกเทศมนตรีนคร เกาะสมุย

“...กว่าจะได้เป็นทีมนี้มันก็ไม่ง่าย ตั้งแต่ระดับผู้บริหาร พอเป็นนครก็ แบ่งเป็น 4 เขตเขตละ 6 คน เป็น 24 คน กว่าจะได้คนเหล่านี้ต้องไปถาม เราอยากให้มีตัวแทนของแต่ละตำบล ถามชาวบ้าน ชาวบ้านบอกว่า ถ้ามีตัวแทนของแต่ละตำบลมันก็ดีมาก เท่ากับเขาเป็นตัวแทนของพี่น้องตำบลนั้น มาทำงานในด้านสภา.... หรือ ผู้บริหารก็เหมือนกัน นายกออาจจะอยู่ตำบลมะเร็ต

รองนายกอาจจะเป็นตำบลอื่น.....พอได้สรรหา เราก็ต้องมาคิดว่าบุคคลเหล่านี้สามารถเป็นผู้นำในพื้นที่ได้ เราก็ไปเชิญ เราก็ใช้วิธีไปเชิญมา.....” (สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของนายสง่า พงษ์ฉบับนภา อดีตกำนันตำบลมะเร็ต

“.....เขาเป็นคนที่รอบคอบ ฉลาด ฉียบแหลมในทางการเมือง ประการสำคัญนอกจากเงินแล้วคือเครือข่าย นายรามเนตรรู้จักเครือข่ายดีในเกาะสมุยเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นสมาชิกที่จะเข้าร่วมนี้ นายรามเนตรจะต้องหาในเครือข่ายที่จะหลีกเลี่ยงไม่พัวพันในการลงคะแนนให้..ยังสามารถไปดึงคะแนนเสียงจากกลุ่มอื่นได้ดีเป็นอย่างดี..นายรามเนตรจะแบ่งทีมเป็นสองฝ่ายคือฝ่ายหาเสียงกับฝ่ายผู้สมัคร ...ผู้สมัครต้องมีศักยภาพ มีเครือข่าย มีความรู้ความสามารถ คือมีบุคลิกที่จะทำอย่างไรให้คนใส่คะแนนเสียง ... (สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของนายวิทยา สุขสม กรรมการชุมชนบ้านปลายแหลม ต.บ่อผุด

“...ความเป็นญาติ เรื่องสำคัญ ถ้ามาวัดกันแล้วนายกฯและ ทีมบริหารมีญาติเยอะกว่าอีกทีม แล้วเรื่องเลือกตั้ง บนสมุยนะคำว่าญาติพี่น้องนี่ก็ต้องเลือกเอาไว้ก่อน เอา

นามสกุลไว้ก่อน นี่คือพื้นฐานของคนสมัย....ความจริงอยู่ที่การทำงานที่ผ่านมา อยู่ที่ความเป็นญาติพี่น้อง เป็นส่วนมาก เพราะว่าเงินนี้ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจให้มาลงคะแนนให้ ทั้งสองข้างต่างก็ใช้เงิน มันก็รับหมด อาจจะเท่ากันด้วย มันก็เลยมีปัจจัยอย่างอื่นเข้ามา ความเป็นพรรคพวก ญาติพี่น้อง ความใกล้ชิด จริงๆ ไม่ใช่เงินก็ได้..” (สัมภาษณ์เมื่อ 25 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของนายสันต์ ทองสุข นักธุรกิจ และที่ปรึกษาชุมชน และกลุ่มสังคมต่างๆ

“...การเมืองท้องถิ่นนี้มันหลบหนีไม่ได้ของคำว่า ญาติพี่น้อง ตระกูลบนเกาะสมัยนี้มีเกือบร้อยตระกูล... ท่านก็จะเลือกตระกูลใหญ่ๆ ตระกูลคั่งๆ ที่มีพรรคมีพวกเยอะๆ เลือกคนที่มีวุฒิการศึกษา เลือกคนที่สามารถเข้าไปถึงชาวบ้าน เลือกคนที่มีใจถึงฟังได้ วงการเขาเรียกมีใจเป็นนักเลง.... กลุ่มเหล่านี้เขาสามารถสร้างคะแนนเสียงของตัวเองได้ ท่านรามเนตร ก็จะไปดึงเขามาเป็นพวก เลือกมาเป็นผู้สมัคร...” (สัมภาษณ์เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของนายสุทธิชัย ทัดคดียพงค์ กรรมการชุมชนศาลาพ่อตาสุข หมู่ 4 ต.มะเร็ด

“.....ด้านผลงานเขาก็มีเยอะเหมือนกันนะ หลายอย่าง... เช่น ขยายถนนตรงไหนเข้าไม่ถึงก็ตัดถนนให้ไป สร้างท่าเทียบเรือ...แก้ไขเรื่องน้ำท่วมตอนหน้าฝนก็หลายแห่ง เช่น ที่๕๗๙ผม คลองละไม ก็แก้ไขได้แล้ว ละไมน้ำไม่ท่วมแล้ว ก่อนนี้ท่วมปีละหลายหนเลย... ช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียงหรือลำบากไปโรงพยาบาลเอง นายรามเนตรจะช่วยหมด..... เขาจะรับปากชาวบ้านง่าย แต่หลายอย่างก็ทำไม่ได้ แต่ชาวบ้านก็ชอบแล้วที่นายกรับปากจะแก้ไข รับปากจะช่วย.....” (สัมภาษณ์เมื่อ 12 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของนายจำเนียร เจริญสุข อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเกาะสมุย
 “..บนเกาะสมุยน้ำลึกชัน ข้างลึกมื่อ โดยมากเครือข่ายญาติพี่น้องต้องแบ่งเสียงให้...ถ้าคนไหนมีชื่อเสียงก็จะหาเป็นการส่วนตัว เอาเข้ามาเป็นที่ปรึกษาบ้าง บางทีไม่ได้เป็นตำแหน่ง เป็นที่ปรึกษาเป็นการส่วนตัว...” (สัมภาษณ์เมื่อ 15 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของคุณพรทิพย์ จันทร์ผ่อง รองปลัดเทศบาลนครเกาะสมุย
 “....ในภาคใต้ กลุ่มการเมืองก็ต้องยอมรับว่าเป็น พรรคประชาธิปไตย ในสมัยแรกที่ท่าน เข้ามาท่านมีความชัดเจนเลยนะว่าท่านเป็นกลุ่มตรงกันข้ามกับพรรคประชาธิปไตย แต่ท่านก็ได้รับเลือกเข้ามา พอสมัยที่สอง ก็ยังมีความชัดเจนว่าคนละฟากเลย วันสุดท้ายปรากฏว่า ฟากการเมืองพรรคใหญ่ เอนักการเมืองระดับชาติมาถล่ม ท่านนั้นแหละเสียงนายกฯ มาฟรีเลย....” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายอานนท์ แข็งแรง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครเกาะสมุย

“.....นโยบายที่ท่านนายกได้วางไว้ ที่สำคัญคือ นโยบายรับถ่ายโอนโรงเรียน ทั้งระดับประถม และมัธยม ให้มาอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล...ท่านได้กำหนดไว้ตั้งแต่สมัยแรกที่เข้ามาเป็นนายกเทศมนตรีแล้ว.....ที่ทำสำเร็จแล้วรับโอนมาได้ 4 โรง คือ โรงเรียนเทศบาลวัดละไม โรงเรียนวัดสมุทร โรงเรียนวัดคีรีมาศ และ โรงเรียนวัดสะเกษ...นโยบายด้านการศึกษาท่านนายกตั้งใจจะทำเป็นอย่างมาก ท่านก็ยังไม่หยุดนะเรื่องขอ โอนโรงเรียนมาเพิ่มนี้.....เทศบาลจะได้ สนับสนุนเรื่องงบประมาณ เรื่องการเรียนการสอน เรื่องอุปกรณ์ เรื่องอาคารเรียนทุกอย่าง...หน้าที่ผมที่ตามมาอีกอย่างคือการบริหารสนับสนุนการจัดการ โรงเรียนในความรับผิดชอบของเทศบาล.....ผมว่าด้วยตัวนายกและการทำงานของท่านคือการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของท่าน ผมว่าอย่างนี้ละ....” (สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2560)

สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย แยกเป็น 2 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย

1) ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง ได้แก่ บุคลิกภาพส่วนตัว ความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน และ เป็นผู้มีญาติพี่น้องจำนวนมาก

2) ปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมือง ได้แก่ การเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมบริหาร การจัดตั้งระบบหัวคะแนน วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง เงินทุน และนโยบายและการสร้างผลงาน

1.4 ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

จากความเห็นของนายรามเนตร ใจกว้าง สรุปได้ว่าปัจจัยด้านการเงิน เป็นปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนเอง แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของประชากรตัวอย่างอื่นๆ พบว่ายังมีปัญหา และอุปสรรคอื่นๆ อีกที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ตลอดระยะเวลาี่สิบปีที่ผ่านมา ซึ่งอาจแยกเป็นปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Environment Factor) และจากปัจจัยการบริหารภายใน (Internal Management Factor) ของนายรามเนตร และทีมงานเอง ดังปัจจัยสำคัญๆ ต่อไปนี้

1.4.1 ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก

1) คู่แข่งทางการเมือง

การเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยจะมีกลุ่มการเมืองหลักเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มของนายรามเนตรและกลุ่มคู่แข่งอีกกลุ่มหนึ่ง แต่กลุ่มคู่แข่งเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งมานานและได้ครอบครองอำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยมายาวนาน หลายสมัย เพิ่งจะเพลี่ยงพล้ำให้ทีมของนายรามเนตรเมื่อปี 2551 จนถึงปัจจุบัน เพราะฉะนั้น กลุ่มนี้ย่อมมีฐานอำนาจทางการเมืองไม่น้อยหน้ากลุ่มของนายรามเนตร และเชื่อว่าวิธีการสร้างฐานเสียง วิธีการดำเนินงานทางการเมือง คงแตกต่างกันไม่มากนัก รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน การเกื้อหนุนจากเครือข่าย การเลือกทีมผู้สมัคร และการจัดตั้งหัวหน้าคณะ กกต. ต่างจากกลุ่มของนายรามเนตรไม่มากนัก และบางประเด็นอาจเป็นข้อได้เปรียบของกลุ่มนายรามเนตรด้วยซ้ำไป แต่ที่เป็นข้อได้เปรียบของกลุ่มนายรามเนตรน่าจะเป็นบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรเอง ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ของประชากรตัวอย่าง ให้ข้อมูลตรงกันว่า บุคลิกส่วนตัวทางการเมืองของนายรามเนตรไม่เหมือนผู้ใดและเป็นจุดเด่นที่สำคัญ แสดงว่าบุคลิกส่วนตัวทางการเมืองของทีมคู่แข่งผู้นำรามเนตรไม่ได้ แต่การอาศัยปัจจัยความสามารถของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแทนการสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่ม อาจเป็นปัญหาได้

2) ความกว้างใหญ่ของพื้นที่รับผิดชอบ

เกาะสมุยเป็นเกาะใหญ่ลำดับสามของประเทศไทย รองจากเกาะภูเก็ต และเกาะช้าง มีพื้นที่รวมประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น คือเทศบาล ไม่ได้แยกพื้นที่กับระบบการปกครองส่วนภูมิภาค คืออำเภอ ซึ่งต่างจากที่อื่นๆ การปกครองของเกาะสมุยในปัจจุบันจึงมีสองระบบซ้อนกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แบ่งภารกิจด้านการปกครองกันตามที่กฎหมายกำหนด

ถ้าไม่นับกรุงเทพมหานคร เทศบาลนครเกาะสมุยเป็นเทศบาลที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดในประเทศไทย การสร้างฐานมวลชนทางการเมืองก็ย่อมต้องใช้ความสามารถ ใช้ทรัพยากรที่มากตามไปด้วย ประการสำคัญ การที่ต้องรับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่ที่กว้างใหญ่ ต้องมีงบประมาณ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สัดส่วนกับพื้นที่ที่รับผิดชอบ ถึงจะสามารถดูแลการบริการประชาชนได้ตามที่ต้องการ และทั่วถึง ภารกิจหลายอย่างอาจเกินกำลังความสามารถของเทศบาลด้วยซ้ำไป ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันเทศบาลนครเกาะสมุยมีกำลังเจ้าหน้าที่ และงบประมาณไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องทำ เกาะสมุยปัจจุบันจึงมีปัญหามากหลายด้าน เช่น ปัญหาการกำจัดขยะ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำประปา ปัญหาบุกรุกที่และลำรางสาธารณะ และหลายปัญหาที่เป็นความรับผิดชอบขององค์กรบริหารราชการส่วนภูมิภาค หรือองค์กรบริหารราชการส่วนกลาง ประชาชนมักเข้าใจว่าเป็นความรับผิดชอบของเทศบาล เช่น ถนนสายหลักที่ยังอยู่ในความรับผิดชอบของ

กระทรวงคมนาคม หรือปัญหาน้ำประปาที่เป็นความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ประชาชนมักเข้าใจเหมารวมว่าทุกปัญหาของเกาะสมุยเป็นความรับผิดชอบของเทศบาล เป็นความยากลำบากในการบริหารให้สำเร็จเป็นที่พึงพอใจประชาชนได้ทั่วถึง จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของกลุ่มที่บริหารเทศบาลอยู่ เพราะความศรัทธาความพึงพอใจของประชาชนที่ลดน้อยลงเป็นอุปสรรคต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง รวมทั้งกลุ่มคู่แข่งอาจนำไปใช้เป็นประเด็น โจมตีในช่วงเลือกตั้งได้

3) จำนวนประชากรแฝงที่มีจำนวนมาก

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรตัวอย่าง ได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า ประชากรเกาะสมุยตามทะเบียนบ้านมีประมาณหกหมื่นกว่าคน แต่มีประชากรที่เข้ามาทำงาน มาอยู่มาพักที่สมุย โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านมาเป็นประชากรแฝง ซึ่งมีจำนวนประมาณสามแสนคน ประชากรแฝงที่มีจำนวนมากกว่าประชากรตามทะเบียนราษฎรถึงสี่ห้าเท่าตัว เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลนครเกาะสมุยในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) การอุดหนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดสรรตามจำนวนประชากรที่มีอยู่ตามทะเบียนบ้าน โดยเฉพาะงบประมาณในการพัฒนาสาธารณูปโภค และบริหารด้านสวัสดิการสังคม ตั้งแต่การพัฒนาสาธารณูปโภค ระบบสาธารณสุข การศึกษา ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มต่างรวมถึงประชากรแฝงด้วย จึงทำให้ประชากรตามทะเบียนราษฎรที่เป็นฐานเสียงทางการเมืองต้องได้รับผลกระทบ ได้รับบริการน้อยกว่าที่ควร ไม่ทั่วถึง ต้องรอคอยการรับบริการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจการบริหารของเทศบาลไปด้วย

(2) จากการให้สัมภาษณ์ของนายธนาคม รื่นพาณิชย์ เลขานุการนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ได้ให้ข้อมูลว่าทางเทศบาลก็พยายามที่จะให้ประชากรแฝงได้โอนย้ายทะเบียนบ้านมาเกาะสมุย หากอยู่ทำงานนานๆ ซึ่งหากประชากรแฝงถูกผลักดันให้โอนย้ายทะเบียนบ้านมาสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย ปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้งจะเปลี่ยนไป ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองแบบเดิม เช่น ระบบเครือญาติ ก็ลดความสำคัญลงไป กลุ่มการเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยรวมทั้งกลุ่มของนายรามเนตร ย่อมต้องทบทวนการดำเนินการทางการเมืองของตน

จากข้อมูล และเหตุผลข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ประชากรแฝงคือปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตข้างหน้า

1.4.2 ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยการบริหารภายใน

จากการให้สัมภาษณ์ของประชากรตัวอย่าง ได้กล่าวถึงปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจของนายรามเนตร ที่เป็นปัจจัยการบริหารภายในของนายรามเนตร และกลุ่มที่สำคัญคือ ปัญหาด้านเงินทุน และปัญหาด้านทีมงาน

1) เงินทุน

นายรามเนตรยอมรับว่า ปัจจัยทางการเงินเป็นปัญหา และอุปสรรคสำคัญในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน ปัญหาการใช้ปัจจัยทางการเงินในการเลือกตั้ง ได้ตามเล่นงานกลุ่มนายรามเนตรฯ จนสมาชิกส่วนใหญ่สอบตกลือนายรามเนตรเพียงคนเดียวที่สอบผ่านเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และด้วยบทเรียนที่ผ่านมาทำให้นายรามเนตร ใจกว้างเริ่มใช้เงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากขึ้น โดยเขาให้ข้อมูลว่าได้สูญเสียที่ดินไปเป็นร้อยไร่ เพราะเขาเชื่อว่าถ้าไม่ใช้ปัจจัยทางการเงินมาช่วย โอกาสที่เขาจะชนะเลือกตั้งย่อมลดน้อยถอยลง ซึ่งเงินทุนที่ใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองอาจแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนที่ใช้ในช่วงเลือกตั้ง เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูลชาวบ้าน หัวคะแนน ซึ่งส่วนนี้ไม่มีกฎหมายใดมาควบคุม ส่วนช่วงเลือกตั้งก็จะมีค่าใช้จ่ายตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด ส่วนเกินก็เป็นค่าใช้จ่ายแฝงที่ตรวจสอบกันยาก

2) ทีมงาน

ทีมงานการดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตร จะมีสองส่วน ส่วนแรก คือ ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร ส่วนที่สองคือกลุ่มหัวคะแนน ปัญหาอุปสรรคในการเสาะหา และการจัดการแตกต่างกันในบางประเด็น ส่วนแรกคือทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร จะมีปัญหาอยู่ที่การสรรหา และคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความสามารถ มีฐานเสียงของตนเอง และมีความเสถียรที่จะมาทำงานสาธารณะ ส่วนปัญหาอุปสรรคของทีมงานส่วนที่สองคือกลุ่มหัวคะแนน อาจมีปัญหาการรักษาให้อยู่กับทีม โดยเฉพาะหัวคะแนนที่ไม่ใช่เครือญาติ อาจต้องมีการช่วยเหลือ มีค่าใช้จ่าย ทำอย่างไรให้เขามีความซื่อสัตย์อยู่กับกลุ่มให้ยาวนานได้

คำให้สัมภาษณ์ของนายรามเนตร ใจกว้าง

“...อายุประมาณ 37 ปี ปี 40 หรือ 41 พอสมัครแล้วก็ต้องมีการเดินหาเสียง เขาก็ว่าเราขยัน ไปที่ไหนเห็น โปสเตอร์ ขึ้นบนเขาที่ลำบาก การที่ได้สัมผัสกับชาวบ้าน ขนาดไปแล้วบ้านไม่มีคน เราก็ก็นะรูปไว้ ได้ลงพื้นที่หาเสียงสัมผัสทุกซอกทุกซอຍ มีคนว่าเราขยันไปที่ไหนก็มีแต่รูปเรา ผลการเลือกตั้ง คือเรามาเป็นที่หนึ่งของทั้งเกาะ...ส่วนตัวแล้วไม่มีเงิน ค่าสมัครก็พรรคพวกให้มา จึงถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์สำหรับผม เพราะไม่มีปัจจัยด้านการเงินมาเกี่ยวข้อง เป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ผุดผ่องที่สุด จนมาสมัยที่ 2 เริ่มมีอะไรเปลี่ยนแปลง มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมเนื่องจากยกฐานะเป็นเทศบาล สมัยนั้นมีผู้ใหญ่พล ณรงค์ อีกฝ่ายมี พี่ชายผมลงด้วย สุธรรมสุนทรเสียงดีมากแต่วันเลือกตั้งแพ้ มันเริ่มมีปัจจัยเปลี่ยน ... วันนั้นพี่ชายผมแพ้ แพ้บ้านตัวเอง แพ้ผู้ใหญ่พล ก็สงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น ก็เลยไปหลังตลาด ปรากฏว่ามีการจ่ายดั่งค์ สมัยนั้นร้อยบาท จ่ายก่อนตอนหัวรุ่ง ตอนหลังมีการเลือกตั้งผมก็มาอยู่ในทีมของอาจารย์เชวงศักดิ์ เสียงดีมากพอเลือก

เข้าจริงๆ สู้ไม่ได้ แพ้อีก มาแพ้เอาเจ็ดวันสุดท้าย สรุปคือเจอบัจจัยทางการเงินมาเกี่ยวข้อง จนมาเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งเหลือผมคนเดียวละก่อนปี 51 จาก 12 คน เหลือผมคนเดียว ได้เป็นประธานสภาตอนยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล....

...ต้องอาศัยคนช่วยที่เรียกว่า “หัวกะแนน” มันก็เริ่มต้องมีการใช้เงินมาสนับสนุนในการทำกิจกรรมกลุ่ม การประชุมกลุ่มๆ มีการควบคุมค่าใช้จ่ายจาก กกต. มันก็จะมีค่าใช้จ่ายที่แสดง กับค่าใช้จ่ายที่แฝง เกี่ยวกับเรื่องบัจจัย ค่าใช้จ่าย ใครยิ่งก่อนยิ่งหลัง ถ้าเขายังเราตายแน่ ถ้ายังต่ออีกผมชนะแน่ แต่บัจจัยเราน้อยกว่าเลยตัดสินใจยิ่งก่อน อย่างน้อยเราก็คงได้ไปสัมผัสกับประชาชนก่อน บวกกับกะแนนนิยมที่เรามีอยู่แล้ว พอเราตัดสินใจยิ่งก่อน กลายเป็นเขาตามหลังเรา ในความเป็นจริงผมไม่อยากจะใช้วิธีการนี้เลย แต่ไม่มีที่ไหนที่ไม่ใช้วิธีการนี้ จนกลายเป็นประเพณีไปจากการเลือกตั้ง สท. 18 คน ผมได้ 17 คนหลุดไปคนเดียว....ผมยอมรับว่าผมไม่ได้บริสุทธิ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ไม่ได้เลวร้ายถึงห้าสิบเปอร์เซ็นต์ คนส่วนใหญ่ก็รู้ว่า ที่ดินผมหมดไปกับการเล่นการเมือง เป็นร้อยไร่ อย่างน้อยเราถือว่าเราได้เข้ามาทำประโยชน์อะไรบ้างให้กับบ้านเมือง..”

คำให้สัมภาษณ์ของ นายณะรบ ทวยเจริญ ประธานสภาเทศบาลนครเกาะสมุย
 “...ช่วงแรกจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับคน มีคนใหม่เข้ามาเยอะแล้วยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเมือง อย่างฝั่งสภาบางคนของที่ทำงาน ห้องทำงาน ในความเป็นจริงสมาชิกสภาไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีห้องทำงาน เพราะไม่ใช่ข้าราชการประจำ หรือพนักงานประจำ หน้าที่หลักของสมาชิกสภาก็คือในสภา ส่วนหน้าที่ข้างนอกทางสังคมก็แล้วแต่สถานการณ์...” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายสุนทร ภูไพบูลย์ รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย
 “.....คู่แข่งทางการเมืองของเราก็มีอีกทีมซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่เคยครองอำนาจบริหารเทศบาลเกาะสมุยมายาวนาน....หลายๆ อย่างเขาก็ไม่น้อยหน้าเรา ไม่ว่าเงินทุน ญาติพี่น้อง หัวกะแนน แลผมมีการเมืองระดับชาติหมุนอยู่ในบางครั้ง ...การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเราชนะก็จริงแต่ก็เหน้อยมากเลยเราอาจมีผู้นำที่เด่นกว่าเขาเท่านั้นเอง ประมาทไม่ได้ เจี้ยวงเขาไม่ธรรมดา..... เราต้องปรับตัว ต้องพัฒนาเราเองให้ล้ำหน้าเขาอยู่ตลอดเวลา ไม่งั้นอาจพลีชีพแล้วเขาไม่วันใดวันหนึ่งก็ได้....

.....พูดถึงการทำงาน เกาะสมุยเจริญก้าวหน้ามาก การท่องเที่ยวขยายตัวมาก เทศบาลเองต้องทำงานให้ทันกับการขยายตัว แต่เราเองก็มีปัญหาในการบริหารอยู่มาก ที่สำคัญ เช่น พื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลนครเกาะสมุยกว้างมากสองร้อยกว่าตารางกิโลเมตร เป็นเทศบาลที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยถ้าไม่นับกรุงเทพ การบริหารก็ซ้อนกันอยู่ในพื้นที่เดียวกับอำเภอ จริงอยู่กฎหมายแยกภาระกิจกัน แต่หลายอย่างมันเกี่ยวเนื่องกัน....ไม่อยากจะพูด หลายเรื่องหลายครั้งมีปัญหาการประสานกันทำให้งานหรือปัญหาแก้ได้ไม่ถึงไหน....หน่วยราชการของอำเภอ เช่น พัฒนาชุมชน

สาธารณสุข ขนส่ง แล้วไม่ใช่มีแต่อำเภอละ มีหน่วยราชการที่เปี่ยของกระทรวงส่วนกลางอีกหลายหน่วย เช่น สรรพากร ที่ดิน ป่าไม้ เจ้าท่า ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น หน่วยงานเหล่านั้นมันเกี่ยวข้องกับภารกิจของเทศบาลทั้งนั้น นี่คือปัญหาความยุ่งยากของการบริหารเทศบาลนครเกาะสมุย...พอเราทำอะไรไม่ได้ แก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านไม่ได้ เขาก็ค่าเทศบาล ทั้งที่บางเรื่องไม่ใช่หน้าที่เรา หรือบางเรื่องเราติดขัดเรื่องที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น การถูกชาวบ้านค่า.....ชาวบ้านไม่พอใจ มันก็เป็นปัญหากับคะแนนเสียงคะแนนนิยมของเรา แล้วเวลาเลือกตั้งปัญหาเหล่านี้จะถูกฝ่ายตรงข้ามขูดมาถล่มอีกทอดหนึ่งด้วย

.....นอกจากเรามีปัญหาพื้นที่บริหารที่ใหญ่มาก ทับซ้อนกับอำเภอแล้ว เรายังมีปัญหาประชากรอีก

....คนเกาะสมุยตามทะเบียนบ้านมีแค่หกหมื่นกว่าคน แต่ที่อยู่จริงไม่ต่ำกว่าสามแสนคน เป็นประชากรแฝง ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านมาพวกนี้ส่วนใหญ่มาทำงาน ทั้งคนไทยแรงงานเพื่อนบ้าน ชาวต่างชาติ แต่ทั้งหมดเทศบาลต้องให้บริการทุกคน ไม่ว่าจะเรื่องขยะ สาธารณสุข โรงเรียน และอีกหลายอย่าง..... งบประมาณเขาให้สำหรับคนหกหมื่นแต่ต้องใช้กับคนสามแสนแล้วไหนจำนวนเจ้าหน้าที่ของเราอีก มันจะพอได้อย่างไร มันจะทั่วถึง มันจะดีได้ยากจริงๆ.....ชาวบ้านที่เป็นประชากรจริงๆ เขาก็ไม่พอใจที่เขาต้องรอ ต้องแบ่งอะไรต่ออะไรให้คนนอก ก็ค่าเทศบาลอีก...” (สัมภาษณ์เมื่อ 29 เมษายน 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของนายณัฐวุฒิ แก้วมีศรี รองนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

“...ในส่วนของประชากรแฝง ขณะนี้มีจำนวนเยอะมาก ถือเป็นปัญหาหลักของเกาะสมุยเลย เพราะประชากรตามทะเบียนราษฎรมีประมาณ 60,000 คน แต่ประชากรแฝงมีจำนวนเกือบ 200,000 คน ส่วนหนึ่งก็เป็นคนต่างชาติที่เข้ามาทำงาน กลุ่มที่สอง คือคนไทยที่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านมา มาทำงานในพื้นที่เกาะสมุย ส่วนที่สามเป็นนักท่องเที่ยว ทำให้การดูแลในหลายภาคส่วนไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการรักษาพยาบาล เพราะเราได้รับงบประมาณอุดหนุนตามประชากรที่อยู่ในทะเบียนราษฎร แต่เราต้องเฉลี่ยงบประมาณเหล่านั้นเพื่อมาดูแลประชากรแฝงที่มาอาศัยอยู่ด้วย ทำให้คุณภาพการรักษาพยาบาลไม่สามารถทำได้เต็มประสิทธิภาพ.....” (สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายนำชัย ภูไพบูลย์ นักการเมืองท้องถิ่นอาวุโส “.....ประชากรแฝงสามารถจะเป็นตัวเบี่ยงเบนผลการเลือกตั้งได้ เพราะว่าประชากรแฝงนี้เขาไม่ได้มีความผูกพันกับเราเป็นหลัก กับผู้สมัคร ไม่ได้มีความเป็นญาติ ไม่ได้มีความผูกพันในเรื่องของการช่วยเหลือเจือจุนกันมา หรืออะไรก็แล้วแต่ เรียกว่าคนต่างถิ่นที่มาอยู่ที่นี่ เขาก็ไม่ได้ติดขัดในเรื่องของ

ความเป็นญาติ การเกี่ยวข้องกันส่วนตัว หรืออะไรนี่ ตรงนี้ก็有一部分หนึ่งที่ทำให้ผลของคะแนน ผลของการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงได้เหมือนกัน....” (สัมภาษณ์ เมื่อ 9 ตุลาคม 2560)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายธนาคม รื่นพาณิชย์ เลขาธิการ นายกเทศมนตรีนคร
เกาะสมุย

“.....อุปสรรคที่พบเป็นลักษณะของฐานมวลชน พื้นที่สมุยมันเป็นสองบริบท ด้านหนึ่งเป็นเมือง อีกด้านหนึ่งเป็นชนบท ความเป็นชนบท เวลาเราไปสร้างมวลชนง่ายมาก ประชาชนเขาอยู่กับที่ อยู่กับบ้านกับครอบครัวเขา แต่อีกฟากหนึ่งฝั่งเฉวง ฝั่งบ่อผุด จะเป็นลักษณะสังคมเมือง สังคมเมืองเราจับต้องยาก อันนี้คืออุปสรรคเลย บางเรื่องเทศบาล หรือรัฐไม่สามารถเข้าไปบริการพี่น้องประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะความเป็นสังคมเมือง แล้วคนอยู่หลากหลายสิ่งเหล่านี้คืออุปสรรคที่เราจะเข้าไปบริการ การบริการคือการสร้างมวลชนอย่างดี พื้นที่มันกว้าง มัน 252 ตารางกิโลเมตร 7 ตำบล เป็นเทศบาลที่ใหญ่อันดับสองของประเทศไทย เพราะฉะนั้นพื้นที่มันกว้างและเป็นอุปสรรคในการจะไปสร้างความเชื่อมั่น สร้างมวลชน สร้างความพึงพอใจ ให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึง.....

.....เราสื่อเข้าไปยังผู้บริหาร โรงแรม เจ้าของธุรกิจ ให้เขาเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เรื่องท้องถิ่นของเรา วันนี้ในสมุยคนที่อยู่ในระบบนี้ประมาณ สามหมื่นกว่าคนเท่านั้นเอง แต่คนที่อยู่ที่นี้ตั้ง สามแสนคน เราต้องเสียโอกาสเท่าไร เวลารัฐอุดหนุนเงินมาให้กับส่วนราชการในสมุย เขาคิดแค่ค่าหัวสามหมื่นหกพันเอง แต่เราต้องดูแลคนตั้งสามแสนจึงสื่อไปยังผู้บริหารโรงแรมว่าถ้าเขาอยู่เกินหนึ่งปี ควรแนะนำให้พนักงานเหล่านี้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา หนึ่งควบคุมง่าย ดูแลง่าย มีปัญหาอะไร ตรวจสอบง่าย ในการทำงาน แล้วเราก็ตึงได้ส่วนตรงนี้เข้ามาเป็นหัวของประชากร อย่างน้อยได้งบประมาณ ไม่ว่าด้านแพทย์ พยาบาล โรงพยาบาล ฐานภาษีต่างๆ มันจะได้เพิ่มขึ้น เรื่องขยะ ปัญหาที่ตามมาบางทีเราก็คควบคุมไม่ได้ ควบคุมได้เฉพาะสามหมื่นหกพันคน ที่อยู่ในทะเบียนราษฎร แต่คนอื่นนี่เราควบคุมเขาไม่ได้ เราสั่งการเขาไม่ได้ เราขอความร่วมมือเขาไม่ได้ ผู้บริหารโรงแรมก็เข้าใจ เราสื่อเข้าไปว่าเราตั้งใจแบบนี้ จะแก้ปัญหาแบบนี้ ต้องมาช่วยกัน ท่านมาลงทุนท่านก็อยากให้ได้บ้านเมืองที่ดี ให้ท่านช่วยสนับสนุนเรื่องนี้ ก็ใช้ว่าจะมีทุกโรงแรม เราเข้าใจความเป็นแรงงาน บางทีมันก็เคลื่อนไหวไปตามกระแสเศรษฐกิจ บางทีปีนี้อาจจะอยู่เกาะสมุย ปีหน้าไปอยู่ภูเก็ต หรือ ไปอยู่พัทยาก็ได้ มันเคลื่อนไหวตลอด แต่เราอยากขอว่า ถ้ามาทำงานที่นี้เกินหนึ่งปี ท่านควรแนะนำให้พนักงานเหล่านี้ย้ายเข้ามาอยู่ในโรงแรมท่านนั้นแหละ ไม่ใช่ย้ายมาให้ผมเป็นพลเมืองของสมุยซะ จะได้มาช่วยกัน ในสิ่งเหล่านี้.....

.....การเปลี่ยนทีมงาน หัวคะแนนต่างๆ สาเหตุที่ต้องเปลี่ยน ก็เป็นอุปสรรคส่วนหนึ่ง ก็ต้องเข้าใจ ส่วนใหญ่ก็เป็นเครือญาติกันทั้งนั้น วันนี้อาจมาช่วยพวกผม แต่สมัยหน้าอาจ

ไปช่วยด้านอีกทีหนึ่ง ก็ไม่ได้เป็นปัญหา อุปสรรคต่อกัน เรื่องการเมืองก็ถือเป็นสิทธิ์ส่วนตัว ใครชอบในนโยบาย ในแนวทางไหนก็ว่าไป....” (สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2560)

**คำให้สัมภาษณ์ของ นายฉัตรพันธ์ จันทร์ทอง สมาชิกสภาเทศบาลนคร
เกาะสมุย**

“.....ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจ ในการหาตัวผู้สมัครในสมัยแรกเราก็ค่อนข้างจะหายาก บางคนก็ยังไม่กล้าเสี่ยงกลัวผู้แล้วไม่ชนะ แต่ในที่สุดเราก็ได้คนที่มาร่วมอุดมการณ์กับเรามาต่อสู้กัน สมัยที่สองเราก็เริ่มใช้คนเก่าแล้วหาเพิ่มไม่ก็คน เริ่มหาง่ายขึ้นมานิดหนึ่ง ทีมเริ่มแข็งขึ้น หัวคะแนนก็จะใช้หัวคะแนนเดิมๆ ที่เราเคยใช้มาทุกปีก็จะมีเพิ่มมาบ้าง ลดไปบ้าง ก็แล้วแต่ปัจจัย บางทีบางสิ่งบางอย่าง ปัญหาและอุปสรรคในส่วนของคู่แข่งจริงๆ มันก็เครียดญาติกันทั้งนั้น มันก็ไขว่กันทุกตระกูล ผมกับคู่แข่งนามสกุลเดียวกันยังมีเลย แต่เราขอให้ผู้แล้วจบลงในสนามเลือกตั้ง อย่าให้มีหลังจากนี้เข้ามา และหลังจากนี้เรื่องการทำงานผมคิดว่าตอนนี้เริ่มเข้าใจกันมากขึ้น..... ในการเลือกตั้งเทศบาลนครแบ่งเป็น 4 เขต มีพื้นที่ 252 ตารางกิโลเมตร ถือว่าใหญ่มาก.....ตอนนี้เรามีปัญหาเรื่องของบุคลากร เรื่องของเจ้าหน้าที่ เรื่องของลูกจ้าง เทศบาลนครสุราษฎร์ฯ มีพื้นที่ 60 ตารางกิโลเมตร น้อยกว่าเราเยอะ เขาสามารถเข้าได้ทุกตรอก ซอก ซอย พนักงานกรอบเท่าๆ กัน แต่พื้นที่รับผิดชอบของเขาน้อยแต่ของเราพื้นที่รับผิดชอบทั้งเกาะคือปัญหาหลัก ณ ตอนนี้ อีกทั้งในส่วนของประชากรของเราก็มีมากกว่า.....ประชากรตามทะเบียนราษฎร ประมาณ 60,000 กว่าคนประชากรแฝงมีไม่ต่ำกว่า 200,000 คน เรามีปัญหาในส่วนนี้เป็นอย่างมาก เพราะว่าเราต้องมารับภาระของจำนวนประชากรแฝง ที่มาแย่งกันใช้สาธารณูปโภค ใช้บริการในส่วนของสวัสดิการของรัฐ เช่น โรงพยาบาล ทำให้เกิดความแออัด เป็นอย่างมาก.....” (สัมภาษณ์เมื่อ 10 พฤษภาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายภานุรัตน์ ศรีฟ้า สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย

“.....เทศบาลนครเกาะสมุยมีพื้นที่ 252 ตารางกิโลเมตร ใหญ่ที่สุด เทศบาลบางพื้นที่ที่เจริญมากๆ แล้ว อย่างเช่นเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีก็ยังไม่พื้นที่เท่านี้ พอเป็นพื้นที่ที่ใหญ่มันทำได้ยากในด้านการดูแล การบริหารการจัดการ และอีกหลายๆ อย่างและอีกอย่างก็ต้องใช้งบประมาณในการดูแลเป็นจำนวนมาก และการบริหารจัดการบางทีก็มีปัญหาเรื่อง โน้นเรื่องนี้ การดูแลไม่ค่อยทั่วถึงด้วย.....เรื่องประชากรแฝงก็เป็นปัญหาและอุปสรรค ประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่เป็นจำนวนมาก เข้ามาอยู่แล้วมันก็สร้างปัญหาขึ้นหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องเล็กน้อย อาชญากรรม หรือปัญหาขยะ....” (สัมภาษณ์ เมื่อ 8 พฤษภาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายสง่า พงษ์ฉบับนภา อดีตกำนันตำบลมะเร็ต

“.....ถ้าเรามองแล้วในเชิงภาพ พื้นที่อำเภอเกาะสมุย ก็เท่ากับพื้นที่ของเทศบาลนครเกาะสมุย ซึ่งเนื้อที่ 252 ตารางกิโลเมตร สำหรับผู้บริหารเพียงคนเดียวที่จะต้องดูแลนายกเทศมนตรีเพียงคนเดียวเราไม่มีราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ...ต้องดูแลเพียงผู้เดียว มันก็ถือว่าเป็นงานที่หนักในด้านศักยภาพความสามารถของผู้บริหาร ในด้านงบประมาณ ในการที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกาะสมุยเป็นเมืองการท่องเที่ยว....” (สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของ นายสันต์ ทองสุข นักธุรกิจ และที่ปรึกษาชุมชน และกลุ่มสังคมต่างๆ

“.....การเมืองหลบไม่พ้นเรื่องการเงิน มันต้องควบคู่กันไป คือบางครั้งใช้คำพูดว่า “เงินไม่มา กาไม่เป็น” เงินมาปั๊บได้เลย แต่เมื่อทั้งสองทีมต่างคนต่างมีเงินกัน อันนี้แหละประชาชนจะต้องเลือกข้าง ข้างใดข้างหนึ่ง แต่การเป็นนายรามเนตร เขาไม่ได้ทำแค่เลือกตั้ง 45 วัน แต่เขาทำมาก่อน และเขาก็เล่นเงินเป็น เขาเล่นแร่แปรธาตุเงินดี ที่ดินเขาก็สามารถจะเปลี่ยนเป็นเงินเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง.....ฉะนั้นการเงินถือว่า นักการเมืองที่ดีจะต้องมีการเงินที่ดีด้วย มันจะเป็นของควบคู่กัน เพราะประชาชนส่วนหนึ่งเขายังไม่เข้าใจเรื่องประชาธิปไตยแบบที่ดีที่สุด เงินก็เป็นปัจจัยหนึ่ง แต่เมื่อทั้งสองฝ่ายหรือทั้งสามฝ่ายมีเงินเท่ากัน เขาก็จะเอาเรื่องของปัจจัยอื่นๆ มาเป็นแรงบวก.....” (สัมภาษณ์ เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560)

คำให้สัมภาษณ์ นายไพศาล ศรีฟ้า ประธานกรรมการชุมชน หาดเฉวง

“.....การเมืองอาศัยเงินเป็นหลัก เท่าที่ผมรู้นายกฯ เป็นหนี้เยอะแยะ เอาที่ไปจำนอง ไปขายฝาก...ถ้าดูฐานะแล้วท่านก็ไม่ได้เป็นมหาเศรษฐี...ประมาณว่าพอมีฐานะ แต่ที่คงอยู่อย่างนั้นได้แปลว่าทฤษฎีของท่านก็ไม่ได้ธรรมดา สามารถเอาคนมารวมทำงานได้โดยไม่ต้องใช้เงินจำนวนมาก แสดงว่าอาศัยศักยภาพของแต่ละคน เงินไม่ได้สำคัญก็จริง ต้องใช้ก็จริง แต่ก็ตามความสามารถที่จะทำได้ ไม่ใช่เกจนหมดหน้าตัก.... เห็นถึงความตั้งใจของท่านนายกฯ มีมากที่จะแก้ปัญหา แต่อุปสรรคก็อย่างที่ว่ามันไม่ใช่แก้กันได้ง่ายๆยังมีอุปสรรคในองค์กร การบริหารองค์กรเป็นเรื่องที่ยากมาก ในกลุ่มของนายกฯเองมันก็ยังมีการแบ่งขั้วแบ่งฝ่าย ...” (สัมภาษณ์เมื่อ 15 ตุลาคม 2560)

คำให้สัมภาษณ์นายไพชนม์ เข้มบาน อดีตเกษตรอำเภอเกาะสมุย

“.....การบริหารแผนงานของรัฐบาล งบประมาณ โครงการต่างๆ ที่จัดสรรมาเพียงเพื่อประชากรแค่ หกหมื่นกว่าคน ไม่ใช่สองแสนคน...เราก็ต้องแบ่ง เราก็ต้องอยู่แบบไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย อันนี้เห็นชัดเจน เช่นเราไปโรงพยาบาล เราไปนั่ง เดี่ยวก็มีนายหม่อม นายจอม มันเยอะแยะกว่าจะถึงนายไพชนม์ ก็ต้องนั่งคอย....มันเป็นเรื่องของมนุษยธรรม แต่ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้

การได้รับบริการ หรือการตอบสนองของคนที่ถูกต้องตามทะเบียนมันก็คือประสิทธิภาพลงไป...” (สัมภาษณ์ เมื่อ 28 เมษายน 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของ นพ.ธีระศักดิ์ วิริยะนันทน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเกาะสมุย

“....การเมืองท้องถิ่นของสมุย ต่อไปมันจะมีรูปแบบไม่ตายตัว เพราะว่าการประชากรในทะเบียนราษฎรหกหมื่นกว่าแล้วมีประชากรแฝงซึ่งเป็นประชากรจากถิ่นอื่น คนไทยถิ่นอื่น ก็ประมาณหกหมื่น ก็ประมาณพอๆ กันนะ ถ้าประชากรต่างถิ่นย้ายทะเบียนราษฎรมาอยู่สมุย คนเลือกตั้งก็จะเป็น แสนสอง ทีนี้ปัจจัยชี้ขาดจะไม่ใช้คนสมุยละ ปัจจัยชี้ขาดก็จะมาจากคนที่มาจากแหล่งอื่น เพราะฉะนั้นแนวโน้มในอนาคตต้องมีความชัดเจนและเข้มข้นขึ้นของแนวทางนโยบายและผลงาน....เรื่องใหญ่ที่การเมืองท้องถิ่นต้องมานั่งคิดกัน มันก็มีทั้งเรื่องของโครงสร้างเมือง มันก็มีทั้งเรื่องของเศรษฐกิจ ซึ่งเศรษฐกิจแบบพึ่งพา เราจะเอาตัวรอดได้อย่างไร ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่จะทำอะไรให้การพัฒนาไม่ไปทำลายสิ่งแวดล้อม หรือสร้างสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งกว่าเดิม ในเรื่องของ การพัฒนา รวมทั้งทำอะไรให้คนในพื้นที่มองเห็นภาพรวมร่วมกัน แล้วก็ต้องการสร้าง สมุยไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่อย่างนั้นมันจะเป็นอุปสรรคในการเดินเคลื่อนไปข้างหน้า.....” (สัมภาษณ์เมื่อ 22 เมษายน 2561)

1.5 สรุป ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย แยกได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1.5.1 ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่

- 1) คู่แข่งทางการเมือง ที่มีศักยภาพไม่ต่างจาก “ทีมสมุยก้าวหน้า” ของนายรามเนตร
- 2) ความกว้างใหญ่ของพื้นที่รับผิดชอบ พื้นที่รับผิดชอบ 225 ตารางกิโลเมตร ถือว่าเป็นพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ถ้าไม่นับกรุงเทพมหานคร
- 3) ประชากรแฝงที่มีเป็นจำนวนมาก ทำให้งบประมาณรายจ่ายไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากร การให้บริการของเทศบาลไม่ทั่วถึง

1.5.2 ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยการบริหารภายใน ได้แก่

- 1) เงินทุน ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนดไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
- 2) ทีมงาน ปัญหาการแยกตัวไปเข้ากับที่คู่แข่งของทีมสมัยก้าวหน้าและสมาชิกในทีมมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับภารกิจที่ได้รับ ปัญหาการแย่งชิงบุคลากรที่มีศักยภาพ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 มุมเหตุจูงใจของการศึกษาวิจัย

ประเด็นในการเลือกตั้งตัวแทนในระบอบประชาธิปไตย มีผู้สมัคร กลุ่มสมัคร พรรคการเมือง เข้าแข่งขัน ทำให้ผู้สมัคร กลุ่มผู้สมัคร และพรรคการเมืองเหล่านั้น ต้องมีปัจจัยหลายอย่าง เพื่อที่จะแสวงหาความนิยม หรือคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งตลอดจนประชาชนที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง ปัจจัยดังกล่าวก็รวมถึงภาวะผู้นำทางการเมือง (Political Leadership) โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่างก็มีความต้องการในการชนะการเลือกตั้ง รวมทั้งสามารถได้รับการเลือกตั้งหลายๆ ครั้ง ติดต่อกัน จนมีลักษณะ “ผูกขาดชัยชนะในการเลือกตั้งหลายๆ ครั้ง” ดังที่ปรากฏอยู่ในการเลือกตั้งของไทย ทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ในระดับชาติดังที่ปรากฏในหลายจังหวัดของภาคใต้ ที่มีผู้สมัครลงสมัครในนามของพรรคประชาธิปัตย์ เช่น ในจังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง เป็นต้น หรือในกรณีการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เช่น ตระกูลคุณปลื้มที่ผูกขาดการเลือกตั้งเมืองพัทยา นายวิชัย บรรดาศักดิ์ ผูกขาดชัยชนะในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลนครปากเกร็ด นายสมนึก ชนเดชากุล ผูกขาดชัยชนะนายกเทศมนตรีเทศบาลนครนนทบุรี คนในตระกูลเทียนทอง ผูกขาดชัยชนะการเลือกตั้งระดับชาติ และท้องถิ่น ที่จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งกรณีเทศบาลนครเกาะสมุยที่ นายรามเนตร ใจกว้าง ได้รับชัยชนะในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจว่า นักการเมืองในระดับท้องถิ่นในหลายจังหวัดที่กล่าวมาข้างต้น ทำไมจึงสามารถผูกขาดชัยชนะในการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันหลายสมัย นักการเมืองท้องถิ่นดังกล่าวเหล่านี้มีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง (political power bases) เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงมากพอ จนได้รับชัยชนะ หรือไม่อย่างไร

ในการศึกษาเรื่องการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งติดต่อกันหลายสมัย ผู้วิจัยได้เลือกเอากรณีของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพราะ

1) เนื่องจากเทศบาลมีฐานะเป็นเทศบาลนครซึ่งเป็นระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่พบว่ามิชอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบทั้งเกาะรวมประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร ทับซ้อนเป็นพื้นที่เดียวกันกับอำเภอเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารจัดการแบบหนึ่งพื้นที่สองระบบ

2) มีการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanized) มากขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา กล่าวคือเปลี่ยนจากสังคมการทำเกษตร ทำสวน มะพร้าว สวนผลไม้ และประมง มาเป็นการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

3) ปัจจุบันประชากรในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย ปรากฏว่ามีประชากรแฝงเพิ่มขึ้นทุกปีจนมีปริมาณมากกว่าผู้อยู่อาศัยตามทะเบียนราษฎรหลายเท่าตัว ประชากรแฝงเหล่านั้นเป็นผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบอาชีพต่างๆที่มาจากทุกภูมิภาคต่างๆในประเทศไทย และจากต่างประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่มาจากทั่วโลก

4) เกาะสมุยได้ชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก แต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวปีละไม่ต่ำกว่าสามล้านคน สร้างรายได้ให้กับ ประเทศไทยปีละหลายหมื่นล้านบาท แต่ปัจจุบันเกาะสมุยกำลังมีปัญหาด้านการบริการสาธารณสุข โภคและปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการจราจร ปัญหาการบุกรุกทำลายและที่สาธารณะ ซึ่งปัญหาเหล่านั้นอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครเกาะสมุยเกือบทั้งสิ้น เทศบาลนครเกาะสมุยจะมีแนวทางดำเนินการอย่างไรให้เกาะสมุยยังคงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลกได้อยู่ต่อไปในเมื่อประเทศคู่แข่งชั้นในภูมิภาคนี้ก็มีสถานที่และมีศักยภาพการให้บริการที่ไม่แพ้กัน เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย เป็นต้น

5) นายรามเนตร ใจกว้าง หัวหน้ากลุ่มสมุยก้าวหน้า ถือเป็นบุคลากรที่มีศักยภาพในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่เข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่นประมาณ 20 ปี ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันตลอดมา ไม่เคยสอบตก และได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยติดต่อกันมาสองสมัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ นายรามเนตร ใจกว้างชนะการเลือกตั้งเข้าไปดำเนินงานด้านการบริหารท้องถิ่นได้ตลอดมาอย่างยาวนาน

จากสาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมาทำให้การแข่งขันในการเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุยรุนแรง หรือมีผู้สนใจเข้าสมัครแข่งขันเป็นจำนวนมาก มีการใช้ปัจจัยต่างๆ เพื่อให้ได้ซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้ง เช่น เครือญาติ เงินทุน กลุ่มการเมือง เป็นต้น ผู้ศึกษา จึงมีประเด็นที่จะศึกษาวิจัยถึงวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ว่ามีวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น

อย่างไร มีปัจจัยสนับสนุนใดบ้างที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และมีอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองอย่างไร

จากคำถามดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง
- 4) แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย
- 6) แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์
- 7) ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาสร้างเป็นกรอบแนวคิด และใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยแยกกลุ่มประชากรวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย 2) สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย และนักการเมืองท้องถิ่น 3) ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ข้าราชการในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย 4) หัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครเกาะสมุย ใช้รูปแบบเฉพาะเจาะจงรวมทั้งหมด 21 คน โดยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เอกสารที่เกี่ยวข้อง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษา

1.2.1 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

1.2.3 ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

1.3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1.3.1 แบบแผนการศึกษาวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง รวมทั้งการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนความเห็นต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

1.3.2 วิธีการศึกษาวิจัย

1) ข้อมูลของการศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยจากข้อมูลด้วยกันสองส่วน ส่วนแรก ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลเอกสาร วารสารต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปย่อใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย บันทึกไว้เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนที่สองเป็นข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure interview) โดยการตั้งคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า มุ่งให้ได้มาถึงคำตอบต่างๆ ที่จะสนองตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสามประการ แต่หากยังไม่ได้คำตอบตามเป้าหมาย หรือผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติมนอกจากคำถามที่ตั้งไว้ ก็จะ เป็นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) ในบางประเด็นเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และผลจากการสัมภาษณ์จะบันทึกประเด็นสำคัญๆ ไว้วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในเชิงพรรณนาอุปมาน (Inductive) โดยการวิเคราะห์จากข้อเท็จจริงที่ได้ไปสู่ กรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (From the facts up) เพื่อแสวงหาคำตอบของประเด็นการศึกษาวิจัยต่อไป

1.3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) เป็นประชากรที่หลากหลายและเกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ในทางการเมือง และหรือการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ซึ่งสามารถให้ข้อมูลในประเด็นสำคัญ (Key Information) หรือให้ข้อมูลรายละเอียดในเชิงลึกได้

ประชากรตัวอย่าง(Sample) จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1) นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป้าหมายสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2) สมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย และนักการเมืองท้องถิ่น รวมจำนวน 7 คน สมาชิกกลุ่มสมุยก้าวหน้าที่มีนายรามเนตรใจกว้าง เป็นหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้นายรามเนตร

3) ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ข้าราชการในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย จำนวน 10 คน ประชากรกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อถือของประชาชนพอสมควร รวมทั้งย่อมมีความเข้าใจถึงทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อนายรามเนตร ใจกว้าง

4) หัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครเกาะสมุย จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ต้องทำงานร่วมกันกับฝ่ายบริหารที่มาจากการเมือง คือนายกเทศมนตรีและทีมบริหาร ย่อมมีโอกาสรู้เห็นการดำเนินการทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ได้มากพอสมควร

1.4 ผลการวิจัย

โดยที่การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษา (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย (3) ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ผู้วิจัยจึงเสนอผลการศึกษาวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์เรียงลำดับกัน ดังนี้

1.4.1 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอยู่ 4 วิธีการใหญ่ๆ คือ

- 1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ มีความใกล้ชิดและคลุกคลีกับประชาชนได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ รวมทั้งได้แรงหนุนจากค่านิยม “ท้องถิ่นนิยม” ของคนภาคใต้
- 2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน ให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง ตั้งแต่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนทีมงานและนโยบายต่างๆ ของเทศบาล
- 3) การเลือกใช้อำนาจที่มีผลต่อการได้คะแนนเสียงที่สำคัญคือ
 - (1) เงินทุน สำหรับสร้างทีมงานช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน ช่วยงานการกุศลต่างๆ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
 - (2) ทีมผู้สมัคร แบ่งเป็น 2 ประเภท ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร เช่น รองนายกเทศมนตรี
 - (3) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน มีการสร้างหัวคะแนนตั้งแต่ก่อนเลือกตั้ง จะให้ความช่วยเหลือเงินทอง สิ่งของเมื่อเดือดร้อน หรือให้ทุนประกอบอาชีพ นอกจากนั้นก็ใช้ระบบเครือข่ายของตนเองและของทีมงานเป็นหัวคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
 - (4) การประเมินศักยภาพของกลุ่ม มองว่าฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง ย่ำอยู่กับที่ เชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลง ในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
 - (5) การกำหนดนโยบายการบริหาร จากปัญหาและความต้องการของประชาชน จากการที่ได้ลงไปใกล้ชิดประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว ที่เป็นคนใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย เป็นกันเองกับทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกวัย ใครร้องขออะไรจะช่วยเหลือโดยไม่ลังเล จึงทำให้ไม่เกิดช่องว่างกับประชาชน หรือทำให้ได้รับความเชื่อถือและเกิดความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่

1.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง และปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตรและทีมงาน

1) ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง

นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย เป็นผู้ที่มิคุณสมบัติพิเศษหลายประการที่เป็นปัจจัยต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

(1) บุคลิกภาพส่วนตัว นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนใจนักเลง มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ใครขออะไรถ้าให้ได้นายรามเนตรจะไม่ลังเลที่จะให้ เป็นคนสบายดีคิด จึงเข้าถึงกับทุกระดับ ชนชั้นทุกระดับอาชีพ ทุกช่วงวัย เป็นผู้ที่มิมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศผู้หนึ่ง บุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรจึงได้คะแนนเสนออยู่มาก

(2) ความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนเกาะสมุยโดยกำเนิด มาจากตระกูลดั้งเดิมของเกาะสมุย เดิมโตและใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่เกาะสมุย โดยพื้นฐานการเป็นคนพื้นถิ่นย่อมเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่งอยู่แล้ว ซึ่งต่างจากคนนอกพื้นที่ที่จะได้รับการยอมรับน้อยกว่า

(3) เป็นผู้มีญาติพี่น้องจำนวนมาก โดยที่สมุยเป็นเกาะกลางทะเล สังคมดั้งเดิมของชาวเกาะสมุยค่อนข้างแคบ ประชากรมีอยู่ไม่มาก การไปมาหาสู่กับสังคมนอกเกาะมีไม่มาก การจับคู่แต่งงานกันก็จะอยู่ในสังคมชาวเกาะด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ คนเกาะสมุยท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกัน นายรามเนตร ใจกว้าง มาจากตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งของเกาะสมุย มีญาติพี่น้องในตระกูลตนเองและที่เกี่ยวข้องกับตระกูลอื่นๆอยู่จำนวนมาก ญาติพี่น้องที่มีอยู่จึงมีส่วนเข้ามาเป็นผู้หาคะแนนเสียงให้นายรามเนตรได้ด้วย

2) ปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมือง

การที่นายรามเนตรสามารถเติบโตทางการเมืองท้องถิ่นมาได้อย่างยาวนาน ย่อมต้องมีวิธีการและกลยุทธ์ในการดำเนินการทางการเมืองให้ตนเองก้าวหน้าและเติบโตในทางการเมืองได้นอกเหนือจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตรเอง กลยุทธ์

การดำเนินการทางการเมืองที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน ในประเด็นหลักๆ ดังนี้

(1) การเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมบริหาร เช่น รองนายก กลยุทธ์ที่นายรามเนตรใช้มีหลายรูปแบบ คือ

ก. คุณสมบัติพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษา สามารถเข้าถึงชาวบ้าน ใจถึง ฟังได้หรือ มีใจเป็นนักเลง เป็นบุคคลที่สังคมในพื้นที่ยอมรับ คือต้องมีภาวะผู้นำในระดับหนึ่ง

ข. คนที่มีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะมาทำงานการเมือง

ค. เลือกผู้มีประสบการณ์ผสมกันกับคนใหม่ๆ คนเก่าก็จะถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้คนรุ่นใหม่ เป็นการสร้างผู้สืบทอดงานการเมืองเป็นรุ่นๆ ไป

ง. กระจายครอบคลุมพื้นที่ให้เป็นตัวแทนทั้ง 7 ตำบล คนในพื้นที่ย่อมเลือกคนในพื้นที่ตนเอง ซึ่งฐานคะแนนย่อมส่งถึงคะแนนของการเลือกนายกเทศมนตรีด้วย

จ. เลือกจากเครือข่ายใหญ่ๆ เพื่อหวังผลการสนับสนุนด้านคะแนนเสียง คนเกาะสมุยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายกัน และนับญาติกันหลายรุ่น

(2) การจัดตั้งระบบหัวคะแนน นายรามเนตรใช้วิธีสร้างกลุ่มหัวคะแนนหลายทาง เช่น

ก. เลือกคนที่มีความเป็นผู้นำกระจายไปทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 4-5 คน ตำบลหนึ่งๆมีหลายหมู่บ้าน เกาะสมุยมี 7 ตำบล รวมแล้วก็มีหัวคะแนนเป็นจำนวนมาก

ข. ช่วยเหลือทางการเงินเมื่อมีความเดือดร้อน หรือให้ทุนไปประกอบอาชีพ คนพวกนี้ก็ต้องตอบแทนบุญคุณ ช่วยหาเสียงให้เมื่อถึงคราวการเลือกตั้ง

ค. จัดกิจกรรมดูงานไปเที่ยว เป็นกิจกรรมที่นักการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยนิยมใช้สร้างฐานเสียงของตนเอง

ง. ใช้เครือข่ายตนเอง และเครือข่ายผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เป็นเครือข่ายหัวคะแนนที่เชื่อถือได้กระจายทุกพื้นที่

(3) วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

ก. ขยันเดินหาเสียง เดินไปทุกที่ พยายามให้ครอบคลุมทุกบ้าน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบุคคลกับบุคคล ย่อมจะได้รับมิตรไมตรีกลับมาเป็นธรรมดา

ข. แสดงตนเป็นผู้นำ เมื่อมีปัญหา เช่น กรณีการประท้วงเรื่องราคาตัวเครื่องบิน และตัวเรือเฟอร์รี่ เป็นต้น ย่อมได้รับความนิยมชมชอบจากผู้ชุมนุมเป็นธรรมดา

ค. ชูนโยบายเปลี่ยนแปลง จากการที่ได้ใกล้ชิดอยู่กับประชาชน เชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลงให้เกาะสมุยมีความเจริญมีความก้าวหน้าจากปัจจุบัน

- ง. ให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านต่างๆ รวมทั้งศาสนสถานต่างๆ
- จ. ขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่จะเกี่ยวดองกันสายสัมพันธ์ย่อมกว้างขวางออกไปมากกว่าท้องถิ่นอื่น
- ฉ. ใช้ห้วคະແນนที่มีอยู่ทั่วทั้งเกาะเป็นผู้ช่วยในการหาเสียง
- ช. ใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายเลือกตั้ง ทั้งค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด และค่าใช้จ่ายแฝง

(4) การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง

การแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยมีกลุ่มหลักเพียงสองกลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มของนายรามเนตร และกลุ่มคู่แข่งอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นายรามเนตรได้ประเมินศักยภาพคู่แข่งดังนี้

ก. ฝ่ายตรงข้ามไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือย้ายอยู่กับที่ นายรามเนตรเชื่อว่าประชาชนต้องการความเปลี่ยนแปลง ในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ข. การใช้พรรคการเมืองใหญ่ช่วยหาเสียงจะช่วยอะไรได้ไม่มากนัก สมุยต้องการคนในพื้นที่ปกครองตนเอง ไม่ต้องการให้คนนอกมายุ่งเกี่ยวมากนัก ซึ่งมีบทพิสูจน์ที่พรรคการเมืองใหญ่ชนนักการเมืองระดับชาติมาช่วยกล่าวปราศรัยให้คู่แข่งขึ้น เกิดกระแสตีกลับ คະແນนເຫມາທາງนายรามเนตรจนชนะการเลือกตั้ง

(5) เงินทุน

บทเรียนที่ผ่านมาทำให้นายรามเนตร ใจกว้าง เริ่มใช้เงินเป็นปัจจัยสนับสนุนในการรณรงค์เลือกตั้งมากขึ้น ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด โดยเขาเชื่อว่าถ้าไม่ใช้ปัจจัยทางการเงินมาสนับสนุน โอกาสที่เขาจะชนะเลือกตั้งย่อมไม่มี โดยนายรามเนตรได้ใช้เงินทุนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ก. เงินทุนสร้างห้วคະແນน

ข. เงินทุนในการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง

ค. เงินทุนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(6) นโยบาย และการสร้างผลงาน

ก. กำหนดนโยบายจากปัญหา และความต้องการของประชาชน เช่น นโยบายหมิ่นเพียงที่มุ่งบริการผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

ข. การดำเนินงานใดๆ หากชาวบ้านไม่เห็นด้วย หรือคัดค้าน จะรับฟัง และอาจยกเลิกงานนั้นไป เป็นการรักษารูานเสียงของตนเองไปในตัว

1.4.3 ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร

ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

นายรามเนตร ใจกว้าง ได้ให้ความสำคัญเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองไปที่ปัจจัยทางการเงิน จากประสบการณ์ทางการเมืองของเขา ปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยทางการเงินได้ตามเล่นงานกลุ่มนายรามเนตรจนสมาชิกส่วนใหญ่สอบตกลือนายรามเนตร คนเดียวที่สอบผ่าน เมื่อนายรามเนตรหวนกลับมาเป็นหัวหน้าทีมกลุ่มสมุย ก้าวหน้าลงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเกาะสมุย แม้ว่าจะมีความมั่นใจในฐานเสียงของตนเองและทีมงานเพียงใด แต่ด้วยบทเรียนที่ผ่านมาทำให้เขาเชื่อว่าถ้าไม่ใช่ปัจจัยทางการเงินมาช่วย โอกาสที่เขาจะชนะเลือกตั้งย่อมลดน้อยลง

จากความเห็นของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่ให้ความสำคัญปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนเองอยู่ที่ปัจจัยทางการเงิน แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคอื่นๆอีกที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครเกาะสมุย ตลอดระยะเวลาสี่สิบปีที่ผ่านมา แยกเป็นปัญหาและอุปสรรคจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Environment Factor) และจากปัจจัยการบริหารภายใน (Internal Management Factor) ของนายรามเนตรและทีมงานเอง ดังปัจจัยสำคัญๆต่อไปนี้

1) ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก

(1) คู่แข่งทางการเมือง การเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยจะมีกลุ่มการเมืองหลักเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มของนายรามเนตรและกลุ่มคู่แข่งอีกกลุ่มหนึ่ง แต่กลุ่มคู่แข่งเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งมานานและได้ครอบครองอำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยมายาวนานหลายสมัย เพิ่งจะเปลี่ยนแปลงให้ทีมของนายรามเนตรเมื่อปี 2551 จนถึงปัจจุบัน เพราะฉะนั้น กลุ่มนี้ย่อมมีฐานอำนาจทางการเมืองไม่น้อยหน้ากลุ่มของนายรามเนตร และเชื่อว่าวิธีการสร้างฐานเสียงวิธีการดำเนินงานทางการเมืองคงแตกต่างกันไม่มากนัก รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มคู่แข่ง ไม่ว่าจะเป็นความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน การเกี่ยวพันจากเครือข่าย การเลือกทีมผู้สมัคร และการจัดตั้งหัวคะแนน คงต่างจากกลุ่มของนายรามเนตรไม่มากนัก และบางประเด็นอาจเป็นข้อได้เปรียบกลุ่มนายรามเนตรด้วยซ้ำไป แต่ที่เป็นข้อได้เปรียบของกลุ่มนายรามเนตรน่าจะเป็นบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรเอง ที่ไม่เหมือนผู้ใดและเป็นจุดเด่นที่สำคัญ แสดงว่าบุคลิกส่วนตัวทางการเมืองของทีมคู่แข่งผู้นำรามเนตรไม่ได้

(2) ความกว้างใหญ่ของพื้นที่รับผิดชอบ เกาะสมุยเป็นเกาะใหญ่ลำดับสามของประเทศไทย รองจากเกาะภูเก็ตและเกาะช้าง มีพื้นที่รวมประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น คือเทศบาล ไม่ได้แยกพื้นที่กับระบบการปกครองส่วนภูมิภาค คืออำเภอ ซึ่งต่างจากที่อื่นๆ การปกครองของเกาะสมุยในปัจจุบันจึงมีสองระบบซ้อนกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แบ่งภารกิจด้านการปกครองกันตามที่กฎหมายกำหนด

การที่เทศบาลนครเกาะสมุยมีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดในประเทศไทยไม่นับ กทม. การสร้างฐานมวลชนทางการเมืองก็ย่อมต้องใช้ความสามารถ ใช้ทรัพยากรที่มากตามไปด้วย และการที่ต้องรับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่ที่กว้างใหญ่ ต้องมีงบประมาณ มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้สัดส่วนกับพื้นที่ที่รับผิดชอบ ถึงจะสามารถดูแลการบริการประชาชนได้ตามที่ต้องการและทั่วถึง ภารกิจหลายอย่างอาจเกินกำลังความสามารถของเทศบาลด้วยซ้ำไป ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันเทศบาลนครเกาะสมุยมีกำลังเจ้าหน้าที่ และงบประมาณไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องทำ มีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาการกำจัดขยะ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำประปา ปัญหาบุกรุกที่และตำราสารธารณะ และหลายปัญหาที่เป็นความรับผิดชอบขององค์กรบริหารราชการส่วนภูมิภาค หรือองค์กรบริหารราชการส่วนกลาง แต่ประชาชนมักเข้าใจเหมารวมว่าทุกปัญหาของเกาะสมุยเป็นความรับผิดชอบของเทศบาล เป็นความยากลำบากในการบริหารให้สำเร็จเป็นที่พึงพอใจประชาชนได้ทั่วถึง จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของกลุ่มที่บริหารเทศบาลอยู่ เพราะความศรัทธา ความพึงพอใจของประชาชนที่ลดน้อยลงจะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองรวมทั้งกลุ่มคู่แข่งอาจนำไปใช้เป็นประเด็นโจมตีในช่วงเลือกตั้งได้

(3) ประชากรแฝงที่มีจำนวนมาก ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559 อำเภอเกาะสมุยมีประชากรตามสำมะโนประชากรจำนวน 65,109 คน และมีประชากรแฝงประมาณ 300,000 คน³ ประชากรแฝงมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว และการลงทุนบนเกาะสมุย ทำให้มีประชากรต่างถิ่น รวมทั้งแรงงานประเทศเพื่อนบ้านอพยพเข้ามาหางานทำ ส่วนใหญ่เป็นงานในภาคการบริการ เช่น งานในโรงแรม ร้านอาหาร งานก่อสร้าง การหลังไหลเข้ามาของกลุ่มประชากรดังกล่าว ส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายสำมะโนประชากรมาด้วย เป็นประชากรที่แฝงอยู่ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การมีประชากรแฝงจำนวนมากกว่าประชากรตามทะเบียนราษฎรถึงสี่ห้าเท่าตัว เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลนครเกาะสมุยในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

ก. การอุดหนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดสรรตามจำนวนประชากรที่มีอยู่ตามทะเบียนบ้าน โดยเฉพาะงบประมาณในการพัฒนาสาธารณูปโภคและบริหารด้านสวัสดิการสังคม ตั้งแต่การพัฒนาสาธารณูปโภค ระบบสาธารณสุขการแพทย์ การศึกษา ระบบสวัสดิการสังคม แต่การให้บริการได้รวมประชากรแฝงด้วย จึงทำให้ประชากรตามทะเบียน

³ บทที่ 2 ข้อ 7 ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี 7.2(1) สภาพลังคน

ราษฎรที่เป็นฐานเสียงทางการเมืองต้องได้รับผลกระทบ ได้รับบริการน้อยกว่าที่ควร ไม่ทั่วถึง ต้องรอคอยการรับบริการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจการบริหารของเทศบาลไปด้วย

ข. เทศบาลนครเกาะสมุยก็ได้พยายามที่จะให้ประชากรแฝงได้โอนย้ายทะเบียนบ้านมาเกาะสมุย หากอยู่ทำงานนานๆ ซึ่งหากประชากรแฝงถูกผลักดันให้โอนย้ายทะเบียนบ้านมาสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย ปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้งจะเปลี่ยนไป ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองแบบเดิม เช่น ระบบเครือญาติ ก็ลดความสำคัญลงไป รวมทั้งความได้เปรียบด้านบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรอาจใช้ได้ไม่มากนัก กลุ่มการเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยทุกกลุ่มย่อมต้องทบทวนการดำเนินการทางการเมืองของตนใหม่

จากข้อมูลและเหตุผลข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ประชากรแฝงคือปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า

2) ปัญหา และอุปสรรคจากปัจจัยการบริหารภายใน ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจของนายรามเนตร ที่เป็นปัจจัยการบริหารภายในของนายรามเนตรและกลุ่มที่สำคัญคือ ปัญหาด้านเงินทุนที่กลุ่มให้น้ำหนักมาก และปัญหาด้านทีมงาน

(1) เงินทุน นายรามเนตรยอมรับว่า ปัจจัยทางการเงินเป็นปัญหา และอุปสรรคสำคัญในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน ด้วยบทเรียนที่ผ่านมาทำให้นายรามเนตร ใจกว้างเริ่มใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากขึ้นตามกรอบที่กฎหมายกำหนด โดยเขาให้ข้อมูลว่าหลังจากได้เข้าไปดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครเกาะสมุยได้สูญเสียที่ดินไปเป็นร้อยไร่ เพราะเขาเชื่อว่าถ้าไม่ใช้ปัจจัยทางการเงินมาสนับสนุน โอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งครั้งต่อไปย่อมเป็นไปได้ โดยเงินทุนที่ใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง แยกออกเป็นสองส่วน คือ ช่วงเวลาออกการเลือกตั้งด้วยการช่วยเหลือประชาชนผู้ร้องขอที่มีรายได้น้อยทั้งในเขต และนอกเขตพื้นที่เลือกตั้ง การสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะ กิจกรรมทางสังคม รวมถึงการบำรุงศาสนสถานของทุกศาสนา ซึ่งรายจ่ายในส่วนนี้ไม่มีกฎหมายใดมากำหนด และในช่วงเวลาการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งก็จะมีค่าใช้จ่ายตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(2) ทีมงาน ทีมงานการดำเนินงานทางการเมืองของนายรามเนตร จะมีสองส่วน ส่วนแรก คือ ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร ส่วนที่สองคือกลุ่มหัวคะแนน ปัญหาอุปสรรคในส่วนแรก คือ ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และทีมผู้บริหาร จะมีปัญหาอยู่ที่การสรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความสามารถ มีฐานเสียงของตนเอง และมีความเสียสละที่จะมาทำงานสาธารณะ ส่วนปัญหาอุปสรรคของส่วนที่

สองคือกลุ่มหัวคะแนน อาจมีปัญหาการรักษาให้อยู่กับทีม โดยเฉพาะหัวคะแนนที่ไม่ใช่เครือญาติ อาจต้องมีการช่วยเหลือ มีค่าใช้จ่าย ทำอย่างไรให้เขามีความซื่อสัตย์อยู่กับกลุ่มให้ยาวนานได้

2. อภิปรายผล

โดยที่การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษา (1) วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย และ (3) ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

2.1 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นแรกจำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องอำนาจทางการเมืองก่อน ซึ่งความหมายโดยทั่วไปของอำนาจหมายถึงความสามารถของบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ยอมปฏิบัติตามที่ตนต้องการ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของอำนาจในทำนองเดียวกัน เช่น จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ ให้ความหมายอำนาจไว้ว่า คือ ความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของคนอื่น หรือความสามารถในการป้องกันมิให้ผู้อื่นมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของตนสอดคล้องกับ บรรพต วีรสัย และเฟิชัญ ศรีสุวรรณ กล่าวว่าการที่ผู้ใดผู้หนึ่งสามารถก่อให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการ ดังนั้น การมีอำนาจจึงหมายถึงการใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นกระทำตามต้องการ และอรุณ รักรธรรม ให้นิยามของอำนาจไว้ว่า อำนาจหมายถึงความสามารถของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่ทำให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติหรือวิถีชีวิตได้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ พลังหรือความสามารถที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคตินั้นเอง ส่วนอำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจที่ใช้บริหารจัดการบ้านเมือง เป็นการใช้อำนาจที่เฉพาะเจาะจงในการบริหารกิจการสาธารณะ ซึ่ง ซี ไรท์ มิลล์ (C. Wright Mills) ให้นิยามอำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจที่จะตัดสินใจและการบังคับให้เป็นไปตามการตัดสินใจนั้นๆ ในส่วนที่มีความสำคัญต่อสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้มีอำนาจทางการเมืองสามารถที่จะจัดสรรความชอบธรรม (legitimacy) หรือสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ตามตัวบทกฎหมาย

การให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ผู้นั้นจะต้องครองตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจได้ ผู้ที่ต้องการมีอำนาจทางการเมืองจึงจำเป็นต้องมีฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชน เพราะอำนาจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน อำนาจที่ได้มาคือการได้รับมอบจากประชาชน เจ้าของอำนาจที่แท้จริง รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างอำนาจให้เข้มแข็งเพื่อจะได้สามารถรักษาอำนาจที่ตนมีอยู่ไว้ให้นานๆ ได้ ซึ่งการจะเข้าใจถึงวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองไทย จำเป็นต้องเข้าใจถึงความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองไทยเป็นพื้นฐาน และ เสนีย์ คำสุข ได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองไทยในหลายประเด็น เช่น

เชื่อในเรื่องอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คืออำนาจทางการเมืองที่เป็นทางการหรือตามตำแหน่ง (formal political power) ทั้งโดยผ่านการเลือกตั้งและโดยวิธีการยึดอำนาจหรือการรัฐประหาร

เชื่อเรื่องอำนาจ อิทธิพล และอภิสิทธิ์ชน ตลอดจนผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะสามารถเป็นไปได้จากฐานความเชื่อดังกล่าวนี้

เชื่อว่าเงิน คือ อำนาจ (money is power) เงินเป็นทั้งอำนาจในตัวเอง และเป็นกำลังในการแสวงหาอำนาจทางการเมืองได้ ยุคนี้จึงต้องหาเงินก่อน ถ้าต้องการอยากได้อำนาจทางการเมือง

เชื่อว่าการเลือกตั้งต้องจ่ายเงินจึงจะผูกมัดจิตใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เหตุนี้ต้องเป็นคนที่รู้จักการหาเงิน และต้องไม่เลือกวิธีการหาเงิน รวมทั้งการคอร์ปชั่น การจ่ายเงิน “หลวง” หรือเงินงบประมาณแผ่นดินไปเพื่อการผูกมัดจิตใจผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อีกส่วนหนึ่งจึงต้องรู้จักการจ่ายเงินต้องไม่ปฏิเสธการขอจากประชาชน โดย “ต้องให้” เพื่อให้เกิด ‘ความสำนึกในบุญคุณ’ ของ “ผู้รับ”

เชื่อมั่นในวัฒนธรรมอำนาจนิยม และอำนาจคือธรรม (Might is Right) หรืออำนาจคือความถูกต้อง ผู้มีอำนาจคนจะเกรงใจ ไม่ต่อแยะ หรือแม้แต่เคารพ ศรัทธา ข้อผิดพลาดต่างๆ ก็สามารถทำให้หรือซื้อให้กลายเป็นความไม่ผิดได้ หรือผิดน้อยลงกว่าความเป็นจริงได้ คนที่ตำแหน่งสูงๆ ทางการเมือง ต้องแสดงออกถึงความเป็นผู้มีอำนาจ และเป็นอำนาจที่ถูกต้องชอบธรรม และผู้ดำรงตำแหน่งนี้ จึงเป็นผู้ที่ทำอะไรถูกต้อง และใครจะมากล่าวหา หรือดำเนินการเอาผิดในลักษณะต่างๆ ไม่ได้

เชื่อในเรื่อง “บุญคุณ” และการตอบแทนบุญคุณสำหรับผู้มีพระคุณ ตั้งแต่พ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ที่เคยให้ความช่วยเหลือเอื้อจุนมา และเชื่อในการสร้างบุญคุณกับคนเพื่อให้ “เกิดหนี้

บุญคุณ” และเพื่อให้ตอบแทนบุญคุณในวันหนึ่งข้างหน้า รวมทั้งเรื่อง “การฝากเด็ก” หรือการ “ฝากคน” ให้ได้รับโอกาสทางด้านต่างๆ หรือที่เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ค้ำชู”

เชื่อมั่นใน “อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์” เป็นเป้าหมายสูงสุดทางการเมือง (political ends) ส่วนวิธีการ ไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้ (means) ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ไม่ควรปฏิเสธวิธีการใด การแยกมิตร-ศัตรู ก็คือถ้าเป้าหมายสอดคล้องกันก็คือมิตร แต่ถ้าแก่งแย่งแข่งขันหรือขัดขวางก็คือศัตรู ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ไม่ใช่มิตรหรือศัตรูถาวร ความโลภและการเห็นแก่อำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ของชนชั้นนำทางการเมืองไทย และพวกพ้องบริวารที่เป็นมาตลอดเกือบแปดศตวรรษ และมีแนวโน้มจะเป็นไปเช่นนี้อีกนานนั้นก็เพราะการอบรมกล่อมเกลาลูกหลานในครอบครัวไทยมักจะเน้นเรื่องอำนาจนิยม คืออำนาจเด็ดขาด และการตัดสินใจทุกอย่างอยู่ที่พ่อแม่ “ผู้ใหญ่” การสอนให้รู้จักบุญคุณ และการทดแทนบุญคุณ ครอบครัวจำนวนมากนิยม “การวิ่งเต้น” “การเล่นเส้นเล่นสาย” “การฝากลูกเข้าเรียน-เข้าทำงาน” เอาใจใส่ดูแลลูกใกล้ชิดโดยพ่อแม่คิดให้ และวางแนวทางให้ลูกเดินตั้งแต่เล็กจนโต

สำหรับการอภิปรายวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะอภิปรายได้ดังนี้

2.2 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง พบว่านายรามเนตร ใช้อยู่ 4 วิธีการใหญ่ๆ คือ 1) ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ 2) ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน 3) การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียงที่สำคัญคือ เงินทุน ทีมผู้สมัคร ระบบห้วคะแนน การประเมินศักยภาพของกลุ่ม และการกำหนดนโยบายการบริหาร 4) การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว ดังรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ใช้ความเป็นคนในพื้นที่ นายรามเนตร ใจกว้าง เป็นคนเกาะสมุยโดยกำเนิด ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่เกาะสมุย เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นต้นจนถึงมัธยมในโรงเรียนที่เกาะสมุย มีเพียงบางช่วงไม่กี่ปีที่ได้ไปศึกษาต่อชั้นมัธยมปลายและระดับอุดมศึกษาที่กรุงเทพมหานคร และเมื่อกลับมาบ้านก็ได้ทำธุรกิจอยู่กับครอบครัวตลอดมา จะเห็นได้ว่านายรามเนตร ใจกว้างอยู่ในพื้นที่บ้านเกิดตนเองเกือบตลอดเวลา ประชาชนชาวสมุยก็เห็นเขาเป็นคนสมุยขนานแท้ ความรู้สึกเป็นพวก ความรักใคร่สนิทสนมก็ย่อมมีต่อนายรามเนตรเป็นเรื่องธรรมดา จุมพล หนีมพานิช ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งว่า อำนาจของบุคคลหนึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งความสัมพันธ์กันของประชาชนในพื้นที่เกาะสมุยดูเหมือนจะมีลักษณะท้องถิ่นนิยมค่อนข้างสูง คนพื้นที่จึงมีข้อได้เปรียบในการได้คะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคนที่ไม่ใช่คนพื้นที่ที่แท้จริง หรือที่

เรียกว่าพวกเสื้อข้ามห้วย การใช้ปัจจัยความเป็นคนพื้นที่จึงเป็นวิธีการสำคัญประการหนึ่งที่นายรามเนตรฯ ใช้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของตน

2.2.2 ใช้ความเป็นญาติพี่น้องกับประชาชน เป็นค่านิยม หรือนิสัยคนไทยทั่วไปที่ต้องรักใคร่ญาติพี่น้องตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องการทำมาหากิน การครองชีพ การดูแลกันเมื่อเจ็บป่วย ไปมาหาสู่กัน แต่คนไทยภาคใต้จะมีนิสัยรักพวกพ้องเข้มข้นกว่าคนไทยที่ท้องถิ่นอื่น กล่าวสำหรับเกาะสมุยที่เป็นเกาะกลางทะเลห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ การไปมาหาสู่กับสังคมภายนอกเกาะจึงมีไม่มาก การจับคู่แต่งงานกันของสังคมดั้งเดิมก็จะอยู่ในหมู่ชาวเกาะด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็ไม่พ้นที่จะเกี่ยวพันกันเป็นเครือญาติกันห่างกันบ้าง ใกล้ชิดกันบ้าง คนเกาะสมุยท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกัน ถือเป็นเครือญาติขนาดใหญ่ที่ผูกพันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไปมาหาสู่กัน พบกันตามเทศกาลสำคัญๆ โดยเฉพาะวันทำบุญเดือนสิบของชาวดูใต้ หรือวันตายของชาวสมุย ช่วงเดือนกันยายน ตุลาคมของทุกปี ที่แต่ละบ้านจะไปทำบุญให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับ คล้ายวันเซ่งเม้งของคนจีน ญาติพี่น้องจากที่ไหนๆ ก็จะได้พบกันในวันนั้น นั่นคือระบบความสัมพันธ์กันของเครือญาติ และเวลาเลือกตั้งก็เหมือนกันถ้าไม่ลงคะแนนเสียงให้ญาติตัวเองแล้วจะไปลงให้ใคร แต่ที่เกาะสมุยเครือญาติมันพันกันไปมาจนเป็นเครือที่ค่อนข้างใหญ่ การช่วยเหลือเกื้อกูลทางการเมืองก็ย่อมมีมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ สอดคล้องกับ สุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล ที่กล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทยตามวัฒนธรรมความสัมพันธ์ระหว่างญาติอาวุโส (พี่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย) กับญาติพี่น้อง (น้อง ลูก หลาน หลาน) เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจนและน่าจะเป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุดด้วย

นายรามเนตร ใจกว้าง มาจากตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งของเกาะสมุย มีญาติพี่น้องในตระกูลตนเองและที่เกี่ยวข้องกับตระกูลอื่นๆ อยู่จำนวนมาก นอกจากนั้นเขายังให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติไปถึงวิธีการคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ว่าจะต้องมาจากตระกูลที่มีคะแนนเสียงมากพอสมควร ระบบเครือญาติเป็นระบบอุปถัมภ์ประเภทหนึ่ง ย่อมมีการอุปถัมภ์ค้ำชูกันและกันเป็นธรรมดา ระบบเครือญาติจึงเป็นวิธีการที่นายรามเนตรใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง

2.2.3 การเลือกใช้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการได้คะแนนเสียง ที่สำคัญคือ เงินทุน ทีมผู้สมัคร ระบบหัวคะแนน การประเมินศักยภาพของกลุ่มแข่ง และการกำหนดนโยบายการบริหาร ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นเป็นเรื่องที่ผู้ทำงานการเมืองหรือนักการเมืองไทยทั้งหลายนำมาใช้ในการสร้างฐานอำนาจ สร้างคะแนนเสียงให้ตนเองอยู่แล้ว การทำงานการเมืองหรืองานอะไรก็ตามต้องใช้เงินทุน การคัดผู้สมัครร่วมทีมก็ต้องหาคนที่คิดว่ามีคุณสมบัติมีความสามารถที่จะทำให้ชาวบ้านใส่คะแนนให้ได้ ส่วนหัวคะแนนคือองค์ประกอบของการหาเสียงเลือกตั้งของการเมืองไทยอยู่แล้ว

เรื่องคู่แข่งกันในเวทีการเมืองไม่มีใครประมาทใครอยู่แล้ว และการกำหนดนโยบายย่อมมีกันทุกคน ทุกพรรคอยู่แล้ว เพียงแต่การขานนโยบายหรือเรื่องที่ตนเองต้องการจะทำ อาจไม่ได้นำมาปฏิบัติเมื่อได้รับเลือกตั้งได้ครองอำนาจทางการเมืองแล้ว แต่ปัจจัยที่ควรนำมาอภิปรายในผลการศึกษาวิจัยนี้ คือปัจจัยการใช้เงินทุน

เรื่องเงินทุน ในระบบการเมืองไทยไม่ว่าเป็นระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการได้รับเลือกตั้ง ปัญหาสำคัญคือกฎหมายกำหนดวงเงินในการใช้เลือกตั้งไม่สูงนักเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิ ขายเสียง เงินทุนส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง เช่น การจัดทำอุปกรณ์ การสื่อสาร ค่ายานพาหนะ ค่าจ้างเหมาโฆษณาติดตั้งเครื่องขยายเสียง โดยเงินทุนตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายดังกล่าว เป็นผลให้ผู้ที่ต้องการชนะการเลือกตั้งจำเป็นต้องหาเงินทุนมาสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียงของตนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด มีการใช้เงินแบบระบบอุปถัมภ์ ซึ่งทำให้ประชาธิปไตยของไทยยังคงเป็นประชาธิปไตยแบบไทยไทย การซื้อสิทธิขายเสียงจึงเป็นสิ่งที่ขัดขวางความเจริญของบ้านเมืองประการหนึ่ง เสนีย์ คำสุข ได้วิเคราะห์กระบวนการเลือกตั้งและการใช้เงินทุนของนักการเมืองไทยไว้อย่างน่าสนใจว่า “ในกระบวนการเลือกตั้งทุกครั้ง พรรคการเมืองที่มีเงินทุนมาก มีบุคคลที่มีชื่อเสียง มีประสบการณ์ทางการเมืองสูง และเป็นกลุ่มการเมืองและนักเลือกตั้งชั้นนำของแต่ละจังหวัด รวมกันจำนวนมาก มักเป็นฝ่ายผูกขาดโอกาสเอาชนะการเลือกตั้ง เพราะมีปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครบถ้วน รวมการระดมเงินทุนเข้าสู่กระบวนการหาคะแนนเสียง และการจัดตั้งระบบห้วคะแนนที่มีกระบวนการหาและรวบรวมคะแนนเสียงอย่างมีประสิทธิภาพเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม กระบวนการการเลือกตั้งของทุน โดยทุน และเพื่อทุน จึงค่อยๆ กลายเป็นการผูกขาดอำนาจ และบิดเบือนการใช้อำนาจพร้อมๆ กับการตัดโอกาสของการพัฒนาประชาธิปไตย (democratization) และจำกัดโอกาสในการแข่งขันของผู้สมัคร และกลุ่มการเมืองที่ขาดทุนและต้องการใช้หลักธรรมาภิบาล (good governance) ในการแข่งขันทางการเมือง ระบบและกระบวนการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้ง กกต. สามารถทำให้เกิดผลต่อการสร้าง “การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม” ได้เพียงเล็กน้อย แต่เห็นได้ชัดเจนว่า แทบไม่มีพลังในการต้านทานอำนาจของกระบวนการระดมทุนมหาศาลในการเอาชนะการเลือกตั้งได้เลย ความเป็นจริงในกระบวนการเลือกตั้งของไทย จึงเป็นสิ่งที่คนรับรู้กันทั้งสังคมว่า “เงินไม่มากไม่เป็น” “ไม่มีเงิน ไม่มีเสียง” “เงินมาก อำนาจมาก” และ “เงิน คือ อำนาจ” นั่นคืออนาธิปไตย หรืออาจผสมผสานกันเป็น “ประชานิธิปไตย” แต่ไม่ใช่สาระที่แท้จริงของประชาธิปไตย กระบวนการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองทั้งหลาย จึงโน้มเอียงไปในทาง “บิดเบือนอำนาจ” (abuse of power) เพื่อผลประโยชน์ทางด้านต่างๆ ของผู้มีอำนาจ พวกพ้องและเครือข่าย สาระของการ

คอร์รัปชันทางการเมือง (political corruption) จึงกลายเป็นแบบแผนสำคัญของการเมืองไทยและฝังรากลึกกลงไปสู่ทุกระบบการเมืองตั้งแต่รัฐบาล ระบบราชการ รัฐสภา หรือแม้แต่ตุลาการ อปท. ระบบการเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง ภายใต้การหล่อเลี้ยงไว้อย่างดีของระบบทุนนิยมเครือญาติแบบผูกขาด (semi-monopoly capitalist cronyism) ค่านิยมเชิงวัฒนธรรมเรื่องความร่ำรวย วัตถุนิยม เงินนิยม บริโภคนิยม ผู้นำนิยม พวกพ้องนิยม และอุปถัมภ์นิยมของคนในสังคมไทย”

2.2.4 การใช้บุคลิกภาพส่วนตัว บุคลิกนายรามเนตร ใจกว้าง ถือว่าเป็นบุคลิกที่ค่อนข้างเหมาะสมต่อเข้ามาทำงานการเมือง เป็นคนติดดิน ไม่ถือเนื้อถือตัว เข้ากับคนได้ทุกชั้น ทุกวัย ทุกสังคม ใจดีชอบช่วยเหลือผู้อื่น แบบที่เรียกว่าเป็นคนใจนักเลง ในการทำงานการเมืองของเขา ปัจจัยบุคลิกส่วนตัวที่มีลักษณะพิเศษกว่านักการเมืองอื่นๆทำให้ได้รับความนิยมนิยมชมชอบ ได้รับความรักใคร่จากประชาชนอยู่ตลอดเวลา สังเกตได้ว่าก่อนที่เขาจะพลิกกลับมาคุมอำนาจบริหารเทศบาลนครเกาะสมุยในปี 2551 ทีมของเขาทยอยกันสอบตกมาเรื่อยๆ จนก่อนปี 2551 เหลือนายรามเนตรคนเดียว ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าตัวนายรามเนตรเองยังคงครองใจประชาชนชาวสมุยอยู่เรื่อยมา สอดคล้องกับ จุมพล นิมิตพานิช ได้ให้คำอธิบายว่าบุคลิกส่วนตัวเป็นที่มาของอำนาจทางการเมืองประเภทหนึ่ง “4) อำนาจอ้างอิง (referent power) หมายถึง อำนาจที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล เช่นการเป็นคนที่มีเสน่ห์ดึงดูด มีลักษณะพิเศษ (charisma) เป็นที่รู้จักชอบพอกของคนอื่นในองค์กร เป็นต้น บุคคลบางคนมีคุณสมบัติพิเศษส่วนตัว ทำให้ตนเองมีอำนาจเหนือผู้อื่นได้ คุณสมบัติพิเศษนี้อาจรวมถึงความสามารถในการพูดในที่ชุมชน สไตล์ส่วนตัวหรือมีมาตรฐานทางศีลธรรมสูง เสน่ห์ประจำตัวนี้บางครั้งเรียกว่าอำนาจการอ้างอิงหรืออำนาจบารมี

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ก็สรุปได้มาจากผลการวิจัยวิธีการสร้างอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตรและทีมงาน ซึ่งอาจแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตรเอง และ ปัจจัยที่เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการดำเนินงานทางการเมืองตลอดระยะเวลา 20 ปีที่อยู่ในวงการเมืองท้องถิ่นของอำเภอเกาะสมุย และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.3.1 ปัจจัยที่มาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตร ใจกว้าง

องค์ประกอบส่วนบุคคลที่สำคัญที่เป็นปัจจัยที่มีผลบวกต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร คือ บุคลิกภาพส่วนตัว ความเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน และเป็นผู้มีญาติพี่น้องจำนวนมาก จากผลการวิจัยพบว่า เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่านายรามเนตรเป็นคนที่มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทุกวัยทุกกลุ่ม เป็นคนในพื้นที่ที่ที่เกี่ยวคลุกคลีกับคน

ทั่วไปมาตั้งแต่ก่อนเข้ามาสู่วงการการเมืองแล้ว ซึ่งนอกจากจะเป็นที่รู้จักกันทั่วไปแล้ว นายรามเนตร ยังใช้โอกาสที่เข้าไปคลุกคลีกับประชาชนทุกกลุ่มอย่างไม่เลือก ทำให้เขาารู้ถึงความต้องการของประชาชน รู้ถึงปัญหาที่ต้องแก้ไข ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อฐานอำนาจของเขาทั้งสิ้น นายรามเนตร จึงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นผู้นำทางการเมืองผู้หนึ่ง สอดคล้องกับ กวี วงศ์พุด ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำที่น่าสนใจไว้ 5 ประการ คือ (1) ผู้นำ หมายถึงผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่มเปรียบเสมือนแกนของกลุ่มเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง (2) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งนำพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดหมายที่วางไว้ (3) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐานและสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้ (4) ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด (5) ผู้นำ หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

สรุป ผู้นำ (Leader) คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือการเลือกตั้ง หรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ กลุ่มสมุขก้าวหน้าที่มีนายรามเนตร ใจกว้างเป็นหัวหน้ากลุ่มที่ถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม (Symbol of the Group) ประสบผลสำเร็จได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครเกาะสมุย ส่วนหนึ่งก็ด้วยภาวะผู้นำ (Leadership) ของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่มีองค์ประกอบส่วนตัวเอื้อต่อการเป็นปัจจัยสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

2.3.2 ปัจจัยที่มาจากกลยุทธ์การดำเนินงานทางการเมือง

นายรามเนตร ใจกว้าง เริ่มต้นชีวิตทางการเมืองมาจากการสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาลเมื่อปี พ.ศ.2540 และได้รับการเลือกตั้งเป็นบุคลากรทางการเมืองของการปกครองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยและจังหวัดสุราษฎร์ธานีติดต่อกันมาตลอดยี่สิบปี จนสามารถได้เข้าขึ้นดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดของการปกครองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุย คือได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีถึงสองสมัย เริ่มจากสมัยแรกปี พ.ศ. 2551 ถึง ปี พ.ศ. 2555 และต่อด้วยสมัยที่สอง ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งการที่นายรามเนตรสามารถเติบโตทางการเมืองท้องถิ่นมาได้อย่างยาวนาน ย่อมต้องมีวิธีการและกลยุทธ์ในการดำเนินการทางการเมืองให้ตนเองก้าวหน้าและเติบโตทางการเมืองได้นอกเหนือจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบส่วนบุคคลของนายรามเนตรเอง

วิธีการ และกลยุทธ์ในการดำเนินการทางการเมืองที่นายรามเนตรใช้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตน มีหลายประการ เช่น การเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและทีมบริหาร ที่นอกเหนือจากการเลือกคุณสมบัติเฉพาะตัวที่

ต้องมีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจที่จะทำงานส่วนรวม การจัดตั้งระบบหัวคะแนนกระจายไปทุกพื้นที่ วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ชุมนโยบายการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากประเมินศักยภาพของกลุ่มแล้วเห็นว่ายังทำงานการเมืองแบบเดิม รวมทั้งกลุ่มนายรามเนตรยังเน้นวิธีเดินเคาะประตูบ้านผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทุกหลังเป็นหลัก การใช้เงินทุนทั้งที่เปิดเผยตามข้อกำหนดของกฎหมาย และเงินทุนแฝงที่ไม่เปิดเผย และนโยบายการสร้างผลงาน ซึ่งทั้งหลายก็เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่นักการเมืองไทยโดยทั่วไปใช้ สอดคล้องกับการให้คำอธิบายของ เดชะ สิทธิสุทธิ เรื่องการใช้ทรัพยากรในการเลือกตั้งของนักการเมืองไทย ว่า “การเลือกตั้งซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะทำให้ผู้นำทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นมีอำนาจทางการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการเมืองที่ตนมีอยู่ เช่น เงินทอง ชื่อเสียง และสื่อต่างๆ เป็นต้น เพื่อที่จะเปลี่ยนเป็นคะแนนเสียงให้ได้ โดยวิธีการที่จะนำมาใช้ก็มีทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย”

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในเมื่อแต่ละฝ่ายใช้ทรัพยากร ใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงที่แตกต่างกันไม่มาก เหตุใดจึงมีทั้งผู้แพ้และผู้ชนะการเลือกตั้ง ในกรณีของนายรามเนตร ใจกว้าง หัวหน้ากลุ่มสมุยก้าวหน้ากับกลุ่มคู่แข่งกัน ซึ่งเชื่อว่าทรัพยากรการเมือง วิธีการทำงานการเมืองไม่ได้ด้อยกว่า หรือแตกต่างกันมากนัก ฝ่ายกลุ่มคู่แข่งกันเป็นกลุ่มที่ครองอำนาจทางการเมืองส่วนท้องถิ่นของเกาะสมุยมายาวนานหลายสิบปี เพิ่งจะเพลี่ยงพล้ำให้กลุ่มนายรามเนตรเมื่อห้าหกปีที่ผ่านมานี้เอง กลุ่มนี้อาจมีทรัพยากรทางการเมืองบางอย่างเหนือกว่ากลุ่มนายรามเนตรด้วยซ้ำไป เหตุผลที่ทำให้กลุ่มนายรามเนตร ใจกว้าง เป็นผู้ชนะน่าจะอยู่ที่วิธีการใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้ดีกว่า มีประสิทธิภาพมากกว่า สอดคล้อง ดาฮ์ล (Dahl) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่บุคคลมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น คือ บุคคลมีทรัพยากรทางการเมืองในครอบครองมากกว่าคนอื่น หรือแม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองในครอบครองเท่ากัน บุคคลบางคนอาจจะมีวิธีใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้มากกว่าคนอื่น หรือ แม้จะมีทรัพยากรทางการเมืองเท่ากัน บุคคลบางคนสามารถจะใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้ชำนาญและมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่น

การใช้ทรัพยากรทางการเมืองของนายรามเนตร เรื่องการสร้างความจริงรักภักดีของหัวคะแนน เขาจะใช้วิธีการอุปถัมภ์ช่วยเหลือเงินทองสิ่งของแก่กลุ่มคนหลากหลายตั้งแต่ก่อนฤดูกาลเลือกตั้งด้วยซ้ำไป เป็นการใช้ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยมาเป็นประโยชน์ของระบบหัวคะแนนว่า “เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ที่เหนือกว่าคือ มีทรัพยากรมากกว่า มีอำนาจมากกว่า กับผู้ที่ด้อยกว่าคือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือผู้มีอำนาจด้อยกว่า โดยผู้ที่เหนือกว่าให้การอุปการะช่วยเหลือคุ้มครองป้องกันให้แก่ผู้ที่ด้อยกว่า และผู้ด้อยกว่าให้การสนับสนุนทำงานให้โดยยอมรับใช้และเชื่อฟังเป็นการตอบแทน ถ้ากล่าวอย่างไทยถือว่าผู้ที่เหนือกว่าสร้าง

บุญคุณช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า และผู้ที่ด้อยกว่าย่อมต้องตอบแทนบุญคุณ สาธะสำคัญในความสัมพันธ์นี้คือ ความกตัญญูทศเวที” ไม่สอดคล้องแต่เนติ เอียวศรีวงศ์ (2536, น. 94) ได้เสนอแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไว้อย่างน่าสนใจว่า “ความผันแปรของระบบอุปถัมภ์ เนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นแบบสมัยใหม่ ทำให้ชาวบ้านชนบทต้องพึ่งพาผู้คนต่างๆ หลากหลายมากขึ้น ดังนั้นในชนบทจึงมีการอุปถัมภ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย ผลจากการเปลี่ยนแปลงทำให้กลุ่มอุปถัมภ์ผันแปรไปคือ การที่จะต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์หลายๆ คน และความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายจะไม่ลึกซึ้งถาวรเหมือนสมัยก่อน เพราะความสัมพันธ์ที่ผูกพันด้วยวัตถุอำนาจ หรืออิทธิพลมากกว่าจิตใจ” ซึ่งหากแนวโน้มเป็นเช่นนี้จริง กลุ่มนายรามเนตรคงต้องหาวิธีการหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ ที่จะสร้างระบบห้วคณะให้มีประสิทธิผลได้แบบเดิม

อีกตัวอย่างหนึ่งของการใช้ทรัพยากรทางการเมืองของนายรามเนตร เรื่องการจัดทีมงานผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและทีมผู้บริหารเทศบาล เป็นการสร้างกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ที่ จุฬพล นิคมพานิช ได้อธิบายไว้ว่า “เป็นกลุ่มการเมืองที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลที่มีวัตถุประสงค์ ทิศนคติ และผลประโยชน์ร่วมกันมารวมตัวกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยผ่านกระบวนการทางการเมืองซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นได้ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อสร้างกำลังและเพื่อใช้กำลังเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือนโยบายของรัฐบาล” การเลือกทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและทีมบริหารของนายรามเนตร ที่นอกเหนือจากการเลือกคุณสมบัติเฉพาะตัวที่เหมาะสมแล้ว บุคคลนั้นๆ ต้องเป็นคนที่มีความรู้มาก เป็นคนที่ชุมชนนับถือ พูดจากับชาวบ้านได้ พยายามเลือกตัวแทนแต่ละชุมชน กระจายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เกาะสมุย ทั้งนี้เพื่อหวังให้ทีมงานสร้างสรรค์คะแนนเสียงให้กลุ่มและตัวเองได้ ซึ่งก็เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ จากการเลือกตั้งเมื่อปี 2551 ตัวเขาได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี และลูกทีมได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนถึง 17 คน จากจำนวนสมาชิกทั้งสภา 18 คน

การใช้ทรัพยากรเงินทุน ประชากรตัวอย่างบางคนได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีการใช้เงินในการเลือกตั้งกันทั้งสองฝ่าย ทั้งเงินทุนที่เปิดเผยและเงินทุนแฝง ซึ่งรวมแล้วจะเป็นจำนวนที่สูงกว่ากฎหมายกำหนดหรือไม่ ใครใช้เท่าใด มากน้อยกว่ากันหรือไม่ ก็ไม่มีใครทราบได้ แต่การใช้เงินทุนแฝงที่เป็นการซื้อเสียงเกิดขึ้นกระจายทั่วทุกภาค ทุกประเภทการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น เป็นรูปแบบการทุจริตการเลือกตั้งประการหนึ่ง สอดคล้องกับชาญชัย จิตรเหล่าอาพร กล่าวว่าการทุจริตการเลือกตั้ง ล้วนเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าอำนาจธิปไตยมิได้อยู่ในมือของปวงชนอย่างแท้จริง) ประเด็นนี้จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญในการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย เพราะเมื่อลงทุนแล้วย่อมต้องมีการถอนทุนคืน รวมทั้งต้องสะสมทุนไว้

รักษารัฐอำนาจทางการเมืองของตนต่อไปอีก และสอดคล้องเสถียร คำสุข ว่า “กระบวนการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองทั้งหลาย จึงโน้มเอียงไปในทาง ‘บิดเบือนอำนาจ’ (abuse of power) เพื่อผลประโยชน์ทางด้านต่างๆ ของผู้มีอำนาจ พวกพ้องและเครือข่าย สาระของการคอร์รัปชันทางการเมือง (political corruption) จึงกลายเป็นแบบแผนสำคัญของการเมืองไทยและฝังรากลึกลงไปสู่ทุกระบบการเมืองตั้งแต่รัฐบาล ระบบราชการ รัฐสภา หรือแม้แต่ตุลาการ”

2.4 ปัญหา และอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีนครเกาะสมุย

จากการให้สัมภาษณ์ของนายรามเนตร ใจกว้าง ได้ให้ความสำคัญเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองไปที่ปัจจัยทางการเงินเป็นหลัก ปัญหานี้มาจากประสบการณ์ทางการเมืองของเขา มีเพียงการสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในครั้งแรกเท่านั้น ที่นายรามเนตร ยังไม่มีเรื่องปัจจัยทางการเงินมาเป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อสู้ด้วยความนิยมนั่นอย่างแท้จริง และทำให้นายรามเนตร ใจกว้าง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่มีคะแนนเป็นอันดับหนึ่ง แต่หลังจากที่ได้เข้าร่วมกันเป็นกลุ่มการเมือง คล้ายกับพรรคการเมือง ปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยทางการเงิน ได้ตามเล่นงานกลุ่มนายรามเนตรจนสมาชิกส่วนใหญ่สอบตกเหลือนายรามเนตรคนเดียวที่สอบผ่านและได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุนในการทำงานการเมือง มีทุกระดับ กรณีการเมืองระดับชาติสอดคล้องกับ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ อดีตนักกิจกรรม และอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้ผันตัวเองไปสู่วงการการเมือง ได้เขียน ทบทวนถึงประสบการณ์ทางการเมืองหลังพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 ว่า การเมืองไทยเป็นเรื่องของเงินทุน ไม่มีเงินทุน แม้นโยบายจะดี ฝปากจะดี ฐานเสียงจะดี ก็ยากที่จะชนะเลือกตั้ง การหาเสียงต้องใช้เงิน ไม่มีเงินถูกพรรคที่มีฐานเสียงก็จะหนีไปเข้าพรรคการเมืองอื่น ความพ่ายแพ้ของพรรค มหาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 อย่างยับเยิน ทั้งๆ ที่คาดการณ์ว่าสมาชิกพรรคจะได้รับเลือกตั้งในระดับ 100 คน หรือประเมินขั้นเลวร้ายจะได้ไม่น้อยกว่า 60-70 คน ก็เนื่องจากขาดเงินทุนสนับสนุน ส่วนสาเหตุที่ขาด เงินทุนสนับสนุนนั้น อาจารย์เอนก อธิบายว่า “การที่เสบียงเดินทางไม่ถึงกองทัพนั้น มีการวิเคราะห์จากหลาย ฝ่ายว่า ส่วนหนึ่งอาจจะเกิดจากการตัดเส้นทางลำเลียงของพรรครัฐบาล”

เมื่อนายรามเนตร หวนกลับมาเป็นหัวหน้าทีมกลุ่มสมุยก้าวหน้าลงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเกาะสมุยในปี 2551 แม้ว่าจะมีความมั่นใจในฐานเสียงของตนเองและทีมงานเพียงใด แต่ด้วยบทเรียนที่ผ่านมาทำให้นายรามเนตร ใจกว้าง เริ่มใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากขึ้น โดยเขาเชื่อว่าถ้าไม่ใช้ปัจจัยทางการเงินมาช่วยในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น โอกาสที่เขาจะชนะเลือกตั้งย่อมลดน้อยถอยลง นั่นคือปัญหาอุปสรรคในการสร้าง

ฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่ถือเป็นปัจจัยการบริหารภายใน ของนายรามเนตร และทีมงานเอง

นอกจากปัญหาอุปสรรคที่เป็นปัจจัยภายในแล้ว ยังมีปัญหาอุปสรรคในการสร้าง ฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้างที่เป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Environment Factor) อีกหลายประการ ที่สำคัญคือ กลุ่มคู่แข่งชั้นทางการเมือง ความกว้างใหญ่ของ พื้นที่รับผิดชอบ และจำนวนประชากรแฝงที่มีจำนวนมาก ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มแข่งทาง การเมือง ที่ไหนๆ เขาก็มีกันทั้งนั้น แต่ปัญหาและอุปสรรคที่ต่างจากพื้นที่อื่นๆ คือ ความกว้างใหญ่ ของพื้นที่ รับผิดชอบ และจำนวนประชากรแฝงที่มีจำนวนมาก ซึ่งควรที่จะมีการอภิปรายในสอง ประเด็นดังกล่าว

2.4.1 ปัญหา และอุปสรรคด้านพื้นที่

เกาะสมุยมีพื้นที่รวมประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร ขอบเขตความรับผิดชอบ ของเทศบาลนครเกาะสมุยคือพื้นที่ทั้งหมดของเกาะสมุย โดยไม่ได้แยกพื้นที่การปกครองกับระบบ การปกครองส่วนภูมิภาค คืออำเภอ ซึ่งต่างจากที่อื่นๆ เช่น เมืองพัทยาที่มีพื้นที่ประมาณ 50 ตาราง กิโลเมตร แยกพื้นที่ออกมาจากอำเภอบางละมุง เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตรที่แยกพื้นที่ออกมาจากอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี การปกครองจึงมีสองระบบซ้อนกัน อยู่ในพื้นที่เดียวกัน แบ่งภารกิจด้านการปกครองกันตามที่กฎหมายกำหนด โดยเทศบาลมีอำนาจ หน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่างๆ ส่วนอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และฉบับ แก้ไขเพิ่มเติมต่างๆ เกาะสมุยจึงมีหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำงานร่วมกันหลาย หน่วยงาน และยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ จึงทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างเหมาะสม รอบด้าน และยั่งยืน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อ เนื่องไปยังด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่การบริการของเทศบาลจะตามทันการขยายตัวของ การท่องเที่ยว

สรุปได้ว่าการบริหารเทศบาลนครเกาะสมุย มีปัญหาเชิงพื้นที่มากพอสมควร และส่งผลเสียต่อกลุ่มสมุยก้าวหน้าของนายรามเนตร ใจกว้าง ที่เป็นผู้บริหารอยู่ในขณะนี้อย่าง หลีกเลียงไม่ได้ และเห็นว่าเกาะสมุยควรจะมีการศึกษาวิจัยหารูปแบบการปกครองที่เหมาะสม รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และรักษาธรรมชาติรักษาเอกลักษณ์ความเป็น เกาะสมุยไว้ให้ได้ด้วย

2.4.2 ปัญหา และอุปสรรคเรื่องจำนวนประชากรแฝง

จากข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเกาะสมุย ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559 อำเภอเกาะสมุยมีประชากรจำนวน 65,109 คน และมีประชากรแฝงประมาณ 300,000 คน⁴ ประชากรแฝงมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวและการลงทุนบนเกาะสมุย ทำให้มีประชากรต่างถิ่น รวมทั้งแรงงานประเทศเพื่อนบ้านอพยพเข้ามาหางานทำ โดยส่วนใหญ่เป็นงานในภาคการบริการ เช่น งานในโรงแรม ร้านอาหาร งานก่อสร้าง รวมถึงงานรับจ้างทำสวนผลไม้ การหลังไหลเข้ามาของกลุ่มประชากรดังกล่าว ส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายสำมะโนประชากรมาเกาะสมุยด้วย จึงเรียกประชากรกลุ่มนี้ว่าประชากรแฝง และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การหลังไหลเข้ามาของกลุ่มประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่อาศัยอย่างควบคุมไม่ได้ ส่งผลกระทบต่อความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัยชีวิต สักส่วนของงบประมาณที่ได้รับในการพัฒนารายหัวตามประชากรที่มีทะเบียนบ้านเมื่อเทียบกับประชากรที่มีอยู่จริง จึงส่งผลกระทบต่องบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาและส่งผลสืบเนื่องให้เกิดผลกระทบอื่นตามมา เช่น อาชญากรรม ขยะ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ปีงบประมาณปี 2559 เทศบาลนครเกาะสมุยมีงบประมาณ 557,900,000.00 บาท ปี 2560 มีงบประมาณ 662,975,000.00 บาท⁵ ซึ่งจัดสรรสำหรับการให้บริการประชากรหกหมื่นคนเศษ แต่ต้องให้บริการจริงเกือบสี่แสนคน ซึ่งนอกจากต้องใช้งบประมาณที่เหมาะสมแล้ว จำนวนเจ้าหน้าที่พนักงานท้องถิ่นของเทศบาลก็ต้องเพียงพอได้สัดส่วนกับประชากร แต่ปัจจุบันเจ้าหน้าที่มีน้อย ชุมชนมาก ประชากรหนาแน่น ส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่มีความคล่องตัว มีปัญหาการบริการหลายด้าน เช่น ขยะ การคมนาคม การรักษาพยาบาลและการสาธารณสุข ประชาชนก็ยังไม่พอใจคณะผู้บริหารเทศบาลนครเกาะสมุย ที่เป็นผู้รับผิดชอบ จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง

การแก้ปัญหาประการหนึ่งคือการผลักดันให้ประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานหรืออยู่อาศัยในเกาะสมุยนานๆ เช่น 1 ปี ควรให้มีการโอนย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาด้วย เพื่อเพิ่มสัดส่วนประชากรกับงบประมาณและการให้บริการของเทศบาลนครเกาะสมุย แต่ในทางการเมืองหากประชากรแฝงถูกผลักดันให้โอนย้ายทะเบียนบ้านมาสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย ปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้งจะเปลี่ยนไป ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองแบบเดิม เช่น ระบบเครือญาติ ก็จะถูกลดความสำคัญลงไป รวมทั้งความได้เปรียบด้านบุคลิกส่วนตัวของนายรามเนตรอาจใช้ได้ไม่มากนัก กลุ่มการเมืองท้องถิ่นของเกาะสมุยทุกกลุ่มย่อมต้องทบทวนการดำเนินการทางการเมืองของตนใหม่

⁴ บทที่ 2 ข้อ 7 ข้อมูลพื้นฐานของเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี 7.2(1) สภาสังคม

⁵ อ้างแล้วในบทที่ 1 บทนำ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะต่อนายรามเนตร ใจกว้าง และผู้สมัครตำแหน่งนายกเทศมนตรี

3.1.1 วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

1) ประชากรของสมุย เริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก มีคนต่างพื้นที่เข้ามาอาศัยทำมาหากินอยู่มาก คนรุ่นต่อๆ ไปก็ไม่ใช้เครือญาติกันแล้ว เศรษฐกิจฐานรากเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมากขึ้น สภาพสังคมจึงมีลักษณะเป็นสังคมเมืองซึ่งคนส่วนใหญ่จะไม่มีรู้จักกัน รูปแบบการใช้องค์ประกอบส่วนตัวเรื่องความเป็นคนพื้นที่ ความเป็นญาติพี่น้องก็จะมีผลน้อยลง ปัจจัยการชี้ขาดการเลือกตั้งจะเปลี่ยนไป รูปแบบการสร้างฐานอำนาจก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งรูปแบบการใช้ องค์ประกอบส่วนตัว การเป็นคนพื้นที่ที่คลุกคลีอยู่กับประชาชน การเป็นเครือญาติกัน อาจยังคงมีผลอยู่บ้าง แต่ควรเป็นองค์ประกอบส่วนตัวของทีมงานทั้งหมด ไม่ใช่ใช้ความโดดเด่นของนายรามเนตรเป็นหลักแต่อย่างเดียว นอกจากนั้นอาจต้องมุ่งเน้นการใช้รูปแบบอื่นมาทดแทนให้มากขึ้น เช่น การสร้างทีมงาน โดยการเพิ่มศักยภาพของทีมงานทั้งทีมบริหาร ทีมสมาชิกสภาเทศบาล ตลอดจนบรรดาหัวหน้าคณะต่างๆ และ การกำหนดนโยบายและการสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน

2) นายรามเนตร และทีมงานเป็นผู้ที่คลุกคลีกับประชาชน ขยับลงพื้นที่แก้ปัญหา ย่อมทราบดีว่าเกาะสมุยมีปัญหาอะไรอยู่ ทราบดีถึงความต้องการของประชาชน การดำเนินงานทางการเมืองโดยการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมและจำเป็นน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ที่สร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนเองให้แข็งแกร่งขึ้นอีกได้ และประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เทศบาลนครเกาะสมุยเป็นองค์กรนำที่จะสร้างให้เกาะสมุยมีความเจริญก้าวหน้า การทำยุทธศาสตร์พัฒนาเกาะสมุยในอนาคตอีกสิบปีข้างหน้า จึงควรเป็นเรื่องที่เทศบาลนครเกาะสมุยควรริบดำเนินการ และแผนพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาวจะทำให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนารูปแบบ และวิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อรองรับแผนในอนาคตได้ด้วย

3) จากข้อมูลอายุของประชากรตัวอย่าง ในบทที่ 3 เฉพาะทีมงานของนายรามเนตร ใจกว้าง 7 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงวัยใกล้เกษียณเกือบทั้งนั้น และก็น่าเชื่อว่าส่วนใหญ่น่าจะมีอายุมากเช่นกัน กลุ่มสมุยก้าวหน้าควรพิจารณาหาทีมงานที่มีอายุรุ่นหนุ่มสาวเข้ามาเพื่อสืบทอดภารกิจในอนาคตไว้ให้มากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีนักการเมืองรุ่นหนุ่มสาวประสบความสำเร็จขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศอยู่มาก เช่น นายเอมมานูเอล มาครง (Emmanuel Macron) ประธานาธิบดีฝรั่งเศส อายุ 40 ปี นายจัสติน ทรูโด (Justin Trudeau) นายกรัฐมนตรีแคนาดา ขึ้นดำรงตำแหน่งตอนอายุ 44 ปี นายเซบาสเตียน คัวร์ซ (Sebastian Kurz) นายกรัฐมนตรีออสเตรีย อายุ 31 ปี ส่วน

นายกรัฐมนตรีของประเทศไทยวัยหนุ่มสาวก็มีสองคน คือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ขึ้นดำรงตำแหน่งตอนอายุ 44 ปีเท่ากัน

3.1.2 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

1) นายรามเนตร ใจกว้าง เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มสมุยก้าวหน้า (Symbol of the Group) และดูเหมือนปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่มีผลต่อฐานอำนาจและผลการเลือกตั้งของกลุ่มสมุยก้าวหน้าคือองค์ประกอบส่วนตัวของนายรามเนตร ใจกว้าง หากวันหนึ่งนายรามเนตรไม่ทำงานการเมืองแล้ว กลุ่มนี้จะทำอย่างไร กลุ่มสมุยก้าวหน้าจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาสร้างความเข้มแข็งของฐานอำนาจทางการเมืองบนเกาะสมุยเสียแต่บัดนี้ การพัฒนากลุ่มอาจทำสองแนวทางคือการสร้างทายาททางการเมืองไว้กลุ่มหนึ่ง (Successor) และสร้างผลงานในนามกลุ่มไม่ใช่ในนามนายรามเนตรเป็นลักษณะ one man show นั่นคือทีมงานรองนายก และ ส.ท. ต้องลงพื้นที่แก้ปัญหาไปกับนายอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้นายกขยับอยู่คนเดียว

2) ปัจจัยสนับสนุนด้านองค์ประกอบส่วนตัว จะมีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองลดน้อยลง กลุ่มสมุยก้าวหน้าจึงควรเตรียมพร้อมพิจารณาให้ความสำคัญกับปัจจัยสนับสนุนอื่นๆมาทดแทน เช่น การกำหนดนโยบาย การสร้างผลงานที่โดนใจประชาชน การมีผู้มีศักยภาพสูงๆ (High Potential) เข้ามาเป็นทีมเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่ม การนำระบบสมาชิกแบบสมาชิกพรรคการเมืองมาใช้ เป็นต้น

3) เกาะสมุยไม่มีกำนัน ไม่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชน เพราะพื้นที่การบริหารราชการส่วนภูมิภาคทับซ้อนเป็นพื้นที่เดียวกันกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่แต่ละตำบลจึงได้จัดตั้งเป็นชุมชนต่างๆเป็นร้อยชุมชน โดยมีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้นำ ทีมสมุยก้าวหน้าควรให้ความสำคัญกับชุมชนต่างๆให้มากขึ้น ใช้เครือข่ายชุมชนต่างๆเข้ามาเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการให้มากขึ้น ถ้าใกล้ชิดกัน สร้างผลประโยชน์ให้ แก้ปัญหาให้ ก็เสมือนมีคะแนนเสียงจัดตั้งโดยอัตโนมัติ

3.1.3 ปัญหา และอุปสรรคการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

1) ปัญหาเชิงพื้นที่ ที่เทศบาลนครเกาะสมุยต้องรับผิดชอบกว้างมากถึง 225 ตารางกิโลเมตร กว้างที่สุดในประเทศไทยหากไม่นับ กรุงเทพมหานคร ทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึง เกิดความไม่พึงพอใจของประชาชน กระทบต่อฐานอำนาจทางการเมืองของตนเอง เทศบาลอาจแบ่งการบริหารจัดการเป็นเขตแบบกรุงเทพมหานคร กระจายการรับผิดชอบการบริหารจัดการให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยต้องศึกษาความเป็นไปได้ด้านกฎหมายในการแบ่งเป็นเขต แต่ในเบื้องต้นเทศบาลสามารถปรับปรุงการจัดองค์การบริหารภายในได้เอง โดยการแต่งตั้งรอง

นายกเทศมนตรีรับผิดชอบเป็นเขตๆ ไป จะแบ่งเป็นกี่เขตก็แล้วแต่ความเหมาะสม แทนที่จะรับผิดชอบเป็นภารกิจไปแบบปัจจุบัน

2) **ปัญหาเชิงประชากร** ที่มีประชากรแฝงอยู่จำนวนมาก แนวทางลดจำนวนประชากรแฝงคงมีแนวทางเดียวคือเปลี่ยนประชากรแฝงให้เป็นประชากรจริงโดยการ โอนทะเบียนบ้านมาอยู่ที่เกาะสมุยเสีย ซึ่งเทศบาลก็พยายามผลักดันอยู่ ประชากรแฝงส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานในภาคธุรกิจท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ และภาคเกษตรเป็นบางส่วน การเคลื่อนย้ายแรงงานไปมาเป็นเรื่องปกติของระบบเศรษฐกิจทั่วไป ผู้ใช้แรงงานทั้งแรงงานทั่วไปและแรงงานวิชาชีพก็มักจะไม่มี การโอนย้ายทะเบียนบ้านไปตามพื้นที่ที่ไปทำงาน และไม่พบว่ามีการหรือกฎหมายใด กำหนดให้ต้องมีการ โอนทะเบียนบ้าน ไปตามพื้นที่ที่ตนเองทำงานหรือพักอาศัยอยู่ จึงเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนประชากรแฝงมาเป็นประชากรจริง เพราะทำได้แต่เพียงขอความร่วมมือเท่านั้น ปัญหาสำคัญของประชากรแฝงคือการให้บริการของภาครัฐที่ได้รับการจัดสรรทรัพยากรเงินทรัพยากรคน มาให้เฉพาะประชากรจริงแต่ต้องให้บริการประชากรแฝงอีกสองสามเท่าตัว ทำให้การพัฒนาและการให้บริการได้ไม่ทั่วถึง ไม่เพียงพอ จึงควรจัดหาทรัพยากรส่วนที่ขาดจากการการเสียภาษีรายได้ บุคคลธรรมดาจากประชากรแฝงผู้ใช้แรงงานและรายได้จากนิติบุคคลที่เป็นนายจ้าง ทางเทศบาล นครเกาะสมุยจึงควรศึกษาความเป็นไปได้ในกรณีนี้

3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้สนใจที่จะนำไปใช้เป็นบทเรียน

3.2.1 **การจะเข้ามาทำงานการเมือง** โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งต้องมีการเตรียมตัวก่อนนานพอสมควร ผู้ที่มีเป้าหมายในใจก็ต้องวิเคราะห์บุคลิกตนเองว่าเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์หรือไม่ พุดจาแล้วชาวบ้านเชื่อถือหรือไม่ ก็ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำพอสมควร และที่สำคัญต้องหมั่นสร้างประโยชน์ให้ชุมชนตนเองไว้ให้มากๆ

3.2.2 **งานการเมืองหรืองานบริหารสาธารณะ (Public Administration)** จะเกี่ยวข้องกับภารกิจด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จึงต้องแสวงหาความรู้ความเข้าใจงานทั้งสามด้านให้มากพอที่จะช่วยในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองและช่วยการทำงานเมื่อได้อำนาจทางการเมืองมา

3.2.3 **การซื้อเสียงเลือกตั้งมีความเสี่ยงสูงที่จะสูญเสียนาคตทางการเมือง** และระบบตรวจสอบจะมีความเข้มข้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงไม่ควรเสี่ยง และให้เชื่อในระบบธรรมาภิบาลที่จะนำพาสังคมและตนเองให้เจริญก้าวหน้าได้ ที่สำคัญผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้องตระหนักถึงสิทธิของตัวเอง โดยไม่ยินยอมให้ เงินมาเป็นตัวชี้นำ ครอบงำสิทธิของตนในการลงคะแนนเสียง ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบไทยไทยให้เป็นสากล

3.3 ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 การศึกษาวิจัยพฤติกรรมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.2 การศึกษาวิจัยรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมสำหรับเกาะสมุย ซึ่งปัจจุบันมีระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเทศบาลนครเกาะสมุยซ่อนอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับระบบการปกครองส่วนภูมิภาคหรืออำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.3.3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะถึงการทำวิจัย เรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองว่าควรนำเรื่องการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง และการใช้ระบบอุปถัมภ์มาเป็นตัวแปรในการวิจัย และควรทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปด้วย เพื่ออาจจะได้ผลที่แตกต่าง

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กวี วงศ์พุม. (2539). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
กรมการปกครอง. (2526). *รวมบทความทางวิชาการของเทศบาล*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2513). *โครงสร้างอำนาจและการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
จุมพล หนิมพานิช. (2545). *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
_____. (2547). *ผู้นำ อำนาจและการเมืองในองค์กร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช
_____. (2547). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลสาระชุดวิทยานิพนธ์ 2*.
หน่วยที่ 6. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
_____. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2552). *การสร้างฐานอำนาจกับการถดถอยทางการเมือง*.
สืบค้นจาก <http://www.ballchanhai.com/?cid=1483736>
ชิตพล กาญจนกิจ. (2539). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม. (2536). *การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคพลังธรรมในเขตพื้นที่
กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2536). *การเมืองการบริหาร*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
_____. (2517). *ความคิดอิสระ : รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511-2516*. กรุงเทพฯ:
พิมพ์เศ.
_____. (2535). *รัฐ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
รูปนรรต พรหมอินทร์. (2540). *การมีส่วนร่วมในการเมืองระดับท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.
_____. (2547). *กระบวนการและขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ประมวลสาระชุดวิชา
วิทยานิพนธ์*. หน่วยที่ 2 นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2539). *จิตวิทยาการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ออเรียนแทลสกอล่า.

- ณัฐวุฒิ จินากุล. (2537). *โครงสร้างอำนาจและระบบอุปถัมภ์ในชนบทไทย*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐนันท์ ธนัทพัฒนากุล. (2549). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยผ่านทฤษฎีจริยศาสตร์ของอิมมานูเอล คานต์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เดชะ สิทธิสุทธิ. (2541). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในการเมืองท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. (2544). *ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2547). *การเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2*. หน่วยที่ 5 นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธวัชชัย ไชยเทพ. (2538). *ความคิดเห็นของนักธุรกิจในจังหวัดภูเก็ตต่อการกระจายอำนาจทางการเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธีรพล อินทรลิม. (2541). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชนกณ ศุภชัยวีรกุล. (2554). *ฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูลสะสมทรัพย์ในจังหวัดนครปฐม*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2533). *ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นาตาชา วศินดิคก. (2540). *โครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). *มองอนาคต บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- นิตา ชูโต. (2545). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แมทส์ปอยท์.
- นภดล สุคนธวิท. (2539). *พรรคการเมืองไทยกับการเมืองท้องถิ่น ผลประโยชน์และฐานอำนาจ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- บรรพต วีรชัย และเพ็ญญา ศรีสุวรรณ. (2520). *สังคมวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2535). *การจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2546). *การเมืองท้องถิ่นกับการพัฒนาการทางการเมืองไทย เอกสารการสนทนาวิชาการปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2552). *การเมืองท้องถิ่น การเมืองของใคร โดยใคร เพื่อใคร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปิยะ กิจถาวร. (2551). *ผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินกรณีการอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. สงขลา: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2551). *ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานภาพรวมการวิจัยเชิงบูรณาการ*. สงขลา: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประชุม โปธิกุล. (2550). *ยุทธวิธีการใช้อำนาจในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ*. สืบค้นจาก <http://bondjautd.blogspot.com/2013/10/1.html>
- ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ. (2552). *กลุ่มพลังเป็นทั้งผู้จรรโลงหรือผู้ทำลายประชาธิปไตย*. สืบค้นจาก <http://www.naewna.com/politic/columnist/2025>
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2536
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552
- พนิดา ประยูรศิริ. (2541). *ภาพลักษณ์ของนักการเมืองกับการยอมรับของประชาชน (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พัฒนชัย สินอเพ็ญ. (2552). *ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2540). *ความรู้เบื้องต้นระบบการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว ณ ลำพูน. (2513). *ลักษณะสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เลียงเชียงจงเจริญการพิมพ์.

- ภาคภูมิ นุติกา. (2554). *ระบบอุปถัมภ์ในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ*. (การศึกษาศิระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- มีนาวรรณ ชื่นยงค์. (2546). *ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อระบบอุปถัมภ์และระบอบประชาธิปไตย
ในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ศักยภาพพนักงานต้อนรับภาคพื้น บริษัทการบินไทย จำกัด
(มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มงคล เกษประทุม. (2552). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). *วิถีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- รสลิน ศิริยะพันธ์. (2547). *รูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์แบบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ฤกษ์ชัย พูลสวัสดิ์. (2552). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจในการเมืองระดับ
ท้องถิ่นของไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ลิขิต ชีรเวดิน. (2536). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2547). *วัฒนธรรมทางการเมืองกับพัฒนาการทางการเมืองไทย เอกสารการ
สอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรเดช จันทรศร. (2536). *วิวัฒนาการของการปรับปรุงและปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินไทย*.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรพิทย์ มีมาก. (2547). *การออกแบบการวิจัยและเครื่องมือวิจัย ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์*.
นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรพันธ์ สุวรรณยูหะ. (2535). *การรักษำอำนาจของกลุ่มการเมืองในระบบการเมืองท้องถิ่น*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.

- ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล. (2538). *ความสัมพันธ์ของคนในสังคม เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมไทย*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สิทธิกร ขวัญดี. (2542). *การกระจายอำนาจกับระบบอุปถัมภ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุมิตร เรืองสวัสดิ์. (2552). *ระบบอุปถัมภ์กับการเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองท่าข้ามอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (การศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2536). *อำนาจทรัพยากรทางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เสนีย์ คำสุข. (2547). *รูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2552). *การเมืองใหม่ที่ดีกว่าเก่า*. กรุงเทพฯ: รัฐสภาสาร.
- _____. (2553). *การเมืองไทยการเมืองของคนไทย*. กรุงเทพฯ: รัฐสภาสาร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและการปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมเกียรติ ยูพาพิน. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สุริยันธ์ จิรศักดิ์สุนทร. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบเลือกตั้งของไทย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สถัญญ์ น้ำค้าง. (2555). *กลยุทธ์การครองอำนาจทางการเมืองของนายประภัตร โพธสุชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อกิน รพีพัฒน์. (2527). *สังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2325-2416*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- _____ (2533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท ประสพการณ์ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิชาติ พุ่มแก้ว. (2533). *พรรคการเมืองไทยกับฐานคะแนนเสียง กรณีศึกษาพรรคประชากรไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อภิญา โปธิไสย. (2552). *การสร้างฐานอำนาจกับการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางขุนทอง จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อมร รักษาสัตย์. (2509). *เทศบาลเพื่อการพัฒนาพระนคร*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2539). *การบริหารเพื่อการแลกเปลี่ยน*. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนา.
- อังกร สุนกุล. (2540). *ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชน การศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อำพัน ดนอมงาม. (2555). *ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย*. สืบค้นจาก <http://amphuntha.blogspot.com/2012/03/bloh-post.html>
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2548). *พิศการเมือง*. กรุงเทพฯ: openbooks.
- Ball, A. R. and Peters, B. G. (2002). *Modern Political and Government*. (Six edition). Palgrave Macmillan: New York.
- Heywood, A. (2002). *Politics*. Palgrave MacMillan: New York.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลของไทย

กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลของไทย

ความเป็นมาของเทศบาลในประเทศไทย

เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบัน การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) โดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร ร.ศ. 116 ในส่วนภูมิภาคมีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอมขึ้นในปี ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นโดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมด ขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้ายโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2543 ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศมีจำนวนประมาณสองพันแห่ง

4 กรกฎาคม พ.ศ. 2532 กระทรวงมหาดไทยได้มีการประกาศกำหนดให้วันที่ 24 เมษายนเป็นวันเทศบาล การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานาน แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นรูปใดก็ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ แต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของกรุงเทพมหานครและเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมกับประเทศไทย โดยมีการทดลองรูปแบบเมืองพัทยาแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาลโดยให้เมืองพัทยาริหารตามรูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้ดังนี้

“มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเทศบาลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร สรุปลikeดังนี้

เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร โดยให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย

เทศบาลเมือง ได้แก่ท้องถิ่นที่มีศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป

เทศบาลนคร ได้แก่ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป

การเปลี่ยนชื่อเทศบาล หรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน หมอดำนาจหน้าที่ในเขตที่มีการเปลี่ยนแปลงเทศบาล ท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงฐานะ ยุบ เลิก ให้ ตราเป็น พระราชกฤษฎีกา

องค์การเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณี เทศบาลแห่งใดจะบริหารในรูปแบบใดให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของราษฎร โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลในเขตเทศบาลใดจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิ นั้นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้จัดประชุมติว่าจะใช้รูปแบบคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี ผลการลงประชามติให้นำมาใช้เมื่อมีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปในคราวถัดจากวันที่มีการออกประชามติ และให้ใช้รูปแบบการบริหารตามผลประชามตินั้นตลอดไป จนกว่าจะมีการออกเสียงประชามติให้เปลี่ยนแปลง

การร้องขอให้ทำประชามติ ต้องเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนครบวาระของสภาเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ไม่น้อยกว่า 360 วัน และกระทำในวาระของสภาเทศบาลหนึ่งได้เพียงครั้งเดียว

สภาเทศบาล ประกอบด้วย

- 1) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน
- 2) เทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน
- 3) เทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน

สมาชิกสภาเทศบาลให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากคราวออกตามวาระให้เลือกตั้งแทนภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง เว้นแต่วาระจะเหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน

สภาเทศบาลต้องพิจารณาตนในที่ประชุมสภาเทศบาลว่า จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งจะซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น
สภาเทศบาล ประกอบด้วย ประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล

ประธานสภาเทศบาลและรองประธานเทศบาล อยู่ในตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล หรือมีการยุบสภาเทศบาล

ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล

รองประธานเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ถ้าประธานกับรองประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาเทศบาลเลือกตั้งกันเองเป็นประธานเฉพาะในคราวประชุมนั้น

ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลไว้

ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย หรือหลายสมัยแต่ไม่เกิน 4 สมัย

การประชุมสภาครั้งแรกต้องกำหนดให้สมาชิกมาประชุมภายใน 90 วัน นับแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเสร็จแล้ว

สมัยประชุมหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน ถ้าขยายเวลาไปอีกจะต้องรับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ให้ประธานสภา เป็นผู้เรียกประชุมสภาเทศบาลตามสมัยประชุม และเป็นผู้เปิดและปิดประชุม

นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งเทศบาล ประธานสภา สภาเทศบาล หรือ นายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาล จำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอให้เปิดประชุมวิสามัญ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ถ้าเห็นสมควรก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

การประชุมสภาเทศบาล ต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกที่มีอยู่ถึงจะครบองค์ประชุม

สมาชิกสภาเทศบาลรวมกันไม่ต่ำกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอให้ประชุมลับก็ให้ประธานดำเนินการประชุมลับโดยไม่ต้องขอมติ

ห้ามมิให้สภาเทศบาลประชุมปรึกษาในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือเรื่องที่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเรื่องการเมืองแห่งรัฐ

คณะเทศมนตรี

ในกรณีที่ประชาชนในเขตเทศบาลออกเสียงแสดงประชามติให้การบริหารเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี ให้เทศบาลนั้นมีคณะเทศมนตรีประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง และเทศมนตรีดังนี้

- 1) เทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน
- 2) เทศบาลเมือง ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน
- 3) เทศบาลนคร ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล

เมื่อนายกเทศมนตรีไม่อาจบริหารงานได้ ให้แต่งตั้งเทศมนตรีผู้หนึ่งผู้ใดบริหารกิจการแทน

คณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีอาจมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ปลัดเทศบาลหรือรองปลัดเทศบาลทำการแทน

ในกรณีที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะมอบอำนาจให้พนักงานเทศบาลตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้าแผนกขึ้นไปทำการแทนก็ได้

ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หรือหัวหน้าแขวงในเขตเทศบาล มีอำนาจเปรียบเทียบปรับคดีละเมิดเทศบัญญัติให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สมาชิกสภาเทศบาลไม่ต่ำกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่รวมกันทำคำร้องต่อนายอำเภอในกรณีเทศบาลตำบล หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ในกรณีที่คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ระบียบเทศบาล ให้ตราขึ้นเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ถือว่า นายกเทศมนตรี เทศมนตรี และพนักงานเทศบาล มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

ในกรณีที่เทศมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งในกรณีครบวาระ หรือกรณีอื่น คณะเทศมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินกิจการต่อจนกว่าจะมีคณะเทศมนตรีใหม่เข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่เทศมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งโดยลาออก หรือรัฐมนตรีสั่งให้ออกจากตำแหน่ง ให้สภาเทศบาลเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเป็นคณะเทศมนตรีขึ้นใหม่แล้วเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งภายใน 15 วัน นับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง ถ้าเกิน 15 วันแล้วไม่อาจตั้งคณะเทศมนตรีได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อยุบสภาเทศบาล

ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งยุบสภาเทศบาล หรือให้เทศมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง ให้ผู้ว่าแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นคณะเทศมนตรีเพื่อดำเนินกิจการชั่วคราวจนกว่าจะแต่งตั้งคณะเทศมนตรีขึ้นใหม่

เมื่อคณะเทศมนตรีถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบ และผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนแล้วเห็นว่าจะเป็นการเสียหายแก่เทศบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจที่จะสั่งพักคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีได้ไม่เกิน 30 วัน และต้องรายงานการสั่งพักไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายใน 7 วัน นับแต่วันสั่งพัก ถ้าการสอบสวนไม่เสร็จสิ้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขออนุมัติขยายเวลาได้ไม่เกิน 60 วัน ถ้าพ้นกำหนดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมิได้สั่งการอย่างใดให้คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีที่ถูกสั่งพักกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ตามเดิม

คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรี อาจอุทธรณ์คำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยให้อุทธรณ์ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ให้ผู้ว่าส่งเรื่องอุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์นายกเทศมนตรี

ในกรณีที่ประชาชนมีมติให้ใช้รูปแบบนายกเทศมนตรี ให้เทศบาลนั้นมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งของราษฎร

รองนายกเทศมนตรี

- 1) เทศบาลตำบล มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน
- 2) เทศบาลเมือง มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน
- 3) เทศบาลนคร มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

นายกเทศมนตรี ต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับตำแหน่ง ในกรณีที่ประธานสภาเทศบาลไม่เรียกประชุมภายในเวลาที่กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมหรือเปิด-ปิดการประชุม

นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่นายกเทศมนตรีมอบหมายเข้าประชุมสภา มีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป

ให้ประธานสภาเทศบาลกำหนดวันสำหรับอภิปรายทั่วไป ต้องไม่เร็วกว่า 5 วันและไม่ช้ากว่า 15 วันนับแต่วันที่รับญัตติ

นายกเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาล และลูกจ้างเทศบาล

ปลัดเทศบาล เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาล และลูกจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี

รองนายกเทศมนตรี จะรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการ และควบคุมดูแลราชการประจำเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย

กรณีที่นายกเทศมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกเทศมนตรีตามลำดับที่นายกเทศมนตรีจัดไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน

ถ้าไม่มีรองนายกเทศมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาราชการแทน

การมอบอำนาจ ถ้านายกเทศมนตรีมอบอำนาจให้รองนายกเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทนให้ทำเป็นหนังสือ

ถ้าให้ปลัดเทศบาล หรือรองปลัดเทศบาล ให้นายกเทศมนตรีทำเป็นคำสั่งและปิดประกาศให้ประชาชนทราบ

นายกเทศมนตรีต้องทำหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อพ้นกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันที่มิพระราชกฤษฎีกายกฐานะท้องถิ่น

โครงสร้าง และบทบาทหน้าที่สำคัญของเทศบาลในปัจจุบัน

โครงสร้างภายในของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 ได้กำหนดเรื่องโครงสร้างภายในของเทศบาลไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1) สำนักงานปลัดเทศบาล

2) ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นในข้างต้น ให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยโดยคณะกรรมการกลางเทศบาล (ก.ท.) ยังได้ประกาศกำหนดการแบ่งโครงสร้างส่วนราชการในเทศบาล ให้เทศบาลมีการแบ่งส่วนราชการดังต่อไปนี้

- 1) สำนักปลัดเทศบาล
- 2) กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือกอง

- การคลัง
- การช่าง
- การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- การศึกษา
- วิชาการและแผนงาน
- การประปา
- การแพทย์
- การช่างสุขาภิบาล
- สวัสดิการสังคม

- (2) หน่วยงานตรวจสอบภายใน

นอกจากนี้ในประกาศดังกล่าว ยังได้กำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการแบ่งส่วนราชการไว้เพิ่มเติม ดังนี้

ก. เทศบาลอาจเปลี่ยนแปลงส่วนราชการต่าง ๆ (ที่เป็นสำนักหรือกอง) ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมของเทศบาล ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.) และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของคณะกรรมการกลาง เทศบาลกำหนด (ก.กลางเทศบาล)

ข. สำนักปลัดเทศบาลมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล และราชการที่มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนัก กอง หรือส่วนราชการใดในเทศบาล โดยเฉพาะ

ค. สำนัก กอง หรือ ส่วนราชการให้มีหน้าที่ตามที่เทศบาลกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.)

ง. การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักปลัด สำนัก กอง หรือส่วนราชการให้กำหนดเป็นประกาศเทศบาล โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเทศบาล (ก.ท.จ.)

จ. การจัดตั้ง การปรับปรุง การรวมหรือยุบส่วนราชการ ให้เทศบาลพิจารณา
เสนอความเห็น และพิจารณาอัตรากำลัง การจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกันแล้วเสนอต่อ
คณะกรรมการพนักงานเทศบาล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับฐานอำนาจทางการเมืองในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนายรามเนตร ใจกว้าง โดยคำตอบและข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะนำมาประมวลแล้ววิเคราะห์เพื่อการศึกษาวิจัย เท่านั้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นไปเพื่อศึกษาตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง วิชาเอกการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่ง จะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน และขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

1. ท่านทราบหรือไม่ ก่อนที่นายกเทศมนตรีจะเข้ามาอยู่ในวงการการเมือง มีอาชีพอะไร มีความรู้ความสามารถพื้นฐานในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้งอย่างไร

.....

.....

.....

3. เหตุใดนายรามเนตร ใจกว้างจึงตัดสินใจเข้ามาทำงานทางการเมือง

.....

.....

.....

4. เมื่อนายรามเนตร ใจกว้าง ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ได้ดำเนินการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นายรามเนตร ใจกว้าง มีวิธีการดำเนินบทบาททางการเมืองอย่างไร จึงทำให้ประชาชนยอมรับบทบาทการเป็นนายกเทศมนตรี

.....

.....

.....

6. เมื่อสู่วงการเมือง และเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง มีวิธีการดำเนินการทางการเมืองอย่างไร จึงทำให้ประชาชนยอมรับบทบาททางการเมือง

.....

.....

.....

7. ปัจจัยทางการเงินมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าสู่การเมืองหรือไม่ เพราะเหตุใด และได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งใดบ้าง (ครอบครัว/พรรคการเมือง/นักการเมืองท้องถิ่น/ข้าราชการ/สื่อ/ประชาชนทั่วไป)

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าเครือข่าย ระบบหัวคะแนน และบุคคลิกส่วนตัวมีความสำคัญต่อการได้รับเลือกตั้งของ นายรามเนตร ใจกว้าง อย่างไร

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร ทั้งในด้านส่วนตัว และจากสภาพแวดล้อม โดยทั่วไป (ประชาชน กลุ่มการเมือง พรรคการเมือง ข้าราชการ สื่อ และ อื่นๆ)

.....

.....

.....

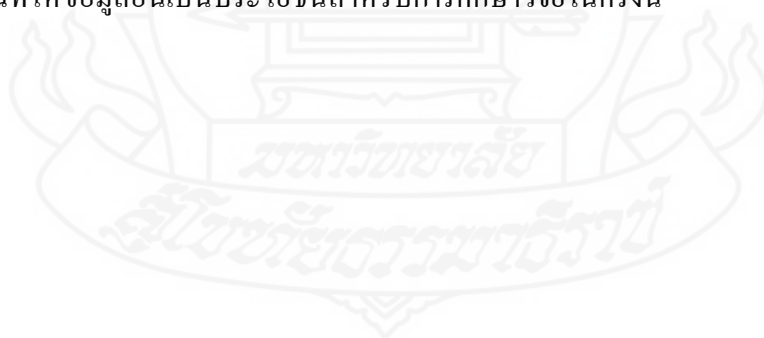
10. ท่านคิดว่าเหตุใดประชาชนส่วนใหญ่บนเกาะสมุยยอมรับและกระทำตามนโยบายต่าง ๆ ที่นายรามเนตร ใจกว้าง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้าง นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับฐานอำนาจทางการเมืองในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนายรามเนตร ใจกว้าง โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด ผู้ศึกษาจะนำคำตอบหรือความคิดเห็นของท่านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อการศึกษาวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง วิชาเอกการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน และขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2 ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนฐานอำนาจทางการเมืองในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนายรามเนตร ใจกว้าง

3.3 ตอนที่ 3 เพื่อศึกษาวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนายรามเนตร ใจกว้าง

3.4 ตอนที่ 4 เพื่อศึกษาฐานอำนาจในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนายรามเนตร ใจกว้าง

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....
4. การศึกษา.....
5. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่สนับสนุนฐานอำนาจทางการเมืองในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยที่เกิดจากองค์ประกอบภายใน (นายรามเนตร ใจกว้าง)

1. ท่านคิดว่าปัจจัยต่อไปนี้ มีส่วนในการสนับสนุนฐานอำนาจของนายรามเนตร ใจกว้าง มากน้อยอย่างไร

1.1 บุคลิกภาพ

.....

.....

.....

1.2 ความรู้ ความสามารถ

.....

.....

.....

1.3 ความคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

1.4 ปัจจัยด้านการเงิน

.....

.....

.....

ปัจจัยที่เกิดจากองค์ประกอบภายนอก (นายรามเนตร ใจกว้าง)

2. ท่านคิดว่าปัจจัยต่อไปนี้มีส่วนสนับสนุนฐานอำนาจทางการเมืองของนายรามเนตร ใจกว้างอย่างไร

2.1 การสนับสนุนจากครอบครัว เครือญาติ

.....

.....

.....

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

.....

.....

.....

2.3 การอบรมกล่อมเกลามาของครอบครัว

.....

.....

.....

2.4 การเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

.....

.....

.....

2.5 การได้รับการสนับสนุนจากผู้นำการเมือง

.....

.....

.....

2.6 การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

.....

.....

.....

2.7 ข้าราชการส่วนท้องถิ่น

.....

.....

.....

2.8 ข้าราชการส่วนภูมิภาค

.....

.....

.....

2.9 กลุ่มผู้นำชุมชน (เช่น กลุ่มแม่บ้าน อสม.)

.....

.....

.....

2.10 ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

.....

.....

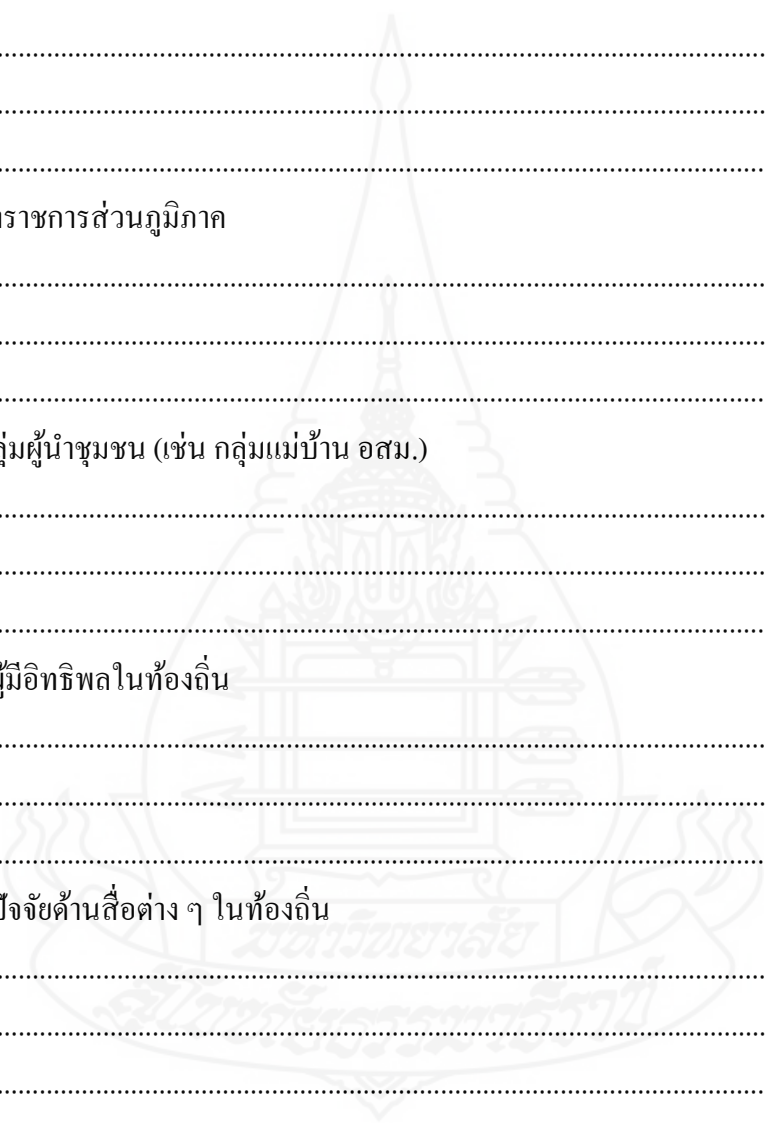
.....

2.11 ปัจจัยด้านสื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่น

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ท่านคิดว่านายรามเนตร ใจกว้าง ใช้วิธีการต่อไปนี้ในการสร้างฐานอำนาจของตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด อย่างไร

3.1 ช่วงก่อนเข้าสู่วงการเมือง

1) การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง

.....
.....
.....

2) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่น

.....
.....
.....

3) วิธีการอื่นๆ

.....
.....
.....

3.2 ช่วงเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง : บทบาทหน้าที่นักการเมือง

1) การลงพื้นที่รับฟังปัญหาประชาชน

.....
.....
.....

2) การไปร่วมงานประเพณีอย่างสม่ำเสมอ

.....
.....
.....

3) การมีบทบาทในการบริหารกลุ่มการเมือง

.....
.....
.....

4) การกำหนดนโยบายกลุ่มการเมือง

.....

.....

.....

5) การมีบทบาทในการจัดสรรผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มการเมือง

.....

.....

.....

6) การมีบทบาทในการตัดสินใจประเด็นต่างๆ ในกลุ่มการเมือง

.....

.....

.....

7) วิธีการอื่นๆ

.....

.....

.....

3.3 ช่วงดำรงตำแหน่งทางการเมือง : บทบาทนายกเทศมนตรี

1) มีความโดดเด่นในการทำหน้าที่นายกเทศมนตรี

.....

.....

.....

2) มีความสามารถในการประสานงานทางการเมืองระดับภูมิภาค

.....

.....

.....

3) การมีความแม่นยำในข้อกฎหมาย

.....

.....

.....

4) การนำเสนอนโยบายต่างๆ

5) การพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น

6) ผลักดันงบประมาณเข้ามาพัฒนาพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

7) ช่วยเหลือเกษตรกร และรักษาผลประโยชน์ของชาวประมง เช่น การต่อต้านการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ

8) การตอบคำถามหรือการชี้แจงข้อสงสัยต่างๆ

9) การช่วยเหลือสนับสนุนข้าราชการในพื้นที่ให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้า

10) การช่วยเหลือ อุปถัมภ์ประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

11) การได้รับการยอมรับจากนักการเมือง และสาธารณชน

.....

.....

.....

12) การมีบทบาทที่นำความคิด และแนวทางแก้ปัญหาในทางการเมือง

.....

.....

.....

13) วิธีการอื่นๆ

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ท่านคิดว่านายรามเนตร ใจกว้าง มีฐานอำนาจในลักษณะต่อไปนี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

4.1 ฐานอำนาจทางสังคม วัฒนธรรม

4.1.1 การนำความเจริญสู่ท้องถิ่น

.....

.....

.....

4.1.2 การเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

.....

.....

.....

4.2 ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ

4.2.1 ความพร้อมทางด้านกำลังเงิน

.....

.....

.....

4.2.2 การเป็นเจ้าของกิจการ

.....

.....

.....

4.3 ฐานอำนาจทางการเมือง

4.3.1 การช่วยเหลือสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นให้ได้รับการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

4.3.2 การช่วยเหลือสนับสนุนข้าราชการในพื้นที่ให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้า

.....

.....

.....

4.3.3 การช่วยเหลือ อุปถัมภ์ประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

.....

.....

.....

4.3.4 การได้รับการยอมรับจากนักการเมือง และสาธารณชน

.....

.....

.....

4.3.5 การมีบทบาทชี้นำแนวความคิด และแนวทางแก้ไขปัญหาในทางการเมือง

.....

.....

.....

4.4 ฐานอำนาจอื่นๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสาธิต เจริญสุข
วัน เดือน ปี	12 มีนาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	ธุรกิจส่วนตัว อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

